

I²⁹⁶
250

I - 250

^{p.} ^{notatu}
 Quidquid nota dignū ex omnib; beati augustini de ciuitate
 dei elegātissimis libris colligi potest id omne diuini iuris inter
 prete pbatissimo francisco de mayronis auctore per veritates suis
 cum declarationib; ingeniosissimē extractum hoc emēdatissimo
 volumine imp̄ssum scire ne pigeat. In cuius etiam fine de aiaz
 memoratōe ac missa pro defunctis celebranda cū ea res max
 imo cōmodo mortalib; / carnib; q; vniuersē viam īgressis esse so
 leat) tractatū spetiale plurib; sanctoꝝ / sūmaq; sciētia predi
 toꝝ corroboratum autoritatib; non incongrue (quod et fecimus)
 apponi posse visum est. ^{ut statim i folio sequenti se.}

The first part of the document is a list of names and titles, including the names of the members of the committee and the names of the persons who were present at the meeting. The names are written in a cursive hand, and the list is organized in a somewhat regular fashion, with names and titles separated by commas and periods.

The second part of the document is a list of names and titles, including the names of the members of the committee and the names of the persons who were present at the meeting. The names are written in a cursive hand, and the list is organized in a somewhat regular fashion, with names and titles separated by commas and periods.

The third part of the document is a list of names and titles, including the names of the members of the committee and the names of the persons who were present at the meeting. The names are written in a cursive hand, and the list is organized in a somewhat regular fashion, with names and titles separated by commas and periods.

The remainder of the document is a list of names and titles, including the names of the members of the committee and the names of the persons who were present at the meeting. The names are written in a cursive hand, and the list is organized in a somewhat regular fashion, with names and titles separated by commas and periods.

The list continues with several more entries, each consisting of a name and a title, written in a cursive hand. The entries are organized in a somewhat regular fashion, with names and titles separated by commas and periods.

The list concludes with a final entry, which is a name and a title, written in a cursive hand. The list is organized in a somewhat regular fashion, with names and titles separated by commas and periods.

Incipiunt flores beati augustini
extracti per veritates ex libris de
ciuitate dei per magistrum fran-
sciscum de mayronis de ordine

fratrum minorum: q^o quidam floz
tabula Alphabetica mutes ita. ff. 182.
ff. 182. C.

Prima veritas e
q^o illa disciplina
q^a tenetis an-
nis e imbuta e
magis diutur-
na Cui⁹ racione

assignat quia organu memorie
quanto est magis recens tanto
diucius retinet ea que sibi sunt
impressa pro eo q^o teneriora
sunt facilius & efficacius forma-
bilia. iij. ca^o. Ex quo dicto ac-
cipiunt duo moralia documeta
Primu est q^o pueri in pmitiua
etate debet imbui optimis doc-
trinis. Unde dicit ibi augus. q^o
veteres primo docebat virgiliu
tanq^o oim poetaz preclarissimu
vt doctrina eius ab infancia ha-
bita diucius remaneret. Scdm
documentum est q^o pueri in tali
etate debent assuefieri optimis
moribus quia sicut documeta
pro tunc efficacius imprimunt
doctrina. ita osuetudo radicali⁹
immitit virtute. Unde allegat
aug⁹ ibi illud verbu orach. quo
semel e imbuta recens seruiabit
o docem. testa diu Sed dubiu

est quia sicut tenerum organu
faciliter caput ita faciliter amit-
tit impressione. et ideo vident^r
pueri magis obliuiosi et min⁹
retentiu sicut videmus q^o mol-
lia q^oto citius formant^r vt cera
tanto citius amittunt formam
Unde ferru sicut difficilius for-
matur ita difficilius amittit for-
mam. Dicitur aut^e q^o hec non
est tota causa organi teneritudo
sed quia organum molle est con-
uenientius anime. Unde tercio
de anima. molles carne aptos
dicimus mente. secundum phm
idcirco anima puriori carni con-
iuncta efficacius retinet. Sed
remanet dubiu. quia aris. dicit
et experientia docet q^o penitus
nouu & multu senes sunt imme-
mores. illi quide ppter multum
augmentu & isti ppter multum
decrementu. Dicitur aut^e q^o
pueri multa obliuiscunt ppter
hanc causam q^o spiritus in eis
mriouant multipliciter. tamen
id q^o retinet est intime radiatu
vt docet experientia. Vn dicitur
in prouerbijis q^o de longinquo
recordat infans iniurias

Secunda veritas est q^o in
laudem principu roma-
noz dictu est. q^o accep-
ta iniuria malebant ignoscere
q^o persequi. ca. vi. Istud autem

dictum ipse declarat ibi dupli-
citer. Primo auctoritate quia
poeta alloquens romam dicit.
Hec tibi erunt artes pacisq; im-
ponere mores. parcere subiectis
et debellare superbos. Secundo
declarat hoc exemplo. quia mar-
cus marcellus princeps populi
romani qui cyracusam urbem
ornatissimam cepit fertur eam
prius fleuisse cuiusdam. gessit.
causa pudicitiae. nam priusquam vic-
tor opidum muadi iussisset ostendit
edicto ne quis corpus liberum
violaret.

Etiam veritas est quod bona
et mala istius mundi de-
bonis et malis voluit esse
communia: ut nec bona cupidius
appetantur que mali quoque ha-
bere cernunt: nec mala turpiter
evitentur quibus boni plerique affi-
ciuntur. Sed hoc ait interest
quia bonus nec temporalibus
bonis extollitur nec malis frangitur:
malus vero in felicitate pu-
nitur quia felicitate corrumpitur. ca.
viii.

Quarta veritas est quod si
quod omne peccatum deus nunc
manifesta plecteret pe-
na nichil in ultimo iudicio est ser-
uari putaretur. Sicut si nullum
peccatum deus aperta puniret pe-
na: nulla dei providencia puta-

retur. eodem modo. Ex quo dicto
accipiuntur duo canonica documenta.
Primum quod peccata occul-
ta non debent puniri pena pub-
lica quia aliqua sunt diuino iu-
dicio reservanda secundum istum tex-
tum. Et occulta diuino iudicio
debent puniri: et ergo ad illud
reservari. Secundum docu-
mentum quod peccata publica non sunt
punienda pena occulta quia in-
talium punitione declarat iudi-
cis providencia quia est manifesta
ut hic dicitur.

Quinta veritas est quod in rebus
quod secundis id est bonis for-
tune si non eas quibus-
dam peccatis deus donaret non
ad eum ista pertinere diceremus.
Et si omnibus peccatis ea concede-
ret: non nisi propter talia premia
sibi seruiendum arbitraremur.
Ex quo dicto accipitur documentum
quod non solum bona spiritua-
lia sed et bona temporalia ad di-
uinam spectant providenciam.
Et ideo non est peccatum ab eo
temporalia petere cum moderata
affectione.

Sexta veritas est quod in ma-
lis penarum quas pa-
timus in hoc mun-
do tamen interest non
qualia sed qualis quisque pa-
ciatur. eodem capitulo. Et

et istud dictū bene declarat dupliciter Primo per exemplum quia in eadem afflictione mali deum detestantur et blasphemant boni autē precantur et laudant Secundo declarat per similitudinē duplicem. vna est q̄ sub eodē igne aurū rutilat et palea fumat. altera q̄a pari modo eragitatū cerum exalat horribilit̄ et suauiter flagrat vngentū.

Septima veritas q̄ boni homines cū malis temporaliter flagellantur quia de malis suis eos non corripunt sufficienter inter alias causas Vnde dicit q̄ iure cū eis vitam istam amaram sentiunt cuius amando dulcedinē eis peccatoribus amari esse noluerūt ca. ix. Intelligendū est tamē q̄ quatuor gradus sunt in peccato sicut accipitur in isto loco circa malū alteri⁹ Primo est malū alteri⁹ dissimulare sicut in proposito Secūds gradus ē non solū dissimulare sed in ipso delectari citra consensū Tertius est non solum delectari sed et consentire Quartus est non solū consentire sed et cooperari Et ista duo vltima sunt peccata mortalia. circa mala prohibita quia dicit apo⁹ ad romanos. i. ca. q̄ qui talia faciūt digni sunt morte nō solū

quā ea agunt sed etiam quā cōsentiūt facientibus. Alia duo peccata sūt venialia. quā scdm beatū augustinū in alio loco nō est in potestate nostra quibus visis tangamur. et quantum ad dissimulacōe; dicit hic q̄ tales dissimulantes aliorū peccata nō puniunt cū eis eternalit̄ s̄ tm̄ temporaliter. Sed cōt̄ dubiū quia prelatus dissimulās peccata subditoꝝ que corrigere debet peccate videt mortalit̄ cū hoc ei precipiat a domino in exe. Dicitur autē quod istud dictū beati augustini nō debet vsq; ad prelatos extendi quibus incumbit ex officio quia propter hāc causam hely pontifex fuit reprobatus vt habet in primo li. reg.

Octaua veritas est q̄ cū dicit aplūs qui volunt diuites fieri incidūt in tēptacionē et in laqueū dyaboli Profecto inq̄t aug⁹ in diuicijs nō facultatem reprehendit sed cupiditatē. quā facultatē alibi precepit dicens precipe diuitibus huius seculi superbe non sapere ca. p. Ex quo dicto accipiuntur duo vtilia documēta Primū est q̄ diuicie secundum se non faciunt hominē imperfectū sed tantum cupiditas que solum aegritudine non facultas Scdm

documentū q̄ q̄to status fm se
ē a cupiditate remotior tāto est
in hoc perfectior. Sed oritur
dubium quia ibi dicit aug⁹ q̄
apostolus alibi dicit q̄ precepit
diuicias. et sic sine diuicijs nul
lus posset saluari sicut omnia p̄
cepta sunt de necessitate salutis

Dicitur autē q̄ diuicias ha
bere non cadit sub precepto ali
oquin soli diuites saluū fierent
h̄ bene vti diuicijs habitis hoc
est quod p̄cipitur. et ad illud
refertur dictum apostoli vt patz
in eius textu vbi diuicias qui
dem supponit et non superbe sa
pere tunc precipit volenti episco
pari.

Una veritas q̄ paulin⁹
n̄ episcopus nolimen⁹. ex
opulentissimo diuite vo
luntate pauprimus et copiosis
sine sanctus q̄ndo tenebatur a
barbaris exigentibus a fidelibus
cum supplicijs facultates abscon
ditas in corde suo sic precabatur
deum dicens Domine nō excru
cier p̄pter aurum et argentum.
vbi em̄ sunt omnia mea tu scis
ta. p̄. Ex quo dicto accipiun
tur duo vtilia documenta.

Primum documentū est q̄ bea
tus paulinus supremum gradū
paupertatis pro copia sanctitatis
elegit quia voluntate inq̄t pau

perimus in suplatiuo gradu.

Secundum documentū q̄ cum
isto gradu eminenti paupertatis
dispensacō; rez tēporalium ha
buit. q̄ dicit p̄sper de vita ote
platiua q̄ beatus paulin⁹ facul
tates ecclie multipliciter augm̄
tauit. Et sic patz q̄ diuicie fm
se nō faciunt hominē impfectū

Intelligendū tñ est ad istius
declaracō; q̄ dupliciter d̄git
aliam d̄trahē matrimoniū fm
duplicem finem: aut solum p̄t
officiū: aut solum p̄pter reme
diū. Contrahē matrimoni
um in remediū concupiscencie est
impfectōis q̄ p̄pter vitandū ma
lum: h̄ d̄trahē solum p̄pter offi
ciū p̄creande prol non solū nō
est impfectionis h̄ p̄fectōis: h̄c
declarat beatus aug⁹ de abrahā

Et p̄ istum duplicē modū a
liqui volūt habē diuicias in re
mediū laboris quē subite formi
bant. et istud nō est p̄fectionis
ymō alicuius impfectionis.
Alij autē p̄pter solum officiū scz
vt fideles paupes sustentēt: h̄c
in primitiua ecclesia. et dico q̄
istud est simpliciter p̄fectionis.
et ista fuit beati paulini inten
tio. Sed oritur dubiū quid
sit maioris p̄fectionis: aut sa
cultates accipere in officiū: aut
ipsas renuere propter deum.

Dicitur autē q̄ sicut perfectius ē contrahere matrimonium in officium q̄ simpliciter non contrahere tamen melius est tenere se celi batū propter deum q̄ contrahere in officium. ita videt̄ in proposito q̄ licet melius sit habere facultates in officium q̄ non habere simpliciter tamē abnegare talia propter deū eo modo q̄ talia debent relinquere videt̄ esse perfectius q̄ habere in officium quous vtrūq; sit perfectū Sed remanet dubium quia tunc prelati quorū est facultates sumē in officium forēt minus perfecti status q̄ religiosi pauperes qui talia propter deum relinquunt Dicitur autem q̄ status prelatorū simpliciter est perfectior non ē autē inodueniens si status minus perfectus scdm q̄d idest in aliqua virtute particulari excedit sicut celū excedit homines in incorruptibilitate quous homo sit simpliciter melior celo Sic licet status religiosorū preferat̄ in paupertate tamen status prelatorū preferatur in virtute latere que multa est aliorū paupertate Sed remanet adhuc dubium si religio quanto sit pauperior ex hoc sit perfectior Dicit̄ autē ad vanitatem fugiendam cum tria sunt vota integritatis religionē scilicet obedientia castitas et pau-

peritas Obedientia est virtus que est circa bona anime que ē abnegatio proprie voluntatis Castitas circa bona corporis quia est abnegatio voluptatis Pau peritas circa bona fortune quia dimissio facultatū et ideo sicut bona anime preferunt̄ bonis corporis ita obedientia castitati et sicut bona corporis sūt meliora bonis fortune ita castitas sublimior paupertate Unde si essent tres religiones quarū vna excederet alias in sola obedientia et alia in sola castitate et alia in sola paupertate minus perfecta simpliciter esset vltima tamen scdm quid esset perfectior scilicet in tali virtute :

Ecce veritas q̄ inter tormenta nemo cristum confitendo amisit aurū nec negado seruauit ea. Ex quo dicto accipit̄ documentum q̄ oppositis modis seruantur bona eterna et temporalia temporalia quidem per viam negacionis et eterna per viam affirmacionis Istius contrarietatis est causa quia eterna sunt sufficientiora et ideo possunt communicari et non oportet ea negari bona autem temporalia sunt insufficientiora et ideo oportet ea ab alijs occultari quia si communicarentur mor-

deficerent. ideo dicit de illo ser-
uo nequa q̄ abijt et abscondit
pecuniam domini sui in terra.

Vodecima veritas q̄ illi
fideles qui tempore pau-
limi inter tormenta infi-
delium paupertate sanctam oſite-
bantur xpm oſitebant: cum ab
eis epigerent reuelacione facil-
tatum q̄s eos abscondisse puta-
bant. Et ideo dicit aug⁹. si illi
fideles nō meruerunt ab hosti-
bus eripi vel credi: non potuerūt
tñ sancte paupertatis confessores
hī celesti mercede torqueti. ca. xi.

Ex quo dicto accipiunt duo
theologica documenta. Primū
est q̄ virtus paupertatis ē sancta
et meritoria: quia si meritorium
est sanctam paupertatem cōfiteri
multo magis ipsam tenere: sic
melius est castitatem seruare q̄
ipsam docere. et facere iusticiam
q̄ ipsam profiteri. Secun-
dum documentū est q̄ qui sub-
iret mortē ppter paupertatis scē
oſessionem est vere martir fm
rectam fidē ipsam oſitendo. q̄a
dicit ibi aug⁹. q̄ qui in tormen-
tis oſitet sanctam paupertatem:
xpm oſitetur. et talis qui oſitet
sic cristum est vere martir. sicut
beatissima agata ppter fidē cas-
tatis fuit atrociter cruciata.

Sed orit dubium quia aliq̄

nolunt concedere paupertate esse
virtutem sed tm instrumentum
virtutis quia non queritur nisi
ppter contemplacionem. Alij
dicunt ipsam pprie esse virtutē
et non instrumentum virtutis
quia p ipsam meremur sicut p
castitatem. et inter istos nō est
nisi pugna verborum cum fm ve-
ritate non dissenciant nisi in
voce si quis subtiliter intelligat
quilibet em concedit q̄ est me-
ritoria et q̄ non querit sui gra-
tia sed et ideo ē virtus minus
principal si est virtus. et istud
ali j dicunt instrumentum vir-
tutis. quia sicut castitas non q̄-
ritur sui gracia sed ordinat ad
contemplacionem quemadimo-
dum et paupertas. et ideo dicitur
virtus secundaria et instrumē-
tum ipsius cōtemplacionis. ita
in pposito qui vult pcedere in
litigio.

Vodecima veritas q̄ ma-
la mors putanda non
est quam bona vita pro-
cessit. capitulo vndecimo. Ex
quo dicto accipitur vtile docu-
mentum q̄ quantumcumq; ali-
quis turpiter moriatur vel ter-
ribiliter: sicut fulgoribus et di-
luuijs: non ex hoc illa mors
mala putanda erit: dum ta-
men pcedant bona merita.

alio qñ mores martirū fuissent
male . qz fuerunt terribiles vt
ibi declarat. Sz oīc dubium
si in morte est sensibil pena .

Dicitur autē qz mors potest ac
cipi dupliciter . aut pro disposi
tione p̄ma que fit ad separacōz
aut pro ipsa sepacōne anime a
corpore q̄ fit in instanti . primo
modo accipit̄ improprie mors
pro mortali egritudine q̄ ibi pz
ad sensū qz est ibi dolor sensibil
sc̄do autem modo dicitur p̄prie
mors et tūc nō video qz fit aliq̄
hominis pena sensibiliter . quā
in eodē instanti q̄ anima sepat̄
est sepata . eo qz in instanti idē
est qz fieri et factum esse . et qñ
anima est sepata talis dolor nō
potest esse in carne . qz iam est
inanimata nec in mēte alm nō
fit capax doloris sensibilis sine
carne .

Et ad eā veritas q̄ ista
omnia scz curacō funerū
condicō sepulture p̄pa
exequiarū magis sunt viuoꝝ so
lacia q̄ subsidia mortuorū ca .
xij . Intelligendū tamen qz ista
possunt dupliciter accipi q̄ exhi
beri aut inq̄tum p̄tinent ad so
lempnitatē et sic sūt solacia vi
uorū . aut inq̄tum p̄tinent ad
pietatem et sic sūt subsidia mo
rtuorum . vt si exhibent̄ vt pau

peris inde recreentur . vel ecclesie
inde edificent̄ . sic defuncti ex p̄
cedētibz meritis sunt talium bo
noꝝ capaces . vt habet eodem
capitulo .

Varia decima veritas ē
qz pietatis officia q̄ cir
ca mortuoz corpora vene
rabiliter exhibent̄ sūt deo placēdia
ca . xij . Istius autē pietatis
assignat duas racōnes . Prima
est ad fidē resurrexiōis insti
tendam vt illud corp⁹ veneretur
cuius anima post resurrexiōem
est glorificanda . sicut vestis p̄
honorat̄ qua rex rursus indui
debz . q̄ diligēci⁹ reponi . Sc̄da
racōne quam ibi assignat est vt
discat̄ q̄ta possit esse remunera
tio pro elemosinis q̄s viuētibz
exhibemus . si nec apud deū pe
rit quod ex animis hominū mē
bris officio p̄soluit̄ . Sed oīc
dubium si sepeliē mortuos sit op⁹
pietatis vniuersaliter et in q̄libet
casu . Dixit autē quidam the
logus qz non nisi in eo casu in q̄
non inueniē alius qui sepeliat .
q̄a alias non imminet aliq̄ ne
cessitas . sicut dare diuitū nō p̄
tinet ad pietatē vt ait dominus
in euange . Istud tamē dictū
est valde absurdum . tum quā
eadē racōne non esset pietas pau
perū subueniē nisi in eo casu quo

alius non subuelet am tñ ho-
mies pijsimi nō debeāt de recte
andis paupib; alterari: tñ q; ex
bō p̄suetudie ecclie q̄ p̄mpte ⁊ faci-
liter exhibent fidelib; sepulture
ess; euacuati vnum de vij. opib;
mie. et ideo illa doct̄ina nō est
sana circa sepulturas: sic nec cir-
ca alia opera pietatis et mie.

Vntadecima veritas q̄
q̄ chūtas ē coris hominū
multitudo. ca. xv. Ex
q̄ dicto accipiunt̄ duo moralia
doct̄ina. Primum est q̄ per-
manencia cuiuslibet ciuitatis cō-
sistit p̄ncipaliter in concordia. q̄a
ipsa est multitudo non quelibet
hominū s; coris tñ. Scdm
documentū est q̄ de cōdiū cuius-
libet ciuitatis maxime at̄ingit̄
ex ciuū discordia. q; p̄ easdē
causas dissoluit̄ quelibet cōmu-
nitas p̄ q̄s innascitur. et ideo cū
d̄structio ciuitatis ex concordia
oziat̄ p̄ eius ot̄arium dissoluit̄
sic pt; in ciuitate babel in geis.

Eptadecima veritas q̄
f̄ virtus q̄ recte viuē ab
animi sede membris cor-
poris impat. ca. xvi. Ex quo
dicto accipiunt̄ duo moralia do-
ct̄ina. Primum est q̄ sicut w-
luntas impat̄ mēbris corporis:
ita v̄tus existēs in w̄luntate. Vñ
actus q̄s impat̄ w̄luntas in cari-

tate ep̄is circa materiā caritatis
alicui? v̄tutis caritatis dicūt act?
nō quidē elicti cū sint ep̄ w̄lun-
tatē s; impati. Scdm docum-
tum est q̄ omnes actus impati
a w̄luntate circa materiā alicui?
v̄tutis sūt act? illius v̄tutis imp-
pati et sūt virtuosū sic ⁊ w̄lun-
tati q; w̄luntas nō p̄t opari circa
materiā; virtutis nisi d̄curētē.
virtute q̄ inest: cū ipsa v̄tus s̄m
se sit causa n̄cīa ⁊ nō at̄ingens:
sic tēpat? circa obiectū tēperācie.
nō p̄t ep̄ceri nisi d̄curētē v̄tute.

Ecimaseptia veritas q̄
b̄ q̄cquid de corpōe l̄ in cor-
pōe n̄o sit w̄luntate incō-
cussa manēte est s̄m culpa n̄a. ca.
xvii. Ex q̄ d̄cō accipiunt̄ duo
moralia doct̄ina. Primum ē q̄
nullus p̄t p̄ violentiā cogi ad
p̄ccm q; lic; aliq̄s poss; corpus su-
perare: nulla tñ creaturā ē que p̄t
n̄a; w̄luntate d̄pellē cū sit de na-
turā sua liba. et ideo ipsa incōcul-
sa manēte n̄lla ē culpa: q̄cquid fi-
at d̄ corpe null? hō ad p̄ccandū
cogi p̄t. Scdm documentum q̄
lic; nō possit aliq̄s ad p̄ccandū co-
gi: bñ tñ p̄t ad p̄ccandū violē-
ter incliari. cū ei appetit? sensiti-
uus naturalit̄ incliet̄ intellc̄m sic
rō ot̄aria p̄ p̄hm in de aīa p̄t fi-
ei tal̄ incliacō in corpe q̄ incli; w-
luntatē p̄ appetitū s; n̄ n̄citat̄ ipa;

Secunda octava veritas q̄
d qui se ipsū occidit homicida est et tāto inq̄t sit nocentior cum se occidit q̄to se innocētiorem occidit ca. xvij.
Ex q̄ dicto sequunt̄ duo correlaria Primū est q̄ non omne homicidiū est eq̄līter mortale peccatū. q̄ q̄to innocētiore est qui p̄mittit tāto magis flagitium committitur. q̄ hic tacō assignatur Unde p̄ius homicidiū qd̄ committit potuit fuit xpi. Scdm̄ correlarium q̄ magis peccat quā se ipsum interficit ad vitandā corruptionem dum opp̄sionem formidat q̄ ille qui se ipsum p̄mittit p̄pter sup̄habundantē contritiōem quia ille innocētiore in ea causa est. Sed orit̄ dubiū quia tunc iudas minime peccasset in eo q̄ se ipsum peremit tanq̄ nocentis filium Dicit̄ autē q̄ si se ipsum solum ex tristitia peccati p̄missus minus peccasset. tamē magnitudo desperatiōis aggrauavit ei⁹ peccatū. Secunda dubitatio q̄re non licet se ipsum interficere ex culpa sicut et aliū ex iusta causa cum hoc p̄tinē ad tristitiam distributiua. Dicit̄ autem q̄ nulli licet aliū interficere nisi in iudicō publico. et q̄ nullus potest esse iudex sui ipsius in iudicō publico. ideo non licet in-

terficere se ipsū. licet possit se ipsum aliter punire in p̄nitētia

Scima nona veritas q̄
d pudicitia est virtus animi secū h̄is comitē fortitudie; q̄ potius mala q̄lib; tolerare q̄ malo consentire decernit ca. xvij. Ex q̄ dicto b̄us aug⁹ ibidē deducit istam conclusionē. q̄ si corpus virginis alien⁹ opp̄matur violenter. sicut voluit attemptare simprouian⁹ in b̄ta agnere pudicitia non amittit. si hoc modo pudicitia inq̄t p̄t virtus non erit nec pertinebit ad ea bona quib; recte viuūt. s̄ in bonis corporalib; numerabit̄ vt sanitas et pulchritudo. Ex qua conclusio sic deducta sequunt̄ duo correlaria. primū q̄ si aliq̄ mulier corrupta violentē corpore. manēs integra in mēte non amittit aureolam v̄ginitatis. quia p̄ bona corporalia que insunt a natura nullus aliquid meret. talis autē est integritas carnis quā solam amittit seruat̄ mentis integritate vt hic dicitur. sicut si q̄s thurificaret p̄dolo p̄ manum alterius iux̄ exemplum quod inducebat de sancta lucia. Scdm̄ correlariū q̄ si aliqua mulier corrupta sit mēte tamen integra carne non habebit virginitatis aureolā. quia

illam pudiciam qua quis me-
retur areolam habuit fractam.
cū illa sit virtus animi vt hic
habetur. talis tamen corruptio
nō fit nisi per consensum sibi ipsi.

Decima veritas q̄ q̄n
do mulier coniugata vi-
olenter opprimatur non
adulterat. quia laudat beatus
aug⁹ illum qui dixit de lucre-
cia. que violenta a filio tarqui-
ni regis fuit oppressa. p̄pter quā
oppressionem se ipsam permisit.
duo inquit erant. et vnus adu-
terium perpetravit. capitulo xxx.

Ex quo dicto accipiuntur du-
o singularia documenta. Pri-
mum est q̄ vnus coniugum po-
test committere adulterium cum
sua coniuge. quia sibi istam verita-
tem adulterium non est in cor-
pore. sed in mente: cum lucrecia
hic fuit passa in corpore. ac si con-
sensisset. et tamē non adulterata
fuit. Et ideo si vnus coniugum
iungatur alteri estimans se iun-
gere alieno committit adulterium.

Secundum documentum q̄
vnus coniugum potest venire cū
alieno sine adulterio. quia si ex-
istimet se esse cum proprio non
habet in mente alienationem. s̄
in solo corpore. ideo cum sola cor-
poris alienatio non faciat adu-
terium ex premissis habet intē-

Ex q̄m. 29.

tum. vt patet in iacob. quando
ei lya fuit supposita. genibus xxx.

Decima prima veritas
q̄ q̄ haur sine culpa est in
corpore dormientis pollu-
tio: ita ymo magis est sibi culpa
in corpore non conscientis oppres-
sio. capitulo xxxv. Ex quo dic-
to accipit documentum q̄ in pol-
lutione nocturna non consistit
peccatum sibi se quia hic suppo-
nitur minus sibi culpa: et emne-
minus tale est simpliciter tale.

Sed contra istud documentum
instatur quatuor modis. Pri-
mo quia scribitur deuteronomij
xxij. capitulo q̄ homo qui noc-
turno fuerat pollutus sompnio:
exibat extra castra in penam il-
lius pollutionis cum tamen lex
diuina non inferat penam sibi cul-
pa. Secundo quia ex consuetu-
dine ecclesie habet q̄ homo talis
a perceptione eucaristie abste-
neat: quod frustra fieret si illa
culpa esset. Tercio quia beatus
gregorius scribens beato augu-
stino angloꝝ episcopo ponit in ta-
li pollutione esse peccatum. Quat-
to q̄ beatus aug⁹ in isto textu di-
cit magis est absq̄ culpa in cor-
pore non conscientis q̄ dormie-
tis. et sic videt q̄ in isto nō fit
homo oīno sibi culpa. Ad primū
q̄ illud preceptum fuit alimoniale

Et ideo licet ibi fuerit aliquid pena
non arguit tamen culpam sicut
leprosus excludebatur a castris
cum tamen esset leprosus non esse
peccatum Ad secundum quod hoc non
fit propter peccatum pollutionis secundum
se sed propter reuerentiam corpora-
lem sacramenti ubi non interdi-
dit aliquid culpa sicut ablucio ma-
nuum ibi fit Ad tertium quod de
beati gregoriij non potest exponi
secundum denominationem extrinsecam
ut sit ibi peccatum secundum habitudi-
nem ad precedentes actus malos
in temperantia vel incontinentia in
mente sicut actio dicitur huma-
na quia ab homine elicitur Ad
quartum quod illa instantia est tota-
liter ad oppositum quia magis ta-
le in aliquid arguit simpliciter tale
in alio Et ideo si in corpore non
confessio est magis sine culpa
in corpore dormientis est simpliciter
sine culpa Sed non est dubium
quia dicitur aliqui iuriste quod si pol-
lucio veniat ex cogitatione preuia
est peccatum mortale si autem ex im-
perantia veniale si autem ex natura
tantum nullum est peccatum Istud
autem dictum quo ad duo primum est
ridiculosum quia cum preuia cogitatio
possit esse venialis et quod ex pecca-
to veniali homo inciderat peccatum
mortale secundum nouam rationem est cru-
dele affirmare Ceterum cum

106
intemperantia sit quibus peccatum mor-
tale quod inducat per se facilius pec-
catum est secundum rationem ideo dico quod
pollucio per se ut hic explicite de-
terminat augustinus nullum esse pec-
catum nisi in habitudine ad datam
occasionem et tunc secundum mensu-
ram mali in data occasione dicitur
maius vel minus peccatum de
nominacione extrinsecam sicut de-
lectatio dicitur mala quia sequitur ma-
lam voluntatem cum ipsa sit passio
naturaliter esse quibus ipsam

Itesima secunda veritas
v quod illi qui lauacro sacre
regnacōis abluti sunt
vniuersorum remissionem acceperunt
peccatorum carum vñ Istud autem deum
adducit beatus augustinus ad osten-
dendum quod quod post baptismum statim
moriuntur uelint ad celum euo-
lant Ex quo dicto habetur quod
in baptismo non solum deletur
omnis culpa sed etiam omnis
pena

Itesima tertia veritas quod
v in imperfectis uiris id est
secundum perfectionem securitas est
inimica carum Istam autem ueritatem
ibidem declarat augustinus auctoritate
et exemplo Auctoritate quidem
quia scipio pontifex et radicebat
caerenti uolenti cartaginē destrui
que diu romanos afflixerat ti-
mes inquit infirmis animis hostes

esse securitatem et tamq̄ pupil
lis ciuibz ydoneum tutorem es
se terrorem. Secundo o//
stendit illud ibidem exemplo.
quia dicit q̄ data securitate ro
manis post destructionem car
thaginis insurrexerunt bella ci
uilia que rem publicam quasi
ad nichilum redigerunt. S;
ex isto dicto accipiuntur duo do
cumenta moralia. Primum
est q̄ hominibus imperfectis p
dest ad virtutē inimicorum for
mido quia virtutibus eorum im
perfecte habitis vt patuit est se
curitas inimica: pro eo q̄ homi
nes carentes virtute in quocunq;
statu faciliter superantur ab ini
micis et ipsi timent ab hostibus
superari. et ideo conant̄ ad vir
tutem. Secundum documen
tum q̄ hominibus perfectis non
obest hostium securitas quia
ipsi non operantur bene ex timo
re sed ex electione s̄m inclinaci
onē boni habitus. et ideo timor
iplos non detinet in virtute sic
alios.

Vicesima quarta ver
tas q̄ iste due ciuita
tes dei et dyaboli de
quibus agitur in hoc
libro sunt perplexę inuicem q̄a
premiere donec vltimo iudicio

diuidantur. capitulo tricesimo
quarto.

Incipiunt veritates ac floēs
libri secundi.

In secundo libro pri
ma veritas est q̄ ille
est maior hominum
inshpiencium morbus
quo irrationabiles motus suos
et post rationem plene reddita
siue nimia cecitate qua nec ap
ta cernuntur vel obstinatissima
pernicacia qua ea que cernun
tur non firmiter tamq̄ verita
tem defendunt. et ideo dicit q̄
est necessarium vt dicantur res
ita clare velut eas non spectan
tibus intuen das sed quodam
modo palpandas tangentibus
offeramus. capitulo primo.
Ex quo dicto accipiuntur duo
documenta: quorum vnum est
speculatiuum: et aliud practi
cum. Primum est q̄ sensus
tactus est certior q̄ sensus vi
sus quia per ipsum fortius ad
uersarij conuincunt̄ vt hic di
citur. Secundum documen
tum est q̄ duo sunt que maxi
me causant inshpiencium egritu
dinem scilicet ignorantia et p
teruicia. Vnde proteruicia est ma
nifestum signum inshpiencis.

Etiam veritas q̄ q̄bas
 phi q̄tum diuinitus sūt
 adiuti aliq̄ magna in-
 uenerunt q̄tum autem huma-
 nitus sūt adiuti errauerūt c. viij.

Ex q̄ dicto accipit̄ docum̄tum
 q̄ phi attigerunt ad aliq̄s ve-
 ritates mediata diuino auxilio
 que excedunt facultatē luminis
 naturalis . q̄ diuinitus inquit
 sunt adiuti vt patet de platonis
 circa articulum trinitatis in
 alio loco .:

Etiam veritas q̄ in polis
 cia p̄fecta non sunt susti-
 nendi homines qui fin-
 gunt falsa ad delectandū . sicut
 faciebant poetæ . Et istud dictū
 ipse affirmat auctoritate platonis
 qui dicebat poetæ vrbe pellendos
 cum rationē formaret̄ q̄lis
 ciuitas esse debeat tanq̄ aduer-
 sarios ciuitatis ca. xiiij.

Quarta veritas q̄ iusticia
 q̄ et moralis bonitas non
 melius valet cum serua-
 tur fm̄ instituta iuris ciuiliſ q̄
 cum seruat̄ fm̄ instinctus iuris
 naturalis . Et ideo dicit q̄ saluf-
 tius dixit in laudē romanorū
 q̄ ius bonūq; apud eos non ma-
 gis legibus q̄ ratione valebat ca.
 xvij. Ex quo dicto accipiun-
 tur duo politica docum̄ta . Pri-
 mum est q̄ leges naturales sūt

meliores q̄ leges iuris ciuiliſ q̄
 non sūt inquit minus valentes
 et ideo sequit̄ in distinctis spe-
 cie q̄ magis p̄pter ordinē emi-
 nēcie q̄ est inter omnes species
 vniūsi . et huius ratio est q̄ op-
 timū illius est ab optimo legis-
 latore . ius aut̄ naturale est ab
 instituto natuē sicut ius ciuile
 ab homine . Scdm̄ docum̄tum
 est q̄ optima politica regit̄ iura
 naturali melius q̄ si regeret̄ ius
 ciuile . q̄ optima ciuitas op-
 time regulat̄ optima lege . Unde
 si es̄ aliq̄s status qui solis egri-
 is iuris naturalis es̄ otētus ad
 ouersandū iste esset optimus .
 melior ille q̄ ad illum maxime
 appropinqt̄ .:

Quinta veritas q̄ hoc ve-
 rissimū est s̄i summa iu-
 sticia rem publicam regi
 non posse ca. xxi. Istam autē ve-
 ritatem ipse affirmat ibidē du-
 plici auctoritate . Prima est bo-
 lij q̄ dixit q̄ nichil est tā mimi-
 cum ciuitati q̄ iniusticia nec om-
 nino s̄i magna iusticia posse sta-
 re rem publicā affirmavit . Se-
 cunda auctoritas est scipionis q̄
 diffiniens rem publicam dixit
 rem populi esse . populum autē
 dixit non omnem cetū multitu-
 dinis . sed cetum iuris consensu et
 utilitatis communiōe ligatum .

Iste inquit scipio diffinit res
publicam esse rem populi cum ius-
te regitur: siue ab aliquo rege: siue
a paucis optimatibus: siue ab
uniuerso populo: quando autem rex
est tyrannus et optimates ficti:
aut populus iniustus tunc dicitur
quod non est viciosa res publica sed
omnino mala. Ex quibus dicitur
accipitur istud documentum
quod iusticia est virtus preclaris-
sima: quia eius contrarium vi-
cium est maxime rei publice no-
cium cuius bonum quanto comu-
nius tanto melius et optimis
personis contrariatur: et viciu per-
fimum virtuti preclarissime est
contrarium sicut patet in heroica
et bestialitate.

Septima veritas quod vera ius-
ticia non est nisi in ea re
publica cuius conditor est
christus: ca. eodem. Ex quo dicitur
accipitur catholicum documen-
tum quod apud infideles non sunt
vere virtutes morales: quia cum
virtutes morales vere sint con-
nepe secundum philosophos et secundum sanctos:
ubi non est vera iusticia non est
alias inuenire. Sed oritur du-
bium quid vocat augustinus: vera vir-
tute cum philosophi de virtutibus tracta-
uerunt. Dicitur autem quod vera
virtus est que ducit ad veram feli-
citate. Et sic habet quod secundum diuinam

gracia vera virtus non habetur quia
ad veram felicitatem nisi ipsa non
peruenit.

Septima veritas quod demo-
nes si quid possunt in-
istis inferioribus tantum
possunt quanto secreto omnipoten-
tis arbitrio permittuntur. c. xxiiij.

Octava veritas quod notum
est nobis in sacris litteris
demonas negocium suum
agere ut pro dijs habeant. ca. i
xxv. Istius autem rationem
assignat ut eos quos seducunt tra-
hant in dampnacionem.

Nonna veritas quod tanta vis
n probitatis et castitatis
est ut omnis vel pene
omnis eius laude moueatur hu-
mana natura. Et adiungit quod
nulla fere humana natura adeo
est turpis aut viciosa quod totum
amiserit sensum honestatis.
Ex quo dicitur accipiuntur duo
moralia documenta. Primum
est quod non ita se habent viciosi
ad virtutem sicut virtuosi ad
vicia quia nulli virtuoso vici-
um totaliter placet et nulli vir-
tioso virtus totaliter displicet:
ut hic dicitur quia sensus honestatis
vix est in aliquo totaliter
conspitatus: unde lubrici delectantur
in castitatis aspectu et
superbi in humilitatis intuitu

Secundū doctum q̄ hu
mana natūā magis est inclina
ta ad virtutē q̄ ad viciū. q̄a
naturalis appetitus & omnis
inclinacō arguunt p̄nitentē na
ture. et ideo si humana natu
ra magis delectat̄ in v̄tute omu
niter q̄ in viciō et magis totalit̄
signum est naturalis inclinatio
nis. Est autē istius ratiō q̄ s̄m
p̄cipuā sui p̄tem id est ratiōnē
homo semp̄ tendit ad bonū.

Sed orit̄ dubium q̄re b̄tis au
gustin⁹ ponit in ista regula p̄ne

Dicit̄ autē q̄ p̄pter viciū
bestialitatis q̄s est ī paucis ita
depravatis a natūā humana vt
nullum bonum eis placere q̄at.
Et si ita est difficilimū est vide
re q̄re sint plures homines vici
osi q̄ v̄tiosi cū maior sit incli
natio ad virtutem q̄ ad viciū
nisi dicat̄ q̄ viciū cōigit multis
modis. i. q̄ vno defectu q̄libz ē
viciosus & non v̄tiosus nisi om
ni carente v̄tute. tamen bona
moralia in vicio his magis sup̄
habundant in sua p̄fectione q̄
vicia

Et̄ma veritas q̄ indig
ne ab honestis colunt̄ q̄
per turpes placant̄. ca. 1.
p̄p̄. Istud autē dictū induc
it ad ostendendum q̄ indigne
bij paganorū colebant̄. q̄ p̄ his

triones in ludis cenicis placar
bant. Ex q̄ deductiōne accipi
unt̄ duo moralia documenta
Primum est q̄ nullus p̄nceps
honestorū hominū viuēcium
s̄m virtutē debet habere familia
res homines carētes virtute. q̄
cum p̄ tales fiat placatio inhos
nesti nō debent tales placare q̄s
digne honesti habent colere.

Scdm̄ doctum est q̄ ille q̄
habet talium turpiū cōsoriū nō
est dignus p̄ncipatu sup̄ honest
tos viros. q̄ indigne a subdi
tis honestis coleretur dum per
turpes placat̄.

Incipiunt veritates ac Flores
libri terciij.

In tercio libro p̄ma ve
ritas est q̄ error fuit ali
quorū hominū dicentiū
maximū hominis bonū
esse habere omnia bona p̄ter se
ipsū bonum ca. p̄mo. Ex q̄ dic
to accipiunt̄ duo moralia docu
menta. Primum est q̄ felicitas
humana non potest consistere in
bonis extrinsecis q̄ habere om
nia bona exteiora & non se ipsū
bonum nō est maximū hominis
bonum cū illud hic erroneū con
sistat. maximū autē hominis
bonū est ipsa felicitas. Scdm̄

documentū est q̄ nullus homo
potest esse felix nisi sit vtuosus
quia maximum hominis bonū
quod est felicitas non potest q̄s
habere q̄uis habeat omnia alia
bona nisi habeat se ipsum bonū:
vt hic dicitur contra errorem. nul
lus autē potest simpliciter esse
bonus nisi virtute.

Secunda veritas q̄ anti
quitas presidentes ciui
tatibus inperunt multa
falsa esse vtilia si credant a po
pulo. Et istud probat aucto
ritate varronis qui dicit q̄ vti
le est ciuitatibus vt viri fortes
et si falsum sit ex dijs esse geni
tos credant: vt audacius mag
nas res deoz strepis fiducia ag
grediantur. ca. iij. Sed oritur
dubium supposito q̄ tales ficti
ones fm fidem sint. illicite si se
cundū rationem naturalem vi
uentibus erant licite p̄pter rei pu
blice vtilitatē. Dicit autem
q̄ non quia maius est bonum
virtutis q̄ modum qd̄ potest
prouenire ex tali fictione: cū bo
num honestum vtili preferatur
Et ideo cum veritas sit virtus
p̄tinens ad intellectum et mores
non fuit pro q̄toamq; commo
do talis virtus abicienda.

Etia veritas q̄ questio
de scripturis exortit vt

pruaricatores angeli filii ab ho
minum concubuerint vnde na
tis gigantibus tunc terra cōple
ta est. ca. v. Istud dictū refert
ad illud gen. sexto. Post q̄ in
gressi sunt filij dei ad filias ho
minum. vnde apparet manifeste
q̄ antiquitas fuit aliqua opi
nio q̄ isti filij dei fuerunt mali
angeli idest incubi qui cum mu
lieribus istos genuerūt gigantes
Ista tñ questionē h̄ nō detmiat.

Varra veritas q̄ regula
ris solis defectio nō nisi
in fine lune attingit. ca.
xv. Ex q̄ dicto aug. ibidem
accipit vnum theologicum docu
mentum q̄ obscuratio solis que
fuit in morte saluatoris non ac
cidit ex canonico fidei rum auctu
idest regulari. quia vt dicit tunc
erat pascha iudeoz q̄ plena luna
agebat. Solempniter.

Varra veritas q̄ roma
inserunt quandoq; le
gatos apud atheas ad
mittendas leges. capitulo xvij.

Ex quo colligitur q̄ iura ciui
lia romanoz habuerunt ortum
a phis grecis quia grecoz phia
athenis vigeat: q̄ refert ma
iore fuisse famam q̄ veritatē.

Septa veritas q̄ demones
sulfuribus ipsos dat causa
ambigua vt q̄cqd̄ accidat

de rebus super quibus interrogā-
tur diuini habeant vt declarat
exemplo. qz cū pirrus rex gre-
cie roānoꝝ hostis consulūꝝ ora-
culum apollinis de bello futuro
cum iacōnis. Istud ei fuit datū
responsū. dico te pulcre vincere
posse romanos. qd̄ responsum
post bellum poterat dici vꝝ qui
cūq; victoriā obtinūꝝ vt patz
cuiuslibet intueti c.

Optima veritas qz ho-
mines licet sint crude-
lissimi tamē qnq; a sup-
habundāti vindicta mitigant.
ca. xij. Quod declarat ibidē
exēplo. qz hamibal pnceps car-
thaginē hū cum esset crudelissi-
mus et interfecisset in bello tan-
tam romanoꝝ multitudinē. vt
tres modios annuloꝝ auroꝝ
de interfectis romanis militibz
cartaginē mitteret in signum
ingentis victorie. tanta inquit
angustus inimicoꝝ cede faciat
p̄ci iussisse phibet vt scz plures
non interficerent. Ex quo dicto
accipiūtur duo politica doctri-
na. Primū est qz pncipes & ho-
mines modesti paruissima pu-
nicōne debent esse cōtēti. qz cru-
delissimi non expectūt maximā.
et ideo iusti per oppositū debent
histere circa minimam salua rei
publice vtilitate. Scōm doctri-

mentū ē qz qn aliq̄s non est con-
tētus magna inimici punicōne
ille non solum est crudelissim⁹
sed eius crudelitas excedit hu-
manam crudelitātē. sicut cru-
delitas belue qz cum hamibal esset
crudelissimus inquit homo ius-
titie parci habita grandi vinctā
nec tm̄ afflixisse legi q̄tum bñ
potuiss̄.

Optima veritas qz tēpori-
bus nostris pro supflua
voluptate plura dantur
histrionibz q̄ tēporibz atiquis
legionibus pro extrema salute
collata sunt ea. eodē. Ex q̄ bō
accipitur ratiō q̄re moderni mili-
tes nō sunt ita strenui sicut esse
solebant qz isti vacant volupta-
tibz sicut illi vacabant legioni-
bus. nullus aut̄ intētus volup-
tatibz strenuus esse potest. quia
strenuitas est rigida sicut vo-
luptas in actibus mollis cui te-
pugnat mollicies voluptatis.

Optima veritas qz hūana
policia suis seruitoribz
plerumq; ingrata est. si-
cut declarat exemplo scipionis
qui cum liberauiss̄ romam a seuis-
simo hoste hamibale et cartha-
ginē subiugaūꝝ accusatus est a
romanis et accusatoribus suis
cessit priua tus patria quā sua
p̄tate liberauerat post insignum

triumphum: nullo inquit aug⁹
illius verbis captus desiderio ita
ut iussisse prohibeat ne ipso mor-
tuo in ignata patria funus fieret
ca. xxi.

Ecima veritas q^d lex illa
que vōtur vcomia a ro-
manis instituta fuit in-
quissima: qua fuit institutu ne
quis heredem feminam faceret:
nec vnicā filiam. Unde dicit au-
gustinus ibi dē. Hac lege quid
dici aut cogitari possit iniquius
ignoro. ca. eodē. Et ista sen-
tētia augustini et ita hanc legem
firmatur auctoritate numeri.
xxvii. ca. vbi filie saphan pece-
runt paternam hereditatem et
fuit responsum a deo q^d iustam
rem postulabāt. Secundo cō-
firmatur racione quia iure natu-
rali pater plus tenet cuilibet sue
proli q^d extraneis: cum naturalis
appetitus qui malus esse non
potest ad hoc inclinetur. et ideo
iniquum videtur q^d pater prius
compellat puidere alieno mas-
culo q^d proprie filie. Sed oritur
dubium quare in regnis que ex
genere habent regnantes muli-
eres omumiter nō succedunt.

Dicitur autē q^d regnum ne-
dum est hereditas s^{ed} etiam dig-
nitas ptinens ad totā rem pub-
licam: nunc autē in dignitatibus

non succedunt mulieres q^{ia} dig-
nitatis capaces non sunt sicut
hereditatis: sicut patet in lege
moysi quia licet ibi sacerdos cū
foret ex genere tñ mulier nullo
modo succedebat: nec de aliqua
muliere q^{ia} in regnum successerit
inuenitur in scriptura legitimo
modo.

Incipiunt veritates ac floēs
libri q^{rti}.

In quarto libro pri-
ma veritas est q^d q^{ui}
do boni longe late-
q^{ue} regnant non tam
ipsis vtile est q^{am} illis quibus reg-
nant. ca. iij. Ex quo dicto ac-
cipiuntē quatuor moralia documta
Primum q^d pncipatus bono-
rum est vtilis tam ipsis q^{am} sub-
ditis q^{ia} ipsi merent per bonas
virtutes operando exemplariter
et subditi efficiunt virtuosos eis
obediendo impantibus virtuosos.
et ideo in eo q^d dicit hic aug⁹
q^d talis pncipatus est magis
vtilis vni istoz q^{am} alteri supponit
q^{ia} vtriq^{ue} est vtilis. Scdm do-
cumentum q^d tal pncipatus plus
habet de bono vtilitatis in subditis
q^{am} in pncipatibus q^{ia} cū subditi re-
cipiāt a pncipe bō aie vt leges op-
tatas et regulas q^{ibus} vtiuose viuūt

preter d'seruatō; corp⁹ & defen
sionem facultatū q̄ sunt accessō
ria. tamē talis princeps nō ac
cipit a subditis nisi minima bō
que sunt bona fortune. et ideo
dicit q̄ hic non tātum p̄ficiet et
sicut illis quib⁹ p̄ncipat. Ter
cium documentum est q̄ talis p̄n
cipatus plus h̄ de bono honesta
tatis in principe q̄ in subditis.
quia ubi plus de bono virtutis
ibi plus de bono honestatis. in
p̄ncipante autē requirunt excel
lenciores virtutes q̄ architecto
nice & regulatiue subditorū. Et
ideo oportet principes esse opti
mos totius policie. Quartum
documentū q̄ licet bon⁹ p̄nceps
plus diligit subditos ex p̄te po
tencie operantis pro eo q̄ habet
meliozem voluntatē et sublimio
rem virtutē. tamen ecōuerso ex
p̄te obiecti terminātis ipsū sub
iecti eum magis diligē debent.
q̄ q̄ melioz est in se magis ē di
ligibilis. sicut deus q̄ magis di
ligit creaturā. q̄ actu infinito q̄
econūso. licet creatura plus ipsū
diligat obiectiue. q̄ ipso finitē
tanq̄ sine vltio et deus nō finitē
h̄ vtiē creatura.

Etiam veritas q̄ bon⁹
si seruiat liber est. ma
lus autē si regnet suus
est eodē. Et ista veritas gemi

nata dupliciter declarat. P̄m̄o
q̄a si bonus seruit s̄m corpus ē
tamē liber s̄m animam q̄ tenz
subiectas corpōis. passiones. p̄m
mo nisi corpus redigatur in ser
uitutē nō potest animus eius pas
siones domare. Sc̄do declarat
q̄ si malus regn; q̄to corpore li
berioz tātō corpōis passiones in
ipso forcius incitant et cum nō
habeat malus animus virtutē
resistendi efficitur seruus pas
sionū.

Etiam veritas q̄ remota
iusticia regna magna n̄
sūt nisi magna latroci
nia. a. iij. Istud dcm ipse dicit
mat exemplo et auctoritate.
Exemplum est q̄ cum quidam
pirata captus ductus fuisset corā
alexandro magno & rex ab eo
quereret q̄te infestaret mare. ille
inquit aug⁹ libera otumacia respō
dit q̄te et tu orbem terrarū h̄ q̄a
ego exiguō nauigio id facio la
tro vcor q̄ tu magna classe im
petator. Sc̄do dicit p̄ auc
toritatē iustini v. ca. qui dice
bat q̄ in p̄ncipio gencū et na
cionū impiū penes reges erat q̄s
ad fastigiū huī⁹ maiestatis nō
ambicō popularis. sed expectata
inter bonos moderatō promoue
bat. populi inq̄t nullis legib⁹
tenebant. arbitria p̄ncipū pro

legibus erant. fines imperij magis
tueri quam proficere mos erat. metra
sua cuique patriam regna finiebant

**Varia veritas quod roma
q** norum regnum non fuit
ita diuturnum sicut reg-
num alicuius: quod duravit fin-
ipsum a minore rege usque ad eius
translacionem in medos per mille
ducentos et plures annos. capitulo
sexto. Sed intende quod istud est
accipiendum tempore augustini
pro quo modo videtur verum esse
oppositum.

**Vinta veritas quod non est
q** reducenda ad memoriam
civilis iniuria a conciu-
bus illata alicui. ca. vii. **CS**
dictum confirmat auctoritate et
ratione. Auctoritate quidem quod
scribit leuitici. xix. ca. Non qua-
ras vicionem in corde tuo nec me-
moreris iniurie civium tuorum

Secundo exemplo quod in isto
septimo capitulo dicit beatus augustinus
quod scipio africanus cum romam
liberasset et post liberacionem ab han-
nibale et cartagine sibi eam in-
gratam sensisset: postea immemor
iniurie dicit augustinus memor patrie
ipsam romam a gallis iterum liber-
avit ut ibidem narrat.

**Septima veritas quod felicioes
s** essent res humane si esset
omnia regna parva et concordia leticia

unitate. ca. xv. **I**stud autem
dictum declarat ibidem duplici ratione

Prima est quod regna non au-
gentur nisi propter iniquitatem eorum
cum quibus iusta bella geruntur
quod non esset inquit si finitimorum
contra se bellum geri nulla pro uo-
laret iniuria. Secunda ratio quod
maior felicitas est vicinum bonum
habere corde quam vicinum malum
subiugare bellantem. idcirco ma-
ior est felicitas paruum regnum pos-
sidere quiete quam augere magnum
ut permittat quis inquit. Sed
est dubium quia magna regna
ut cernimus sunt potentiora ad
tuendam rem publicam. et ideo
videntur feliciores sicut scriptura com-
memorat de regno israel tempore
dauid et salomonis. Dicitur
autem quod non est hic intentio beati au-
gustini magis commendare unitatem
regni stantibus rebus ut nunc quod ip-
se ascribit felicitati romanorum tem-
porali magnitudine regni sed si ho-
mines mundi iusti essent et pacifici
inter se tunc non indigerent magnitu-
dine regni pro defensione nec regna
indigerent augmentacione.

**Septima veritas quod virtutes
s** virtute in quatuor speciebus distri-
buenda esse videntur scilicet
prudenciam iusticiam fortitudinem
et temperanciam: quarum singule in-
quirit suas species habent. ca. xix.

Ex quo dicto accipit documentum quod iste quatuor virtutes que cardinales dicuntur non sunt species specialissime huius generis subalterna ut sint plures species prudentie et aliarum cuiuslibet.

Octava veritas quod ars boni

recteque vivendi virtus a veteribus diffinita est.

Sed omne dubium quod ars est quedam species virtutis intellectuales ut patet per aristoteliem in ethicis. Et ideo non videtur esse virtutis genus cum tamen in hac diffinitione ponatur loco generis.

Dicitur autem quod augustinus ibi accipit artem non proprie sicut dicitur veritate factibilem sed pro rectitudine ut ibi patet et secundum istum modum virtus est rectitudo aut regula que recte vivit.

Nonna veritas quod felicitas non est deus sed dei donum eodem modo. Ex quo dicto accipit documentum quod nullus potest acquirere felicitatem per naturam quia ipsa (sicut dei donum) est ab extrinseco.

Decima veritas quod nullus optat aliquid propter aliud quod ut felix fiat.

Istud dictum videtur esse contra experimentum quod nullus potest acquirere felicitatem per naturam quia experimur nos multa desiderare

nichil cogitando de felicitate et nullus potest desiderare propter aliquem finem nisi actualiter cogitet illum finem. Dicitur autem quod augustinus accipit ibi felicitatem pro bono esse hominis in quo comitatur et nullus appetit aliquid propter aliquid nisi propter aliquod bonum in quo pro tunc natura quiescit. Idcirco talem felicitatem semper intendit. Dicunt tamen aliqui quod semper intendit ultimus finis habitualiter et alii actualiter licet imperceptibiliter et ista videtur vaticinia que non experimur in nobis.

Undecima veritas quod pietas vera est verus dei cultus.

Intelligendum tamen quod secundum doctrinam apostoli pietas accipitur dupliciter. Uno modo pro virtute patrie fidei et alio modo pro virtute cle-

mentie. Et sic sumitur ibi promittentes pietatem pro opera bonorum.

Dodecima veritas quod licet possit faciliter inveniri que non velit tamen impossibile est aliquem inveniri que nolit se esse felicem. Intelligendum tamen quod ista veritas patitur illam famosissimam conclusionem quod sine ultio intellectu nullus potest non appetere ipsum quod illud ita convenit omnibus quod nulli potest non convenire.

est necessarium tale aut est hoc
dictum. Dicunt tamen aliqui
q̄ beatus aug⁹ intendit de voli-
tione que est naturalis inclinacō
et nō de voluntate que est actus
illicitus. Sed istud non vi-
detur valē quia hic dicit q̄ ali-
quis potest non velle ymo nolle
honorem regni eo modo quo po-
test nolle felicitatem. Sed na-
turalis appetitus ē velle honore
ergo s̄m illum appetitū nullus
etiam potest nolle regnū. Sz
aduertendum q̄ beatus aug⁹
non loquitur de non velle sed
de nolle. Et ideo ex isto loco nō
arguit quin voluntas possit sus-
pendere actum suum non volens
do licet non possit elicere actum
contrarium nolendo. et istud vide-
tur intendere doctor subtil.

Et decima veritas q̄
s̄m veterum sententiam
nō omnia vera sunt om-
nibus manifestanda. ca. xxx.
Istam autē veritatem declarat
auctoritate et exemplo. Auc-
toritate quia inducit varonem
doctissimum dicentem q̄ multa
sunt vera que modo vulgo scire nō
sūt vtilē. Secundo declāt hoc
exemplo quia dicit greci telle-
tas idest misteria sua taciturni-
tate quasi parietibus clauderant
Quod dictum inducit duo

47
vtilia documenta. Primum
est q̄ archana dei non sunt in-
fidelibus reuelanda propter con-
temptus periculum. et ideo bea-
tus andreas noluit misterium
sacro sancte eucaristie reuelare
proconsuli nisi crederet eo q̄ sit
secretum fidei nostre. Si em̄
greci sua misteria occultabant
ne vilipenderentur multo magis
christiani sacramenta diuina.
Secundum documentum q̄ dif-
ficulta fidei non sunt simplicibus
predicanda ppter periculum er-
roris: sicut circa materiam pre-
destinacionis que minus intelli-
gentibus male potest declarari.
Unde in exodo dicitur q̄ qui fo-
derit cisternā et nō clausit eā ce-
ciditq; in ea et c̄ ad estitūdu

Incipiunt veritates ac floēs
libri q̄nti.

In q̄nto libro p̄ma veri-
tas ē q̄ q̄ diuinā volūta-
tē fatū appellat recte in-
telligit nō tñ rē dicit. Vñ dicit
ibi aug⁹. q̄ talē sensū teneat et
linguā corrigat. c. i. Ex q̄ dō
accipiunt duo moralia documta.
Primū est q̄ fatū nō est nisi
diuina p̄sciēcia que habet de re
bus in voluntate sua. et ideo fa-
tum non est nichil simpliciter.

nisi dicat aliud a voluntate diuina. Secundum documentum est quod error non solum cauendus est in intentione sed etiam in locutione. alioquin ille qui recte sentit licet male profertur non est corrigendus sicut in opposito ipsum corrigi ait aug⁹.

Secunda veritas quod equalitas euentuum quecumque contingit gemellis non est reducenda in corpora supercelestia sed in uniformem complexionem. Quod probat dicto cyce rois qui dicit hypocritam nobilissimum medicum scriptum reliquisse duos fratres ita conformiter affici ut simul egrotare inciperent et aggravari simul et alleviari. et cum causa tante conformitatis que retur. Respondit quidam astrologus causam esse constellationem in qua simul nati fuerant. Et quidam medicus dixit causam esse uniformem complexionem et item nutrimentum. Dicit autem beatus aug⁹ quod multo acceptabilius fuit responso medici.

Etiam veritas quod tanta est vis humane nature ut cum concepit femina deinde alterum omnino concipere non possit. intelligendum tamen quod oppositum ipsius senserunt philosophi. Unde aristoteles in libro de animalibus

oppositum determinate videtur. nos tamen dictis sanctorum magis fidere debemus.

Quarta veritas quod hominibus deus in terris solum dedit libertas potestates. Ex quo dicto accipiuntur duo rationabilia documenta. Primum est quod in brutis non est libertas sicut aliqui ponunt pro eo quod affirmant libertatem in sola operatione. Secundum documentum quod bruta proprie non fruuntur quia propter libertatem solum isti tribuuntur brutis fructus.

Quinta veritas quod summi patris voluntati nullus contradicere potest secundum sententiam antiquam. unde inducit sententiam cuiusdam eorum dicentis. ducunt volentem fata nolentem trahunt. Ista autem fata dicit beatus aug⁹ fuisse appellata ab eis voluntate iouis quam summum deum ille actor putauit.

Sexta veritas quod sicut certus est ordo rerum ita certus est ordo causarum. non enim fieri potest aliquid quod non aliqua causa efficiens precessit. Ex quo dicto accipiuntur duo speculative documenta. Primum est quod omnis causa efficiens precedit suum effectum secundum aliquam

ordinem. videt enim qd nichil fi
eri potest nisi precesserit efficiens
causa. Secundū documētum
qd nulla res potest de nouo fieri
que nō habeat causam efficien
tem cōtra illos qui dicunt qd re
surrectio s̄m se cum nouiter fit
non h̄ causam efficientē. et ita
de forma p se.

Optima veritas qd cause
voluntate: aut dei sunt:
aut angelorū bonorū vel
malorū: aut hominum: aut quo
rumcumq; aliorū: si tñ appellan
de sint voluntates animalū raci
onis exp̄cium motus illi quibz
aliq̄ faciunt s̄m naturā suam: cū
quid vel appetunt vel euitāt. ca.
ix. Ex quo dicto accipiuntur
duo appatēcia documēta. Pri
mum est qd in brutis nō est vera
voluntarium qz nullus in brutis
pprie ponit voluntatē. et ipse
nō ponit in eis voluntarium nisi
fit in eis voluntas in hoc loco.

Secūm documētum qd illa que
agunt bruta agunt s̄m meram
inclinacōz nature qz inclinacōes
eorū: motus s̄m naturā esse dicit.

Et nota veritas qd male vo
luntates a deo non sunt
qm̄ inq̄t contra naturam
sunt que ab illo est. ca. ix.
Ex quo dicto accipiuntur duo
probabilia documēta. Pri

muū est qd omne p̄ctm est contra
naturam quia in omni p̄cto est
mala voluntas q̄ s̄m ipsum est
contra naturam a deo condita. cuius
ratio est qz illud dicitur esse contra
naturam alicuius qm̄ est contra ac
tum ad quem illud est ordinatū:
sicut contra naturam grauis ē esse
sursum cū sit factum ad essendū
deorsum. et ita cum voluntas fit
creata ad volendum bonū: contra
suam naturam est eam esse volen
tem malum. Secūm documē
tum est qd deus non ē causa ma
le voluntatis. hic autē non acci
pitur voluntas mala pro poten
cia deprauata p viciū q̄a illa
est creata a deo: nec pro ipso ac
tu q̄tum ad eius positū qz sic
est quedam naturā cuius deus ē
causa prima: s̄ accipit p defor
mitate et deprauacione boni conse
quente talem actum: cuius actus
s̄m talem priuacōz non est aliq̄
causa efficiens s̄ deficiēs.

Una veritas qd cū due fi
erēt contrarie opinioēs de
p̄sciencia dei scz cicerois
et stoicorū. ita qd cicero negaret
deū p̄sciū futuroz qd stoici detes
tabant. ille inq̄t aug⁹ q̄ negat
deū p̄sciū futuroz infallibilit̄ ne
gat vtiq; deū. ca. ix. Intelligen
dū tñ qd s̄m itencōz bñ aug⁹. due
fuerūt exnee opinioēs d̄ p̄sciā di

Quidam em̄ posuerunt omnia
de necessitate euenire vt salua-
rent diuinam p̄scienciā. Alij po-
suerūt deum omnia ignorare vt
saluarent futurorū cōtingenciā
Recte tamē fides istarū opmō-
num mediū tenet s̄m beatū au-
gustinū sc; q; deus omnia futuā
certitudinaliter nouit et omne
futurū cōtingenter euenit. S;
q̄modo possunt cōtingenter res
euenire si deus eas infallibiliter
agnoscit fore. Dicitur autē q;
sicut illa que actu sūt in presen-
ti sunt cōtingencia sicut motus
celi. cum angelus non moueat
naturali necessitate sed libera vo-
luntate. et q̄libet tamē nostrum
infallibiliter cognoscit motum
presentē q̄uis dum est p̄ns sit
cōtingens. ita licet futurū sit cō-
tingens potest infallibiliter pre-
sciri a deo. Si em̄ cōtingencia im-
pedirent certitudinē futuri cadē
ratiōe et p̄sentis.

Ecima veritas q; presci-
encia dei non tollit libe-
rum arbitriū nostrū. q;
nephās inq̄t ē negaē diuinam
p̄scienciam. et si ipsa tolleret li-
bertatem nostrā. frustra inquit
aug⁹. essent leges exhortacōes
laudes vituperacōes. et tamen
nō sūt frustra. q; tātum valēt
q̄tum ipsas valituras deus p̄-

sciuit ca. q;. Istud dictū decla-
rat ibidē dicens. neq; em̄ peccat
homo q; deus ipsū peccaturum
p̄sciuit. sicut isti inq̄t putāt esse
ymmo non dubitat ipsū peccāē
cum peccat. q; ille cuius presciā
falli non potest peccaturū esse p̄-
sciuit. Sed ex isto dicto videt̄
accipi argumentū q; presciencia
dei est causa peccati n̄i. si ideo
peccamus quia deus presciuit.

Dicitur autē q; non est causa
p̄pter quam sed s̄i qua non. et
ideo dicit q; est causa sicut api-
ens fenestā est causa illumina-
tōis domus

Dodecima veritas q; vic-
tus est via quo venitur
ad finem id est ad felici-
tate sicut ad possessionē ca. p̄ij.
Et circa istud dictum ponit ibi
beatus aug⁹ duo documēta veri-
dica. Primū est q; romani sub-
iecerunt omnes virtutes vane
glorie et honorei p̄pter quā solā
acquirēdā in ciuitate n̄ olebāt
esse v̄tuosi. Secundū documē-
tū q; isti honores q̄to plus ap-
petūtur magis fugiūt et q̄to pl⁹
fugiunt magis h̄minem inse-
quunt sicut fuisse dictum testa-
de athone q; quominus p̄te-
bat grāciam eo magis illam se-
quebatur.

Dodecima veritas q; nō

est vera virtus que non tendit ad illum finem ubi est bonum hominis quo melius non est. ca. eodē.

Ex quo dicto accipiuntur duo theologica documenta. Primum est quod nullus sine gratia habet veram virtutem quia nulla virtus sine gratia perducit hominem ad talem finem nec elicit actus meritorios respectu eius. Secundum documentum quod caritas que est gratia est forma omnium virtutum quia ipsa decedente non sunt vere virtutes. Sed oritur dubium quod cum per universalem actum peccati mortalis amittatur gratia et caritas non videtur quod virtutes morales tam repente sint abolite que diu sunt acquire. Dicit autem quod non corrumpuntur quantum ad veritatem nature sue sed tamen quantum ad veritatem acceptationis diuine per veram felicitatem et secundum istam acceptationem intelligitur veritas de qua hic loquitur sanctus.

Et ad decima veritas quod res publica plus magnificatur virtutibus quam armis ca. xij. Istud dictum ipse declarat per sententiam catholici sic dicentis. Nolite inquit estimare maiores nostros armis tē publicam magnam fecisse: si ita est multo pulcherrimam eam nos habemus. et quippe sociorum atque

ciuum preterea armorum et equorum maiore copia nobis quam illis est. sed alia fuerit quam illos magnos fecerunt que nobis nulla sunt scilicet domi industria foris iustum impium animus in consulendo liber. neque delicto neque libidini obnoxius. Pro his nos habemus luxuriam atque auariciam. publice egestatem. priuatim opulenciam. laudamus diuicias. sequimur incediam. inter bonos et malos discernimus nullum. omnia virtutis premia ambicio possidet. eodem capitulo. que omnia sunt documenta.

Vartadecima veritas quod sublata iactantia omnes homines sunt natura pes. Unde dicit sic Tolle iactantiam: quod sunt homines nisi homines. et loquitur quantum ad viciū elacōis et inanis glorie. c. xvij. Ex quo dicitur accipi documentum quod reges et omnes magnates qui agnoscunt recogitant se homines cum in hoc sint ceteris natura pes et easdem expiant humanitatis infirmitates non debent extolli.

Vintadecima veritas quod amor patrie cum immensa laudis cupidine compulit ad miranda romanos. ca. pitulo xix. Istud autem dictum ipse ostendit duplici exemplo.

Primo qz brutus filios suos occidit. cū imparet rome qz mouebāt noua bella quibus esset victores. Vñ in laudem eius dicit poeta Vincit amor patrie laudumqz inmensa cupido. Secundo quia alius princeps romanus torquatus filium non quia contra patriam sed etiā pro patria. tamen qz cōtra imperium suum idē qd imperauerat pater imperator ab hoste prouocatus iuuenili ardore pugnauerat licz vicijs occidit. ne plus mali esset in exemplo imperij cōcepti q̄ boni in gloria hostis occisi.

Septadecima veritas qz plura et maiora fecerūt romai p̄ re publica q̄ n̄ nulli xp̄iani pro fide catholica. ca. eodem. Istud autē dictum ostendit multiplici exemplo. Primo exemplo illius iuueis optimi romanorū qui se armatum cum equo in hiatū terre precipitem dedit cum dii iussissent. vt p̄ salute vrbis optimus romanorū ibidē se precipitaret. Secōdo exemplo lucij valentini qui in suo meritis cōsulatu ita inuentus fuit paup̄ vt nūmis a populo collectis eius sepultura curaret. q̄mo do inq̄t aug⁹ audebit se extollere de volūtaria paupertate fanus vt huius vite p̄

reginacōe expeditioe abulet viā que p̄ducit ad patriam vbi vte diuicie deus ipse est. Tercō exemplo q̄ntimi cincinnati qui cum quatuor iugera possideret et ea suis manibz coleret ab aatro ē adductus vt dictator fieret maiorē vtiqz honore q̄ consul victisqz hostibz ingentē gloriā esse secutus redit ad pristinū statum. Et ideo subdit ibidē aug⁹ non omnes fami qui excellenciori p̄posito diuicias suas volunt esse communes sicut scriptū est in actibus apostolorū intelligunt se et ex hoc nulla ventilari posse iactantia:.

Scimaseptima veritas d qz sicut nichil est ignominiosius illa picturā in qua voluptas depingit tanq̄ regina imperans omnibz virtutibz. ita si esset aliq̄ in qua pingentur omnes virtutes vt seruientes humane glorie capitulo viretino. Intelligendū tamē est ad istius dicti declaracōz qz epicuri ponebant q̄actus virtutum non erant querendi nisi p̄pter voluptatē vt p̄te temperancia p̄pter sanctitatē sine qua non habet voluptas. Et fortitudo ad domandum hostes qui impediūt voluptates et sic voluptati omnes subiciebant virtutes. Et qz stoyci

hoc detestabant qui ponebant
bonum humanum consistere in vir-
tute ad viciandam inferendam
epicurijs pingebant vna tabu-
lam in qua erat descripta voluptas
impans virtutibus et illam
dicebant ignominiosam. Et p-
istum modum dicit aug⁹ posset
pingi vna tabula in qua manus
gloria poneret virtutum regina
que foret ita ignominiosa. Et
dicit contra romanos qui suas
virtutes inani glorie subiuga-
bant.

Ecima octava veritas q^d
d licet deus solis p^{ri}s det
regnum celoꝝ: tñ regnū
terrenum dat p^{ri}s et imp^{ri}s. Si-
cut exemplificat iter ceteros bi-
cens q^d ille qui dedit impium cō-
stantino dedit et apostate iulij-
ano: cuius egregiam inq̄t indo-
lem decepit amoris dominandi
sacilega et detestanda curiosi-
tas: cuius vanis debitis caecū
erat qñ fretus securitate victorie
naues quibus victus portabatur
incendit. ca. xx.

Ecimanona veritas q^d
d felices sūt reges si iuste
imperant: si inter linguas
sublimiter honorancium et ob-
sequia nimis humiliter salutan-
cium non extolluntur sed se ho-
mines esse meminerunt si suam

potestatem ad delictum maxime
dilatandum maiestati eius
familiam faciunt: sicut deum ti-
ment. diligunt. colunt. et in ce-
teris bonis virtutibus quas ibi-
dem recitat exercitantur. ca. xxv.

Intelligendum tamen q^d in
duobus sequentibus capitulis di-
cit laudes dignissimas de constan-
tino et theodosio. de constantino
dicit q^d fuit felicissim⁹ in op-
primendis tyrannis et victorio-
sissimus. et q^d edificauit ciuita-
tem romano imperio sociā idest
constantinopolim sine quocūq³
pulo. De theodosio vero dicit
q^d fuit clementissimus et cū pug-
naret contra quendam tyrannū
magis orando q̄ feriendo pug-
nauit. Unde dicit q^d milites q̄
aderant sibi retulerunt extorta
sibi esse de manibus quecumq³
iaculabantur cum a theodosio p-
te in aduersarios vehemens ven-
tus iret et non solum quecumq³
in eos iaciebantur concitatissi-
me raperet verum etiam ipsorū
tela in eorum corpora re-
torqueret. Unde dicit beatus au-
gustin⁹ q^d poeta claudianus in
iphus theodosio laudibus dix-
it licet a cristi nomine alienus.
Dimum dilecte deo cui mili-
tat ether. Et cū iurati veniūt ad
classica ventū.

Infima veritas q̄ licē
 cia peccandi inducit ho
 mim miseriam Unde in
 ducit tulliiū dicentē de q̄dam q̄
 peccandi licētia felix appella
 bat. **M**iserum cui peccare lice
 bat ca. p̄vi. Ex q̄ dicto vi
 dentē sequi q̄tuor conclusiones
 morales. Prima est q̄ infeli
 cior est ille qui peccat licite idest
 habita licētia ab aliq̄ vtpote
 tyranno q̄ ille q̄ illicite q̄ sicut
 dicit hec veritas ad miseriam pe
 tinet licite peccare Et ratio huius
 est q̄ licētia peccandi est quod
 dam malum p̄ se et peccatū est
 superadditū ei. cui supadditū
 aliud p̄c̄m. ille autē cui illicite
 est peccare hoc est ei bonum. Et
 ideo cum peccat non habet tot
 mala sicut ille q̄ ex talii licētia
 peccat Secunda conclusio q̄ in
 felicius est peccare impune q̄ cū
 puniōne. quia qui peccat licite
 modo iam dicto est miserior et
 tamen impune q̄ licite in habi
 tudine ad puniōz Et istius ratio
 est q̄ pena appōita culpe ē decoz
 et bonū iusticie quo caret ille q̄
 de culpa non habet penam est si
 cut medicina modo ille grauaē
 obliq̄tate iusticie p̄ter p̄mū ma
 lum eo q̄ nō puniē. q̄ s̄m p̄m
 in moralibz pene sūt sicut medi
 cine Tercia conclusio est q̄ me

lius est mereri cum obligacōne
 q̄ sine obligacōne q̄ si infelic
 us est malum facere s̄ obligac
 cione ad penam p̄pter illud ex
 clusione p̄ma cum bonū facere
 cum obligacōne fit illi otarium
 et otario pessimo optima v̄tus
 otariet̄ habet̄ int̄tum. Et ratio
 huius est quia q̄to plures virtu
 tes cōcurrunt ad vnum actū ce
 teris paribz tāto est melior. q̄n
 aut agit bonum aliq̄s obligat⁹
 tunc meret̄ s̄m illam p̄riam v̄
 tutē et s̄m iusticiam legalem vel
 obediēciam qua est obligatus
 alioq̄n obligacō ad bonum esset
 mala. Quarta conclusio est q̄
 melius est mereri s̄m remuneraci
 one q̄ p̄pter spem remuneracio
 nis q̄ bonum virtutis plus est
 amandum q̄ bonū remuneracio
 nis. sicut honestum q̄ cōmodū
 cum in hac vita nichil dignum
 v̄tuti possit impendi. illi autem
 q̄ p̄pter spem muneris b̄n agūt
 minus diligunt virtutē. quia
 aliud intendunt citra deū. Illi
 autē qui p̄pter munus diligūt
 virtutē p̄pter se citra vltimum
 finem Sed oritur dubium de
 p̄ma conclusione que familiarius
 facit ad appōitum q̄ ille qui pec
 cat illicite idest citra licētiā p̄n
 cipis peccat dupliciter scz illud
 malū faciendo q̄ p̄ceptū p̄ncipis

vel legis transgrediendo. ille au-
tē qui peccat cum licētia nō com-
mittit nisi alterū istoz. Dicitur
autē q̄ ipse cōmittit vnum
aliud quod est p̄ius q̄ illa mo-
bediēcia vtpote accipiendo licē-
ciam rei illicite q̄ istud est maḡ
contra boni naturam et legalem
iusticiam quā deus indidit mē-
ti humane.

Incipiunt veritates ac floēs
septi libri.

In septo libro prima
veritas est q̄ aliqua
i bō adest libertas recte
scribendi quibō abest

libertas recte viuendi. ca. p.
Et istud dictū ipse declarat du-
plici exemplo. Primum est
de varrone cui affuit libertas
recte sciendi nō tam dicendi
aut viuendi. cum em̄ cultū deoz
supersticiosum esse cerneret non
fuit ausus ipsū redarguē in suis
scriptis. Scdm̄ exemplum ē
ad p̄positū de seneca qui inquit
augustin⁹ inuenitur ap̄stolorū
nostroz claruisse tēporib⁹: non
quidē ex toto verū ex aliqua pte
non defuit: affuit em̄ scribenti:
viuenti defuit. Ex quo dicto
accipit̄ documētum q̄ seneca non
debet anumerari cū sanctis tanq̄

fidel̄ licet ihero nīm⁹ eū ponat in
libro de viris illustrib⁹. nō em̄
dicit exp̄sse q̄ sit sanctus.

Secunda veritas q̄ tolle-
rabile est semel in anno
insanire s̄m̄ documēta se-
nec. eodē ca. Ex quo dicto ac-
cipiūtur duo moralia documēta.
Primum est q̄ nunq̄ sic in-
sanire est licitū sicut aliqui sub-
ripiunt istius verbi sensū. quā
illud quod licet alicui non tolle-
rat. nullus em̄ tollerat bonum cū
tollerancia sit de malo sicut pa-
ciencia in malo p̄ne. Scdm̄
documētum q̄ frequenter vel cot-
tidie inasci aut male agere est in-
tollerabile q̄ sicut inducere vide-
tur p̄ senecā furo: certū tempus
h̄. et ideo si iugiter maneat sit
intollerabil̄ sicut et omne aliud
malum.

Et tertia veritas q̄ sapien-
tes antiqui cultum deoz
in animo nō habebant
s̄ in actib⁹ fingebant p̄pter t̄-
morē tirannoz. Unde dicit q̄ se-
neca legit sapientib⁹ illas deoz
culturas vt eas in animi religi-
one nō habeant s̄ in actib⁹ fini-
gant. de quib⁹ culturis loquēs
seneca vt ibidem recitatur dicit
Hec omnia sapiēs seruabit tan-
q̄ legibus iussa non tanq̄ dijs
grata.

Quarta veritas q̄ mundi
q̄ sapientes q̄nq; agūtur
a sp̄itu diuino sicut ex
emplificat ibidem de seneca qui
iudeoz nequiciā exprīmēs dice
bat cum interū v̄s eo sceleratiss
sime gentis cōsuetudo conualuit
vt per omnes iam terras recep
ta sit victa victo leges dedit.
ca. xi. Et sequit̄ ibi verbū auḡ.
mirab at̄ seneca hec dicens q̄
diuinitus agere ignoās In
telligendum tamē fm̄ dicta b̄i
auḡ. in h̄o li. nisi seneca fuit alit̄
in fine cōsensus ipse non potest
esse saluus Primo q̄ dicit au
gustin⁹ q̄ non habuit libertatē
recte viuendi q̄uis habuerit li
bertatē recte scribendi Secundo
q̄ docent ydolatriā seruandam
p̄pter leges imperiales Tercō
q̄a sacramenta antique legis re
probauit sicut mala vt ibidez
patet de sabbato Quarto q̄
cōtra sacramenta noue legis mi
litauit in sua superbia. illa em̄
tācō quam facit cōtra sabbatum
iudeoz q̄ septimā p̄tem sui tem
poris amittāt. eq̄līter est cōtra
diem dominicā p̄anoz. Sed
oritur dnbū q̄ b̄iūs paulus re
peritur ei scripsisse cum sūma re
uerencia et laude Dicit autē
q̄ eius cōsuetudo fuerat eciam in
fidelibz condescendere vt omnis

luctaret. aut q̄ forte post om̄
nia dicta q̄ de eo aug⁹. allegat
fuisse p̄fecte cōuersum p̄ paulū.

Incipiunt veritates ac flores libri septimi.

Septimi libri p̄ma veri
tas est q̄ cum eligunt̄
ip̄ositi in regimine non
ex hoc ceteri reprobant̄ ca. iij.
Istud autē dictum declarat
ibi duplici similitudine P̄tia
est q̄ in exercitu licet tyrones
eligant̄ ex hoc tamē ceteri mili
tes non reprobant̄ Sc̄da est
q̄ licet in edificijs aliq̄ lapides
angulares eligant̄ ex hoc ceteri
non abnegant̄. Sed ex isto
dicto accipitur dōcūm̄tum q̄ suf
ficiunt in eccl̄iasticis promotōibz
bonos eligere q̄uis non accipit̄
antur meliores Sed magis ē
ad p̄positū duplex sequēs simi
litudō. q̄ erat qui nō eligit op
timos milites p̄ tyronibz. et op
timos lapides pro angularibz
ergo cogita si vis recordare ista
Etanda veritas q̄ null⁹
dubitat̄ debz melius esse
bonam mentē habere q̄
bonam memoriā Istud autē
dictum ipse probat quia null⁹
malus est qui bonā habuit mē
tam. quidā vero pessimi habent

memoriam mirabilem. ca. ij. et
hic accipit mentē pro voluntate

Sed tunc accipit hic argu-
mentū q̄ voluntas est nobilior
intellectu si bona est ratio au-
gustini p̄ quam probat q̄ mēs
est melior q̄ memoria. q̄a nul-
lus habens mentē bonam potest
esse malus: et habens optimam
memoriā potest esse pessimus. et
sic nullus habens bonam volun-
tatem potest esse malus: tñ ha-
bens intellectum optimū potest
esse pessimus: sicut est p̄mus an-
gelus. Et affirmat quia potētia
memoratiua est intellectiua. et
ideo si voluntas est melior me-
moriam ita videt de intelligēcia.

Etia veritas q̄ antiq̄
t pagani posuerūt effectus
fortuitos nō solum circa
homines sed et circa deos. Unde
ipse inducit salustii disertissimū
dicentē q̄ fortuna in omni
re dominat. ca. iij. Intelligē-
dum tamē q̄ intēcio beati augus-
tini est q̄ fortuna nichil aliud
est q̄ ordinatio voluntatis diui-
ne. Et q̄ ista in omnibz creatu-
ris dominat. idcirco a fidelibz
istud dictū potest acceptari sane
intelligendo: accipiēdo scz fortu-
nam p̄ diuinā volūtate sicut fuit
dictum de fato.

q̄ Varta veritas q̄ sempre

pluripendit idest magis appda
ē p̄pter quod aliud fit q̄ illud
q̄ p̄pter aliud fit. ca. eodē.

Et id ostendit eo q̄ omnes
homines habeant suas artes ve-
nales p̄cia q̄ plus diligunt
ipsam p̄ciam. Et hac veri-
tate habetur illud dictum famo-
sissimum q̄ finis melior est illis
que sūt ad finem. Sed etia
istud instatur q̄tuor modis.

Primo q̄ in sciēcijs lucratis
finis sciēcie est lucrū et tñ talis
sciēcia melior est lucrō cū ipsa
fit bonum anime et ipsum lucrū
cōputet inter minima bona for-
tune. Secūdo q̄ res sūt p̄pter
suas operationes alioq̄ dicunt
ociose: sicut visus si nunq̄ vide-
ret. et tñ tales operationes non
sunt meliores talibz potēcijs.

Tercio q̄ actus voluntatis
ordinatur in suum obiectū sicut
in finem cum obiectum volitōis
fit bonum et bonū et finis idē: et
tñ obiectū q̄nq̄ non ē ita p̄fctū
sic act⁹ vt cū q̄s appetit pulchri-
tudinē corpālē. accidēcia em̄ spi-
ritualia corpālībz sūt meliora.
Quarto q̄ finis hoīs p̄pter q̄z
creatus est dicit esse visio diuine
essēcie et fruicō in quibz consistit
eius felicitas. et tñ p̄fctior est
homo cū sit de gñe sustācie q̄ illa
la felicitas q̄ ē quoddā accidēs.

Ad primū dicit q̄ licet finis
scientis id est quē prestituit sibi
sciens nō sit melior tali sciēcia
tamē bñ finis sciēcie in se apt̄
quē talis sciēcia est ordinata
vt pote sciēcia superior et noti
cia veritatis eterne ad quā oīs
sciā de sua natura ordinatur est
melior. Ad scđm q̄ res sunt
ap̄ter suas operacōnes sicut ap̄ter
finem q̄ attingunt et non ap̄ter
finem cuius nunc aut̄ ista re
gula sumit̄ de fine cuius ap̄ter
quem sit ipsa res et non de fine
quo q̄ est ap̄ter ipsū cuius est
talis finis. Ad terciū q̄ actus
volūtat̄is non est cuiuslibet ob
iecti tanq̄ boni qđ est finis p̄mo
in multa alia ferē sicut in illa q̄
sunt ad finem Et dato q̄ ponēt
volūtas finem in aliq̄ ignobili
ori suo actu adhuc ille non est h̄
nis talis volūtat̄is. Ad q̄rtum
q̄ ille finis q̄ dicit̄ visio ē finis
quo vnde ipsa est ap̄ter homi
nis naturā et non natura huma
na propter ipsam nisi q̄tum p̄
ipsam immediate attingit̄ finis
ultim⁹ q̄ ē deus

Quinta veritas q̄ solo deo
q̄ illustrāte anima fit bñ
ca. vi. Ex quo dicto
accipiūt̄ur duo theologia docu
menta. Primū ē extra illos q̄
negāt lumē glorie in patria. q̄

illustracō sine lumine esse nō pō
test et tamē deo illustrante aīa
fit beata vt hic habet̄. Scđm
documentū extra illos q̄ dicit̄ q̄
ad causandū actum deificū date
tat̄ potencia cū ipso deo cum tñ
hic dicit̄ q̄ solo deo illustrāte

¶ Sexta veritas q̄ maior ē
leticia cuiuslibet rei q̄ do
p̄ficiat̄ q̄ sit qñ incipi
quia dicit̄ q̄ incepta sunt plena
sollicitudine donec p̄ducant̄ ad
finem ca. vii. Et istius dicti ra
tio est q̄ amor ē motus qñ nat
turalis cū nichil habeat de vicio
lecto. talis autē motus q̄to pl⁹
appropinq̄ termino tāto est for
tior. et ideo amor q̄to vicinior
fini tāto intencior.

¶ Septima veritas q̄ felid
tas humana fm q̄ loci
ti sūt homines cōsistit
in cognicōne causarū vniūsi. Vñ
commendat aug⁹ illum v̄sum v̄gi
lij. Felix qui potuit rez cognoscē
causas c. ix. Ex q̄ dco inferunt̄
due conclusiones. Prima est q̄
vera felicitas cōsistit in cognicōe
p̄me cause q̄ est causa totius vni
uerſi. quia bñs aug⁹. q̄ loquit̄
de vera felicitate istud dictum cō
mendat in quo tribuit felicitā
tem cognicōni causarum. Scđa
conclusio est q̄ felicitas naturalis
de q̄ loquebant̄ phi cōsistit in

naturali prime cause cognitione
quia de tali noticia est intentio
virgilij cum aliam nesciret.

Sed oritur dubium que vir-
gilius posuit causas in plurali cum
sit unica causa prima. Dicitur
autem quod istud dictum non refertur
in sua pluralitate ad multitudi-
nem substantiarum separatarum
sicut posuit aristoteles consistere felicitate
tem in pluribus talibus secundum plurali-
tatem ydearum in mente divina relu-
cencium cum esset platonius secundum
bratum augustinum.

Quarta veritas quod sicut pri-
ma procedunt tempore ita
ultima id est ultima prece-
dunt dignitate. eadem. Ex
quo dicto accipitur illa vulgari-
ssima regula quod illa que sunt pri-
ora generatione sunt posteriora
perfectio. Unde accipiunt aliqui
istam maximam quod in essentialiter
ordinatis infra idem genus semper
posteriora sunt perfectiora. Et ideo
quod in eodem genere sunt potentie
anime: dicunt quod semper potentia
posterior est perfectior et propter
hoc voluntatem nobiliores in
intellectu esse demonstrant.

Sed contra istam maximam
instatur quatuor modis. Pri-
mo quia in vegetabilibus poten-
tia generativa dicitur precedere secundum
talem ordinem nutritivam et aug-

mentativam et tamen ultima
dicitur minus nobilis cum terminetur
ad quietatem sicut prima ad
substantiam et nobiliores potentia
est ad finem sublimiorem. Se-
cundo quod in animalibus ymagina-
tio videtur esse nobiliores quam me-
moria que est retentiva pro eo
quod memoria non deseruit intel-
lectum nisi mediante fantasia que
est ymaginativa et tamen me-
moria illam constat esse posteri-
orem: sicut retentio sequitur re-
ceptionem. Tercio quia in ra-
tionabilibus intelligentia perfectior
est memoria prout memoria ac-
cipitur pro virtute recordativa
cum recordatio non sit nisi propter
intellectionem vel conservatio-
nem talium specierum. Et ita
ab memoriam non pertinet nisi
noticia abstractiva que est minus
perfecta et tamen memoria sic sumpta
est posterior. Quarto quod in in-
tellectualibus id est in spiritibus se-
paratis potentia executiva est pos-
terior voluntate et intellectu: cum
non possit aliquid nisi voluntate
previa: nec voluntas nisi previo
intellectu et tamen nullus ponit
illam potentiam ultimam esse per-
fectiorem. Ideo dico quod illa ratio
non demonstrat quicquid dicatur de
conclusionem. Et cum dicunt quod natu-
ra semper incipit a minus perfectis.

fiat attestat regula hic accep-
ta Dicendum qd ista regula e
intelligenda in ordine finis et eor
que sunt ad finem et non vniuersa
liter in alijs. Unde delectatio or-
dine essentiali sequitur perfectio
operatio; et tamen non e ipsa ope-
ratione perfectio.

¶ Una veritas qd sic nichil
fit ita nichil ichoat vt
fiat qd non faciens cau-
sa precesserit causa eodem Semp em
vt dicit prior est res que facit qd
illa q fit eodem causa. Item intelli-
gendu est qd quatuor modis atin-
git vnam rem esse priorem altera-
re Aut secundum ordinem duracionis si-
cut iuuentus precedit senectute
Aut secundum ordinem originis sicut
pater filiu in diuinis qd est ab
ipso Aut secundum ordinem nature si-
cut omne subiectu precedit sua
passione Aut secundum ordinem per-
fectionis sicut xp̄us fuit factus
ante iohannem baptista - vt ha-
betur in euan^o Nunc autem ista
regula beati augustini non potest
esse vera vniuersalit^r q̄tum ad ordi-
ne duracionis qd i eodem instati q sol
fuit a deo creat⁹ ab ipso sole fuit
radius gnatus Nec secundum ordinem
perfectiois. qd in causis vniuersi-
tis non videt qd pater fit perfec-
tio filio in creaturis - sed secundum
ordinem nature omne efficiens pre-

cedit suu effectum qd ab eo depen-
det et secundum ordinem originis. qd
est ab eo.

¶ Etiam veritas qd illi qui
dicit sicut dii colebantur a pa-
ganis vete homines fu-
erunt. sed propter adulationem ho-
minu post mortem dii appellati
sunt. sic dicit qd saturnus fuit rex
crete et iupiter filius eius ca^o.
xviij.

¶ Decima veritas qd vae-
ro doctissim⁹ posuit tres
anime gradus. Unum q
omnes partes corporis vniunt su
uiuunt et istum posuit in ossibus
capillis et vnguibus et non solum
in carne sentiente Secundus gradus
est sensus que posuit in organi-
tis sensu ad videndum et audi-
endum Tercius gradus e sumus q
votur animus in q intelligencia
preminet - et hoc gradu preter ho-
minem dicat omnes carere mor-
tales ca. xxiij. Ex quo dicto ac-
cipiuntur tria documenta Primum
qd non sunt ponende in homine
tres anime sed tres anime gra-
dus qd beatus aug⁹. varrone in
isto dicto comendat tanq^m doc-
tissimu Secundum documentu qd
intellectus non habet determinatu
organu in corpore nec est potencia
organica. quia sibi aliquod orga-
ganu non assignat sic ceteris

Tercium documentum quod iste
parto dicit fuisse de illa opinio
ne que prefert intellectum vo
luntati quia dicit quod in animo
id est in anima rationali intellige
re preeminet.

Undecima veritas quod pla
to tantam vim posuit in
ideis ut secundum eas non ce
lum aliquid fecerit sed secundum ipsas
et celum factum sit. ca. xxviii.

Ex quo dicto accipiuntur duo
patencia documenta. Primum
est quod plato non posuit ideas va
lere ad generationem naturalium
sicut ei imponit aristoteles respectu a
ngentium naturalium quia dicit quod
celum quod est vniuersale gene
rans nichil facit secundum eas. Se
cundum documentum quod plato dicit
tales ideas facere ad creationem
rerum supernaturalium. quia dicit
quod celum quod fuit creatum supra
naturaliter secundum ipsas fuit factum.

Decidua veritas quod
deus sic administrat om
nia que creauit ut et ipsa
proprios exercere et agere motus
finat. ca. xxx. Ex hoc dicto
quod est vulgarissimum apud
theologos accipiuntur duo the
ologica documenta. Primum est
quod licet deus sit omnium effectuum
causa vniuersalis non tamen est causa
totalis quia tunc frustra poneretur

causa secunde quod deus sine
ret agere proprias actiones.

Secundum documentum quod deus potest
impedire causatum cuiuslibet cause
secunde quia nullus finit alicui
aliquid facere quod non potest
impedire. ridiculum enim esset dice
re quod homo permittit angelos mo
uere celum. et sic deus potest im
pedire causas quantumcumque appro
priatas quia ipsa agere finit ut
hic dicit. Sed oritur dubium
per quem modum potest impedire
causas secundas. Dicit autem quod non
per aliquem effectum supernaturalem
positiuum a naturali positus illis
que requiruntur ad causandum. quia
talis effectus non est bene intelli
gibilis sed per solam subtractionem
influentie generalis. et tunc ista
regula ostendit quod deus immedi
ate concurrit in omni effectum cuius
cumque cause secunde.

Undecima veritas quod
in veteri testamento per
quosdam scientes et per
quosdam nescientes id quod de
christi aduentu usque nunc agitur
prenunciatum est esse verum.

Ex quo dicto accipiuntur duo
theologica documenta. Pri
mum est quod non omnes pro
phete intellexerunt suas pro
pheticas quia dicit quod per quos
dam nescientes. Secundo

Secundo q̄ p̄phete p̄nunciaue
runt futura non solum vsq; ad
aduentū domini s; eciā vsq; ad
diem iudicij quia dicit ea que
nūc sunt et deinceps ab eis sūt
p̄nūciata :*

Incipiunt veritates & flores
octauū libri *

In octauo libro prima
veritas est q̄ verus p̄hs
est amator dei. quod p̄
bat. q; p̄hs s̄m veram significa
tionem est amator sapiencie et
vera sapia est ipse deus ca. i. Et
istud dictū ipse declarat in seq̄n
ti ca. q; pitagoras a quo ytalij
cum genus p̄horū cetū habuit
cum ante ipsū p̄hi vocarentur sa
piētes illud reputauit arrogā
tissimū sibi fieri seu tribuū. ideo
noluit sapiens sed p̄hs id est
amator sapiencie nūcipari. et
sic dicit q̄ ab isto cetum est no
men p̄hie

Seunda veritas q̄ plato
nici p̄hi posuerūt q̄ om
nis creaturā intellectualē
de q; numero anima nostra est
p̄ticipacione luminis incommuta
bilis fit beata eodē ca. Ex q̄
dicto accipit argumentū. q̄ p̄hi
ex puris naturalib; deueniūt in
noticiā sup̄naturalē beatitudinis

quā fideles p̄nunt nisi forte q̄s
dicat q̄ ista veritas fuit plato
nicis tradita aut reuelata et nō
demonstrata :*

Tercia veritas q̄ ad in
ueniendum beatā vitam
omniū p̄horū videt̄ inui
gilasse industria ca. iij. Ex
quo dicto accipiūtur duo appa
rētia documenta. Primū est q̄
fimis totius p̄hie videt̄ esse mo
talis doctrina q; in ipsa tractat̄
de felicitate hūana. Scdm̄ do
cumentū q̄ fimis omniū talium
scienciarū videt̄ esse methaphi
sica q; p̄hi posuerunt b̄tudinē
in cognicōne substantiarū separa
tarū q̄ est methaphisical cognicō

Varta veritas in natura
q̄ incorporei et incommutabi
lis luminis cause oim
factarū naturarū stabiliter vni
unt. Ex quo dicto accipiūtur
duo theologica documta vel ar
gumenta. Primū est q̄ ydee
sunt in deo realiter et nō p̄ raci
onem nostrā. q; illud qd̄ est in
natura luminis incommutabilis
stabiliter est ibi realiter cū en
cia racionis nullam habeāt stabi
litem. Scdm̄ documentū q̄
cause de quib; ad litterā loq̄tur
sunt in deo formaliter. q; cause
omniū factarum naturarū nō pos
sunt esse in deo nisi formaliter

cum ipse non contineat primam
causam virtualiter. Tercium
documentum quod ydee sunt in deo
pluraliter quod pluraliter appellat
ipsas causas rerum contra istos
qui ponunt in deo unam tantum ydeam.

Quinta veritas quod finis boni
quod in appellatur quo cum quis
pervenit continuo beatus
est eodem modo. Ex quo dicto acci-
pitur documentum quod beatitudo con-
sistit in attingencia summi boni et
ultimi finis et per consequens om-
nes potencie que possunt attingere
et omnium beatificandi sunt beati-
ficales contra illos qui ponunt
beatitudinem in solo intellectu et
in sola voluntate cum veritas ista
rum ad summum bonum possit at-
tingere.

Sexta veritas quod plato lau-
datur quoniam in tres partes
dividit philosophiam scilicet mora-
lem que maxime in actione ver-
satur et in naturalem que contem-
placioni deputata est et in rati-
onale que rerum discernit a fal-
so. Et ibidem dicit augustinus quod omne studium in con-
templacione et actione versatur. Et
dicit quod duo fuerunt in hunc philosophiam
quorum unus floruit in doctri-
na pertinet ad actionem ut so-
crates et alius in doctrina pertine-
re ad contemplationem ut pythagoras.

Plato autem secundum beatum augustinum
floruit in utroque.

Septima veritas quod homo
ita creatus est ut per illud
quod in eo precellit at-
tingeret ad illud quod cuncta pre-
cellit id est unum inquit optimum
deum. Ex quo dicto accipiuntur
duo theologica documenta.

Primum est quod potencie anime
per quas homo natus est attingere
divinam essentiam non sunt
respectivae sed absolute quod illud
quo attingimus deum in nobis
precellit. nullus autem respectus
potest attingere vel excellere ab-
solutas perfectiones. Secundum do-
cumentum quod iste potencie non sunt
accidentales sed substantiales quod
accidentia non possunt in nobis
excellere naturam pertinentem ad
genus substantie.

Octava veritas quod deo non
est aliud esse et aliud vi-
vere quasi possit esse et non
vivere nec aliud vivere et aliud
intelligere quasi possit vivere et non
intelligere. Ex quo dicto acci-
piuntur duo theologica documenta.
Primum est quod hinc in aliquibus vivit
fit viventibus esse ut potest in illis
quod non possunt esse et non vivere sic
sunt omnia spiritualia tantum in illis quod possunt
sunt esse et non vivere non hinc veritate
sicut sunt corpora secundum beatum augustinum.

Secundum documentū est qd si est aliqd corpus in yniuerso cui suum esse non sit viuē ita qd possit esse ⁊ nō viuere post vitā vel ante vitam ⁊ qz tunc anima est sibi intrinseca ⁊ tunc nō potest esse sibi ea Vnde si aliquod corpus animatū posset qñqz esse ⁊ non viuere necessariū esset ponē plures formas in tali animato

Intelligendū tamē est qd ad istud dictum qd hic acceptū est si referant omnia dicta beati augustini q̄b̄ negat distinctionē diuinoꝝ attributorum q̄h̄ exponat alia dicta p̄ istud nō plus contradiciant nisi qd ista sunt in distincta qd non possunt ab inuicem separari qz sic exponit hic distinctionē inter viuere et intelligere ⁊

¶ Una veritas qd platonici q̄s merito inq̄t alijs phis anteposimus dixerunt deū lumen esse mentium ad discendum oīa sicut per ipsū facta sunt omnia ca. viij. Ex quo dicto accipit qd fuit platonicoꝝ opinio qd lux diuina est iacō agnoscendi intellectū nrō incommutabiles et sinceratates ⁊ et istam opinionē secutus fuit b̄tus aug⁹ in diuersis locis sicut totus platonicius ⁊

¶ Secunda veritas qd ethica

sciencia agit de summo bono quo referentes omnia que agim⁹ et nō ppter aliud s̄ ppter se ipsū appetētes idqz adipiscētes nichil aliud quo b̄ti sumus vltterius requiramus ideo quippe et finis est dictus qz ppter hunc cetere volumus ⁊ ipsum autē ppter se ipsū ⁊ hoc autē beatificum bonū alij in corpōe alij in anima alij in vtroqz esse dicunt sicut hō mo consistat ex corpore ⁊ anima ca. viij. Intelligendū tamen qd ibidem pter bona corporis ⁊ anime fecerat tertium genus bonoꝝ positū a phis que appellantur extrinseca ⁊ et in istis inquit non posuerunt beatitudinē qz ppter alia req̄sita sūt.

¶ Decima veritas qd plato determinauit finē boni esse viuere s̄m virtutē et ei soli euenire posse q̄ noticiā dei habeat et imitacōz. Et ideo nō dubitauit philozophai esse amare deum cum phia ad beatā vitam tendat et fruens deo fit b̄tus cū ipsū amaueit ca. ix. Ex q̄ dicto accipiunt duo theologicā documenta. Primum qd plato cum salomone ouenit de felicitate prout optimū hominis querit in hac vita qz plato hic posuit viuere s̄m virtutē et idē determinat sapiēs in eccliastico

Secūdum documentū q̄ beati
tudo consistit in actu voluntatis ⁊
quā aug⁹ commendat platonē
qui dicit q̄ felicitas consistit in
actu fruicionis ⁊

Undecima veritas q̄ q̄
d̄ cumq; phi de deo senser
tunt q̄ sit omnium cre
aturarum effectus ⁊ et lumē agno
scendo ⁊ ⁊ bonum agendo ⁊ id est
finis ⁊ et q̄ ab illo nobis sit p̄n
cipium nature veritatis et doc
trine et felicitatis vite: eos ce
teris antepōnimus et propinq
iores nobis facemur. Ex quo
accipitur documentum q̄ illi phi
losophi qui magis fidei appro
pinquant fuerunt illustriores ⁊
quia veritati plus appropinquā
tes ⁊

Et decima veritas q̄
t̄ platonici agnito deo res
p̄teritū vbi esset causa
constituende vniuersitatis ⁊ lup
p̄cipiende veritatis et fons bi
bende felicitatis: q̄rum littere in
quit noctiores ⁊ nam ⁊ greci inq̄t
quorū lingua in gentib; p̄eminet
nobiliores ⁊ clariores esse ferūt
ca. p. Ex quo dicto accipit̄ do
cūm q̄ tempore beati augus
tini doctrina platonis sicut nūc
aristotelis fuit maxime divulga
ta. Et dicit̄ q̄ ad huc ap̄d grecos
p̄ferret̄ plato. Dicunt tñ aliqui

q̄ doctrina aristotelis nunc p̄fer
ualuit quia procedit magis ex
sensatis ⁊ et ideo grossior phia
q̄ illa platonis que procedit p̄
ceptus et abstractiones ⁊

Undecima veritas q̄
q̄ nōnulli fideles mirantur
dicta platonis vtpote q̄
ita fidei nostre consona ⁊ et ideo
putant ipsum quando fuit in e
gypto iheremiam prophetam vi
disse. Dicit tamen ibidē augus
tinus q̄ diligenter cōputata ra
tione temporum indicat̄ plato
nem fuisse natum centum annis
post tempus quo prophetavit ihe
remias. ca. xi.

Undecima veritas q̄
q̄ deus dixit moyse. Ego
sum qui sum quia in ei⁹
compacione qui vere est quia in
commutabilis est ea que muta
bilis sunt non sunt. vehementer
inquit augustinus plato hoc te
nuit et diligentissime hoc com
mendauit. eodem capitulo ⁊
Ex quo dicto accipiunt argu
mentum illi qui dicunt q̄ om
nis creaturā in comparacione ad
deum nichil est ⁊

Et decima veritas
f̄ q̄ aristoteles plato
nis discipulus vir ex
cellentis ingenij et e
loquij: quidē platonis impat̄

Icesima p̄ma veritas q̄
v̄ de moēs s̄m rectam fidē
sunt sp̄s nocendi cupi
dissimi a iusticia p̄mitus alieni
superbia timidi • inuidia liuidi
fallacia callidi • qū in hoc qūdē
aere habitāt q̄ de celi sublimi
tate delecti merito irregressibil̄
t̄nsgressiomis in hoc sibi agruo
q̄h carcere dampnati sunt ca. 1
xxij. Ex quo dicto accipit̄ do
cumentū q̄ demones vsq; ad
diem iudicij in inferno nō sūt
inclusi. S; in hoc aere caligino
so om̄niter decti. Ex isto etiā
patet falsitas quorundā dicēci
um q̄ erat opinio augustini q̄
demones haberent corpora sibi
ymita vt p̄hitū est in fine de c̄e
none veritatis cuius oppositū h̄
exp̄sse dicit̄. q̄ hic dicit̄ in p̄n/
cipio diffinicionis q̄ demones
sūt sp̄s.

Icesima sc̄da veritas q̄
v̄ s̄m dictum h̄metis p̄tē
scire cūctā prudētē de
ret ca. xxij. Sed ceitur dubiū
q̄ modo do aliq̄s sapiēs possit cog
noscere futura cūm prudēcia sit
noticia naturalis et p̄ naturam
futura p̄sciri non valeāt. Dicit̄
aut̄ q̄ prudētis non est scire fut
tura per demonstracō; sed p̄ con
iecturam. vnde prudentia q̄ de
futuris est dicitur esse ps prudē

cie et nichil plus dicit.

Icesima tertia veritas q̄
v̄ veritas emendat erro
rem. fides redarguit in
credulitatē • conuersio corrigit
ausionem ca. xxij. Ex quo
accipitur documentum q̄ sicut
in medicina ita in theologia at
tacō sit p̄ contraria

Icesima q̄rta veritas q̄
v̄ fallaces sp̄s q̄nq; com
pellunt ab dicendū v̄ā
et salubria nob̄. sicut exemplifi
cat de dolore demonū qui loque
bant̄ p̄ hermitē ante p̄i aduentū
de suis futuris p̄mis • apud me
morias sanctorū martiz q̄s im
minē cernebant. In multis em̄
auḡ talib; locis torq̄ntur • cō
fitent̄ et de possessis hominū cor
porib; eiciunt̄ ca. xxvi.

Icesima q̄nta veritas q̄
v̄ q̄amq; exhibent̄ religio
sorum obsequia in locis
martiz cenamta sūt memoriaz
non sacrificia mortuorum tanq̄
deoz ca. xxvij. Ex q̄ dicto acci
pitur documentum q̄ sanctis non
exhibemus cultū latrē soli deo
debitū h̄ bulie sicut honōr q̄ im
pendit̄ hominib; v̄tuof.

Incipiunt veritates ac floēs
libri nomi 141

Nonono libro prima
 veritas est quod stoici cer-
 tates contra platonicos
 et peripateticos dicunt
 circa materiam boni quod bona cor-
 poris non sunt bona sed tamen como-
 da: et ita de bonis fortune quia
 nullum hominis bonum volunt
 propter virtutem. Alij autem ista appel-
 lant bona: sed in comparatione vir-
 tutis qua recte vivere esse exigua
 bona. Ex quo inquit fit ut ab
 utrisque quomodolibet videntur hinc
 bona hinc comoda: pari tamen esti-
 matione pensantur. Unde dicitur quod
 in ista questione stoici sola ver-
 borum novitate delectantur. capi-
 tulo iij. Ex quo dicto accipi-
 tur exemplum quod multi modernis
 temporibus sola verborum novitate de-
 lectantur quous nichil reale inue-
 niant.

Eadem veritas quod stoici
 interesse censent inter a-
 nimam sapientis et stul-
 ti quod stulti animus eisdem passio-
 nibus cedit atque commodat mentis af-
 fectum. Animus autem sapientis
 quous ea necessitate patitur reti-
 net tamen veram et stabilem incon-
 cussa mentis sententiam. ca. eodem

Ex quo dicto accipiuntur duo
 moralia documenta. Primum
 documentum est quod stoici non pro-
 fuerunt virtutem esse cum omni-

moda impassibilitate sicut eis
 imposuit aristoteles quia hic di-
 cunt quod animus sapientis eas ne-
 cessario patitur. Secundum
 documentum quod virtus heroica que
 dicitur communiter a passionibus
 sequestrata non est communiter in
 animo sapientis quia in sapien-
 te ut hic dicitur iste passiones ca-
 dunt. Sed videtur dubium
 quia videmus plerumque homi-
 nes sapientissimos et doctissi-
 mos pretere passiones assensum
 cum isti dicant quod animus sapi-
 entis manet inconcussus. Di-
 citur autem quod sicut philo-
 sophus rationem pro tota anima in-
 tellectiva: ita isti accipiunt sa-
 pientiam pro virtute intellectu-
 ali simul cum morali iuncta.

Etiam veritas quod homo
 virtuosus plus debet ti-
 mere mortis periculum
 quam homo viciosus secundum dic-
 ta antiquorum philosophorum:
 sicut declarat duplici exemplo.

Primo exemplo cuiusdam
 socratici qui cum in periculo nau-
 fragij timuisset quodam pessimo
 remanente impavidum dum
 insultaretur ipsi philosopho ab
 illo pessimo quod timuisset. Res-
 pondit quod merito ille pessimus
 non timuerat pro amittenda
 anima pessimi nebulonis. ipse

Ipsē autē phis timere debuit de
amissioe p̄ciosa anime deditē
phie Sc̄bo exemplo cuiusdā
stoyci qui in simili periculo posi-
tus inq̄situs quare timuiss̄ cum
stoyci reprobent omnē passionē
Dixit q̄ non reprobant motū
nisi illum q̄ est contra racōnem et
illum v̄nt passionē. Ex isto
dicto accipit̄ documētum q̄ for-
tes dolent et timent exēse q̄
exponunt se mortū licet ille pas-
sioēs in eis nō pturbēt iudiciū
racōis nec racōi ostendāt. nō pt
tū ibi esse tam ingēs v̄licio s̄
magna delectacōne vt dicitur.
Vnde dicit̄ delectacō apud v̄lū-
tatē suphabundare.

Varta veritas q̄ in disci-
q̄ plina nostra idest p̄a-
na religione non tā q̄ri-
tūe vtrū pius animus irascat̄ s̄
q̄te irascat̄. nec vtrū sit tristis
sed vnde sit tristis. nec vtrū ti-
meat sed quid timeat ca. v.
Ex q̄ dicto accipiūtur duo mo-
ralia documēta. Primū est
q̄ ista tria. ira tristitia et timor
non sunt mala ex genere sed ex
circūstancia. qz possūt fieri b̄n et
male Sc̄dm documētum q̄ cir-
cūstācia finis i moralibz p̄ncipa-
liorē ē q̄ substantia actus. qz s̄
dicit̄ q̄ non tā querit̄ si q̄s iras-
cat̄ quod ptinet ad substantiā

actus sicut q̄ritur quare irascat̄
quod ptinet ad circūstanciā
finis.:

Vinta veritas q̄ miseri-
q̄ cordia stoycorū est solere
culpate p̄cantes ad corri-
gendū de q̄ v̄tute inq̄t aug⁹ cice-
ro in laudē cesaris locutus ē vbi
ait nulla de virtutibz tuis nec
amirabilior nec gracios̄ miseri-
cordia est. Ex quo dicto acci-
piūtur q̄tuor moralia documēta.

Primū est q̄ misericordia ē
vera v̄tus. qz p̄ ciceronē cuius
dictū b̄t̄s aug⁹ acceptat fuit
inter virtutes cesaris anumerata.
Secundum documētū q̄
ista virtus est in p̄ncipe accep-
tabilissima. qz cum cesar floru-
it multis virtutibz moralibus
tanq̄ egregius p̄nceps de ista
fuit singulariter cōmendatus.

Tercium q̄ opus misericor-
die est increpare delinq̄ntes qz
dicit̄ q̄ stoycorū misericordia
fuit culpate p̄cantes. Quare
tū documētū q̄ sup̄ma species
misericordie est ista sc̄z increpare
delinq̄ntes. quia cū misericordia
fit de alterius miseria releuan-
da q̄to maior est miseria tāto
maior est misericordia. s̄ sūma
miseria est in malo culpe. sicut
maxia sūt bona v̄tutis cū ergo
mala culpe per correctionem v̄l

corruptionē releuentur in huius
modi est summa misericordia.

¶ Sexta veritas q̄ sapien-

tes inter homines pau-
ci sunt. capitulo viij.

Et hoc p̄bat dicto varronis q̄
de hominibz inter alia sic inq̄t
rara sapientia. cita mors. que
rula vita terras incolunt. Vbi di-
xit augustinus q̄ nouerat sapiē-
ciam esse paucorum. Ex quo
dicto inferunt̄ due cōclusiones

Prima est q̄ plures sunt fa-
tui q̄ sapientes. quia rara inq̄t
sapientia. Sec̄da cōclusio q̄
plures sunt homines viciosi q̄
virtuosi quia nullus fatuus po-
test esse virtuosus quia pruden-
tia est regula virtutū moralium
quam stultus habere nō potest.

Sed cōtinetur dubium quia illa
que sunt naturalia eueniūt vt in
pluribz sed virtus est magis na-
turalis homini inq̄tum homo
est q̄ viciū vt supra fuit osten-
sum ergo vt in pluribz sunt vir-
tuosi. Dicitur autē q̄ qui di-
ligenter inuestigat̄ bona mora-
lia sūt magis in hominibz mul-
tiplicata q̄ vicia: alioquin non
posset stare mundana policia cū
nullum dicamus virtuosum sim-
plicit̄ nisi habeat omnem vie-
tutem ad ipsum pertinentem et
tamen dicimus viciosum quan-

tumcum q̄ viciū viciū habe-
at ideo plures sunt viciosi: sicut
in omni perfectione pauci sunt
excellētes quemadmodum pul-
chritudo est naturalis homini-
bus s̄m decenciam humanam &
ideo plures pulchri q̄ turpes in
gradu remisso. sed pulchri in ex-
cellencia sunt pauci. et istos so-
los dicimus pulchros s̄m mo-
dum loquendi.

¶ Septima veritas q̄ ani-

mal ex anima et corpore
constat: quoz vnum sc̄z
anima q̄tumcumq̄ viciosa est
melior est corpore q̄tumcumq̄
bene disposito. sicut dicit q̄ au-
rum sordidum argento purissi-
mo carius estimat̄. ca. ix. Ex
quo dicto sequuntur due quest̄-
ones siue cōclusiones. Pri-
ma est q̄ demones sunt melio-
res hominibus quantumcumq̄
sanctis. quia sicut anima vici-
osa excellit corpus q̄damq̄ ap-
ter excellenciorē naturā ita s̄ba
spūalis omnē s̄bam corporalē.
Sec̄da cōclusio q̄ meliores sunt
āgeli quibuslibet aiabz sepatis
q̄tumcumq̄ beatis q̄ maior ē ex-
cellēcia naturē s̄m q̄m āgeli supe-
rāt ipsas cū illa sit excellēcia de-
gñe s̄be q̄ excellēcia grē q̄ est q̄
dam forma accidentalis. et isto
mō ponunt̄ etiā meliores aīa xpi

Sed oritur dubium quate beatus
aug⁹ supius posuit homines esse
meliores demonibus. Dicit po-
test q^d ibi loquebat^r de bonitate
moralis. hic autē de naturali lo-
quitur.

Et una veritas q^d ploti-
nus q^d melius platonē
intellexisse laudat q^d ce-
teri eius discipuli cū de huma-
nis animis ageret. pater inq^t
misericors mortalia illis vincu-
la faciebat. Unde dicit aug⁹.
q^d mortalitatem humanam non
reducebat in nostram penam sed
in diuinam clemenciam. Intel-
ligendū tamen q^d tum ad istius
declaracōis q^d platonici ponebāt
animam corpori vniū sicut car-
ceri vt patet in eodē libro et sic
mole corporis aggrauari. et ideo
dissolucōnem corporis tanq^m vin-
culi dicebant ab anima esse op-
tatum.

Una veritas q^d nichil ē
n^o miser⁹ inuidia cā. xiiij.

Quod autē inuidia sit
miseria declarat. quia magna
miseria est cum q^s tristat^r de bo-
no. q^d in tali malo consistit pena
demonū que dicit^r pena magna.
Et maior ē miseria cū q^s gaudet
de malo q^d illud malum q^d est
cōtra naturam est maius malū
q^d illud q^d est fm naturam sed

q^d magis ottrahit bono vniū et
sali. sed tritari de malo nō est
cōtra naturā mali. gaudere autē
de malo est cōtra naturam mali-
cum de natura sua malū sit odi-
bile et triste. ergo istud est mi-
serius. Scōdo maxia miseria ē
tritari de bono q^d est cōtra natu-
rā boni. et ille qui gaudet de ma-
lo facit cōtra naturā mali. quia
bonum est amabile et malū est
odibile. modo q^dto aliquid sit
cōtra naturam meliorem tanto
miseria est maior. Igitur cū in-
uidus tristetur de bono et gau-
deat de malo ipse est miseris-
mus. Intellegendū tamen est
q^d miseria huius mundi declara-
tur tripliciter. Primo cum af-
fligit cum spe remuneracōis est
triste et si spe remuneracōis ē
magis triste sed cum detrimen-
to est tristissimū. Et ita est de
inuidō qui de bono alterius cru-
ciatur cum talis cruciatus sit ei
in peccatū. Secundo quia sic
ille est bene dispositus cui non
nocent nec bona nec mala ciba-
ria. sed ille male cū mala nocēt
licet bona proficiant quia debil-
ita vt eius natura nō possit ma-
lum cōsumere. Sed ille est pess-
ime dispositus cui nō solum ma-
la sed bona salubria nocent. sic
inuidus cui illa sūt in afflictōes.

que de natura sua sunt solabilia. Tercio quia in mundo bonum est nocivum dum affligit de bono alterius quod potest facere malum in eius afflictione. et ideo misericordius quod summe passibilis sicut arguitur de intemperato si persequitur malum sine passione: quod faceret si passio etiam adesset.

Decima veritas quod deus liberans nos a miseria et mortalitate perducit nos ad illam trinitatem: cuius participatione angeli beati sunt. ca. xv.

Ex quo dicto accipiuntur duo theologica documenta. Primum est quod idem est obiectum beatissimum angelorum et hominum.

Secundum documentum quod tota trinitas est obiectum beatissimum cuiuslibet intellectus creati.

Undecima veritas quod quanto similior deo tanto fit ei quisque propinquior: quod nulla alia est ab ipso longinquitas quam eius dissimilitudo: tanto autem autem est ei anima dissimilior quanto rerum temporalium mutabiliumque cupidior. ca. xvii. Et ista veritas continet duo documenta.

Primum est quod perfectio humana consistit in assimilatione divina. Secundum documentum

quod cupiditas maxime contraria est caritati quia sicut per caritatem homo fit deo summe similis: ita per cupiditatem maxime dissimilis ut hic habet.

Undecima veritas quod angeli boni certius ista temporalia et mutabilia noverunt quia eorum principales causas in verbo dei aspiciunt: quibus cuncta ordinantur: demones autem non eternas et cardinales causas in dei sapientia contemplantur: sed quendam signorum nobis occultorum maiori experientia multo plura quam homines futura prospiciunt. Denique inquit sepe isti: illi nunquam omnino falluntur. capitulo vicehicesimo. Istam autem veritatem ibidem declarans dicit. Aliud enim est temporalibus temporalia: mutabilibus mutabilia adiecturate: eisque temporalem et mutabilem motum sue voluntatis et facultatis inserere quod demonibus certa ratione premissum est. Aliud autem in eternis et in commutabilibus dei legibus que in eius sapientia vivunt mutationes rerum providere: deique voluntatem que tam certissima quam potentissima est spiritus eius participatione cognoscere quod sanctis angelis recta discretionem donatum est. Sed ex

4.10
Sed episto dicto accipiuntur
duo theologica documenta.

Primum est qd sancti in eternis
dei legibus deplentur futura. quia
hic hoc dicit expresse. Secundum do-
cumentum qd in diuina voluntate
cognoscunt ista futura contingen-
cia. quia dicit qd dei voluntate
que certissima est et omnipotens
ista nouerunt.

Incipiunt veritates ac floes
libri decimi .: .

In decimo libro prima
i veritas est qd eligendi sunt
platonici tanq̄ omniu
phoz merito nobilissimi. prop-
terea qd sapere meruerunt vel po-
tuerunt immortalis hominis ani-
mam non nisi participacione lu-
minis illius scz dei a quo et ipsa
et mundus factus est beata fieri
non posse ca. primo. Circa ista
tamen veritate intelligendu est
qd in beatitudine anime raciona-
lis conuertunt quatuor lumina.
Primum est lumen potencie
intellectus quo beatificat. quia
intellectus est quoddam lumen
spirituale. Secundum lumen est ha-
bituale. quia habitus quidam
dicuntur communiter lumen glorie.
Tercium est lumen actuale vbi
ipso actu beatificus quia

omnis manifestaco est quoddam
lumen sicut in apostolo. Quartum
est obiectuale scz diuine essen-
cie qui lucem habitat inaccessi-
bilem sicut in eundem apostolum.

Sed ois dubiu de quo lumine
loquitur hic aug? Dicitur autem
qd non potest sane intelligi nisi
de lumine obiectuali quia dicit
qd ab isto lumine mundus factus
est. et ideo ista auctoritas
non arguit lumen habituale si-
cut quidam putant.

Secunda veritas qd cultus
i debitus diuinitati
dicuntur latría. que dicitur
inquit in scripturis seruitus de-
bita deo ca. eodem. Circa quod-
dictum ponuntur quatuor conclusio-
nes. Prima est qd latría est
vera virtus quia cum eius actus
sint laudabiles et meritorij ad
generant habitum virtuosum.
Secunda conclusio qd latría est
virtus moralis. Ad virtutem enim
moralem pertinet sicut in rectam rati-
onem exhibere honorem prece-
lentem sicut in virtutem. cultus autem la-
trie est diuina honoraco cui deus
sit summe virtuosus. Tercia
conclusio qd latría est virtus mo-
ralis et eterna sub iusticia quia ad
iusticia distributiuam pertinet
reddere unicuique bonum sibi de-
bitum. honor autem est bonum debitum

virtuti. et ideo ad talem iusticiã
p̄tinet deo reddere sũmum hono
rem q̄ sibi summe est debitus.

Quarta conclusio q̄ latria est
nobilissima v̄tutum moralium
que cõmuniter numeratur q̄ p̄
alias virtutes vnusq̄sq; bene se
habet ad se ipsum vel alterũ. p̄
istam aut̄ quilibet bene se habz
ad sũmum bonum. Et ostendit
q̄ nobilior porcio distributiue
iusticie est circa sũmum bonum.

Etia veritas q̄ vt ho
mo se diligere nosceret
constitutus est. ei finis q̄
referret omnia que agẽt vt be
atus esset. non enim qui se diligit
aliud vult esse q̄ beatus. ca. iij.

Sed oritur dubiũ circa istud
vltimum dictum q̄ amor amici
cie p̄uenit ordine nature amo
rem concupiscẽcie. et ideo cũ quilibet
diligat se ipsũ amore amicitie et
beatitudinẽ cupiat amore concupi
scencie prius diligit se ipsum q̄
appetat sibi beatitudinẽ. et sic n̄
solum aliud est se ipsum diligẽ
q̄ sibi ipsi appetere beatitudinẽ

Dicit autẽ q̄ beatus augus
tic loquit̄ de vltima dilectione
vtramq; includẽte non de p̄ma
de qua procedit instancia vno
modo.

Varia veritas q̄ quecũq;
q̄ in ministerio tabernacu

li siue tẽpli multis modis de sa
crificijs legunt̄ diuinitus esse p̄
cepta ad dilectionem dei et p̄
imi significandam referunt. ca.
vi. Unde accipit̄ docum̄tum
q̄ nullum p̄ceptum sacram̄tale
fuit in veteri testamento sui gra
tia sed t̄m p̄pter moralia.

Virta veritas q̄ anima
q̄ corpore suo tanq̄ famu
lo vel tanq̄ instrum̄to v
titur. ca. vi. Circa istam veri
tatẽ intelligendũ est q̄ sũt qua
tuor maneries membroru in cor
pore nostro. Quedam em̄ sunt
quib; cõmuniter dominaẽt ani
ma p̄ncipatu despótico sicut p̄
des et manus qui ad modũ ser
uorum sũt omni resistencia obedi
unt imperio voluntatis vt docet
experientia. Alia sunt membra
quib; dominaẽt anima p̄ncipa
tu politico: sicut membra in quib;
viget concupiscẽcia que nõ semp
obediũt s; qñq; resistunt. Alia
sunt membra quib; dominaẽt a
nima nec p̄ncipatu despótico nec
politico: sicut sunt cerebrum a
cor et quecumq; interiora circa
que nullum habemus dominũ.

Alia sũt que aliquñ subiciunt̄
p̄ncipatu despótico aliquñ n̄ hẽ
bũs aug⁹ infra exemplificat de
motu aurũ vel de cute capitis q̄
mouent̄ ab libitũ volũtatis.

Septima veritas q̄ nullus
in via sue liberationis
preterita desiderare de-
bet capitulo octauo. Quod
dictum declarat exemplo vxo-
ris loth que conuertens se re-
trosum conuersa est in statuam
salis.:

Septima veritas q̄ cum
amalech pugnante tra-
israel moyses oraret ipse
tenebat manū in modū crucis
vbi nullus inquit hebreorū pro-
stratus fuit ca. viij. Istud autē
non habet in textu sacre scripturē
sed creditur q̄ aug⁹ aliunde ha-
buerit p̄ certitudinē.

Octaua veritas q̄ serpentē
o encium quē moyses fece-
rat quem p̄pter facti me-
moriam reseruauerat cū popul⁹
adorans tanq̄ ydolum colere ce-
pisset ezechias rex religiosa por-
testate deo seruiens cū magna
pietatis laude contiuat. Ex
quo dicto accipiē documentū q̄
ad vitanda maiora mala mino-
ra bona dimitti debent. et ideo
q̄ maius malum eāt ydolatria
q̄ bonum esset illius serpentis
memoria. et sic vite fuit sp̄ns
ofractus.

Nonna veritas q̄ qcquid
n mirabile sit in hoc mun-
do minus ē q̄ totus hic

mūdos. i. celum et terra ⁊ oia q̄
in eis sunt que deus fecit. Si-
cut autē qui fecit ita et mod⁹ q̄
fecit occultus est et incōprehen-
bilis hominum ca. xij. Ex
quo dicto accipiūtur duo theo-
logica documenta. Primū est
q̄ aliqua sunt in natura creata
que non sūt naturaliter intelli-
gibilia sicut modus creandi q̄
deus omnia fecit. ille em̄ cum
non sit in deo q̄ non est etern⁹
oportet q̄ sit in creaturā. Scdm
documentū q̄ creatō vniuersi fi-
at ponitur fm̄ fidem non est de-
monstrabilis. q̄a modus q̄ deus
ista fecit sicut dicit hec veritas
ab hominibus comp̄hendi non
potest.:

Decima veritas q̄ sicut so-
d nus quo audit senten-
cia in silencio intelligen-
cie constituta nō est hoc qd̄ ipsa.
ita sp̄s qua visus est deus in
natura inuisibili constitutus nō
erat hoc qd̄ ipse. verū tamen
ipse in eadē specie corporali vide-
batur sicut illa sententia in so-
no vocis auditur ca. xij. Ex
quo dicto accipiūtur duo insoli-
ta documenta. Primū est q̄
aliqui viderunt deum oculo cor-
porali q̄ de illa visione loquū-
tur in loco isto. Secundū argumē-
tum q̄ aliqs videt deū intuitiue

et non est beatus ex hoc q: illa
visio est intuitiva. Intelligē
dum tamen est q: sicut sentētia
pprie non auditur cum sit insen
sibilis. dicitur tamen audiri deno
minatione extrinseca ab auditu
somi habentis ad ipsam attri
butionem significatiuam ita de
visione diuina. et sic argumen
ta illa non valent nisi ad solaci
um.

Decima veritas q: por
phirius cum esset platonius
posuit deum patrem
et deum filiū esse principia. filii
lium autē appellat paternū intel
lectum vel paternam mentē. de
spiritu autē sancto: aut nichil: a
non aperte aliquid dicit. capitu
lo xxiiij. Ex quo dicto accipi
unt duo theologica documenta

Primum est q: nō solum the
ologi sed etiam phi aliquid no
uerunt de veritate articuli trini
tatis quia iste deuenit ad noti
tiam duarum personarū. Se
cundum documentū q: phi per se
nō potuerūt deuenire ad pfectā
fidē sancte trinitatis q: iste non
posuit spm sanctū nisi forte in
telligatur ipsū posuisse q: posuit
pater et filiū et horū mediū vt ibi
dem dicit aug⁹.

Dodecīa veritas q: de ver
bis magis est timendū

fidelibus q: fuit philosophis. Vbi
dicit q: liberis verbis vtatur phi:
nec in verbis ad intelligendū dif
ficilimis offensionē religiosarū
aurium ptimefunt. Nob autē
inqt ad certā regulam decet loq
ne verborū licentia et de verbis que
hīs significantur impiā gignat
opinionem. ca. eodē. Et istā
veritatē inducit ad abiciendum
dictum porphirij quo dicit pater
et filiū tanq: duo principia.
Ex quo dicto accipit documentū
qm theologica facultate nō so
lum sentētia s: etiam verba faci
unt hominē hētiam.

Etiam decima veritas q:
fm eundē porphiriū pre
uenire ad deū p veritatē
intelligencie paucis accessum ē.

Et istud dictum ipse porphir
rius declarat p sententiam pla
tonis qua dicit in hac vita nul
lum hominem ad pfectionem sa
piencie venire: fm intellectum tū
viuentibus omne quod deest pro
uidētia dei et gracia post hanc vi
tā posse impleri. ca. xxix. Et ista
sūt admiranda dca phi.

Varta decima veritas q:
q: sanctus senex simplicia
nus retulit beato augus
tino audiente q: ipse audiueat
a quodam platonico pho incia
um euangelij fm iohannem

debet litteris aureis scribi et in
omnibus ecclesijs in locis eminē-
tissimis poni ca. eodē. Ex quo
dicto accipitur argumentū qd pla-
tonici fuerunt semi xpiani et si-
deles inq̄tum phi.

Vintadecima veritas qd
q anima beatissima esse n̄
potest nisi fuerit de sua
eternitate certissima ca. xxx.

Ex quo dicto accipiuntur duo
theologica argumenta. Pri-
mum est qd securitas videt esse
intrinsicā beatitudinis qd si secu-
ritate ut hic dicit nullus potest
esse b̄us et tamen beatitudo potest
esse si omni sibi intrinsicā.

Secundū argumentum qd ille
qui raptim aut forte longo tē-
pore videt diuinam essenciam et
sicut fert de paulo nō est b̄us
quia non habet certitudinē de
eternitate illius beatitudinis.
Intelligendum tamē qd beatitu-
do potest capi dupliciter aut sic
acceperunt eā om̄niter sancti
ut est status omnium bonorum ag-
gregatione perfectus et sic certitu-
tudo talis est ei intrinsicā quia
est quoddam bonum qd b̄us de-
cet habere beatum. Alio modo
prout acceperunt eam phi. et
sic ē optia opaco optie potencie
et sim optimam virtutem. et sic
securitas non est de eius intrin-

teitate cum illa sit operatio de
obiecto secundario et creato nūc
aut p̄mo modo loquitur hic aug⁹ de
beatitudine et scdo modo in pri-
mo libro de trinitate. Sed
oritur dubium qd si ita est tunc
ita beatus est q̄tum ad illū actū
tū ille qui nō est certus de eter-
nitate sua sicut ille qui est cer-
tus. Dico qd sic quia propter
noticiā creature nullus beator
scdm aug⁹. in libro confessionū.
Et ideo sublata tali certitudine
nil minus foret b̄us.

Extadecima veritas qd
f quidam phi intellexerūt
mundum habuisse nō
temporis sed sue constitutionis
incipium. Istud aut dictum de-
clarat exemplo qd ipsimet po-
nunt. sicut em̄ inqunt ex eterni-
tate fuisse pes in pulvere semper
ei subesse vestigiū quod tamen
vestigiū a calcante factum ne-
mo dubitaret nec alterū altero
prius esset quā alterum ab al-
tero factum fuisse. sic inqunt et
mundus et dii in illo creati et
semp fuerunt semp existente q
fecit et tamē facti sunt ca. xxxi.

Sed aduertendū est qd ista
non sunt dicta aug⁹. aliquid af-
firmantis sed tantum reuerentis.
dicta aliqz phoz in quibus conti-
nent manifeste aliqua erronea

10

ut pote pluralitas deorum et immu-
di eternitas de facto. et ideo val-
de peccant qui inducunt augus-
tini istam auctoritatem ad proban-
dum quod aliquid factum potest es-
se eternum cum ista non sint dic-
ta augustini. Sed remanet du-
bium quid tenendum est circa
istud dictum philosophi videlicet si
pes fuisset ab eterno in pulvere:
si vestigium fuisset factum a calca-
te. Vide mihi dicendum quod que-
dam sunt res quarum produc-
tio et duratio sunt simul: sicut il-
la que dum sunt sunt: aut in suc-
cessivis sicut est radius solis: et
in permanentibus sicut est actus
intelligendi. Alia sunt que non
habent simul actionem et dura-
tionem: sicut edificium aut quod-
libet aliud artificium permanentis
quia in istis factio de necessitate
precedit durationem. Nunc
igitur ad propositum in illis que
simul habent durationem et ac-
tionem si illa fuissent eterna et
eorum factio eterna: sicut si radi-
us fuisset eternus et eius genera-
tio fuisset eterna quia eius ge-
neratio suam esse concomitatur.

In alijs quorum factio neces-
sario precedit durationem vide-
tur contradictio scilicet quod fuerunt
eternaliter durancia et tamen fu-
erunt facta ipsa actione prece-

dente: tunc enim ante eternita-
tem esset eternitas. Unde si do-
mus fuit ab eterno non potuit
edificari nisi ante eternum: et
quia per istum modum duratio
vestigij est posterioris sua actione
nec fit vestigium cum est sicut
nec domus quia manet pede as-
moto: ideo dico quod si vestigium
hoc fuisset ab eterno a calcante
nullatenus factum fuisset. Ta-
men potest simul esse et fieri li-
cet non simul natura ipsum ves-
tigium per simplicem emanati-
onem vel simplicem actionem
licet non per motum sicut dicit
augustinus in principio septi de
trinitate contra arrium de pro-
ductione filij in divinis ubi po-
nit exemplum de igne et splen-
dore asserens quod si ignis esset ab
eterno quod splendor esset ab ete-
rno.

¶ Incipiunt veritates ac floes
libri undecimi.

In undecimo libro
prima veritas est. Ci-
vilitatem dei dicimus
cuius ea scriptura tes-
tis est que non fortuitis moti-
bus animorum sed plane super-
ne dispositione providencie su-
per omnes omnium gentium litteras

¶ **Septima** veritas q̄ phi etiā
tes circa mundi eterni-
tate habent tātam diffi-
cultatē de finitate loci sicut indu-
cūt de finitate temporis ca. v.

¶ Istud dictū ipse declarat in eo-
dem ca. sic dicens. cum querit̄
cum potius tunc et non ante fac-
tus est mundus. eodem modo
posset queri cur hic et alibi non.
¶ Nam si ista inquit infinita spa-
cia temporis ante mundū cogi-
tant in quibus deus non videtur
eis ab opere potuisse cessasse. si-
militer cogitat̄ extra mundum
infinita spacia locorū in quibus
si quis q̄ dicat deū nō posse vaca-
re cū epuratio infinitos mundos
sompniare vident̄ cū isti phi pō-
nunt deum vbiūq; totū sine
distincōne et determinacōe.

¶ Et sicut inquit aug⁹ non est cō-
sequēs vt fortuito potius q̄ rati-
ōe diuina deus nō alio h̄ isto in-
quo est loco mundū constituit̄
cum pariter infinitis vbiq; pa-
tentibus nullo excellenciori meri-
to posset hic eligi. et quous eandē
facōnem diuinam q̄ id factum ē
nulla possit humana cōprehen-
dere natura. ita non est inquit
oueniens vt deo est memmus ali-
quid accidisse fortuitū quod il-
lo potius q̄ anteriori tempore
condiderit mundum cum infini-

ta tempora p̄terissent in omni
differencia. qd̄ sicut dicit aug⁹
dicunt q̄ manes sūt hominum
cogitacōnes quibus infinita yma-
ginant̄ loca cum locus non sit
p̄ter illum. Respondet eis eo-
dem modo q̄ inaniter cogitant̄
homines p̄terita tēpora vaca-
tionis dici cum tēpus nullū sit
an̄ mundum.

¶ **Septima** veritas q̄ recte
discernentur eternitas et
tēpus. quia tēpus sine
aliqua mutacione non est. sed
eternitas est in mutacione. Quis
ergo inquit non videt q̄ tēpora
non fuissent nisi creatura fieret
que aliquid aliqua motōne mu-
taret cuius mutacōis dū aliud
atq; aliud succedit in producti-
ombus morarū interuallis tēpus
sequeret̄. et ideo dicit b̄tis aug⁹
q̄ nō videt quomodo deus post
tēpora dicatur mundum creasse
nisi p̄fuis̄ aliqua creatura cui-
us motibus t̄pa crearent et tūc
dicit q̄ mundus non est factus
cum tēpore sed in tēpore ca. vi.

¶ Ex q̄ dicto accipiūt̄ duo spe-
culatiua documenta. Primum
est q̄ tēpus in motu nullo mo-
do esse p̄t. Secundum docu-
mentū q̄ tēpus fuit creatū cum
mundo non q̄tūm ad sui conti-
nuitatē sed q̄tūm ad primum

instans sui in quo mundus creatus fuit. Et hec sufficienter quoad hoc.

Et aua veritas quod nomine lucis significata fuit natura angelica: quando fuit dictum. fiat lux. ca. vii.

Hoc autem sic probat quia inconueniens esset quod diuina scriptura siluerit de creatione angelorum qui sunt in vniuerso principissime creature.

Una veritas quod cum sit in alia noticia angelorum matutina et alia vespertina: quoniam prima est rerum in vero et alia rerum in proprio genere quod fuit dictum. Et factum est vespere et mane dies vnus. gen. primo. ibi accipit mane pro noticia matutina: et vespere pro vespertina. Et secundum hoc ponuntur dies sex secundum quod angeli illa sex genera creaturarum que ibi numerantur cognouerunt noticia matutina et vespertina in primo instanti quo omnia simul fuerunt creata. capitulo septimo et octauo.

Intelligendum tamen est quod intencio videtur beati augustini vbiusque tractat de ista materia quod illi sex dies quos enumerat moyses gen. primo non fuerunt sex per successionem sed per vniuersariam repetitionem: ita quod omnia fuerunt creata in vno instanti.

Et fuit motus beatus augustinus ad istud ponendum duplici ratione. vt patet ex dictis eius. Primo vt saluaret dictum scripture dicentis ecclesiastici xviij. Qui viuunt in eternum creauerunt omnia simul. Secundo vt excluderet errorem manicheorum qui posuerunt angelos creatores illarum rerum que illis sex diebus fuerunt create. Sed aduertendum quod doctores in hac sententia communiter non accipiunt beatum augustinum. quia omnes alij creationem illam ponunt sicut iacet in littera. Ista vero est positio non est bene litteralis.

Secunda veritas quod dicitur deus die septimo quieuisse eo modo accipiendum est quo significatur id quod efficitur: sicut domus edificata leta quia facit letos. aut epistola leta quia letificat. Et ita illo die requieuit id est requie dedit in illo die operibus suis. capitulo viij.

Tercia veritas est quod mali nulla natura est sed amissio boni mali nomen accepit. capitulo ix. Ex quo dicto accipiuntur duo moralia documenta. Primum est quod licet malum sit materialiter aliquid res naturalis

ut pote obicit bonum est quidam
actus voluntatis tamen forma
mali nulla res naturalis est

Secundū documentū qd ma
lum non est nisi priuacō boni qz
amissio inquit boni mali nomē
accepit.

Undecima veritas qd tri
binitas ē vnus deus nec
ideo non est simplex qz
trinitas sed ideo simplex dicitur
quoniā qd hz est excepto eo ad
quod relatiue dicitur. Ex quo
dicto trahit illa famosissima re
gula in diuinis qd deus ē q̄cquid
habet excepto eo ad qd relatiue
dicitur. sicut pater habet filiū in
diuinis tamē non est filius.

Ex qua regula accipiuntur quatuor
theologica documenta. Primum
ē qd ratio simplicitatis acci
pitur ex idempnitate. Secundū
documentū qd perfecta simplicitas
stat cum distinctioe q̄a qd dicit
ideo non est deus minus sim
plex qz est ibi trinitas. Tertium
documentū qd non est vera
illa sententia cuiusdam doctōis
satis moderni qui dicit qd non
inuenit expressū in dictis sanc
torū qd proprietates relatiue predi
cetur de diuina essentia in ab
stracto. qz deus est quicquid hz
et ideo deitas est paternitas
Quartū documentū qd erro

nea est illa sententia porretani
qui negabat istam deus est dei
tas. quia cum deus habeat deitatem
est q̄cquid habet vt sup̄.

Sed oritur dubiū si ratio sim
plicitatis consistat in ratione idemp
nitatis q̄ modo distinctio potest
esse in compositione cum ista im
mediate opponantur. Dicitur autē
qd non ē eadē ratio idempnitatis et
simplicitatis omnino. licet sim
plicitas presupponat idempnitatem.
et ideo diffinitur per ipsam hic si
cut per suum prius. Secundū
dubiū quare beatus augustinus excipit
id ad quod relatiue dicitur. Di
citur autē qd ista regula intelli
gitur qd simplex est q̄cquid habet
formaliter et non terminaliter.
alioquin deus esset creatura cum
habeat creaturam.

Etiam decima veritas qd
t sancti angeli sic creati
sunt vt lux sint dicti. q̄a
non solum creati sunt vt essent
sed illuminati sunt vt sapienter
beateqz viuerent carpi. Ex q̄
duo accipiuntur duo theologica
documenta. Primum qd angeli
a primo instanti sue creatōnis
habuerunt veram sapienciā et re
rum noticiā per supernaturalem
infusionē. q̄a sicut creati sic et
illuminati sunt. Secundum
documentū qd angeli a principio

sue creacionis omnes fuerunt be-
ati. qz sicut eis datū fuit viuere
ita et beate viuere vt hic dicitur.
non tñ est putandū qz hic loq-
tur de felicitate illa que consistit
in visione diuine essencie. quia
si in illa fuissent demones equa-
les nunq̄ cecidissent: sicut nec
ponitur adam in paradiso terref-
tri fuisse beatus.

Vartadecima veritas qz
q̄ q̄ntum ad delectacionem
p̄sentis boni beatiōis fuit
p̄mus homo in paradiso q̄ quili-
bet iust⁹ in hac infirmitate mor-
tali: sed q̄ntum ad spem futuri bo-
ni beatiōis est quilibet iustus q̄
tumcūqz tribulatus quia certus
ē de futuri felicitate q̄ ille q̄ erat
incertus de suo casu. ca. xij.

Ex quo dicto accipiuntur duo the-
ologica documenta. Primū est
qz in hac vita aliq̄s existens po-
test esse certus de eterna felicitate
qz hoc hic p̄supponit. Se-
cundum documentum qz ad maio-
rem felicitatē nunc assumuntur
homines q̄ si fuissent assumpti
remanentes in statu innocencie
quia q̄ntum ad spem vite eterne
p̄fert quēlibz iustum hominē illi
sperati vitā eternam.

Vintadecima veritas qz
q̄ illud quod dictū est de
dyabolo In veritate nō

stetit. sic accipiendum est qz in
veritate fuerit s̄ non p̄manserit
Et illud quod dicitur Ab inicio
dyabolus peccat. non inq̄t ab ini-
cio quo creatus est peccare putā-
bus est s̄ ab inicio p̄ccā. ca. xv.

Ex quo dicto accipiuntur duo
theologica documenta. Primū
est qz de facto dyabolus nō pecca-
uit in p̄mo instanti sue creacionis
sicut aliqui putāt qz non ab ini-
cio sui sed p̄ccā. Scdm̄ docum-
mentū qz boni angeli non meru-
erunt suam beatitudinē in p̄mo
instanti quia cum essent creati
natura pares per meritum et de-
meritum fuerunt simul diuifi.

Sed ceitur dubium si potu-
erunt mereri et demereri in pri-
mo instanti. Dico qz non vi-
deo repuganciam. quia volun-
tas eorum et intellectus non ma-
diget tempore ad deliberandum
cum illud perficiat in instanti qd̄
nos in tempore multo. et ideo
cum in primo instanti habue-
runt perfectum arbitrium & suf-
ficienter instructum non vide-
tur quare in illo instanti non po-
tuerunt mereri et demereri sicut
in vno alio.

Exadecima veritas qz
s̄ in libertate iudicantis
plurimum distat ra-
tio considerantis a

a necessitate indigentia vt am
ordine nature angeli hominibz
tamē lege iusticie boni homines
malis angelis preferant capitu
lo pvi.

¶ **Ecima septima veritas**
d qd viciū ita est contra
naturā vt nō possit nisi
nocere nature ca. xvij. Intel
ligendum tamē qd viciū posse
nocere nature potest intelligi du
pliciter. Vno modo qd ipsam na
turam fm se corumpat vt dimi
nuat sic non est verū. quā fm
beatū diomihum de dicōibz no
minum. naturalia splendida re
manserūt. Aut si nocere nature
capiat sic qd eam retardet aut
impediāt a suo fine et sic nocet
vt sit maximū omnium nocū
torum. sicut finis est cuiuslibet
maximū bonum. 2.

¶ **Ecima octava veritas** qd
d sicut deus est naturarū
bonarū optimus crea
tor ita est malarū voluntatū ius
tissimus ordinator vt cū male
ille vtūtur naturis bonis ipse
bene vtat voluntatibz malis.

¶ **Ecima nona veritas** qd
d nullum crearet hominū
vel angeloz quem malū
esse preffisset nisi pariter nosset
quibz eos bonoz vsibz cōmen
daret atq; ita ordinē seculorū

qñ pulcherrimū carmen ex qua
busdam qñ antithetis honesta
ret. ca. xvij. Et si querat qd Antipō.
wcent antitheta. Dicit qd sūt .50. Antitheta qd sūt
quedam locutionis ornamenta
que sunt p otaria. sicut loquit
apostolus ibi. per gloriā et igno. 2. cor. 6. b.
bilitatē per infamiam et bonam
samam. Vnde sicut ex talibz va
rietatibus magis apparet de cor
ita in vniūso decoz boni magis re
fulg; ex mixta positōe mali.

¶ **Tercima veritas** qd cum
v dicit scriptura vidit de
qd est bonum in factioni
bus pmarum creaturarū tūc de
us docet bonum esse non discit
Et plato quidē ait aug⁹ plus
ausus fuit dicere sc; elatū fuisse
deū mundi gaudio vniūitate p
fā nō dicit aug⁹ qd ita plato da
ci peret vt putaret deū nouitate
sui operis factum beaciorē. sed
artifici placuisse iam factum qd
iam placuerat in arte faciendū
ca. xxi.

¶ **Tercima pma veritas** qd
v sicut cum dictum fuit
fiat lux intelligit crea
tio angelorū ita cum dicit diui
sit deus lucem a tenebris intel
ligitur esse discretū inter bonos
et malos angelos ca. xxi.

¶ **Tercima scda veritas** qd
v deus futura et preterita

stabili ac sempiterna presencia
comprehendit. quia ipsa preter-
rita iam non sunt et futura nondum
sunt. ca. xxi. Ex quo dicto ac-
ceperunt antiqui doctores argu-
mentum quod deus cognoscit omnia
futura eo quod omnia tempora
sunt eternitati presencia: sicut
circulus est omni parte equaliter
appropinquat centro. Non
dermi tamen hoc non ponunt communiter
quia illa que non sunt sicut futura
nullomodo alicui sicut presencia
esse possunt.

Tercia ueritas quod
causa melior quare deus
fecerit mundum reddi non
debet quam ut bonum crearet a bono.
Unde inducit platonem dicen-
tem quod iustissima causa conden-
di mundum est ut a bono deo bona
opera fierent. Intelligendum
tamen quod augustinus ibidem ponit quadruplicem
uiam per quam plato potuit deue-
nire in istarum noticiam uerita-
tum. Primum autem ab hijs qui
ista legerant didicit. Aut ab
hijs qui ista conspexerant. audi-
uerit. Si acerrimo ingenio per
ea que facta sunt intellexerit. Si
ue ab hijs qui ita conspexerant ip-
se didicerit. Et iste sunt quatuor
uie per quas antiqui potuerunt
deuenire ad noticiam eorum que
sunt fidei cristiane. Sed ex hijs

dictis accipiuntur duo apparen-
cia documenta siue argumenta

Primum est quod boni vel mali
angeli quedam reuelauerunt phi-
losophis quod tertium membrum
non potest intelligi nisi de illis
quia nulli poterant conspicere mun-
di creationem quam eam platoni
reuelassent nisi isti. Secundum
argumentum quod in noticiam
creationis mundi sicut posuit eam
plato aliquis potuit naturaliter
peruenire quare ad hoc procedit
quartum membrum.

Tercia ueritas
quod deus est ita artifex
magnus in magnis ut
non sit paruus in paruis. que p-
ua non sua granditate que nulla
est sed artificis sapientia meti-
enda sunt. sicut quando superci-
lium radice homini quasi nichil
diminuit corpori sed multum
detrahitur puerituti que non
in mole sed in paruitate consistit
ac in dimensione membrorum.
ca. xxii.

Tercia ueritas
quod aliquorum error fuit
ideo mundum fuisse fac-
tum non ut bona conderentur sed
ut mala cohiberentur. Et hic
ait augustinus origenes uice
culpatur. in libris enim quos
appellat periarcon id est de

De principijs hoc sensit hoc scrip-
sit ubi plus q̄ dici potest inq̄t
aug⁹ min⁹ hominem in eccle-
siasticis litteris tam doctum et
exercitatum non attendisse ⁊
hoc esse scripture contrariū que
dicit per omnia dei opera vidit
deus q̄ es⁹ bonum ca. xxij. et
xxij.

Decimasepta veritas q̄
v pater ⁊ filius ⁊ spiritus
sanctus hoc totū et tri-
nitas est p̄pter p̄sonarū p̄prie-
tate et vnus deus p̄pter insepa-
bilem diuinitate Et licet sit cer-
tum filiū esse sapienciam dei pa-
tris tamen vtrū eo modo spiri-
tus sanctus sit bonitas patris ⁊
filij non audio inquit temerariā
precipitare sententiā ca. xxij.
Sed oritur dubiū vnde habuit
certum ista difficultas. Dicē
autē q̄ filius dicitur dei patris
sapiencia non q̄ sapiencia sit et
p̄pria sed appropriata et quia
bonitas appropriat̄ spiritui sc̄o
sicut sapiēcia filio ideo videt̄
spiritus sanct⁹ bonitas patris ⁊ fi-
lij sicut filius sapiencia patris
quia tamen non inuenit̄ expres-
sum in diuina scriptura noluit
aug⁹ precipitare sententiā.

Decimaseptima veritas
v q̄ si querat̄ de ciuitate
sanctorū angelorū vnde

fit respondeat̄ deus eam con-
didit. si vñ sit sapiens ⁊ a deo il-
luminatur. si vnde sit felix. deo
fruit̄. Ex quo dicto accipiunt̄
duo theologica documenta.

Primum est q̄ felicitas ange-
lorum consistit in fruicōne quia
ad questionem de beatitudine re-
spondet̄ q̄ deo fruitur. Sec-
undum documentū q̄ eccl̄i feli-
citas non videt̄ consistere in actu
contēplacionis quia ille p̄tinet
ad sapienciam. Hic autē aug⁹
distinguit̄ questionē de sapia-
entia q̄ questionē de felicitate et sic
non coincidunt ⁊ ⁊.

Decimaoctaua veritas
v q̄ phi tripartitam sapiē-
cie disciplinam inueni-
unt scz phisicam logicā ⁊ ethi-
cam. Istis autē tribus s̄m ipsū
ibidē respondet̄ tria q̄ inueniunt̄
in quolibet artifice scz natura doc-
trina et vsus. Natura autē inq̄t
ingemio. doctrina sciencia. vsus
fructu diiudicandus est ⁊ seq̄-
tur naturalis doctrina p̄pter na-
turam rationalē autē p̄pter doc-
trinam. moralis vero p̄pter vsū
ca. xxv. Intelligendū tamē
q̄ ibidem adiungit̄ declarando
quid intelligit̄ p̄ frui et vti q̄
frui dicimur illis rebz que nos
delectant propter se et non ad
aliud referunt̄. vti autē dicimur

illa re ppter quam aliam querit
mus.

Decima nona veritas q
v esse est ita iocundum q
miseri mag' velint semp
esse cū sua miseria q̄ non esse.
ca. p. vi. Intelligendū tñ est
q̄ hic allegatur omniter aug'
pro miseria inferni ad declam
dum q̄ illi magis sic volunt esse
q̄ nō esse: tñ t̄pus eius est ad
oppositū. q̄ scz loquat de miseri
is que sunt in hoc mundo. tñ
q̄ ibi dicit aug' ad hoc pban
dum q̄ miseri malunt in erup
na viuē q̄ eam morte finire & tñ
in inferno nō est mors finēs e
rumpnā. tñ q̄ dat aliud signū
q̄ q̄to existentib; in miseria vi
ta plongat t̄to sibi reputat a
liud beneficiū: quod nō potest in
telligi nisi de hac vita. Sed
intelligendū est q̄ q̄tum ad pe
nam eternā miseri de q̄ est ma
ior difficultas illos magis appe
tere non esse q̄ sic esse. Sed
notandū est q̄ hoc dictū potest
intelligi q̄tuor modis. Aut se
cundū naturalē inclinacōz; et sic
omnis natura appetit esse vt op
positū nō possit appetere. q̄ ibi
declarat aug' tā in animalib; q̄
in plantis. Secūdo modo s̄m
passionis incitacionē. quē ad mo
dum homo inanis interficit se &

amicam rependit impulsu. Et
isto modo ppter vehemenciā pas
sionis tristitie vellet magis nō
esse: sicut homo qui nimis affli
gitur desiderat mori. Et s̄m hūc
modū verificat illud dictum De
siderabunt meci et fugiet mors
ab eis. Tercio modo s̄m rec
tam racōz; respiciendo ad penā so
lum. Et ita si eligerent s̄m rectā
racōz; quam tam electionē de fac
to nō habent: tūc mag' vellet
sic esse q̄ nō esse qz bonū iustici
e cuiuslibet s̄m rectā racōz; est ap
petendū. illud aut q̄d p̄tin; ad
talem penā est bonū iusticie & de
cor. Unde quilibet bon' gaud; q̄
iuste punit. Quarto mō s̄m
rectā racōz; respiciendo ad malū
culpe quā hñt in illa obstinacōe
q̄ semp deum blasphemāt. et sic
si loq̄rentur s̄m iudiciū recte ra
cionis plus vellet non esse q̄ sic
esse. qz q̄libet plus debet velle ā
nichilari q̄ incidere in diuinam
offensam: sicut ostendit anshel
mus in libro cur de' homo. Et
ad illud potest referri dictū xpi
quod dicebat de iuda qui eum
traidit scilicet Bonum illi e
rat si natus non fuisset homo il
le.

Decima veritas q̄ quā
tum ad interiorē homi
nis sensū q̄ intellectus ē

iusta sentimus per intelligibile
speciem. iniusta per eius priua
cionem ca. xxvi. Ex quo dicto
accipiuntur duo argumeta circa
speculatiuam materiã. Pri
mum est qd e dare speciem intel
ligibilem in intellu distinctam
ab actu intelligendi. quod aliq
negant quia si spes intelligibi
lis hic esset actus tunc esset falsu
qd intelligerent iniusta p talis
speciei priuaco; cu per priuacio
nem actus nichil posset intelli
gi ymo intelligat priuaco actu
positiuo. Secundũ argumen
tum est qd priuaco cognoscitur
p speciem habitus sicut omuni
ter affirmat h p priuacione tal
speciei argumetatiue licz istud
sit magis dubiu.

Ricesima prima veritas
t qd amores corporum velut
momenta sunt ponder
sue deorsu gunitate su suorsu leui
tate nitant. ita ei corpus pondẽ
sicut animus amore ferẽ qũqz
fertur. Ex quo dicto accipiuntur
duo phica argumenta. Pri
mum est qd graua et leuia acti
ue se habent ad suum motu. qd
dicit qd nitur ascendere vel de
scendere. misus autẽ non ptinet
nisi ad efficiens sicut nec conai
est passiuũ sed tantum actiuũ.
Secundũ argumentũ est qd sic

motus animi sicut amorem est
actus animi siue est actiue ab
animo ita et in grauibz et leui
bz ab intrinseco. qui a dicit qd
corpus sicut animus ferẽ. Sz
ocatur dubiu qre compat motu
amoris motu gũis. cum amor
sit velocissimus. Dicit qd ppt
inclinacoem intrinsecam que
habet amans ad amatum sicut
graue ad centru. et sicut graue
sit tardum in ascensu est tamen
velocissimu in descensu.

Ricesima secunda veritas
t qd multũ differt pũm in
ea racõne cognoscat ali
quid. sicut qd factum est aut in
se ipso. sicut aliter scitur rectitu
do linearum aut veritas figuraz
cum intellecta aspiciunt. aliter
cum ipse in puluere scribunt. et
aliter iusticia describit in verita
te incommutabili aliter in anima
iusti ca. xx viij. Dic aut loquit
aug⁹ de noticia matutina et ves
pertina.

Ricesima tertia veritas
t qd sancti ageli contẽpla
cione fruunt. Ex quo
dicto accipiuntur duo theologi
ca argumenta. Primum est
qd obiectum fruicois in patria
est actus visionis diuine et nõ
ipsa essencia diuina quia dicit
qd contemplacõne fruunt. Scdm

argumentum q̄ in actu fruicōis
nō potest consistere felicitas quia
tunc beatificat̄ anima in ali/
qua creatura cum ipsa contemplat̄
q̄ sit creata. Intelligendum
est tamen q̄ ista argum̄ta sunt
contra intentionem beati augus/
tini q̄ in capitulo xxx. huius li/
bri ostendit ex intencōne q̄ nul/
lo bono creato est fruendum.
Et ideo cum dicit hic q̄ sancti
angeli fruuntur cōtemplacione
verum ē cōtemplacōe p̄uia: sicut
intellectus intelligit fantasiando
et non cōtemplacione sicut ob/
iecto s̄ sicut p̄ambulo tm̄.

Tricesima quarta veritas q̄
t lucifer qui est princeps
ciuitatis dyaboli temp/
tauit cristum in deserto. Dicit
enim q̄ princeps huius ciuitat̄
tis dicit Nec omnia tibi dabo si
cadens adoraueris me. capitulo
xxxij. Ex quo dicto accipiun/
tur duo theologica argumenta.

Primum est q̄ pessimus dy/
abolus fuit deputatus ad temp/
tandum cristum in deserto: ita
et optimus angelus ad ipsū cus/
todendum s̄m q̄ viator erat q̄
optimum pessimo debet contra/
riari et inter bonum angelum et
malum semp̄ est contrarietas cir/
ca eundem. Unde pessimis aduer/
sarijs optimi milites obstant.

Secundum documentum q̄
sicut in cristo ita in ceteris ho/
minibz quanto habent angelos
meliores tanto habent et dyabo/
los p̄iores p̄ eandem rationem
quia circa vasa p̄ciosiora poni/
tur diligentior custodia.

Tricesima quinta veritas
t q̄ impia vanitas est ali/
quorum dicencium aq̄s
a deo non fuisse factas quia nus/
quam legimus in principio mun/
di q̄ deus fecerit aquas. Unde
dicit augustinus q̄ simili vanita/
te possent dicere de terra. quia
nusq̄ legimus q̄ deus dixit fiat
terra. et sic q̄ terra a deo non
esset facta. capitulo xxxij.

Ex quo dicto accipitur documē/
tū q̄ in theologia locus ab auc/
toritate non tenet negatiue. cū
dicitur scriptum hoc non dicit
ergo non fuit factum. quia per
talem modum arguebāt illi q̄s
hic redarguit aug⁹.

Incipiunt veritates ac flores
libri duodecimi.

In duodecimo libro
i p̄ma veritas est q̄ in
mundi p̄ncipio boni
āgeli a mal̄ fuerūt di/
uisi q̄ illi in oī bono qd̄ ē de⁹ p̄sti/
tēt; alij p̄ oī sua potestate dicit̄

velut suum bonū sibi ipsi essent
a omni bono ad propria deflux-
erunt Ex quo dicto accipiuntur
duo theologica documenta
Primum est qd principium ois
mali moralis est inordinata di-
lectio boni appetitū quia in demo-
nibus fuit prima radix peccati

Secundum documentū qd pnci-
pium omnis boni moralis est as-
sumptio boni communis quia boni an-
geli in hoc primo meruerunt

Secunda veritas qd ex vici-
o valde magna et mul-
tum laudabilis redditur
ipsa natura angelica cuius enim
inquit recte vituperatur viciū paul
dubio natura laudatur ca. 12.

Ex quo dicto accipiuntur duo
moralia documenta Primum
est qd culpa tanto est grauior ce-
teris partibus quanto natura nobili-
or quia sicut natura laudatur ex
viciū malicia ita viciū vitupe-
ratur ex nobilitate nature vnde
grauiora peccata ponuntur in ap-
petitu intellectiuo quam sensitiuo

Secundum documentū est qd culpa
est tanto leuior ceteris partibus
quanto natura infirmitior quia sic
ex sublimitate nature peccatum
aggrauatur ita ex infirmitate per
contrariū alleviatur Et ideo pecca-
tum hominis videtur fuisse prius
in paradiso quam mulieris et peccatum

hominis fuit remissibile et non
angeli Inter alias autem ratio-
nes huius ratio est quod plus est
deuolutio in eo qui facilius
possit euitare peccatum quam in eo qui
non possit

Etiam veritas quod illi natu-
re que summe est nulla
natura contraria est nisi que
non est cui quippe inquit quod est
non esse contrarium est ca. 12.

Hic tamen accipitur contrarietas
pro contradictione quia esse et non
esse aliter non opponuntur
Sed certum dubium quod est illud
non esse aliam naturam quod
opponitur diuino esse contradictione

Dicitur autem quod hic non potest
accipi non esse simpliciter quia
dicitur quod illa natura que non est
contraria diuino esse natura au-
tem diuina non potest non esse
et ideo videtur quod intentio eius sit
quod non esse nature creabilis an-
nichilate contradicit deo Se-
cunda dubitatio est quomodo
potest tale non esse esse contrarium
deo cum contradictio sit vnius
et eiusdem affirmatio vel nega-
tio Dicitur autem quod istud dictum
non potest saluari nisi ponatur quod
esse eiusdem rationis est in deo et
creatura et ideo secundum idem est idem
contradictio sicut ponit subtilis
doctor

Quarta veritas quod vicia non
quod cendo nature adimunt
integritate. pulchritudi
nem. salutem. et virtute. capitu
lo iij. Intelligendum tamen quod vi
cium potest accipi quatuor modis.
Aut pro actu malo quo frequen
ter peccat. Aut pro habitu vici
oso qui ex malis actibus genera
tur. Aut pro reatu pene qui re
linquitur. Aut pro reatu diuine
offense qui concomitatur et sub
sequitur. Primo autem et se
cundo modo viciu[m] corrumpit
virtutem et salutem eius quia ma
lus actus et malus habitus ha
bent ad ipsam virtutem otarie
tatem. non autem tercio et quate
rto modis nisi demeritorie quia
illi reatus non sunt nisi respectu
voluntatis diuine. et sic manent
cum absoluto habitu virtutis.
que pro viciu[m] actum non dimi
nitur cum isti respectus vnicuique ac
tu acquirantur.

Quinta veritas quod sola bo
na alicubi esse possunt: so
la vero mala nusquam. ca
pitulo quarto. Ex quo dicto ac
cipitur documentum quod nulla crea
tura potest esse cuius substantia
non sit in loco quia nulla crea
tura est mala et sola mala nusquam
esse possunt.

Sexta veritas quod non quicquam

de viciis naturalibus sed de volu
tariis luit penas. eodem capitulo.

Ex quo dicto accipiuntur duo mo
talia documenta. Primum est
quod de illis que sunt a natura non
est laudandus vel vituperandus
quod laus est quoddam premium et
vituperium quoddam pena. Se
cundum documentum est quod in illis
que sunt a natura vel de illis nul
lus est vituperandus vel plecten
dus nec etiam remunerandus. quod
talia non sunt in nostra potesta
te. et ergo in talibus nemo meretur
vel demeretur.

Sexta veritas quod vici
um quod consuetudine nimio
quod progressu corroboratum
veluti naturaliter moleuit a vo
luntate sumptit exordium. eodem ca.

Ex quo dicto accipiuntur quatuor
moralia documenta. Primum est
quod illa vicia que longa consuetudine
consuetudine sunt: sunt quasi naturalia
quod veluti natura inquit moleuit.
Secundum documentum quod vicia inue
terata sunt difficillime curabilia
sicut et morbi inueterati. quia
sunt facta quasi naturalia. et ideo
inter sece indicata. Tercium do
cumentum quod talia vicia non sunt ex
curabilia quod quis non possunt vitari
nisi forte cum ingenti resistencia a
quia ipsa pro voluntate fuerunt
sic a principio obfirmata.

Quartum documentū q̄ licet
sic obfirmatū non excusentur a
toto tam̄ vident̄ excusari a t̄to
quia minus habent pro nunc
de voluntario cum habitu vicio
so inclinanc̄. sicut homo passi
onatus minus habet de volun/
tario. nam habitus malus ita
naturaliter inclinat sicut passio
Et ideo minus vituperant̄ homi
nes leues delinq̄ntes q̄ graues.

Intelligendū tamē ē q̄ talis
peccans cū habitu vicioso potest
dupliciter considerari. Aut q̄tum
ad actum malum quē elicit ha
bitu tali premissio et tūc eius
culpa alleuiat̄. Aut q̄tum ad
hoc q̄ ipse est sibi causa talis
mali ante habitū iudicatum. et
ita p̄ccm̄ eius aggrauat̄. et ideo
dicit aris. q̄ talis est dign⁹ du
plici increpatione.

o Crava veritas q̄d non
comodo vel incommodo
nostro s̄ per se ipsam cō
siderata natura dat artificii suo
gloriam ca. v. Istud autē dic
tum ipse declarat ibidē duplici
exemplo. Primum est q̄ sol ali
quib⁹ prodest et aliquib⁹ nocet
vt habentib⁹ oculos infirmos.
Secūm̄ exemplum. quia dicit
quid igne lucete pulchrius. q̄d
curante calefaciente coquēte vti
lius. q̄uis eo p̄ente nichil sit

molestius. 11

o Una veritas q̄ incium
n omnis peccati est super
bia. Quod p̄bat quia
mali angeli ab eo qui summ⁹
est auerh̄ et ab se ipsos conuer
si peccauerunt scz per supbiam
ca. vi. Ex quo dicto accipi
unt̄ duo theologica documenta

Primum est q̄ in omni pec
cato includit̄ superbia. qz in oī
p̄ccō includit̄ auersio a summo
bono et ouersio ad bonum omu
tabile quod hic nominat sup
biam. Secundum documentū
q̄ p̄ccm̄ primi angeli fuit super
bia. tamen largo modo sumpta
sicut habet̄ in hac veritate

o Ecima veritas q̄ mala
o voluntas est causa effici
ens operis mali. male
aut̄ voluntatis efficiens nichil
est eodē ca. Istam aut̄ volun
tatem ipse probat. qz mala vo
luntas. aut fit a bona voluntate
aut fit a mala voluntate. Quod
autē a bona est incovenientissi
mum. si vero a mala voluntate
tunc querat̄ a quo est facta illa
mala voluntas. et sic erit p̄ces
sus in infinitū. Undecludit q̄
male voluntatis nō est causa ef
ficiens sed deficiēs. et hoc totū
est intelligendum q̄tum ad ma
lū q̄d ē in ea non q̄tum ad ipaz̄.

¶ Decima veritas q̄ aliq̄
v. duo eq̄liter affecti aīo
et corpore videant vnus
corporis p̄chritudinē qua visa
vnus illoꝝ ad illicitē fruendum
moueat̄. alter in voluntate pu
dica p̄seueret. quid inq̄t putam̄
esse cause vt in illo fiat volun
tas mala: in illo non fiat: nec
ait pulchritudo corporis q̄ am
borum aspectibꝫ non dispariter
occurrit: nec carō nec animus.
ambos em̄ et corpore ⁊ spiritu pa
riter affectatatos p̄diximus.
nec maligni sp̄itus suggestio s̄m
ipsū. quia ōsensus male suggesti
onis est mala voluntas quam q̄
rimus. S; tñ vt istud impedi
mentū ab hac questione tollat̄
ponamus q̄ eq̄liter tēptacione
sint moti et vnus assentit̄ alter
resistit. Vnde inq̄t est nisi p̄pria
voluntate. q̄si diceret q̄ volun
tas sola est ad quā fit resolutio
istius voluntatis libere s̄m q̄ ter
tus sonat q̄uis sequencia sunt
ad oppositū. eodē capitulo.
Intelligendum tamen est q̄ be
atus aug⁹. facit totam istam de
ductionem ad p̄bandum q̄ ma
le volūtat̄ nulla potest esse cau
sa efficiens s; tñ deficiens. Et
quia aliquis poss; cogitare q̄ ip
sa voluntas male volicionis est
causa eo q̄ istud non fuerat ad

huc sufficienter exclusū. id dicto
probat q̄ nec voluntas q̄ nulle
lum bonum inq̄tum bonum po
test esse causa mali. natura autē
voluntatis inq̄tum tal̄ est bona.
nisi forte aliq̄s dicat q̄ volun
tas inq̄t inq̄tum de nichilo fac
ta. Et ideo ocludit q̄ tale est q̄
terre talium causam efficientem:
ac si quis vellet videre tenebras
vel audire silencium. ea inquit
que nō in specie sed in eius pri
uatione sciuntur: si dici potest
sciendo nesciunt. sicut ait mēs
nostra species intelligibiles con
spicit sed vbi deficiunt deficien
do addiscit vsq; ad ip̄m. Sed
attendendum est q̄ ista deduc
tio manifestissime currit contra
illos quī dicunt q̄ voluntas ita
determinat̄ a iudicio rationis
vt non possit in oppositum cum
hic supponat beatus aug⁹ duos
eq̄liter mente et corpore dispo
sitos per omnia respectu eiusdē
boni et tamen vnus tendit in ip
sum et alius nō: nec potest istud
dictum glosari nisi textus corū
patur.

¶ Decima veritas q̄ qui
d. amat peruersē alicuius
naturē bonū. et si adipis
cat̄ ipse fit in bono malus. ⁊ mi
ser melioꝝ p̄uatus. ca. viij. Et
quo dicto accipit̄ d̄almentum

¹³¹
Dec. ¹³¹ q̄ quando aliq̄s consequit̄ q̄d
indebite amat ipse fit miser a
tali bono sicut ille cui d̄at̄ cast̄
vt auferatur regnum. Sequitur
em̄ talis bonum delectabile q̄d
appetit et priuatur bono ho-
nesto quod incompatibiliter me-
lius sic efficit miser.

Ecce ad eadē vitas q̄ cū
t voluntatis male nulla
fit causa efficiens h̄ deh-
ciens cauendū est ne dicamus
bonam angelor̄ voluntatē a deo
non factam et sic ei coeternam
ca. viii. Intelligendum tamē
q̄ ibi ponit talem diuisionē ad
istius declaracionem quia inq̄t̄
aut bona voluntas fuit facta cū
angelis et tunc non dubium q̄
facta sit aut ab ipso a quo ipse
aut angeli ipse causauerūt in se
bonam voluntatē et tunc melio-
res fuissent a se ipsis q̄ a deo
cū sine bona voluntate mali fu-
issent quod absit inq̄t̄ et tunc
relinquit̄ aug⁹ q̄ primā bonam
voluntatē a deo habuerūt. Ex
quibus dictis accipiūt̄ quatuor
theologica documēta siue argu-
menta. Primum est q̄ angeli
boni non potuerūt mereri in pri-
mo instanti sue creatōis quia
dicit q̄ bona voluntas simul cre-
ata cum angelis necessario est
a deo infusa meritū aut̄ non est

ab extrinseco infusū sed ab in-
trinseco cū sit in potestate merē-
tis. Secundū argumentū est
q̄ angeli mali in p̄mo instanti
non potuerūt peccare quia act⁹
coeuus angelor̄ ut hic habet̄ ne-
cessario est a deo infusus et ideo
non potest esse malus. Terci-
um argumentū est q̄ angeli bo-
ni nō meruerunt actu a se elici-
to quia dicit q̄ meruerūt in illo
bono actu p̄manendo. Quar-
tum argumentū q̄ mali angeli
demeruerūt omissione in illa bo-
na voluntate non p̄stendo sic
ibi dicit. Sed aduertendū
est q̄ omnia ista procedunt ex
illa radice q̄ aug⁹ nō vidit quo
modo angelus poss̄ habere actū
sibi coeuū q̄ ess̄ ab ipso causat⁹
cuius oppositum naturalis ratio
dictat.

Parta decima vitas q̄
q̄ deus creauit angelos
simul eis condens natu-
tam et largiens grāciam. ca. ix.

Ex quo dicto accipitur argu-
mentū manifestum q̄ angeli fu-
erunt creati in gratia non in pu-
ris naturalibus sicut aliqui dicūt.
Nec valet si dicat q̄ aug⁹ hic
loquit̄ de gratia gratis data q̄
illa non distinguit̄ extra naturā.
p̄mo natura continet̄ sub ipsa
et tamen hic distinguit̄ inter

naturam et gratiam

Vintadecima veritas q
q ab institutione p̄mi ho-
minis vsq; nunc nondū
fuerunt cōpleti sex milia anni.
capitulo. x. Istud autē nunc
accipit pro tempore augustini. qz
iam sunt plures temporib; no-
stis.

Exta decima veritas q q̄
dam phi posuerunt om-
nia eadē numero redire
post circulo; anni magni: quē
aliqui posuerunt habere xxxvi.
milia annoꝝ. Et inducit illis sa-
lomonis Quid est quod est fac-
tum ipsū quod futurū est: qui-
b; vt dicit beatus aug⁹ uenit
illud qd dicit p̄pheta In circui-
tu impij ābulant. ca. xiiij.

Ecima septima veritas
d q valde altum est scru-
tari deum semp fuisse et
hominem ex tempore aliquo pri-
mum facere voluisse: nec cōsiliū
voluntateq; mutasse. Ego quidē
inquit sicut dominū deum aliqui
nō fuisse dicē nō audeo ita p̄mū
hominem creatū esse ex tempore
dubitāē nō deo. ca. xiiij. & xiiij.

Ex quo dicto accipiunt duo
difficillima argumenta. Pri-
mum est qz deus non ab eterno
sed ex tempore facere p̄mum ho-
minem voluit vt hic dicitur: qd

non est intelligendū quin volue-
rit ab eterno s; non pro eterno
sed pro tēpore. Et tunc remanet
difficultas si pro nunc ab eter-
no non fuit verum. Ab eterno de-
us vult fieri mundum. et ex tēpo-
re fuit verum: tunc fuit t̄situs
de contradictorio in contradictorium
quī t̄situs s; mutacōe in altero
extremoz intelligi neq̄t: et non
in deo qz immutabil: nec in mū-
do qz prius ipsū voluit pro nūc
facere q̄ esset factus. et hoc ē dif-
ficillimum solue qui precipit diffi-
cultatē. Scdm argumentū qz
deus fuit semp dominus creaturē
q̄uis creatura actu nō esset quia
aug⁹ non audeat hic dicere deus
aliqui dominum nō fuisse. et sic
fuisset relacio ad terminum nō
existentē actu. sicut ponit q̄dam
doctor.

Ecima octaua veritas qz
d illud quod est omni tē-
pore nō incōuenienter di-
citur semp esse. et ideo dicit qz
angeli semp fuerunt quia ante
omnia tēpora facti sunt: si t̄n ait
a celo cepta sūt tempora. dimen-
siones em tēporū a motib; fide-
rum inceperunt. si autē añ celum
fuerūt tempora in motib; ange-
lorum tunc enim a celo cepta
sunt tempora in motib; angelo-
rū tunc angeli semper fuerunt.

quia cum tēpore creati sunt ca-
p. 1. Intelligentū tamē q̄ tē-
pus accipit dupliciter. aut pro
mora motus determinata sig-
nis nobis sensibilibz s̄m q̄ tē-
pora distinguunt in dies menses
annos Et sic inceperunt tēpora
q̄ta die q̄n sidera fuerunt cre-
ata que sunt s̄m motus suos ta-
lum temporū signa. sicut ha-
bet gen. p̄mo sunt in tempora et
tibi Aut pro mora motus sic
non determinata et ita inceperūt
tēpora ante celum siue ante celi
cenatū die q̄ta aut ante firma-
mentum creatū die secunda scz
mora motus p̄mi mobilis idest
celi cristallini quod credit̄ fuis-
se concreatū celo empireo et con-
festim incepit moueri et sic tē-
pus fuit creatū cum angelis vt
hic dicit̄.

Ecima nona veritas q̄
b licet angeli semp fuerūt
tamen creatori non fue-
runt coeterni. quia dicit q̄ ideo
dicunt̄ semp fuisse. quia omni
tēpore. sicut ipsū tempus fuit oī
tēpore et tamen fuit creatū Nā
inquit si omni tēpore tēpus nō
fuit. erat tēpus q̄n nullum erat
tēpus. quis autē ait stultissim⁹
hoc dixerit. ac si quis diceret
erat homo q̄n nullus erat ho-
mo quod est insipientissimum

diceret Ex quo dicto accipiuntur
duo manifesta documenta.

Primū est q̄ aliquid potest
esse semp et alq̄n desinere. sicut
tēpus erit accipiēdo pro omni
tēpore. et tñ quandoq; desinet
ita motus celi vt habet in apoc̄.

Secūm documentū q̄ motus
fuit semp qz oī tpe et tñ incepit
et ita de celo. tñ semp omunit̄
non sic accipit̄ pro omni tēpore
in potencia sed tā in potencia q̄
in actu Intelligentum tamē
est q̄ int̄cio beati augustini in
hoc loco ē ostendē q̄ contradictio
est maximū incoeuens ad q̄
homo possz duci. qz dicit q̄ ille ē
insipientissimus qui dicit q̄ erat
homo quando nullus erat homo
quia ista sūt contradictoria scz
indefinita affirmatiua et vniū-
salis negatiua.

Decima veritas q̄ non
p est consequens vt si semp
fuerunt angeli ideo nō
sūt creati e. eodē Et ideo eodē
ca. dicit q̄ si semp fuerunt an-
geli. ideo creatori coeterni non
sunt Ex quo dicto videt̄ acti-
pi manifestissimū argumētum
q̄ creature non repugant esse ab
eterno. qz dicit q̄ nō est conse-
quens vt si angeli fuerūt semp
per q̄ ideo non sint creati. qz
vtiq; consequens esset si creati

repugnaret semp et eternaliter
esse. **I**ntelligendum tñ est q
istud argumentū non sumit s̄m
intencionem beati augustini vt
patet claussime in eodē capitulo
quia non accipit ibi semper pro
eternitate sed semp pro omni
tempore de facto. Et ostendit q
ibi dicit q angeli semp fuerūt
de facto et tñ stat q de fac
to eterni non fuerūt.

Icesima prima veritas q
v cum queritur q̄modo cre
ator semp fuit dominus
si creatura seruiens nō semp fu
it: aut q̄modo creatura coeterna
ei si semper fuit. Vereor m̄t
magis affirmare quod nescio q̄
docere quod scio. Respondeo in
quāt ad illa q̄ scire saluator nos
voluit. Illa vero que sapientia
bus scire pmisit vel omnino per
fectis in alia vita seruabit ultra
vires meas esse profiteor. et idē
putaui ait aug⁹. s̄m affirmacio
ne tractanda vt qui hec legūt
videant a quibus questionū peri
cul debeat tempore: nec ab om
nia se ydoneos arbitrent. ca. eo
dem. Ex quo dicto accipitur
documentum q̄ circa diuina est lo
quendum cū summa sobrietate
quia beatus aug⁹ circa istā q̄s
tionem quā omnes presumunt
determinare se tantū voluit huc

miliare vt diceret se nescit.

Icesima secunda veritas
v q̄ illa argumenta phoy
quibus nostrā simplicem
pietatem conantē auertere a via
recta vt cum illis in circuitu am
bulemus si ratio refutare nō pos
set fides irridere illa deberet. ca.
xvii. Istam aut veritatē ma
ducit extra phos qui posuerunt
circulationē reputātes subtilis
simum argumentum q̄ si eadē
numero omnino nō redirent de
infinita sciret in actu. Dicit
autē q̄ isti falluntur quia iudi
cant de mēte diuina sicut de sua
q̄tum ad capacitātē et alteraci
onem. Ex quo dicto accipit
argumentū q̄ beatus aug⁹ vide
tur dubitasse ne sufficiens theo
logus poss̄ respondere sufficienti
pho de illis que spectāt ad fidē.

Icesima tertia veritas
v q̄ omnis qui afficit ali
quid patit et omne qd
patit mutabile est. eodem ca.
Ex q̄ dō accipit documentū q̄
recipe ē q̄dammodo pati q̄ affi
ci est recipere affectionē.

Icesima quarta veritas q̄ si
v de⁹ p̄us cessauit a postel
opat⁹ ē difficile est h⁹ in
telligē fuisse s̄m diuina mutacōe.
Vñ dicit sic. Doc nescio q̄ ad mo
dū ab hoīe poss̄ intelligi. ca. eodē

Istud aut̄ postea declarat q̄
ista prius et posterius nō sunt
in deo sed in rebus prius nō ex
istentibus et postea existentibus

Ex quibus dictis accipiuntur
duo argumenta. Primum est
q̄ potētissima ratiō quare phi ne
gauerunt mundū ex tpe fuisse
creatū. est ne deus mutaretur de
ocio transiens in operationem.
quā bt̄us aug⁹ eorū ratiōnes p̄
tractans reputat hanc difficilli
mam. Secundū argumentū
q̄ ista ratiō supponit actionem
esse in agente. alioq̄n nulla esset
difficultas de trāitu ab ocio in
actionē. si actio non esset in agē
te. tunc em̄ non esset mutatum
cum inciperet agere. Et sic p̄t̄
q̄ omnes phi qui istam ratiōnē
ponderauerūt et aug⁹ supposue
runt actionē esse in agente. q̄d
hodie negat̄ om̄niter.

Decima q̄nta veritas.
q̄ infinitos numeros ef
se certissimū est. capitū
lo xvij. Istud aut̄ dictum
ipse declarat ibidem dicens in
quocunq; numero finem facien
dum putaueris idem ipse vno
addito non solum dico augetur
sed et multiplicatur. et ita inq̄t
suis pprietatibus quisq; numerus
terminat̄ et nullus eorū nunq̄
par alteri esse possit. Et ideo cō

cludit q̄ singuli sunt infiniti et
omnes sūt infiniti. et ibi de di
cit sic quous infinitorū numero
nullus sit numerus. non est tñ
incomprehensibilis ei cuius sapi
encie nō est numerus. qua p̄t̄
si q̄cquid comprehendat̄ scien
tis cōprehensione finit̄. p̄fecto
omnis infinitas quodammodo
deo finita est quia sciencia ip̄s
in cōpactōe ipsius incomprehen
sibilis non est ca. xvij. et ca.
xix. Et tamē hic solet assignari
ca. xx. Ex quo dicto vna so
lemnis opinio dampnatur et
alia exāsat̄. Prima est q̄
deus non intelligit illa que sūt
extra se determinatiue. ne forte
intelligat actualit̄ infinita p̄cta
in linea in potēcia. cū tamē hic po
niant̄ infiniti numeri a deo intel
lecti actualiter. Secūda opinio
est q̄ deus sub ratiōne infinita
non est subiectum alicuius sciē
tie create sed ratiōne finita. quia
hic incomprehensibilitas acci
pitur pro infinitate et cōprehen
sibilitas pro finitate. et constat
q̄ nulla creatura attingit deum
vt ipsum comprehendat. quia
tunc finit̄. tamē exphicō si bñ
cernat̄ est ad oppositū.

Decimasexta veritas q̄
deus fecit naturā huma
nam sicut mediā inter

angelos et bestias . capitulo vi
cesimo primo .

¶ Decima septima veritas
y q̄ deus animam primi
hominis quam iam fe-
cerat sufflando indidit aut po-
tius sufflando fecit . ca . xxij .
Ex quo dicto accipit̄ documen-
tum q̄ beatus augustinus nō fu-
it istius opiniois sicut aliq̄ sibi
imponunt q̄ deus p̄ma die cre-
auit animam ade cum angelis
et sexta die infudit eam corpori
eius quia hic dicit q̄ potius suf-
flando fecerit . Et si dicatur q̄
oppositū dicit sup̄ gen̄ . ad litte-
rā . Dicitur q̄ hic loquit̄ de ter-
minādo ⁊ ibi magis inquirendo
sicut pt̄ ex eius processu .

¶ Decima octaua veritas
q̄ post q̄ angeli a deo fu-
erunt creati in creatio-
ne aliarum rerū aliq̄d ministeri-
um deo prebuerūt . ca . xxv . Unde
de dicit sic . Angeli cuiusmodi
ministerium prebuerunt deo ce-
tera facienti nescio : nec tribue-
re illis audeo quod forte nō pos-
sunt : nec derogare debeo quod
possunt . In quo verbo supponit̄
ministerium exhibitū licet ignorz
eius modū .

¶ Decima nona veritas q̄
y beatus transigit tempōā
anima misera : quibus

transactis ad beatitudinē sublene-
tur q̄ : beata quibus transactis in
miseriā reuoluat̄ . Ex q̄ dicto
accipiuntur duo argumta vtilia .

Primū est q̄ melior est felici-
tas post miseriam q̄ felicitas an-
miseriam qz illud ponit esse bea-
tius . Scdm̄ documentū q̄ sū-
ma miseria ē fuisse felicē qz max-
ime distat a beatitudine .

¶ Decima veritas q̄ por-
t phiri⁹ dixit animā pp̄t̄
agnoscenda mala tradi-
tā mundo : vt cū ab eis libera-
ta ⁊ purgata rediret ad patrem
nichil vltari⁹ paciat̄ . ca . eo dē .

¶ Decima prima veritas q̄
t sumus deus cui⁹ occulta
potēcia aucta penetrat in
cōmutabili pntia facit esse q̄d /
q̄d ē . Et si potēcia suā vt ita in-
q̄t dicā fabricatoriā rebo subtra-
hat ita nō erūt sic ante q̄ fierēt
nō fuerūt . Ex q̄ dicto accipiūt̄
tria argumta . Primū est q̄ de⁹
conseruat imediate oīa qz omnia
ā nichilatenē ipso subtrahēte suā
vtutē . Scdm̄ q̄ deus conseruit
in effectu cuiuscūqz cause secu-
de quia dicit q̄ aucta facit esse

¶ Tercium vero argumtum q̄
de⁹ potest omnia eadem dei om-
nipotentia bō reparata postq̄ sūt
corrupta qz dicit q̄ ita sūt nichil
post suam elictionem sicut ante

Et ideo cum ante factio[n]e possent a deo produci & possunt et post amichilacō[n]e.

Ricesima secunda veritas
t q[ui] nichil sub gubernacione diuina licet eius causa lateat frustra gignit. ca. xxviiij
huc ultimo Ex quo dicto accipiuntur due regule phoz vulgarissime. Prima est platonis dicentis. Nichil est cuius certum legitima causa non precesserit. Secunda est aristotilis dicentis q[uo]d deus et natura nichil faciunt frustra.

Incipiunt veritates ac floes libri tercij decimi.

In libro tercio decimo
i prima veritas est q[uo]d licet per sacrum regnacionis lauacru[m] abluatur culpa peccati originalis. pena t[ame]n illius remanet vt mors et alie calamitates huius mundi. que sunt pene peccati originalis. ca. iij. Racionem aut[em] istius assignat in eode[m] loco quia ista mala sunt ad exercitiu[m] virtutu[m]. Vnde siccludit dicens. nunc vero maioris et mirabilioris gracia saluatoris in vsus iusticie peccati pena uersa est. Vn accipit argumentu[m] q[uo]d plus nunc merentur fideles q[uam] meruissent in

statu innocentie. quia a peccati pena mirabilioris gracia et maioris in vsus iusticie uersa est.

Seunda veritas est q[uo]d prohibicio auget desiderium operis illiciti. q[uia] iusticia non sic diligit vt peccandi cupiditas eius delectatōe vincatur. Ex quo dicto accipiuntur duo moralia documeta. **P**rimum est q[uo]d hominibus (qui non sunt affecti amore iusticie) non est vtile leges imponere ratio[n]is. nisi forte cum magna pena. q[uia] tunc inclinatur magis ad transgressionem. nisi timore pene retrahant. et grauius peccant. cum faciunt iam prohibitu[m]. Scdm documeta est q[uo]d hominibus (qui sunt affectati amore iusticie) est vtile leges imponere rectas. si magna pena. quia ex hoc ad transgressionem non inclinant. cum sint amatores iusticie. et tato amplius merentur cum lege. parendo legi. q[uam] plus alij demerentur cum lege. non parendo legi. Intellegendum t[ame]n est q[uo]d beatus augustinus inducit istam regulam. ad declarandum illud dictu[m] apostoli. virtus vero peccatilis. quia scilicet fuit occasio peccandi hominibus. qui non erant amore iusticie affectati.

Tercia veritas q[uo]d quumq[ue] non precepto lauacro

1. ordo doc.

2. doc.

ut fecisset. si ad iudicium de voluisset. in p[er]p[et]uo.

3. de

1. cor. 14. 9.

regenerationis pro cristi confessione moriuntur tantum valet eis ad ablucenda peccata quam si abluerent sacro fonte baptismatis. ca. viij. Ex quo dicto accipitur argumentum quod baptismus sanguinis et fluminis respectu culpe idem valent. quia quilibet absoluit a pena et a culpa et sunt pares non tamen respectu gratie quia baptismus sanguinis est maioris gratie quod dat aureo lam martiri et alius non sicut patuit in beata emenciana.

Varia veritas quod non sunt
quod tanti meriti qui cum mortem differre non possent
baptisati sunt delectisque omnibus peccatis de hac vita migrauerunt
quod sunt qui cum mortem differre possent ideo non distulerunt quod maluerunt cristum ostendo hanc vitam quam ipsum negando ad eius baptismum peruenire. Ex quo dicto accipitur euidentius documentum quod baptismus sanguinis a quolibet est eligendus cum vterque quod haberi non potest. Quod dictum ibi de declarat sic quod vterque inquit si fecissent etiam hoc eis in illo lauacro dimitteret quod timore mortis negauerant cristum in quo lauacro et illud facinorosum tam immane dimissum est quod occideret christum.
quod Vera veritas quod moriens

difficillime diffinitur. capitulo nono. Quia antequam mors eueniat non est moriens sed viuens: cum vero mors euenierit iam non est moriens sed mortuus. Intelligendum tamen est quod secundum beatum dyonysium in de angelica ierarchia. Mors est separatio anime a corpore. et ideo cum ista separatio fiat in instanti: in illo scilicet in quo fit ista separatio dicitur homo moriens sed in tempore sequenti homo mortuus et in precedenti homo viuus. Sed occurrat dubium quia in instantaneis simul est fieri et factum esse cum ibi nulla sit successio. et ideo cum separatio fit in instanti: in eodem instanti est facta et sic homo est mortuus in illo instanti. Dicitur autem quod proprie loquendo idem est mori et mortuum esse: sicut idem creati et creatum esse primo. et isto modo non oportet distinguere inter morientem et mortuum sed putat mortuum transit in preteritum.

Secunda dubitatio si in instanti mors est dolor maximus. Dicitur autem vulgo quod sic quod mors imponit maxima pena. Unde dicebat rex amalech Siccine sepe amara mors. et istud non video ut super fuit dictum quod in instanti separationis anime est separata ut patuit

et tunc corpus cum sit epamine
nichil potest doloris sentire nec
anima p corpus a quo tunc est
sepatata . et ideo si dolor est in
bisposicione pua non tñ in puc
to mortis . nisi forte qs fingat
in animo tristitiam de sepacoe
et ita eadem incepit manere q̄
diu anima est sepatata . Dicē
tamē q̄ mors est maxima pena
rum quia amittit bonum max
imum natuāle scz hominis esse
q̄tum ad opositum . non tamē
maxima pena fm sensum .

¶ Sexta veritas . q̄ causa
quare in decursu tēporū
presens nō inuenit . q̄a
si vllō spacio ē p quod trāitur
ex preterito in futurū . Ex quo
dicto accipiuntur duo philosophi
ca documenta . Prīmū est q̄
tñtus preteriti in futurū sit per
aliqd̄ indicibile . Secundū do
cumentū q̄ tēpus presens non
pōtest inueniri preter p̄teritum
et futurum qz inter ista duo est
spacium mediū . Et ideo ex hoc
loco habet q̄ tempus presens ē
aius ps preteritū p̄sqz futura ē
vt ostet ex vtroqz et sic intelli
git̄ istud dictū q̄ p̄sens non in
uenit scz vt distinguat̄ a prete
rito et futuro .

¶ Septima veritas q̄ sc̄a
mors q̄ est eterna dāp

natio est grauior et omnium ma
lorum pessima . ca . xi . Intelli
gendum tñ est q̄ in morte sc̄a
sūt q̄tuor grauiissima mala .

Primum malū est pena v̄mis
quia aculeus cōsciencie eos ro
det quia cum potuissent saluari
ex sua libertate venerūt ad tan
tam calamitatē . sicut cruciatur
aliqs de bono sponte p̄dito ir
recuperabiliter . Scdm malū
est pena sensus que erit ab igne
affligente inq̄tum erit instru
mentū diuine iusticie et ista ē
pior . quia supnaturalis actio ē
magis intensa q̄ naturalis .

Tercium malū est pena damp
ni que ē carencia felicitatis eter
ne et ista videt̄ prior . quia tan
tum est in malo priuacio q̄tum
ē in bono eius possessio . sic tantū
malum mors q̄tum bonum vita
et quia maius bonum est eter
na felicitas q̄ malum eterna dāp
natio pena dampni que equa
tur in malo illi bono erit ma
ius malum q̄ pena sensus .

Quartū malum est malū culpe
in quo semp sunt in sempiterna
blasphemia et diuina offensa
et istud est vltimum et terribi
lissimū omnium malorum quia
quolibet sanctorū plus eligeret
totū malum predictū q̄ istud so
lum malū . Et ratio est quia

deus dat semper minus malum
in puniendo pro maiori: sicut in
remunerando dat maius bonum
pro minori: et ipse tñ dat pro
unica mortali culpa iuste semp
ternum supplicium. Et ad istud
malum est referendum dictum
bñi augustini vel ad omnia fil.

Et una veritas q̄ primi
o parentes post transgres
sionem diuinū precepti
de corporum suoz nuditate confusi
sunt et erubuerunt quia prius
ea membra que pudenda non er
rant sentientes in eis quendam
motum inobedientis carnis fo
hjs scilicet que forte inqt a per
turbatis primo cepta sunt tere
runt que tñ prius membra erāt
sed pudenda non erant. capitulu
lo xij. Ex quo dicto accipiē
documentū q̄ nuditas non solū
erat causa erubescencie p̄morum
parentū sed inordinatus motus
sue carnis q̄z incontinēti post di
uinū p̄cepti tñsgressione sentit.

Una veritas q̄ anima p̄
n mi hominis non fuit de
serta a deo vt desereret
sed vt desereret deseruit. ad ma
lum quippe eius prior est volun
tas eius: ad bonum vero eius p̄
or est voluntas creatoris. ca. xv.
Ex quo dicto accipiunt duo
theologica documenta. Pri

mū est q̄ in actu cōfisionis cuius
libet hoīs prior ad deū est et p̄
uenit diuina voluntas per mo
dum principaliter mouentis qz
ipse ē causa p̄maria omnis boni

Scdm doctm̄ tum q̄ in actu
auerfionis a deo preuenit volū
tas creata in racione occasione
dantis et sequit̄ voluntas diuina
na in racione iuste deserentis.

Sed orit̄ dubiū q̄mō nra w
luntas potest p̄uenire in aūfio
ne cum nondum sit a deo deser
ta in illo prior. Dicit̄ autem
q̄ q̄tum ad simultatē duratio
nis omnia sunt simul: prius ta
men natura damus occasionem
et postea sequit̄ diuina desertio

Scda dubitacō q̄modo volū
tas nostra in ductione meret̄ si
p̄uenit a diuina voluntate ip
sam mouente: et ipsa nō potest
non tendere qñ est mota. Di
cit̄ autē q̄ volūtas nostra ibi agit
nō solum vt mota h̄ etiā vitu
te p̄p̄a s̄m q̄ ē libera d̄currēdo.

Et una veritas q̄ sentē
d cia platois fuit deos. i.
angelos esse mortales
s̄m suam naturā q̄ dissolubiles
qz sunt facti a deo: tñ diuina bo
nitate indissolubiles. diuinū em̄
p̄siliū q̄ volūtas sūt validio iā q̄
sit eoz natura. ideo dicit plato
q̄ nō dissoluent̄.

Decima veritas q̄ lig
num vite in medio pa
radisi cum arbore vitia
erat. et illa arbor arcius fuit in
terdicta. non q̄ ipsa erat mala
sed p̄pter cōmendandū pure et
simpliciter obediencie bonū.

Ex quo dicto accipiuntur duo
theologica documenta. Pri
mum est q̄ quedā sunt phibit
ta q̄ mala vt adulteriū. que
dam mala q̄a prohibita vt ep̄o
diugū. et sic eāt de arboe illa q̄
de se non erat mala sed q̄a phi
bita. Secundū documentum
q̄ duplex ē obediencia vna sim
plex que ē de rebo neutris sicut
precipit monacho vt in clau
stro fileat et alia diuncta que ē
de rebo p̄ se bonis vt precipitur
sibi q̄ in choro psallat ista fuit
ita inq̄t obediencia simplex. pu
ta inquit q̄ de re neutra vt pa
tuit. Sed dubitat que istaz
obedienciarū sit melior. Dicitur

autē q̄ cōiuncta videt̄ me
lior q̄ eius transgressio opposita
peior. Unde plus peccat qui est
inobediens circa rem meritoria
q̄ circa re neutram et prius vi
cium meliori virtuti ē oppositū

Secundo dubitat quia hic
dicit quia dedit tale p̄ceptū de
re neutra ad cōmendandū pure
obediencie meritū. Dicit autē

q̄ verum ē ad cōmendandū nē
forte putaret̄ inutile non vt pu
taret̄ magis vtile videt̄ tamen
magis habere de obediencia illa
que est pura quia plus de volun
tate obediendi. quia in alia con
currit quedā alia v̄tus que iūc
ta cum obediencia facit melius
totū. Intelligendū tamen q̄
sentencia cuiusdam doctoris fu
it ad grauandū peccatū q̄ illud
lignum erat nociuū homini ex
sua natura. tñ hic ē de termina
cio b̄ti augustini pat̄ter cōtra
ipsum.

Dodecima veritas q̄ qñ
b legimus in scriptura an
gelos comedisse non in
fantasmate factum credendū est
ca. xxiij. Et dicit ibi beatus au
gustin⁹ q̄quid dicit̄ de angel⁹
de saluatore nostro dubitandū
non est qñ post resurrexiōē v̄re
comederit.

Triodecima veritas q̄ pul
uis de q̄ fact⁹ fuit hō fu
it puluis humect⁹ id est
lutum. et ista est hominis infel
ix ps. superior autē est anima
et qñ vtrumq; est diunctum sicut
tunc habet hominis nomē. ca.
xxiiij. Ex quo dicto videt̄ ac
cipi argumentū q̄ homo nō fit
nisi ex anima et corpore simul cō
iunctis et tunc non est aliqua

entitas tertia resultans ex istis
sicut ponit doctor subtil.

¶ **V**artadecima veritas q
q quando dicitur Inspira
uit in faciem eius spirita
ulum vite. non est intelligen
dum inquit de spiritu sancto si
aut aliqui intelligunt sed de ip
sa anima rationali. capitulo vl
timo.

Incipiunt veritates ac floes
libri qrtidecimi.

¶ **I**n quartodecimo li
i bro prima veritas est
q quatuor sunt am
mi perturbaciones scj
licet cupiditas. timor. leticia. r
tristitia. Et dicit q iste sunt
quasi origines omnium peccato
rum atq; viciorum. capitulo qe
to. Et isti dicto adiungit ali
a duo notabilia in eodem capi
tulo. Primum est q illa vici
a que in dyabolo tenent pncipa
tum attribuit apostolus carni
quem constat carnem non habere
vt pote inimicicias. contenciones.
emulationes. animositates. in
uidias: quorum inquit omni
um caput et origo est superbia.

Scdm notabile est q dyabo
lus non solum est mendax sed
etiam pater mendacii quia pri

mus mentitus est scj qsi dixit
Nequaquam mozemini. Intelli
gendum tamen qdum ad dictum
pmum q quedam peccata sunt
ab extrinseco sicut illa que sunt
a dyabolo vel ab homie malum
suadente. Et alia ab intrinseco
vt pote illa que insunt a carne.
Et omnium talium sunt princi
pia iste passiones accipiendo cu
piditate pro cupidencia.

¶ **S**ecunda veritas q licet
f phi dilectione acceptit
in bona significatione r
amorem in mala: semp tamen
secundum scripturas pie religionis
nostre: quarum auctoritatem ce
teris omnibus anteponimus no
aliud dicere amorem: aliud di
lectionem insinuandum fuit. Et
ibidem dicit q recta voluntas e
bonus amor: et puerua volutas
est malus amor. amor autem in
hians habere quod amat est cu
piditas. ca. vij.

¶ **T**ercia veritas q stopa p
t fuerunt in anima nostra
tres constancias pro tri
bus perturbacionibus: pro cupi
ditate voluntates: p leticia gau
dium: pro metu cautionem. pro
tristitia vero negauerunt ali
quod esse in animo sapientis qz
tristitia e de malo qd iam acci
dit. nullu aut malu isti estimat

posse cadere in animo sapientis
ca. viij.:

Quarta veritas q̄ quādo
q̄ dixit cristus in euāge
lio quecumq; vultis vt
faciant vobis homines et vs.
eadē facite illis. ideo dicit vul
tis et non cupitis tanq̄ nullus
possit aliquid turpiter velle sed
cupere. ca. viij.

Quinta veritas q̄ passio
q̄ nes humanas habemus
ex infirmitate humane
condicionis non ita inquit dñs
ihs cum et infirmitas fuit ex po
testate ca. p. Ex quo dicto ac
cipit illa vulgarissima distinc
tio q̄ pene peccati fuerūt a p̄po
voluntarie assumpte in nob̄ autē
sunt originaliter inflite.:

Sexta veritas q̄ nūc sa
f̄ tis viuatur si s̄n crimine
viuūt. si p̄cto autē si q̄s
viuere existimat non id agit vt
peccatū non habeat sed vt veniā
percipiat eodem. ca. Ex quo
dicto accipit documentū q̄ licet
in hac vita nullus possit viuere
sine p̄cto veniali tamen bñ sine
mortali qd̄ p̄ctm̄ hic intelligitur
nomine criminis.

Septima veritas q̄ timor
f̄ castus erat in patria s̄m
illud p̄phetiā timor do
mini castus manet in seculū se

culi. quia dicitur inquit potest cauē
di mali timor securus est. timo
ris quippe casti nomine ea volū
tas significata est qua nos ne
cesse erit nolle peccare. ca. eodē

Octava veritas est q̄ nō
o nullum p̄ctm̄ est ea que
lex prohibet concupiscē
ab hīs q̄ abstinere timore pe
ne non amore iusticie. Et istā
veritatē inducit ad ostendendū
q̄ mulier priusq̄ peccasset non
abstinebat a ligno nisi p̄pter
solam penam diuine cōminatio
nis q̄ tunc ante p̄ctm̄ habuiss̄
peccatū.

Nonā veritas q̄ deus mu
n̄ tauit statuta. et ideo tro
pica locutione dicitur p̄mi
nisse. ca. xij.

Decima veritas q̄ mala
d̄ voluntas. quā non sit
s̄m naturam. s̄ extra nat
urā. quia viciū est. tñ eius na
ture est. cuius est viciū. qd̄ nisi
in naturam potest esse. ca. eodē

Ex q̄ dicto accipit documen
tum q̄ omnis mala voluntas ē. ^{Doc.}
extra naturam. quia naturale est.
vt ei debeat conformari ratio boni.
q̄a qñ tradidit sibi. facit contra
naturam suam. ca. eodē.

Undecima veritas q̄ per
y colubrum decepit dyab
olus mulierē. quē mēter

quia eāt animal lubricum ⁊ tor-
tiosum: o perī suo (in q̄) congruū
(per quem loquerē) elegit. eodē
capitulo. **I**ntelligendum tñ
q̄ ibi desceibens aug⁹. caq̄nem
huius temptacionis dicit q̄ dy-
abolus incepit a muliere. vt gra-
datim prueniret. non estimans
virum facile creditur: nec erran-
do posse decipi. h̄ dum alieno (in-
quit) credit errori. sicut em̄ (ait)
aaron erranti populo ad fabri-
candum ydolum nō osensit. im-
ductus h̄ cessit obstructus: nec
salomonem credibile est (vt ait
aug⁹) errorē putasse ydol esse ser-
uendum. sed femineis blandi-
cijs fuisse cōpulsū. ita credendū
est (inquit) illum virū ad legem
dei transgrediendum tanq̄ verū.
loquenti sue diugi credidisse se-
ductum. h̄ sociali necessitudine
paruisse.

Dodecima veritas q̄ mu-
lier fuit seducta in illo
peccato. quia illud (q̄d fe-
dit nō putauit esse p̄c̄m. homo
aut̄ sic inq̄t nō fuit seductus. et
ideo dicit q̄ non fuit minus re-
us. quia sciens/prudēs q̄ peccauit.
Dicit tñ ibidem aug⁹ q̄ in
eo potuit falli adam. vt crederet
veniale esse cōmissum. **E**x qui-
bus dictis eliciuntur quorū the-
ologicæ veritates. **P**rima q̄

mulier peccauit ex ignofāda q̄
seducta. **S**ecunda q̄ maior
fuit p̄c̄m hominis q̄ mulieris.
quia dicit q̄ non minus: ⁊ ideo
necessario plus. q̄ in differenti-
b̄ specie semp nō minus est ma-
ius. p̄pter diuerfitatē speciez in
vniuerso. diuerfitas aut̄ actū
habetur ex diuerfitate finum.
Tercia veritas q̄ homo pec-
cauit ex certa malicia. q̄ sciens
prudens q̄ peccauit. **Q**uar-
ta q̄ adam putauit illud p̄c̄m
veniale. q̄ dicit aug⁹ q̄ pecca-
uit in expertus diuine seuerita-
tis.

Tercia deā veritas q̄ es-
ta in qua adam peccauit
non fuit noxia nisi q̄
prohibita q̄ in cōueniens videt̄
fm̄ ipsum q̄ deus tale malum i-
lo cōtātē felicitatis creass̄: sed
obediencia inquit commendata
est: que virtus inquit in creatu-
ra rationali mater quodammo-
do est et custos omnium virtu-
tum. **C**apitulo terciodecimo.
Ex q̄ dicto accipiunt̄ duo mora-
lia documta. **P**rimum est q̄
obediencia dominaet̄ omnib̄ a-
lijs v̄tutib̄ q̄ dicit q̄ ē eaz̄ mat̄.
Sc̄dm̄ documtum q̄ inobedi-
encia dominaet̄ omnibus vicijs
q̄ sicut se h̄: obediencia ad vir-
tutē sic inobediencia ad viciū.

si commutabitur
p. p. h. e. i.

Septadecima veritas qd
q preceptum transgressum
a p̄mis parentibus tato
maiori iniusticia violatum est
q̄nto facilioer poterat obseruan-
tia custodiri eode ca. Ex quo
dicto accipiuntur duo moalia do-
c. p. 1. **Primu** est qd vici-
um est tato vituperabilius ceteris
paribus q̄nto est minor p̄mi-
tas ad peccandu et ideo p̄ccm
eorum est magis voluntariu et
p̄sequens magis demeritoriu
Et ideo fuit maxime vituperabi-
le p̄ccm primor̄ penit̄ quia nul-
lam habebant inclinacōnem ad
p̄c̄ndum. **Secūm** docum̄tum
q̄ tanto virtus est laudabilior
q̄nto ceteris paribus difficilioer est
ad p̄sequendu qd si viciu vitu-
perat ex facilitate p̄strariu vir-
tus emendat ex difficultate p̄
idem mediū quia illud qd quis
prosequit non obstate maiori
difficultate magis est voluntari-
um et per consequens magis me-
ritorium.

Vintadecima veritas qd
q male volūtatis incium
in p̄mo homine non po-
tuit esse nisi supbia q̄ nō est nisi
supne celsitudinis appetitus ca-
rii. Et in eode ca. adiungit
duo nobilia dicta. **Primu**
p. 1. qd p̄mus hō ab incommutabili

bono defecit qd sibi magis placē
debit q̄ ipse sibi iph. **Secūm**
quidū docum̄tum qd si voluntas
p̄mor̄ penitum in amore superio-
ris incommutabil boni stabilis
p̄mansit non inde ad sibi pla-
cendum auersa fuit et ex hoc
intenebrescēt vel refrigereret ut
vel illa crederet verum dixisse
serpentem vel ille dei mandato
v̄p̄oris p̄poneret voluntatē puta-
retq; se venialiter transgressore
esse precepti si vite sue sociam
non deserēt eciā in societate pec-
cati.

Septadecima veritas qd illa
ruina q̄ fit in occulto pre-
cedit illam q̄ fit in ap̄to
et audeo inq̄t supbis dicere esse
v̄tile cadere in aliquo manifesto
occultoq; p̄ccō unde sibi displice-
ant qui iam sibi placendo ceci-
derant. Sed oritur dubium
quomodo p̄ccm alicui potest esse
v̄tile cū de sui natura sit damp-
nabile. Dicit aut̄ qd non po-
test esse v̄tile s̄m se formaliter
sed t̄m accidentaliter dum p̄ pec-
catum pat̄s supbus humiliat̄
et fit v̄tuosus simpliciter.

Octidaseptima veritas
qd sicut abrahe non im-
merito magna obedien-
tia predicat quia ut filiū occi-
deret magna res imperata est.

si v̄tile

S. 3. o. d.

S. 6.

1. 1. 1.

2. 1. 1.

¶ 9. o. d. 7

ita et in paradiso tanto maiore in-
 obedientia fuit q̄to id quod in
 paradiso preceptū est nullius dif-
 ficultatis fuit. ca. xv. Sed oī-
 tur dubiū qz virtus q̄to habet
 contrarium peius tāto est melior :
 cum pessima vicia optimis vir-
 tutibus contrariē vt patet induc-
 tione. Et ideo si peior fuit inobedi-
 entia ad q̄ fuisse inobediencia a-
 brahe vt hic habet sequitur q̄ me-
 lior fuisse obedientia ad q̄ obe-
 dientia abrahe : cuius oppositū
 ex hoc loco habet. Dicit autē
 q̄ in p̄posito obedientia et inobe-
 dientia nō comparantur adinuicem.
 sicut contraria quemadmodū tem-
 perantia et intemperantia sed sicut
 p̄uatiue opposita in quibus non
 sic admittit illa regula. Scdm
 dubiū qz accipiendo p̄uatiue op-
 posita q̄to aliq̄ possit est melior
 tanto eius p̄uatio est peior quia
 maius bonum admittit sicut cecitas
 est peior surditate q̄a visus
 est melior auditu. Et eadē ratio-
 ne in moralibus qz istud admittit
 maiorem virtutē. Dicit autē
 q̄ sicut in naturalibus peior est p̄-
 uatio tepiditatis q̄ caliditatis
 eius de virtutis eo q̄ illa includit
 istā et non e conuerso quous calidi-
 tas sit melior ita i gradibus sub-
 ordinatis eiusdem virtutis et ideo
 quia inobediencia ad p̄uabat

.Cor.

.Sō.

.d. 2.

.Sō.

.Ad p̄p̄.
cor.

in obedientiam inferioris gradus
 ideo includebat inobediencia q̄
 fuisse in abraham et sic erat pe-
 oritate additionis licet illa o-
 bediencia foret melior. Et sic il-
 la regula nō tenet in gradibus il-
 lius virtutis taliter ordinatis s̄
 tm tenet in disparatis.

¶

Et octaua veritas dolor
 carnis t̄modo ē offēso
 anime ex carne et quedā
 ab eius passione dissentō sicut
 anime dolor q̄ tristitia nuncupā-
 tur dissentio est ab hīs rebus q̄
 nob̄ nolentibus acciderūt. ca. xv.

Ex quibus accipiuntur quatuor ve-
 ritates documenta. Primum q̄ dolor
 nō est opatio sensus s̄ passio na-
 turaliter sequens illam opationē
 h̄c ita sequitur illatā molestiā q̄a
 dicit q̄ dolor ē a passioe q̄ est in
 aīa p̄ corpus q̄ dicit esse sensatō
 et illud n̄ est a se ipso. Scdm
 documentū q̄ tristitia n̄ est volitō qz
 ex ipa accidit h̄ dicit q̄ is ē passio
 sequens volitō. Tercium q̄ h̄c
 dolor ē supplicium corporis ita tristi-
 tia ē supplicium m̄tis. Dñ̄ v̄t̄ tristi-
 tia aīe dolorē. Quartū docum-
 tū q̄ p̄a demo^m et aīaz se parat
 nō est nisi tristitia qz aliud (m̄t)
 nō est dolor anime.

Et an oīa veritas q̄ i carnali
 d̄ p̄mixtioe sequit voluptas q̄
 maior i corpis voluptatibus n̄lla ē

ita vt. momento ipso tēporis q̄
ad eius puenitur extremū pene
omnis acies atq; vigilia cogita
tionis obruat. Et ideo dicit q̄
quilibet q̄ non ē in morbo deſide
rij plus vellet ſi libidine filios p̄
creare ſicut alia membra ſerui
unt ſi libidine. ca. pvi. Sed
ozitur dubiū cum delectatio ſit
ſequela operacōnis p̄fecte et p̄
fectior operatio ſit a potēcia p̄
fectiori. tactus autē ſcđm quem
talis delectacō eſt. eſt ſicut potē
cia ignobiliffima et ſūme mate
rialis inter omnes potēcias ſen
ſitiuas q̄modo poteſt habere in
ſuo actu maiorem delectacō; .
Dicit autē q̄ iſtud videt̄ p̄na
peccati. viſus em̄ de ſui natura
ſicut eſt potēcia nobilior ita vi
detur delectabilior cuius ſignū
eſt q̄ eius delectacō maēbit in
patria et non tactus. et poteſt
reddi ratio p̄blica quia corp⁹ noſ
ſtz eſt maxime terreſtre. et iſo
potēcie materiali maxime con
ueniens

Iceſima veritas q̄ p̄mi
v patētes non confundebā
tur de ſua nuditate. nō
q̄ nuditas eoz eſt eis incognita
ſed quia libido mundi membra
illa p̄ter arbitrium comouebat
ca. xvij. Ex quo dicto accipi
unt duo theologica doct̄ina.

Primum q̄ ſtatim poſt p̄c̄m p̄
mi patētes motus carnis ſenſe
runt inhoneſtos. et ex hoc ince
perūt erubere de nuditate.

Scđm doct̄inum q̄ homines
in ſtatu innocēcie fuſſient domi
nati p̄ncipatu diſpoſito pro ar
bitrio voluntatis. quia dicit q̄
illa membra non niſi pro arbi
trio mouebant. Intelligen
dum tamen q̄ in eodē ca. dicit
q̄ ex hoc q̄ p̄mi p̄ntes veteſt
dati tegebant pudenda omnes
gentes ex illis progemite licet
aliq̄n inceſtant nude tamen illa
membra ſemp tegūt.

Iceſima p̄ma veritas q̄
v expta morbi moleſtia
euidēcie ſit etiā iocunditas ſa
mitatis. ca. codē. Ex quo dic
to accipit̄ illa regula. Oppoſita
iuxta ſe poſita magis eluceſcūt

Iceſima ſecunda veritas
v q̄ ſicut quidā maxim⁹
actor romani eloqui⁹
omnia recte facta in luce ſe collo
cari volunt id eſt appetunt ſciri.
ca. xvij. Cui regule dat inſtā
ciam beatus aug⁹ in copula con
iugali que ſic appetit fieri vt tñ
erubeſcat videri.

Iceſima tertia veritas q̄
v deus nupcias ante p̄c̄
catū cōſtituit q̄n maſcu
lū et feminā creauit ab initio q̄

benedixit cum ait Crescite & multiplicamini & replete terram. ca. xxiij.

Icehimaq̄ta veritas q̄
y credendum est q̄ tantus
numerus sanctorum q̄n
tus complende sufficit illi beatif
fime ciuitati tantus existeret si
nemo peccass̄ q̄tus nunc p̄ dei
graciam de multitudine colligē
p̄ccoz. ca. xxiij. Ex quo dicto
accipiuntur q̄tuoz theologica ar
gumenta. Primū est q̄ nul
lus reproboꝝ qui nunc nascē fu
iss̄ tunc natus. nam nō fuissent
nati nisi illi qui eternaliter fuif
sent predestinati. Vñ beatus au
gustinus hic statuit numerum
tunc natoꝝ iuxta numerū nunc
electoꝝ. Scdm̄ argumentū
q̄ plures erunt in isto statu q̄
fuissent in illo quia idem nume
rus vtrobiq; ponitur electoꝝ et
hic sunt vltra hoc multi repro
bi. Tercium argumentū q̄
in illo statu tunc fuissent in eq̄
li numero masculi et femine qz
omnes genuissent vsq; ad vlti
mos electos eo q̄ nulla ibi ster
ilitas nec inhonestas fuiss̄ nec
bigamia. Quartum argumē
tum q̄ multi sunt modo masculi
q̄ fuissent femine qz masculi et
lecti excedunt feminas elcās et
multe femine fuissent masculi &

e. vnū ab vitate seruandam.

Sed oritur dubiū si fuissent
ide parētes qui nunc sūt. Di
cit q̄ nō omnes qz nūc electos
cōtingit esse pentes reproboꝝ q̄
tunc nō fuissent et ecōuerso.

Scda dubitacio si fuissent oēs
tunc gemelli. Dicunt aliqui
q̄ sic scz masculus & femina ad
saluandū paritatē vtriusq; sep̄
us. et istud est rationabile: aut
q̄ semp̄ alternatim genuissent
masculū et feminā pro libito vo
luntatis vt saluaretur equa libe
rorū procreacō. Tercia dubi
tacio si tūc ottraxissent in omni
gradu. Dicit aut̄ q̄ inter fra
tres et sorores fuiss̄ tunc matri
monium qz ibi nulla fuiss̄ inho
nestas in coitu: nō tñ inter pler
et pentē qz omni bigamia caru
issent. Quarta dubitacio q̄n
tum permansissent in tali statu.

Dicitur q̄ successiue fuissent
trāslati ad celū ōpleta sufficēti
gnacione. aut omnes vixissent
simul vsq; ad determinatū nume
rū electoꝝ. et tunc si euolassent
sic fiet post diē iudicij. Et istud
est magis pbabile.

Icehimaquinta veritas.

y q̄ cum alia membra vlti
tinentur voluntatis im
perio sū arbitrio sū quibz illa q̄
dctm̄ veritatē libidine incitantur.

ib quod appetūt implere nō pos-
sunt custodiē pudiciā nō amī-
sa sed non pmissa delectatione
peccati que rīpa culpabilis non
fuisse in paradiso vbi inq̄t vas
genitale seminaret vt nunc ter-
ram manus sū libidie. ca. eodē.

Ex quo dicto accipiūtur duo
ytilia documenta. Primum
est q̄ pfecta pudiciā custodiē
cum q̄taumq; incitacōe carnis
et inordinacone dum tñ mēbra
que subiacent voluntati retinē-
tur vt pes manus &c. Scdm
documentum q̄ non seruiat pūdi-
ciā cum delectacōe pmittit scz
voluntaria quā dicit semp ser-
uatur pudiciā dum tñ sit sine
mentis delectacōe. Sed orīē
dubiū si in coitu p statu innocē-
cie fuisse delectatio. Dicitur
diminuer q̄ fuisse maior q̄ nūc
quia nostra fuisse pfectior cū nō
obruisse sic iacō; tamen videt
hic aug⁹ ad oppositū. quā sicut
manus emittit semen sū libidi-
nosa delectacōe ita et tūc. :

Decima sexta veritas q̄
v sicut in paradiso terrestri
nullus fuisse estus aut
frigus ita nullus cupiditatis ac-
tus. ca. xxvi. Sed orīē dubiū
quā adam iam existens ibi ha-
buit actum cupiditatis in cōde-
scensioē vxoꝝis & sic alij eodem

modo habere potuissent. Di-
citur autē q̄ si adam in prima
tēptacōe pstitisset ita fuisse in
gracia s̄matus cum sua tota
posteritate sicut fuerūt boni an-
geli post lapsum maloz. et ideo
ertunc nullus aliquid cupidita-
tis habē potuiss.

Decima octava veritas
v q̄ in statu innocēcie po-
tuiss vtero coniugis salua
virginitate feminei genitalis vi-
rile semen immiti. sicut nunc
potest eadē v̄ginitate salua flux⁹
menstrui cruozis emitti. capitu-
lo xxvi. Ex quo dicto accipiū-
tur quatuor theologica argumēta

Primum est q̄ in statu inno-
cēcie mulieres cum virginitate
cepissent. qz salua inq̄t vir-
ginitate genitalis feminei.

Scdm est q̄ homines cum v̄gi-
nitate genuissent. quā nō mi-
nor virginitas siue integritas
deuit seruari in corpore viri q̄
mulieris. Tercium argumē-
tum q̄ in statu p̄nti mulier vir-
go manēs potest accipere p iacō;
bī aug⁹. in hoc loco. Per
eandē enim viam potest ingre-
di semen virile p quā egreditur
menstruū. Et si dicat p quē
immitit. Dicit q̄ illud mē-
brum habet virtutē attractiua
talīs mat̄ie. Et istud q̄nq; vt

fertur de facto est perpetuum.
Quartum argumentū q̄ in hoc
statu homo virgo potest ḡnare.
quia emissio seminis nō dirimit
hominis integritatem: et ipso e
misso potest attrahi a vase mu
liebris: nec ista dicere sūt immū
da nisi immundis cū sancti istā
materiam tractēt isto modo.

Decimiana veritas q̄
v ad pariendum in statu
innocēcie nō doloris ge
mitus s̄ maturitatis impulsus
viscera feminea relaxaret. eodē
capitulo. Ex quo dicto accipi
unt duo theologica documēta.

Primum est q̄ in illo statu p
tus fuiss̄ s̄ dolore quia dolor p̄t̄
fuit inflictus tanq̄ pena p̄cātī.
et dicit hic q̄ non ibi dolor ge
mitus. Sc̄dm documentū q̄
tūc etiam fuisset p̄tus virginita
te salua quia dicit q̄ illud fuiss̄
factum p̄ relaxacōz non p̄ con
fractionem: sicut lapis inq̄t p̄
ciosus qui ingredit̄ oculum non
frangit ipsum s̄ relaxat meatū.

Sed oritur dubium si in isto
statu potest parere virgo. Di
citur q̄ non. q̄ natura non sic est
obediens ad relaxationē. et ideo
cogitur ad fractionem. Se
cundum dubium q̄re nō poterat
ita bene relaxari fetus in concep
tione sicut in p̄tu: tunc enim p̄

tuit intrare semēn vidēte p̄r ean
dem viam p̄ quā egredit̄ men
struum sed fetus viri intraret sicut
postea fetus epiret. Dicit̄
autē q̄ totū fuit deo possibile li
nō fuerit sic talis ingressus sicut
epitus p̄tus. Intelligendū tā
q̄ in matre domini benedicta nō
potimus fuisse talem relaxacōz
in partu qualis fuiss̄ in statu in
nocēcie ordinata sed duo corpora
in eodē loco simul fuisse virtute
diuina: sicut fuit in egressu eius
dem de sepulchro.

Decima veritas q̄ duo
t amores fecerunt duas
ciuitates: terrenam sc̄z
amor sui vs̄q̄ ad contemptū deī: ce
lestem vero amor deī vs̄q̄ ad cō
temptū sui. capitulo xxvii.

Ex quo dicto accipiunt̄ duo
theologica documēta. Primū
est q̄ p̄ncipium vtriusq̄; ciuita
tis est amor. Secundum est
q̄ terminus et complementum
vtriusq̄; est contemptus sicut hic ha
betur explicitē.

¶ Incipiunt veritates ac floēs
libri decimiq̄nti.

i In quōtodecimo li
bro prima veritas est
q̄ primis parentibz
prior natus est ayū

tinens ad ciuitate terrestrem
vel dyaboli. Secundus abel p
tinens ad ciuitatem dei. et cay
edificauit ciuitate sicut ciuis hu
ius mundi. abel vero edificauit
ciuitatem tanq̄ peregrinus. ca.
p̄mo 22.

Cumda veritas q̄ hys
mael dicit fuisse natus
fm carne qz vstata lege
nature abh miraculo. sed ysaac
inqt non fm cursum nature per
que gracia figuabat. Ex quo
dicto accipit argumentu q̄ ysa
ac fuit sanctificat⁹ in vtero ma
tris qz per miraculu conceptus et
genitus qz diuina operaco singu
laris non est impfecta. et ideo
qs creauit corpore credit et mte
creasse. et eade rcoe vbi posuit
miraculum circa corpus forman
dum videf q̄ posuerit remedia
ad animam liberanda. Sed
videf dubiu quia tunc eade r
tione diceref de iacob et esau q̄
fuerunt de matre sterili nati et
tū dicit de esau. esau odio hab
bit. Dicit autē q̄ cū rebecca
fuerit iuuenis non fuit tale mi
raculu sed forte fuit amotu im
p̄dimentu et tūc naturalis gene
tacio subsequita.

Ecce veritas q̄ illa in
videncia qua inuident
mali bonis est sicut inui

denia dyaboli cuius nulla e cau
sa alia nisi q̄ illi boni isti mali
nullo inquit modo fit minoe ac
cedere seu pmanente cōsorte pos
sessio bonitatis. ca. v. In quo
verbo notur duplex inuidia. vna
que puenit ex eo q̄ bonum alio
rius diminuat aliqliter per bo
nu pprium. sicut esau inuidit
iacob subripientia benedictionē
suam. Alia est solum q̄a alius
bz bonum quuis inuidet in fillo
noceat. sicut iusto abel caym in
uidit. et istam b̄tis aug⁹. dyab
olicam vocat. qz alia est huma
na. Sed ex hoc dicto accipit
egregium documentu q̄ nullus
bonus potest pati detrimentum
ex bono alteri⁹ seu eius bonitate
quia dicit q̄ possessio bonitatis
in nullo minuit ex sorte in bo
nitate. et si contingat q̄ ppter
alterius bonum minus habeat
de facultate tū in hoc plus habe
tur de vtute. qz hoc virtuosus
acceptat.

Varia veritas q̄ mali
q̄ pugnant cōtra malos.
mali cōtra bonos et eō
uerso et eciā impfecti cōtra imp
fectos et cōtra pfectos. pfecti
autē boni contra pfectos bonos
nunq̄. quia bonum inquit bono
contrarium esse non potest. ca.
eodē. Ex quo dicto accipit

documentū q̄ licet inter vicia &
virtutes et inter vicia in similitudine
vel ad inuicem sit rixa tamen
inter virtutem & viciū nun-
quā est pugna quia bonum bo-
no contrarium non ē vel esse po-
test.

Quinta veritas q̄ nemo

q̄ s̄n pace poterit videre de-
um. capitulo vi.

Sexta veritas q̄ nisi deus

f̄ interiore gratia mentem
agat atq; regat nichil
prodest homini omnis predica-
tio veritatis. facit inq̄t hoc deus
a vā misericordie vasa in dis-
cernēs dispensatione occulta s̄
tū iusta. capitulo eodē. Ex q̄
dicto accipitur argumentum q̄
predicatio exterior non est suffi-
ciēs s̄n interiore doctrina. quia
a solo deo esse potest vt in omni
predicatione deus inuocet: sicut
qui nō possunt p̄ se solent for-
des in auxiliū inuocare.

Septima veritas q̄ deus

f̄ fuit locutus ad caym sicut
aut p̄mis parentibus per
subiectam creaturam velut eorū
sotius. capitulo septimo.

Octava veritas q̄ nō est

ō dubitandum q̄n aliquo
signo visibili deus potu-
erit discernere inter sacrificium
abel et caym vt significat illud

sibi acceptū: istud non. ca. viii.

Intelligendum tamen q̄ be-
atus iheronimus de hebraicis
questionibus dicit illud signum
fuisse flammam diuinitus de-
missam ad sacrificium abel so-
lummodo et non ad sacrificium
caym.

Quia veritas q̄ male di-

n̄ uidebat caym d̄ ando su-
um et non se ipsum. eodē
dem capitulo. Ex quo dicto
accipitur argumentū q̄ nō ideo
fuit preelectus abel caym quia
ille offerebat electa et ille repro-
ba: sicut aliqui dicunt. q̄ ista;
discernionem non ponit augus-
tinus ex parte munerum sed ex
parte offerentium. et ideo ac-
cipitur caym non de munere sed
de voluntate. Et sic abel accep-
tatur primo q̄ respexit deo ad
abel ideo primo obtulit se deo.
caym vero nō. et ideo non sunt
accepta munera eius.

Quia veritas q̄ boni ad

d̄ hoc vtantur mundo vt
fruantur deo. mali au-
tem frui volunt mundo vt vtan-
tur deo. sed in hoc ait multo
peiores sunt illi qui deum nō cre-
dunt curare de mundo. eodem
capitulo. Ex quo dicto acci-
pitur argumentum q̄ peius est
p̄ccm infidelitatis q̄ cupiditatis

quo quis vitur deo ppter cupi-
ditatē sed tunc melior est fides
caritate q̄ cupiditati cōtrariat
nisi dicat q̄ ista peccitas intel-
ligenda est extēsiue et inten-
siue : :

Ndecima veritas q̄ hoc
p̄ p̄c̄m sc̄z peccatum caym
de⁹ maxime red arguit
quod p̄c̄m fuit tristitia de bono
alterius . ca . eodē . Unde acci-
piē argūntum q̄ p̄c̄m frater-
ne inuidie est maximū . Unde
hic dicit q̄ fuit a deo reprehē-
sum . et hoc fuit dictum q̄ deus
rephēdit caym .

Dodecima veritas q̄ ad
ipsum hominem ouer-
sio debz esse p̄c̄i vt nul-
li suum peccatū tribuat q̄ sibi
hec est inq̄t salubris penitencie
medicina et venie petiō non in-
congrua . ca . eodē . Istud ve-
bum inducit beatus aug⁹ ad de-
clarandū illud q̄ dicit dñs ad
caym . ad te ouerho eius

Ertadecima veritas q̄
cū appetitus malus nō
dimittit forinsecus ope-
tari sub potestate mētis regen-
tis et bene volentis . assuescit
eciam intrinsecus non moueti
ca . eodē . Ex quo dicto accipit
morale documentū q̄ per resistē-
tiam bone voluntatis acquirē

bonus habitus . eciam in sensu
tuo appetitu dum reseruat ab
extrinsecō motu . Intelligen-
dum tñ q̄ illud verbum inducit
aug⁹ ad illud verbum dictū ad
caym subt⁹ te erit appetitus et tu
dominaberis illius .

Vartadecima veritas q̄
q̄ nostra corporalia mem-
bra sunt hic sananda .
non sicut aliena dampnanda .
capitulo eodē . Ex quo dicto
accipit documentum q̄ mortificacō
corporis est assumenda non ad
corporis destructionem sed ad
passionū sedacō ; vnde nob̄ p̄ue-
nit mōlis egritudo : :

Vintadecima veritas q̄
q̄ nichil aliud est ciuitas
q̄ multitudo hominum
aliquo societatis vinculo colliga-
ta . capitulo . viij . Unde acci-
pitur documentū q̄ ratio ciuita-
tis non consistit in ordinacōe edi-
ficiorū materialū sed in cordi
societate ciuū q̄ vinculo rupto
ciuitas esse desistit . Et a-
liud documentū ex isto sequitur
sc̄z q̄ inter illos qui non habent
edificia sicut sunt tartari eciam
vere sūt ciuitates cū domus non
sunt necessarie ad talē societate .

Ertadecima veritas q̄
f . an diluuiū multi homi-
nes tranfiēt non gētos

annos quibus nullus ad mille p-
uenerit. ca. eodē. Sed instat
si illa etas fuit a natura aut per
miraculum. Dicit q̄ utroq̄
modo tueri possit sed rationabi-
lius q̄ per miraculum ad multo
plicandum genus humanū et ad
scienciarum principia inuenien-
da.

Ecimaseptima veritas
d q̄ homines antiq̄ssimis
temporibus non solum nos
precelebant in longitudine vi-
te sed etiam in magnitudine cor-
porum. Unde dicit ibidē sic. Vi-
di et ipse non solus s̄ aliqui me-
ū in ytiensi littoe maris mola-
rem hominis detem tam ingen-
tem vt si in nostrorum denarium
modulos concideretur minutati-
centū nobis videret facere potu-
isse. ca. ix. Istud aut̄ ponit hic
beatus aug⁹ ad ostendendū q̄
illud qd̄ dicunt scripture de gi-
gantibus nō est impossibile siue
incredibile.

Ecima octaua veritas q̄
d antiquoz sententia fuit
q̄ q̄to magis p̄terit se-
culi auctus minor a corpora natu-
ra ferre testat. ca. eodē. Istud
autē dictum ibidē affirmat auc-
toritate plinij quē dicit doctissi-
mum. et homeri quē dicit de h⁹
in suis carminibus fuisse. oquestū

Et istis videtur aug⁹ ibidē
consentire. et ideo non est nobis in-
conueniens ista credere. Unde
ibidē dicit q̄ in aliquibus regio-
nibus homines viuunt. cc. annis
sui plinū.

Ecimanona veritas q̄
d p̄pter discrepanciā he-
breoz codicum et nostro-
rum epozit illa famosissima q̄-
stio vbi mathusale p̄iij. annos
post diluuiū vixisse computat̄
cum scriptura ex omnibus qui in
terra fuerant solos viij. homi-
nes in archa exitum comme-
morat euasisse diluuij in quibus
mathusale nō fuit. Scdm̄ codi-
ces nr̄os mathusale p̄iij. q̄ gig-
neret lamech vixit ānos clxxij.
Deinde ipse lamech anteq̄ ex
illo nasceretur noe vixit annos
clxxxvij. qui fuit inqt̄. cccclvi.
His addunt̄ sexcenti noe quo-
to eius anno diluuiū factū est
qui sunt nongenti quinquaginta
quinq̄ ex quo mathusalem natus
est vsq̄ ad diluuiū. Omnes autē
anni vite mathusalem nongenti
lxxij. computant̄. Et sic post di-
luuiū vixit p̄iij. annis. Que-
ritur ergo quare nō fuit submer-
sus in diluuiō cum non fuerit in
archa. Respondet beatus aug⁹
q̄ aliquoz opinio fuit q̄ illo tē-
pore fuit trāslatus in paradisu.

Dicit tñ ibi q̄ certum est āno
diluij mortuum esse mathusa
lem si verum ē quod in hebreis
codicibz inuenit̄ sed ita numer⁹
noster sup̄at numerum illoz in
riiij. annis nec hic determinat
qui est standū .:

Icesima veritas q̄ nulu
v lo modo audiendi sunt
illi qui tante breuitatis
putat̄ fuisse illos annos scdm
qs̄ numerat̄ scriptura etates illo
rum antiquoz vt decem ex illis
facerent vnum de nostris. ac si
nongenti essent nonaginta. ca.
rii.

Icesima p̄ma veritas q̄
v de discordia numerorū
que est inter hebreos co
dices et nostros nullus pru
des debet credere omnes iudeos
tam longe lateq; dispersos ita
errasse vt corrumperent sic tex
tum. nec illos inquit viros me
morabiles in hoc cōuenisse con
siliū. sed credibilis est vt er
ror scripturarum tribuat̄ illi scz
qui p̄mo transtulit de bibliota
ca p̄tholomei. ca. riiij. Unde
pt̄ hic q̄ aug⁹ se tenet cum ve
ritate codicū hebreoz contra no
stros .:

Icesima secunda veritas
v q̄ cum strouerha appa
ret in hystoria rerū gesz

tarum inter nos et hebreos ab
ea lingua ait exponenda est si
des ex q̄ inter p̄catum ē qd̄ habe
mus. ca. riiij. Et istud totum
attribuit̄ erroi scribentis. et ibi
ait nō fuit error eoz. credendū
est q̄ spūs sanctus aliter voluit
p̄ istos dicere p̄phetācum liber
tate. sicut patz apostolorū aucto
ritate que sumpsit aliq̄ de diuer
sis interpretatibz .

Icesima tertia veritas q̄
v questio est q̄re ⁊ q̄modo
homines ante diluuiū
ppositū stinencie nō habentes
stabant p̄ centum ānos anteq̄
generarent. Et respondet dupli
citer. Aut em̄ serior fuit p̄po
sitione pubertas q̄to vite totius
annositas maior. Aut qd̄ mag⁹
videt̄ credibile fm̄ beatū aug^m
eo qz p̄mo genitū filij hic non
commemorati fuerunt s̄ qs̄ suc
cessionis ordo poscebat vt veni
ret̄ ad noe. ca. riiij. Et nota
q̄ ista sc̄ba respōsio declinat ad
hoc q̄ diuturnitas vite illius fu
it miraculosa. Prima autē est
ad oppositū. et ideo bñs aug⁹
videt̄ esse pro sc̄ba p̄te vt patz
inuentū .:

Icesima q̄arta veritas q̄
v in p̄ncipio viri necessi
tate coacti sorores suas
vporos acceperunt quod postea

religione prohibente nephas factum est. capitulo xvi. Et ad istud assignat duas rationes. Prima est ad multiplicanda vincula necessitudinum in quibus caritas nutrietur quod fit dum aliena seia in uxore accipit. Alia ratio est propter propinquitatis reuerendum honorem. cum et in licita copula coniugali fit erubescencia. Et ista seba ratio magis est naturalis. Ex quo accipitur documentum quod incestus superioris in suo genere cum inferiori est minus culpabilis ut clare patet.

Tricesima quinta veritas quod
ad humanum sensum alienandum vel offendendum mos valet plurimum. eodem. Istud autem dictum ipse declarat triplici exemplo. Primo quia in aliquibus politicis antequam esset lege prohibita cum propinquis coniugium abhorrebant. Secundo quod sancta illud horruerunt abcedente necessitate prioris.

Tercio quia apud eos fuit ex consuetudine religiosum aliquantulum longinquos sui generis accipere longius abiit longa propinquitas.

Tricesima sexta veritas quod
bonum castitatis non est bonum nisi cum fit secundum finem summi boni quod deus est. Et hoc probat quia nemo ante dilu-

uium hoc fecisse prohibetur ut abstereret: nec etiam enoch qui translatum refertur qui ante translationem filios et filias genuerat capitulo xix. Ex quo dicto accipitur illud commune quod virtus castitatis iustificat ex fine.

Tricesima septima veritas quod
quod ab adam usque ad diluuium computantur secundum codices nostros duo milia ducenti. et lxx. secundum hebreos autem mille. septuaginta. et quinquaginta. eodem. Attendendum est tamen quod iste textus multipliciter est corruptus. Et ulterius ipse allegat textum nostrum secundum lxx. interpretes quia iste numerus quem hic ponit multum a textu nostro discrepare videtur.

Tricesima octava veritas quod
ante diluuium non erat aueniens quod primogenitus patri succederet in regnum: sed ille quem regnandi meritu propter virtutem terrene utilitatem civitati vel foris aliquo tempore. Vel ille potissimum succederet primogenito quod iam iure regnandi quem preter ceteris filijs dilexisset. eodem. Ex quo dicto accipiuntur duo notabilia. Primum est quod ante diluuium fuerunt regna: et tamen dicit scriptura quod methuselah cepit esse fortis in terra.

verum est fm timide que non
erat ante diluuium sed pncipa
tus pentum fuit. Scdm no
tabile q post diluuium videtur
esse sequens vt primogeniti
regnent quia p hoc distingun
tur ab illis qui fuerunt ante di
luuium.

Decimanona veritas q
p numerus vnderati⁹ sig
nificat transgressionem
quia pmo transit denarium. p
preceptoru obseruandu. ca. eode
vbi commendat numerum duode
cimum in apostolis et etiam in
patriarchis.

Decima veritas q dif
finitio breuis et vera v
tutis e q e ordo amoris
ca. ppi. Ex qua veritate accipi
tur documentu q radix omniu
virtutu est dilectio cum ordo ras
dicef in eo cuius e ordo.

Decimaprma veritas q
t assidue aliq demones
cottidie teptant et mo
lestant feminas vt cum eis ex
erceant libidinosos coabitus.
fm multoz sentenciã ita vt vi
deat impudencia hoc negare
Postea tã dicit q hoc nõ audz
diffimire vtz sint aliq spiritus
aerei elemento aereo corporati q
hoc faciunt. ca. ppiij. Isti aut
demones dicunt inuibi.

Decimasecunda veritas
t q qñ dicit scriptura
q filij dei ingressi sunt
ad filias hominu. per filios dei
intelligunt illi qui sunt de gñe
seth. per filias hominum intel
ligunt de gñe caym. ca. ppiij.
vbi reprobatur sententiam que
dicit filios dei fuisse angelos ma
los. 1. 1.

Decimatertia veritas
t q qñ dicit deus erunt
dies hominis centu. xx.
anni. non sic intelligendu est
q post diluuium tale tepus ho
mines nõ exccesserunt sed istud
inquit intelligendu est quando
noe habuit qdringentos octo
ginta vnum annos p toto gene
re humano perituro p diluuiu
ad cetum. xx. annos. et ibide
dicit aug⁹ q scriptura dicit noe
fuisse qngentoz annoru modo
suo totu accipiendo pro maiori
pte. ca. ppiij.

Decimaqarta veritas q
t non sicut dicit deus po
tuit penituisse. qñ dicit
penitet me fecisse homine sed si
scriptura inquit aug⁹ non vtaf
talibus verbis nõ se qdammodo
familiarius insinuabit omni ge
neri hominu quibus vult esse co
sulam vt et pterreat supbieces
et excitet negligentes et excreat.

querentes. et alac intelligentes.
ca. p. p. y.

Ricesima quarta veritas q
t mensura arche noe fm
longitudinē latitudinē et
altitudinem significat corpus hu
manum cuius longitudo a verti
ce vsq; ad vestigia sexies tantum
habet q̄tum latitudo que est ab
vno latere vsq; ad alterū: et decies
tantū q̄tum altitudo eius cuius
mensura est inqt a dorso vsq; ad
ventrē. Et sic inquit fuit men
sura q̄tatis arche tricētoꝝ cu
bitoꝝ in lōgitudie et q̄nq̄ginta in
latitudine et triginta in altitu
dine. Et non est intelligendum
q; ista mensura competat cuilibz
homini sed bene p̄porcionato. et
ideo q; corpus cristi fuit optime
p̄porcionatum credit habuisse
istā mensurā. ca. p. p. vi.

Ricesima septa veritas q
t ostium quod erat in la
tē arche erat figurā vul
neris lateris ihu cristi crucifixi
lance p̄forati. hoc quippe ad bi
lūium venientes ingreduntur
quā inde sacramenta emanāt
quibz fideles iniciant. ca. eodē.

Ex quo dicto accipiunt aliq
argumentū q; cristus adhuc er
at viuus q̄n fuit vulneratus q;
hic inuitur q; p̄ illud vulnus fu
imus redempti quo inquit intm

mus. Istud tñ commentū est
manifestissime contra sacratissi
mum euuāgelium iohis vbi dicit
q; dum venissent ad ihm videēt
eum iam mortuum vnus miles
lancea latus eius aperuit. ioh.
xix. ca. Et dicitur ad argumē
tum istoꝝ q; dicimur intrare ad
iplū p̄r illud vulnus q; est figu
ra apertionis templi celestis: sic
sequens dictum de emanatione
sacramentoꝝ debet exponi.

Sed oritur dubium q̄modo di
cit q; sacramenta fluxerunt de
latere cristi cū totā suam v̄tutem
sumpserāt a morte xpi q̄ preces
serat. Dicit autē q; emanaue
rūt significatiue q; aqua exiens
significauit regeneracōnis v̄ndā
et sanguis dignissimā eucaristi
am. Vñ licet ante passionē totā
v̄tutē sumpserūt tñ oportebat
etiam q; emanaret. Vñ vinum
prius p̄mitte q̄ bibit.

Ricesima septia veritas q
t origenes n̄ elegāter dix
it moysen etudicū in oī
sapiēcia egyptioꝝ q̄ dilexerūt geo
metriā accepisse cubitos geome
tricos in m̄suracione arche noe
quorum quilibet inquit valet
sex de nostris. Et illi inquit au
gustin⁹ quā talem magnitudinē
nimā reputat cogitēt centū an
nos quibz fabricata ē archa.

Ex quo dicto accipit validū
argumentū q̄ mensura taberna
culi et arche ⁊ omnia q̄ moyses
descripsit fm̄ eosdem cubitos
mecianē q̄a eq̄līter de omnibz
occludit racō origenis ⁊ Sed
occurrit dubium an in illa archa
fuerit spēs omniū animalium.

Dicit aug⁹ q̄ non sc̄ illa q̄
possunt viuere in aquis vt pisces
nec sup̄ aq̄s vt alique alites
nec illa que possunt s̄i coitu
generari ⁊

^{14^{quingenta}}
Incipiunt veritates ac floēs
libri septidecimi ⁊

In sexto decimo libro p̄
i ma veritas est q̄ noe fili
lium suum (qui peccauerat
cōtra ipsum) non maledixit
in semetipso s̄ in filio eius cha
naan ⁊ ca. p̄mo Et istius facti
beatus aug⁹ non assignat hic
rationem ⁊ dicunt tamen theolo
gi q̄ q̄ deus benedixit omni
bz egredientibz de archa) nō fuit
it̄ aulus contra aliquē ipsorum
(qui exierant) iaculare maledic
tionem ⁊

Secunda veritas q̄ mul
ta ad fidem catholicam
p̄tinentia (dum hereticorum
callida inq̄titudine exagita
t̄ vt aduersus eos defendi pos

^{diligē}
sint) cogitatur et ostendunt dil
gentius et intelligunt clari
et instantius predicantur et ab
aduersario mota q̄stio discen
di existit occasio ⁊ ca. ij. Ex q̄
dicto accipit documentū q̄ cō
^{no^{le}}
trarietates in theologia sūt vti
les vt ingenia doctoꝝ hominū
subtilius exerceant ⁊

Etia veritas q̄ a bene
t dictione noe vsq; ab a
braham de cōmemora
tione iustoꝝ qui pie deum colu
erunt post annos amplius q̄
mille filetum est nec tñ eos nō
fuisse credendum est inquit sed
p̄pter prolixitatē fuisse obmis
sum ⁊ ca. ij.

Quarta veritas q̄ minue
q ciuitas edificata fuit a
mino filio beli q̄ fuit pri
mus rex assirioꝝ et ab ipso cog
noīata ē ⁊ ca. eodē Et q̄d dicit̄
q̄ assur edificauit eam ⁊ potest
dici q̄ edificacō illa debet intelli
gi pro dilatacōe eius ⁊

Quinta veritas q̄ eber pri
q mus natus est in proge
nie veniēte de sem ⁊ tri
bus filijs p̄latus cum fuerit q̄n
tus nepos quia tradit̄ inq̄t au
gustin⁹ hebreos fuisse agnomi
natos licet esse possit opinio he
breos dictos ab abraham q̄si
habraeos ⁊ ca. iij.

Septima veritas q̄ qñ dicit̄
I q̄ mēroth fuit robustis-
simus venator coram do-
mino. nō habet inqt̄ sic vera tñs-
lacio sed p̄tra dominum. Et di-
cit̄ ibi q̄ iste gigas dicit̄ venator
animalium terigenoz idest
hominum exp̄ssor. deceptor. et
extictor. ca. iiii.

Septima veritas q̄ ex ge-
neracione noe lxxij. gen-
tes et tota dē lingue p̄ter-
terras esse ceperunt. Auctus au-
tem est plus numerus gentis
q̄ linguaz. capitulo sexto. Ex
quo dicto accipit̄ argumentum
q̄ modo ē maior numerus ling-
uaz q̄ lxxij. q̄ dicit̄ auctū fuisse
numez linguarū licet minus q̄
gentis.

Octava veritas q̄ bestie
o genite ex illis animalis-
bus que de archa egres-
sa sunt ad insulas maris natan-
do transierunt. vel homines ve-
natores eas captas illic aspor-
tauerunt. aut iussu dei minist̄-
rio angeloz illud factum crediē
ca. vii.

Nonna veritas q̄ homo est
n animal rationale morta-
le. et ideo cū dicunt̄ di-
uersa genera monstrorum in di-
uersis terris per hoc cognoscen-
dū ē si sint homines sc̄ si racio

cinant̄ quantācumq; formā cor-
poris habeant non curando. capi-
tulo octauo.

Decima veritas q̄ nō vi-
detur absurdum quem-
admodum singulis gen-
tibus monstra sunt hominum.
ita in vniuerso genē humano q̄
dā monstruose sint gētes in qb̄
natura exorbitat. capitulo octa-
uo. Istud tamen est mirabi-
le q̄ natura sic semp exorbitet
in aliqua regione vt nunq̄ d̄se-
quat̄ finalem mētum.

Undecima veritas q̄ an-
tipodes esse a contraria
parte terre vbi sol orit̄
quando nob̄ occidit et aduersa
nostris pedibus calcare vestigia
nullo modo credendum est. capi-
tulo nono. Nec inquit̄ vlla hys-
toria affirmat sed sola coniectuā
q̄ eadem ratione qua hic videt̄
terra discooperiri deberet ibi cū
nulla discreōis racio valeat as-
signari. Ex q̄ ratione accipit̄
inūncabile argumētum q̄ deus n̄
creauit mundū de nēcitate natu-
re q̄ omne agēs necessario agit
q̄cquid potest et q̄tum p̄t. et ideo
cū eq̄liter potuit opari terra ab
illa pte sic ab ista p̄t vitā aia-
liuz terrestriū. aut si nō fuit causa
hoc dicit̄ siue faciēs et nō illud
fuit p̄tingēs.

Dodecima veritas q̄ a diluuiō vsq; ad abrahā fuerūt anni mille lxxij. fm vulgare edicionem hoc est inquit lxx interpretū. in hebreis autē codicib; longe pauciores annos phibent inueniri. de quib; racō; aut nullam aut difficillimā reddunt. ca. xi.

Ecce decima veritas q̄ non defuit dom⁹ heber vbi ea que ante fuit cōmunis omnū lingua remanēt. et inde dicta est lingua hebraica quā cum diuīso linguarū pp̄t culpam hominū fm ipsum pro uenerit sic pena hac non debuit puniri populus dei. ca. xi. Intelligendum tñ q̄ heber illā linguam non per omnes gentes suas diffudit. s; in eam tm̄ cuius gnaciones pducunt ad abrahā.

Vartadecima veritas q̄ in nūacōe diuinaz scripturaz nō semp̄ p̄mogeniti p̄mo nominabant. qd̄ p̄bat quia cum heber habuit duos filios. p̄mus nominatus ē phalech et secundus iectan et tam̄ iectan multo prius fuit natus. quia iectan eo tēpore quo lingue fuerunt diuise habuit. xij. annos id est filios ita magnos vt in gentes diuidi possent. et eo

tñ anno quo diuise sunt natus est phalech ca. xi.

Vintadecima veritas q̄ cum multe supersticiones inducte fuissent post diluuium relicta fuit domus thae. in q̄ remansit plantatio domus dei. Et dicit ibi q̄ domus thae passa fuit persecucō; a caldeis p̄ pietate vera qua ab eis colebat vnus verus deus. ca. xij. Et istud dictum trahit aug⁹ ex dictis achior loq̄ntis ad holofernem iudith. ca. xv.

Ecce decima veritas q̄ lxxv. anni abrahā qñ egressus est de carian ex illo oputantē tempore ex quo de igne caldeoz liberatus. et non ex quo natus est. tanq̄ prius habendus sit secundum vnum modum. ca. xv.

Ecce septima veritas q̄ qñ dixit deus abrahe. Regredere tē. non precepit. vt inde corpus eiceret. hoc em̄ iam fecerat. sed vt animam euelleret. eodē ca. vbi datur documentū illis qui volunt mundum relinquere vt ipsum magis abiciant affectione q̄ corporali sepatione.

Ecce octaua veritas q̄ eodē anno facta sūt omnia ista circa abrahā.

Abrahā. qñ. 12. a.

1. a.

2. a.

qñ. 12.

1. p.

2.

1. p. q.

docu.

1. p. a.

2. a.

Eusebius in Chronica

Aplg

scz dei pmissio anteq in carnam habitaret abraham. et in chara habitatio eius. et inde profectio. non solum inqt eusebius in cronica ab anno huius promissionis computat et ostendit post quadringentos et xxx. annos exitu de egypto. quando lex data est. vtz etiam p id memo- rat apls paulus.

Edmanona veritas q (cum orbis diuidatur in tres ptes. aham. affri- cam. et europam). mediam pte mundi atinet asia: alia aut me- dia diuisa est in duas ptes. ingressum oceani inter vtramqz. capitulo. xvij.

Decima veritas q min9 v filius beliqui ei successit in regno babilonis reg- nauit qnquagintaduobz annis. In plij. anno regni eius natus est abraham. qui erat ait ann9 circiter millesim9 ducentesim9 ante conditam romam. veluti in occidente alteram babilone. ca. eodem.

Decima pma veritas q v abraham n fuit mentit9 quando dixit vxore sua esse sororem suam. qz p pinqa erat per sanguinem: sicut loth fratrem suum appellauit. Istud autem ait fecit cauens humais

id no mptg

Aug.

insidijs. vt homo (qui sibi pericu- lum (quod cauere poterat) non ca- ueret: magis inquit) temptaret deum (q sperat in deo. capitulo xix. Ex quo dicto accipit do- cumentu qz vbi humana indul- tria potest homine iuuare) ipsa despiciere et soli deo se committe- re. est temptare deum. Intelli- gendum tñ q non est creden- dum saram alieno iudicio fuis- se polluta. s magis phamoniem afflictionibz magnis et terrori- bz no fuisse pmissum.

Decima scda veritas q v ex hoc q abraham de- dit opti onem recedendi ipsi loth fortassis inqt) ex hoc pacifica vsuetudo inter homines facta est. vt (qn terteno9 aliqd ptiendum est) maior diuidat. et minor eligat. ca. xx. in fine. Et istam vsuetudine (tanq laudabi- lem eo q dicit pacificam) appro- bat aug9. Cuius ratio est. quia diuisu eligere ptiinet ad puilegi- um. et maior debet minori conde- scedere. Et iteru qz maioris sit eqlius diuidere.

Decima tertia veritas q v qn deus dixit abrahe. s. semen eius multiplican- dum sicut arenam maris. ypbolici- fuit locuto. q significa multo am- plius q deo atinea. ca. xxi.

Do. 7

n.

r. 7

ypbole

Decima quarta veritas q

in epistola ad hebreos

multa dicuntur de mel

chisedech quam inquit epistola

pauli plures esse dixerunt. qui

dam vero negant. ca. xxij.

Ex quo dicto accipit documentu

q hec epistola non semper

fuit reputata pauli. licet nunc

fit ab ecclesia determinatu q

eius sit.

Decima quinta veritas q

alique stelle nob ocul

te estimant preter illas

que in alia pte orbis nob remo

tissima oriri et occidere phiben

Unde dicit q eudorū & alios

equi numerum stellaz dicunt se

inuenisse scripture contempnunt

au toritates. ca. xxij.

Decima sexta veritas q

non dixit abraham vñ

sciam respondens ad p

hab. 7. n.

do. p.

1. a.

2. a.

cit sic. **De vicium virtuose vte**

tem feminis. coniugē temperanter.

ancilla obtemperanter. nulla intē

peranter. ca. xxv.

Decima nona veritas q

quis naturalem pcrea

tionis exarsu deus ope

retur ibi tñ euidentius dei opus

est vbi cessat natura. et ibi eu

dentius intelligit gratia. capitu

lo xxvi. Ex hoc dicto sequit

argumentū. vt sup q illi qui p

māculū fuerunt concepti fuerūt

in vtero sanctificati.

Decima veritas q nichil

aliud fuit vetus testa

mentū nisi nouū occulta

tio et nouum nisi veteris reue

latio. Unde accipit documentū

q vtriusq; testamenti est veri

tas vna. licet diuersimode tra

ditā. ca. xxvii.

Decima prima veritas

q paruulus (qui nō cir

cumidebat octaua die)

dicebatur dissipare testamen

tum domini. non ppter peccatū

q ipse committebat. sed ppter

peccatum originis qd straperat

ca. xxviii.

Decima secunda veritas.

q si femina sit ita puec

tiōis etatis. vt ei solita

mulierū adhuc fluant de iuue

ne homine pātre potest de sen

1. qd est vetus. 2. qd est nouū.

1. a. 2. a.

1. a. 2. a.

29. a.

nō potest quīs ille senex adhuc
possit de adolescentula gignere.
sicut inquit abraham de cetula
post mortem saræ. qz viuidam in
uenit eius etatem. capitulo vi
cesimo octauo.

1. at

hicesimatercia veritas qz
t homo nostri temporis
habens centū annos nō
posset gignere de aliqua femina
cuiuscumqz tñ etatis. tēpore autē
abrahe tam diu uiuebāt homi
nes qz centum anni non fecerūt
aliquem decepte senectutis. ca
pitulo eodem. Ex quo dicto
accipiē documentū qz natura p
cedendo minuat.

2. A.

do. qz

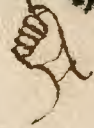
hicesima q̄ta veritas qz
t illos angelos q̄s sancti
patres receperunt hospi
cio vt patet de abraham & loth
putabant esse homines. q̄a eis
officia humanitatis impendebāt.
s̄ erat p̄fecto inq̄t. aliquid quo
ita excellēbant licet tanq̄ homi
nes vt in eis esse deum sicut al
solet in p̄phetis dubitā nō pos
sent. ca. xxxix. Quid autē illud fu
erit tacet.

hicesima q̄ta veritas qz
t phibiti sunt (quī libera
bantur a sodomis) retro
spicere loth et sui. qz nō est rede
undum ad p̄teritam vitā. et idē
inquit proz loth remansit in sta

tuam salis conūsa in exemplum
fidelium. capitulo xxx. Sed
oriur dubiū an illa mulier s̄m
se totam fuerit in sal conūsa.
Dicit autē qz non q̄tum ad a. s̄o.
minam que est immortal. quia
licet deus potuiss̄ eam annichi
lare. de facto tam non tenetur a
theologis a deo facta annichila
tio aliamus creature intellectua
lis. Scdm dubiū. si illa cō
uerho quo ad corpus fuerit to
talis sicut in eucharistia. Dicit
qz non qz nō fuit facta in p̄cepti
stans. Et iterum qz corpori illi
et statue fuit vna materia omu
nis.

hicesima sexta veritas qz
t animus humanus sibi
innotescē nō potest. nisi
vires suas sibi nō v̄bo s̄ expmē
to tēptatōe q̄d ammō interro gā
te respondeat. ca. xxxiiij. Istō
dictū inducit b̄tus aug. ad oste
dendū qz fuit tēptatus vt sibi ip
si sua p̄fco manifestaret. Ex q̄
dicto accipiē documentū qz nullus
pōt scire de se ipso q̄tum ferret
p̄ v̄tute nisi fuerit seipsū in hoc
exptus.

hicesima septia veritas qz
t diuino p̄cepto in tonāte
ē obediendū nō disputā
dū. c. eod. Et istō dcm induc ad
excludendū qz b̄n scieb at abrahā

Deum in victimis humanis nō
delectari. vt non obediret, et ex
hoc dicit ibi q̄ abraham cre-
didit. cum esset filius ymmolatus
eum a morte resurrecturū. S;
causatur dubiū. q̄ modo potuit cadē
sub diuino p̄cepto res tā illicita.

Dicit autē q̄ sicut aliq̄s licitū
te filiū occidere posset pro iustit̄
cia. multo magis p̄ diuina obe-
dientia. Et ideo non est ex sua
ratione formalis res illicita. sicut
est blasphemare deum. quod si
p̄ impossibile deus abrahe p̄ce-
piss̄. puto q̄ nunq̄ abrahā id
feciss̄. tamen est semp̄ supposito
q̄ abraham habuit certitatē
de diuino p̄cepto sibi. vt p̄mit-
tē factū. nam oēs tenemur deo
vnam mortē. et illam potest epi-
gere a nobis qualitercumq̄; v-
luerit. :-

Vicesima octaua veritas.
t q̄ abraham fecit iurare
seruum suum ponendo
manum sub femore eius. quia
cristus in carne erat venturus de
illo femore. ca. xxxiii.

Vicesima nona veritas
t q̄ qñ fuit dictum abra-
he. nunc cognoui q̄c.
est intelligendum id est cognosci
feci. sicut per effectum denotat
id quod efficit. ca. eodē. S;
causatur dubiū. si simile p̄ceptum

ficeret ab homine si esset obser-
uandum. Dicit q̄ non quia
in oppositū est diuinum p̄ceptū
quod maius est. Secundū
dubiū. q̄ dicit in vitis patz q̄
quidam monachus iussu abba-
tis proiecit filium in fornacem
accensam. et illesus remansit.

Dicit autē q̄ forte ante fuit
reuelatū miraculum abbati. alio-
qn precipiendo monacho p̄ce-
casset mortaliter. etiam q̄ illud
p̄ceptū placebat deo. :-

Vadragesima veritas. q̄
existētibus iacob et esau
in ventre matris. minor
eligitur maior reprobato. quia
(ait) q̄tū ad originale peccatū
pares erant. et nullum aliud
habebant. ca. xxxv. Ex quo
dicto accipit documentū. q̄ iac-
cob in utero matris fuit sanc-
tificatus. quia ex tūc electus ex-
istentibus ambobus prius cōlibus
in illo p̄cto.

**Vadragesima prima veri-
tas.** q̄ ysaac non est p̄-
ferendus abrahe. q̄ nul-
lam p̄ter vnam coniugem ille no-
uerat. erant em̄ (ait) aug⁹. pa-
terne obedientie merita potiora
ca. xxxvi. Ex quo dicto acci-
piuntur duo moralia documenta.

Primum q̄ melius est meri-
tum obedientie q̄ castitatis. q̄

0. du.
55.

55.

55.

1. 1. d.

55. q

1. d.

0. du.

27. hic preferit obedientiam abraham
castitati ysaac. Secundum
documentum ^{scilicet} qd ille homo (qui
excedit in perfectione virtutis) est
perfectior simpliciter: licet ille
(qui excedit in minore) excedat
secundum quod: quia hic preferit
abraham / ysaac in tali vir-
tute.

¶ Vnde trigesima secunda v-
ritas. Quando autem aliqui
duo comparantur ad invicem
in aliqua virtute: si unus ex-
cedit alium in una virtute: et
alius istum in alia: ille est pre-
ferendus in laude: qui excedit ali-
um in excellentiori virtute. ca-
xxxvii. Isti autem veritati appo-
nit duo exempla. Primum
q^d melius est fidelis coniugatus
q^d continentis infidelis: sicut fides
maior est q^d continentia. Se-
cundum exemplum est q^d melior
est fidelissimus coniugatus q^d fide-
lis continentis. Si vero (aut pia sunt
cetera) continentis preferendum con-
iugato non dubito contra illos qui
volunt preferre statum viduitatis
statui matrimoniali. Sed ad-
vertendum est q^d quatuor genera
bonorum scriptura distinguit. Pri-
ma sunt bona que sunt extra nos:
scilicet bona fortune: et ista dicuntur
bona minima: quia non sunt sui

gratia ^{sub} ordinata ad alia bona.
2. Alia sunt bona circa nos scilicet
bona corporis nos circumstantis
scilicet fortitudo pulchritudo et sa-
nitas. Et ista sunt meliora quia
cuncta (que habet homo) dat pro
vita corporali servanda: sicut dicit
in libro iob Vellem pro pelle Job.
3. Alia sunt infra nos: qualia
sunt potentie anime et virtutes.
Et ista sunt meliora precedentibus
quoniam spiritualia corporalibus
preferuntur. Alia sunt supra nos
sicut est deus et eius cultus. Et
ista sunt maxima bona: quia su-
pernaturalia naturalibus preferuntur.
¶ Nunc autem in istos qua-
tuor gradus bonorum sunt qua-
tuor gradus virtutum perficien-
tium animam nostram in statu-
tibus diversis ecclesie: quia de
bonis et circa bona fortune con-
sistit paupertas: circa bona cor-
poris consistit castitas: circa bo-
na anime consistit obedientia:
que est renunciatio proprie vo-
luntatis: sicut castitas voluptatis
et paupertas facultatis. Et per
consequens castitas melior
paupertate et obedientia
melior castitate et latría melior
obedientia humana: quia cir-
ca suprema bona. Et ideo ille
status (qui excedit in latría) sim-
pliciter est altior: licet quilibet

licet quilibet) excedens in singu-
lis aliorum secundum quod fit perfectior

Coz.

Unde (quia latitia est virtus
propria pontificum) secundum gradum ult-
imum suum in alio statu est potius
coniugatus quam religiosus. quantum
ad alia a mundo separatus.

Vadragesima tertia veritas
q. ritas. quod non solum sup-
fluitas. sed etiam auidi-

ditas in cibo vituperat. Unde
dicit sic exemplo esau immode-
rate cibum cupientis. dicimus in
rescendo non tibi genere. sed au-
ditate immoderata quemcumque
culpandum. cap. xxxvii.

Vadragesima quarta veritas
q. ritas. quod cum ysaac alium pro
alio de filiis benedixisset.

non se esse deceptum conquestus
fuit. ymo reuelato sibi in corde
misterio deuitas indignatione
firmat benedictionem. capitulo
eodem.

Vadragesima quinta veritas
q. ritas. quod cum iacob habuit
quatuor feminas. illam
earum illicite concupiuit. capitulo
xxxviii.

Vadragesima sexta veritas
q. ritas. quod videre deum erit
in fine premium omnium
sanctorum. Ex quo dicto accipi-
tur argumentum contra illos qui di-
cunt quod beatitudo non consistit nisi

in solo voluntatis actu. cum premi-
um sanctorum sit beatitudo.

Vadragesima septima veritas
q. ritas. quod ingressus est iacob
in egyptum. dicuntur
lxxv. anime egressse de femore
suo. non quia iam simul erant
omnes. quoniam egyptum ingressus est
iacob. sed totum tempus habetur
eius ingressus. quo vixit ioseph.
per quem videtur eius ingressus. ca-
pitulum. Et istud ostendit quia in
illo ingressu in illis animabus
numerantur filii et nepotes ma-
nasse. cum tamen esset nouem annorum.
quando ingressus est iacob in egyptum.

Vadragesima octaua veritas
q. ritas. quod de functo ioseph
fuerunt filii israel in egypto
per centum lxxiii. annos. capitulo
lxxii.

Vadragesima nona veritas
q. ritas. quod decem plage egypti
sunt memorabiles. quibus
egyptus flagellatus est.
Prima aqua in sanguinem versa.
Secunda ranæ. Tercia cimices.
Quarta mors pecorum. Quinta
ulcera. Sexta grando. Septima
locusta. Octaua tenebre. Nona
mors primogenitorum. Decima
mors egyptiorum. Item in versibus
qui sunt isti. Sanguis. rana. auis.
lex. musce. pecus. ulcera. grando.

7. 2. 7. **B**rius taligo mors obtinuit
necando. Item alij versus qui
sunt isti. **P**rima ^{plaga} rubeas vnda
tanarum plaga secunda. **I**nde
culex tritis. post musca nocen
tior istis. **Q**uinta pecus stravit.
vesicas sexta creavit. **D**anc se
quitur grando. post hircus de te
nephando. **N**ona regit solem. **P**
mam necat vltima plem.

Vinquagesima veritas q
lex fuit data post exiit
isrl de egypto quinquagesimo die post celebratū pascha
per ovis immulationem. capitulo
vltimo.

Incipiunt veritates ac floes
libri decimiseptimi.

In libro decimiseptimo prima veritas
est q triptita inueni
untur eloquia ppheta
ta quia aliqua sunt ad terrenā
ihrlm spectancia: aliqua ad ce
lestem: nonnulla ad vtramq;
ca. iij.

Secunda veritas q mul
tum videntur errare qui
nullas res gestas in lie
teris diuinis aliquid aliud pre
ter illud q eo modo geste sunt
arbitrant significare. et ita eode
modo illi multum audent q om

nia proflus significacionibus alij
legoribus inuoluta esse ostendit
ca. eodē.

Ecce veritas q illi potē
tes sc; apostoli dixerūt

Ecce nos reliquimus
omnia et secuti sumus te. hoc
inquit augustinus vltimū poten
tissime vuerunt. capitulo qto

Ex quo dicto accipiunt qua
tuor theologica argumenta.

Primū est q apostoli vue
runt omnia cristi consilia quia
relinquere sic omnia sicut petrus
dicebat non cadit sub precepto
sed sub consilia. **E**t nō potē se
assignari ratio quare magis v
uerunt illud consilium q alia q
magis faciebant ad perfectio
nem directe. ymmo minus vide
retur.

Secundū argumen
tum est q melius est cristi custo
dite consilia cum vto q sine v
to quia apostoli illud quod erat
melius elegerūt quando ad sta
tum perfectum fuerunt assumpti
in ecclesia militate.

Tercium
argumentum q ipsi vuerūt xpi consi
lia in sumo gradu sūm spēs in qua
obseruari possūt q dicit q pfect
tissime vuerūt. i. potētissime. **Q**uar
tū argumentū q ipsi renūctiauerūt
rebus tēp'alibus qm pē renūctial
sūm vā; racō; q dicit q relique
rūt omnia in illo gradu pfectōis

Est aut̄ intelligendū q̄ istud
cōsiliū potētissime uuisse ap̄
stolos. potēt intelligi dupliciter
Aut infra ambitū istius cōsiliij
vt uerentur ipsum in sūmo gra
du in quo obseruari potēt Aut
in compacōne ad alia cōsilia vt
istud cōsiliū plus uerentur q̄
aliq̄ aliud. Et istud sc̄dm non ē
racionabile. quia cū multa alia
cōsilia xp̄i sunt magis p̄ncipa
lia circa bona meliora q̄ sunt bo
na fortune et eorum carēcia nō
est uerisimile q̄ cōsilia minus
principalia magis p̄ncipaliter
uerentur. Et ideo prior̄ intellectus
uideat meliorē. *

Quarta ueritas q̄ quadra
q̄ ginta annos saul regna
uit super isrl̄ q̄n̄ fuit ei
dictum āno p̄mo regni
sui dirupit hodie deus regnum
isrl̄ de manu tua vt intelligam⁹
ait aug⁹. dictū q̄ nullus de ei⁹
stirpe fuerat regnaturus. capitu
lo. viij.

Quinta ueritas q̄ nichil
q̄ ualet testamentū uetus
nisi q̄ testimonium phi
bet de nouo. ca. eodē. Et racō
est tal̄ quam alibi assignat au
gustin⁹ q̄ ualeat est inter fianos
seruare iudeos vt sc̄. eoz scrip
tura testimonium phibeat fidei
nostre ne forte pagani quos lu

crari uolumus suspicent a nob̄
ista fuisse dicta. *

Sexta ueritas q̄ ubi di
f̄ ciat deus penituisse in
scriptura diuina muta
tio rerum significat immutabili
p̄manētē p̄sciencia dei. q̄ dixit
deus q̄ penitebat q̄ cōstituit
saul regem. ca. eodē.

Septima ueritas q̄ uiuē
f̄ te dauid salomon reg
nare cepit et tamen ait
nulli alioz regum hoc contigit.
ca. viij. Ex quo dicto accipi
unt̄ duo politica documenta.
Primum q̄ duo reges possunt
simul in eodē regno regnare. q̄
dauid et salomon simul regna
uerunt. Sc̄dm q̄ patre ui
uente filius potēt in eodē regno
coronari et ungi vt salomon q̄
fuit coronatus adhuc uiuēte et
iubente dauid et introitus
et unctus.

Octaua ueritas q̄ nō est
o recipienda illoz opinio
qui dicunt dauid nō fe
cisse nisi illos psalmos qui pre
notatur nomine eius q̄ p̄bat
p̄ euangelium ubi ueritas ait
q̄ modo ergo uōt eum dauid in
spiritu dicēs. dixit dominus do
mino meo sede a dextris meis.
q̄. Unde dicit aug⁹. q̄ credibi
lius est q̄ ip̄e dauid fecerit oēs

psalmos. Dicit etiam ibidem
 augustinus q̄ dauid quandoq̄
 prenotauit psalmos nonne a
 liorum: significando aliqua que
 pertinebant ad illos. Et dicit
 iterum ibi q̄ aliquando posuit
 nomina quorundam p̄phetarū
 in illis titulis qui nondum es
 rant: sicut iohas fuit prenot
 minatus p̄ trecentos et plures
 annos.

¶ Una veritas q̄ nullum
 n peccatum fuit ieroboam
 quando pugnauit seu re
 bellauit contra roba; uolentem
 patris tyrannidem exerce: cui
 ius signum dat quia roba; fuit
 it prohibitus pugnare contra
 eum uoluntate diuina. capitulo
 uicesimo p̄mo. Ex quo dicto
 accipiuntur duo politica documē
 ta. Primum est q̄ licet popu
 lo rebellare contra tyrannidem q̄
 ista rebellio contra tyrannidem fu
 it sine peccato. Secundum q̄
 tyrannus populum cogens ad re
 gressum peccat mortaliter quia
 ibi cadit prohibitio diuine uo
 luntatis s̄m h̄ dicta.

¶ Ecima veritas q̄ in regi
 bus iuda aliqui fuerūt
 p̄ij alij impij: sed in re
 gibus israhel omnes fuerunt re

probri facta diuisione regnorū.
 capitulo p̄xiiij.

¶ Undecima veritas q̄ iuz
 dei post captum templū
 septuaginta annis fue
 runt incaptiuitate. capitulo eo
 dem.

¶ Dodecima veritas q̄ ex
 d quo iudei redierunt de
 babilonia post malachi
 am aggeum et zachariam et el
 diam qui tunc p̄phetisauerunt
 non habuerunt prophetas usq̄
 ad saluatoris aduentum nisi
 zachariam patrem beati iohan
 nis baptiste et elizabet cristi na
 tiuitate iam proxima et cristo
 iam nato simeonem senem: et
 annam uiduam ac iohannem
 baptistam nouissimum. capitu
 lo ultimo. Ex quo dicto ac
 cipitur vnum notabile q̄ esdras
 fuit propheta et licet prophe
 tia eius non sit in canone uide
 tur tamen esse autentica. Et cō
 firmatur per hoc q̄ beatus am
 brosius allegat ipsam tamq̄
 auctenticam accipiendo illud
 dictum illius prophete. Mone
 tur filius meus ihs et auertetur
 seculum.

¶ Explicat flores libri decimi
 septimi.

38.

**Incipiunt veritates ac floes
libri decimoctauis**

In decimo octauo libro
prima veritas est qd n^o
nus beli filius post ipsu
belum existens secundus rex as-
siri^{orum} (cuius tēpore natus fu-
it abraham in terra caldeorum)
vniuersam asiam reperit suo
imperio subiugasse. Unde di-
cit aug⁹ qd in p^{ri}mis tēporib⁹ nul-
lum fuit maius imperium q^o as-
siri^{orum}. Et ibi refert qd simira
mis mater nini fuit ausa ipsum
ad incestum prouocare. et ideo
ab ipso fuit interempta. hanc
(inquit aug⁹) putat aliq^o odibil^{em}
se babiloniā quia potuit ipsam
instaurare. ca. p^{ri}mo.

Seconda veritas qd io-
seph in egypto mortuus
est centū p^{ri} annor^{um} post
cuius mortē populus dei mirabi-
liter crescēs māsit in egypto cē-
tum qnquaginta annis tranq^{ill}
le donec morerent quib⁹ ioseph
notus fuerat. ca. vij.

Tercia veritas qd athlas
dicit fuisse magnus as-
tologus. vnde octa-
onē fabula inuenit vt eum por-
tare celos fingeret.

Varta veritas qd antiq^o
q tus vocabant poete qui

carmina de dijs facere solebant
ca. vi.

Vinta veritas qd ministe-
ria demonū possunt im-
mutare spēs h^uominū in
apparentia. Unde dicit qd cum
esset in ytalia audiuit illic sta-
bularias esse mulieres. q^o aliq^o
dabāt in caseo viatorib⁹ vñ illis
eo in iumenta mutaretur. et ne-
cessaria quecumq^{ue} portabant. et
postea ad se redibant. nec tamē
mentē in eis fieri bestialē. sed ra-
cionalem seruari. sicut apulei⁹
scribit sibi accidisse. vt accepto
veneno asinus fieret animo hu-
mano p^{er}manente. qd inqt aug⁹
aut indicauit aut finxit. Dicit
aut^{em} aug⁹ eodē tē. qd ista inu-
tata sunt. aut falsa vt merito nō
crebant. s^{ed} firmissime tamen
(ait) tenendū est. deum omnipotētem
omnia posse facere. et di-
cit qd licet demones naturas nō
creent. tamen creatas ita immu-
tant vt videant esse quod nō
sunt. et ideo dicit qd corpus hu-
manū in iumētū figurā arte de-
monum mutari non potest. sed
fantasticū hominis qd somni-
ando diuersimode immutat. ef-
ficacius possunt demones im-
mutare vt videretur asinus esse
homo dum vigilat. et p^{er} istum
modum possunt omnes vidētes

q. Veritas siue flos.
β nō i existentia.

ex^m

Ann^o.

Apulei⁹

deo permittente

veritas .p.

Abraham caldeo

22

33

22

ita talisq
mutate vt omnibz idē videat

¶ Extra veritas q̄ tempore
salomonis apud latinos
condita est alba ex qua
deinceps nō latinoꝝ s̄ albanoz
reges appellati sunt. ca. ix.

7

¶ Septima veritas q̄ tem
pore (quo romulus apud
romā et ezechias regna
bat) apud iudeam fuit sibilla q̄
dicit ericthea que de cristo ma
nifeste conscripfit per xxvii. ve
sus : quoz in greco si p̄me litte
re accipiantur. et postea p̄ ordinē
uersuum iungant̄ reddunt istū
tialū. Ihs cristus dei filius sal
uator. Ex quibz hic q̄nqz po
nunt̄ ad declarandum in p̄ma
dictione. Primus est. Judi
cū signū. tellus sudore madescit.

¶ Secundus iste. E celo quoqz
rex veniet per secla futurus.
¶ Tercius. Scz in carne p̄sēns
vt iudicet orbem. Quartus
¶ Unum deum cernent incredul
atqz fidelis. Quintus. Sic a
nime cum carne aderunt quas
iudicet ipse. Iste autē q̄nqz
littece a p̄ncipijs uersuum sūpte
faciunt istud nomem ihs. et sic
vsqz ad finem carminum eius.

¶ Dicit aut̄ ibi aug⁹ q̄ ille (qui
de greco in latinū transtulit ve
sus sequentes) corrupit eosdem
multipliciter. Intelligendum

est tñ q̄ ibidē dicit aug⁹ q̄ ista
sibilla sic loquitur vt in eoz nu
mero c̄putanda esse videat̄ qui
p̄tinent ad ciuitatē dei. Et sic
patet q̄ falsa est eoz opinio q̄
dicit̄ q̄ omnes p̄phetie sibille
fuerunt a spiritu malo: sicut cō
tendebant coram me semel duo
magni doctores.

¶ Et aua veritas q̄ regnā
te apud hebreos sede chyl
a: et apud latinos car
quino p̄sco ductus est populus
iudeorum captiuus in habilo
miam. et eo tempore pictagoras
claruit vñ ortū est nomen phie
ca. xi.

¶ Una veritas q̄ p̄ istud
n̄ tēpus captiuitatis iude
oz cyrus rex persarū q̄ et
caldeis & assirijs imp̄abat relā
ata aliquāta captiuitate iudeoz
q̄nq̄ginta milia hominū ad re
staurandū tēplum regredi fecit
a quibz tñ p̄ma cepta fundamē
torum edificata sunt quia p̄ hos
tes impediti sunt: dilatūqz est
opus vsqz ad dārium per quod
tempus gesta sunt illa que ha
bentur in libro iudith quem iu
dei in canone non recipiunt. sub
dario ergo rege persarum im
pletis lxx. annis quos iheremi
as propheta dixerat soluta est
tō captiuitas & libertas reddita

billa ericthea. que de. 22
manifeste conscripfit p. 27. 8.

27

1. 2.

3.

4.

5.

6.

regnante septimo rege roma-
noꝝ tarqno capitulo nono. et
sic patꝛ secundū predicta qꝛ ille
nabugodonosor cuiꝛ milicie pꝛn
ceps fuit holifernes. fuit cirus
pseus quia eius tēpore fuit fac-
tum miraculum in iudith. hunc
cirum putant aliqꝛ fuisse filium
assueri et hester.

.iō.

Ecima veritas qꝛ meliꝛ
d us habent illi codices qꝛ
habent in cantico abaz
ut in deo ihu meo qꝛ in illis qꝛ
habent in deo salutaris meo quia
nomen ihus nob est amicus
et dulcius nominat. ca. xiiij.

.ii.

Undecima veritas qꝛ pꝛ
v tres pꝛphetas istos agꝛ
geuꝛ zachariam et mala-
chiam per idem tēpus liberatio-
nis primo ex babilone scripsit
esomas. qui magis rex gestarum
scriptor habitus est qꝛ pꝛpheta.
sicut liber hester non longe ab
istis tēporibus. Et sic habetur qꝛ
beatus augꝛ non facit hic men-
tionem de tercio libro esdre. vñ
hic accipit argumentum qꝛ iu-
dith pꝛcessit hester. et tunc cir-
mater non fuisse hester. sed potꝛ
darih. qui fuit multū fauorabilis
iudeis. 1. 1.

.iij.

Dodecima veritas qꝛ iu-
d dei non habent libros
machabeoꝝ pro canoni-

cis. sed ecclesia pꝛpter quondam
martirū passiones vehementes
atqꝛ mirabiles acceptauit. capi-
tulo xv.

Tridecima veritas qꝛ .iij.
t sociates floꝛuit post es-
dre tēpora. qui socrates
(inquit) in moralibus tenuit prin-
cipatum. Et ibidē dicit qꝛ lingua
grecā inter ceteras seculi linguas
magis floꝛuit in philosophia.
ca. eodē.

Quartadecima veritas qꝛ .iij.
q merito suspecta habent
in hystorijs que nimie
antiquitatis tēpore pꝛferuntur.
ca. eodē.

Quintadecima veritas qꝛ .iij.
q moyses in populo dei cō-
stituit qui docendis lris
pꝛcessent prius qꝛ diuine leges
vllas litteras nossent. capitulo
eodē.

Sextadecima veritas qꝛ .iij.
f astrologia et alie huius-
modi sciencie magis va-
lent ad excercenda ingenia qꝛ
ad illuminandas mentes vera
sapientia solet valere. ca. xvi.

Septimadecima veritas .iij.
d q frustra garrunt aliqꝛ
dicentes. ex quo egyptꝛ
tus raciones siderum compꝛhen-
dit centū milia annoꝝ transisse
ca. eodē. quia dicit qꝛ non sunt

9. ca. 18. **¶** nisi duo milia anni q̄ ipsi egypti a magistra sua yfide didicerunt litteras. Et dicit q̄ moyses et athlas fuerunt contemporanei. Dñ declarat q̄ in sapientia patri archep̄hos processerunt fm̄ tēpus.

18. **¶** Scimaoctava veritas q̄ nos xp̄iam in nostre religionis historia diuina auctoritate fultū q̄quid ei resistit nō dubitamus esse falsissimū titulo eodē.

19. **¶** Scimanona veritas q̄ nichil agit q̄ veniat ad beatitudinē humana in felicitas si diuina nō ducit auctoritas. ca. eodē. Ex quo dicto accipitur argumētū q̄ homo ex puris naturalibus non potest scire viam q̄ tenditur ad beatitudinem. et ideo acceperūt hic doctores solertissimi ratiō; ad ostēdendū necessitatē doctrine nob̄ spiritualiter reuelate.

20. **¶** Icesimā veritas q̄ anaxagoras (q̄ dixit solem nō esse deum. s̄ lapidē ardētē) fuit adēpnatus apud athenas. s̄ ai m̄ tñ securus ibi vixerit episcopus. qui nō solum solē negauit esse deum. s̄ etiam iouē. ca. eodē.

21. **¶** Icesimā p̄ma veritas q̄ credit̄ lxx. interpretēs mi

tabile ac stupendum planeq; diuinum in eorū verb̄ habuisse consensū vt tñ ad hoc opus separatim singuli sederint. ita em̄ eorū fidē p̄tholomeo placuit explorare in nullo verbo qd̄ idē significaret et tātundem valēt: vel in verbo; q̄ dīne alter ab altero discrepāt s̄ tanq̄ si vnus ess̄ interpretēs ita qd̄ omnes interpretati sūt vnum erat. qm̄ reuera dicit aug⁹ vnus spiritus erat in omnib; .ca. vij. Et dicit ibi aug⁹ q̄ de hac int̄pretatione acceptū est qd̄ ecclesia latine tenent. ca. vij. Ex quo dicto habet documentū q̄ traslado lxx. int̄p̄tum ē multū auctū ca. q̄ a spū sancto mirabiliter dictata. Intelligendū tñ q̄ ista tam historiam reprobat beatus iheo⁹. ymo dicit q̄ simul in eadem basilica congregati cōscripsertunt et concorditer transtulerunt. Et illd̄ de lxx. cellis eis seorsū dātis omnino reputat falsū.

22. **¶** Icesimā secūda veritas q̄ nō defuit tēporib; nris ait aug⁹ p̄bi iheonim⁹ homo doctissim⁹ q̄ omnū trium linguarū peritus q̄ non ex greco s̄ ex hebreo i latinū eloq̄um eadem scripturas dicit. ca. eodē.

23. **¶** Icesimā tertia veritas q̄ quicquid est in hebreis codicib; qd̄ nō est

apud septuaginta interpretes
noluit per istos sed per illos spi-
ritus dei dicere. quicquid vero est
apud septuaginta in hebreis at
codicibus non est: per istos ea ma-
luit quod per illos idem spiritus dei
dicere ostendens utrosque fuisse
se prophetas. ca. xviii.

24.

Icesima quarta veritas quod
v. cum in iona aliqui codices
habent adhuc tres
dies et minime subuertet et ali-
qui adhuc quadraginta dies et mi-
nime subuertet tenendum est de
xl secundum codices hebreorum
ca. eodē.

24.

Icesima quinta veritas quod
q. apostoli ex utrisque litte-
ris scilicet hebreorum et lxx.
interpretum testimonia prophetica
posuerunt et dicit ibidem beatus
augustinus quod utrisque utendum est cum
quolibet illarum sit vera atque di-
uina. ca. eodē.

26.

Icesima sexta veritas quod
v. alexander magnus imolans
hostias in templo dei non
ad eius cultum vera pietate usus
sed impia vanitate cum diis falsis
esse colendum putans. deinde
dicit augustinus quod ptholomeus lagis
filius post alexandri mortem iu-
deos captiuos in egyptum trans-
tulit quos eius successor ptholo-
meus philadelphus beneuolen-

tissime inde dimisit per quem fuit
procreata interpretatio lxx. in
terpretem. ca. eodē.

27.

Icesima septima veritas
v. quod quidam nomine aris-
tobolus primus fuit qui
fuit apud iudeos infimus rex
pontifex cui successit tamen in regno
quod in pontificatu quidam nomine
alexander crudelis et ferus.
post hunc vero vxor eius alexan-
dra regina iudeorum fuit. ca.
xviii.

f. 18. 7. c.

28.

Icesima octaua veritas
v. quod pompeius clarissimus
princeps romanorum ciui-
tatem iherosolimam cepit. templum rese-
tauit non deuotione supplicis sed
more victoris ingrediens ad
sancta sanctorum quo nihil summum
sacerdotum licebat intrare. ingres-
sus est non sicut venerator sed sicut
aphanator. ca. xix.

29.

Icesima nona veritas quod
v. non defuit iudeis prin-
ceps de tribu iuda vsque ad tem-
pus herodis qui fuit alienigena
sub quo natus est christus. Iuxta
illud. Non eriet sceptrum de iu-
da. nec dux de femore eius donec
veniat qui mittendus est. capi-
tulo eodē.

30.

Icesima veritas quod de-
t. us voluit iudeos ubique
dispargi et non interfici

.Ca. ut ubiq; eorum libri cristianis
 testimonium p̄hiberet s̄m illud
 .pp. 48. c. ^{f. 7. deo} prophetiam. ^{ne occidas eos.} Deus ostendit mihi
 sup̄ muros meos ^{ne de fine ca.}
 quando obliuiscant. ^{populi mei.} etiam ca.
 eodē.

31. ^{31.} **R**icehma prima veritas q̄
 t non incongrue creditur
 fuisse in alijs gētib; ho
 mines q̄ in iudeis q̄b; hoc n̄s
 tertium incarnacōnis reuelatum
 est et qui hec etiam dicere im
 pulsi sunt: siue p̄ticipes eiusdē
 gracie fuerūt: siue exptes: siue p̄
 malos angelos docti sunt. quos
 etiam p̄sentem x̄pm quem iudei
 non agnoscebant scimus fuisse
 d̄fessos. capitulo eodē. Istius
 dicti ponit exemplum in iob qui
 nec indigena nec p̄fetus fuit.
 sed ex gēte inquit ydiunea cētū
 dicens ibi mortuus est. cuius
 librum inq̄t iudei pro sui meri
 to receperūt in auctoritate canonica
 quē tertia ḡnacione postēiorē
 fuisse post isrl̄ dicunt. Sed
 dicitur dubium q̄re beatus ih̄s.
 scripturā canonicā iudeoz̄ distig
 uens ab agiographis librū iob
 ponit inter agiographa. Et sic
 non sic videt̄ de eoz̄ scriptura si
 cut hic dicit beatus auḡ. Di
 citur autē q̄ iheronimus accipit
 canonem hebreorum stricte pro
 tertia p̄te scripture sacre. hic au

tem augustinus large pro om̄i
 nio libris quos hebrei reputat
 cōtineri in diuina scriptura. Se
 cundum dubiū q̄ dicit q̄ dina
 filia iacob fuit vxor iob. et sic
 non fuit iob in tertia ḡnacione
 post isrl̄ siue iacob. Dicitur q̄
 ista h̄storia de dina nō concor
 dat cum isto textu. et ideo meri
 to est dimittenda.

32. **R**icehma sc̄da veritas q̄
 t illi qui in euāgelio x̄pi
 aliquōd prauum sapiūt
 si correcti vt rectum sapiant resis
 tūt cōtūaciter: suaq; postēiora
 et mortifera dogmata emendare
 nolunt sed de sensate p̄sistunt
 heretici sunt. capitulo xx. Ex
 quo dicto accipitur argumen
 tum q̄ solus error non facit ali
 quem hereticum sed error per
 tinaciter et contūaciter defen
 satus.

33. **R**icehma tertia veritas
 t q̄ per diuinam prouidē
 denciam pro auatur ec
 clesie de rebus prosperis consola
 tio ne frangatur aduersis. et in
 rebus aduersis exercitatio ne
 corumpatur prosperis. capi
 tulo eodem. Ex quo dicto ac
 cipitur documentum q̄ sicut ex
 pedit ecclesie prosperitas ita q̄n
 doq; vtilis est aduersitas quia
 aduersitas facit ne corumpat̄

sicut prosperitas ne frangat. Vnde post diutinam pacem ecclesie solent paulatim crescere corruptiones.

34

Heximasepta veritas
t. decem persecuciones principales quibus ecclesia persecuta est aliqui computant fuisse et vndecimam antecessit. Primam enim dicunt fuisse a Nerone. Secundam a Domitiano. Terciam a Traiano. Quartam ab Antonio. Quintam a Severo. Septimam a Maximiano. Septimam a Decio. Octauam ab Aurelio. Nonam a Valeriano. Decimam a Diocleciano. Mariam sicut decem plage in egypto fuerunt. ca. eodem. Istud dictum beatis augustinus non approbat. tum quia persecutio iulianum ibi fuit obmissa. tum quia persecutio valentini ariani non est inter alias posita.

39

Hexima quinta veritas
t. quod illi qui opinantur circa determinatum tempus tribulationis nouissime videntur dicitur et non scripturis. omnium enim dicit augustinus de his calculancium digitos resoluunt. si lere iubet ille qui dicit non est restus scire tempora. ca. eodem. Ex quo dicto accipit documentum quod hec inquisicio est a deo prohibita.

71e

quia quiescere inquit iuret et sic nullo modo licita.

36

Heximasepta veritas
t. quod dii a paganis requisiti de sanctorum religionibus dederunt responsa. epianorum sectam non esse eis strariam. christum vero ab huiusmodi tanquam sacri legis crimine fuisse immunem. christum autem subiurerunt maleficia fecisse. ut coleret christi nomen. Vnde pronunciauerunt cultum christi duraturum nisi per trecentos septuaginta annos. deinde completo momento numero annorum finem mori debere finiri. Et dicit ibi augustinus quod ad istam sectam extirpandam fecerunt pagani puerum unius anni interficere. dilaniari. et ritu nefario sepeliri. ca. eodem.

falsissima ymo mendacis. dyabolorum. q. dyabolus eius mendax paterque mendacium. xpi dicente quoniam est veritas. Joh. 14. a. Ego sum veritas.

37

Heximaseptima veritas
t. quod ex quo christi nominis cultus fuit per apostolos constitutus. ante aliquot annos. anni trecenti septuaginta impleti sunt. et tunc innotuit falsitas illorum deorum. qui pronunciauerant sectam christianorum futuram. ut dictum est. Et dicit augustinus quod multi qui ante manserunt in suspensio. conuersi sunt ad fidem christi. ca. christi.

ann. 369.

Coz. q. aug.

38

Hexima octaua veritas
t. quod fides christiana tam in sumptibus indicibus in caluit. ut alique hominum milia in christi

q' paupertas - 542 x. f.

- 2 p. statu. si illi (q' in religione) dicitur in paup' quas assumpserunt. et non e' v'g. r'o. 17
- 3 p. affectione animi habituali aggregata ex actib' / q' alijs afficit ad fugam reru' temporalium. ut possit vacare sapie' speculative. a qua retrahit reru' temporalium cura. sicut Crathon phis paup' dicitur.
- 4 p. affectione animi p' ut ordinat' ad obsequia' consilii x. et ad libere celestia contemplantia. et p' p'ca beatitudines. sicut q' b'ni paup'es spu' q' v' e' r' e'.

direte. i. p'na b'na possidebit aras vras c. 21. d.

ma imlicac ma non sunt car alia s' potentia. c. 21. d.

1. nomen mirabili alacritate dulsa
 venditis suis rebus ut egenis dis
 tribuerent proposito sancto et ac
 dentissima caritate ad paupertate
 voluntariam pervenerunt atq; in
 frementes et sanguine sitientes
 iudeos se vsq; ad morte pro
 tate certare non armata potentia
 2. potentiore patientia pararent.
 ca. eodem. Intellegendum tñ
 q'tum ad istius declaracione q'
 paupertas potest accipi q'tuor mo
 dis. Primo modo pro sola
 carentia bonoz temporalium. et ista
 non est v'tus cum vitiolis melle
 possit. Unde dicit ecclesiastici p'ij
 q' neq'ssima paupertas in ore im
 pijs. Secundo modo potest ac
 cipi pro statu sicut illi qui sunt
 in religione dicunt esse in pau
 peritate quam assumpserunt. Et
 isto modo non est virtus. q' v'tus
 vno actu non acquiritur et tamē
 unico actu alijs ad talem statu
 obligat. et talis etiam obligat
 cio fieri possit cum fine non bono.
 Tercio modo potest accipi p'
 affectione animi habitual' aggre
 gata ex actib' quibus alijs affi
 citur ad fugam reru' temporalium.
 ut possit vacare sapientie specu
 lativae a qua retrahit reru' tempo
 raliu' cura sicut crathon phis
 paupertatem docebat. Et sic est
 virtus moralis sicut temperantia

prout ordinat' ad talem finem
 quemadmodum dicit sapiens
 in ecclesiastico q' cogitavit a vno
 abstrahere animam suam ut tras
 ferret ad sapientiam cor suu'.

Et si dicatur q' beatus iohes
 dixit crathon Stultus est iste
 mundi contemptus. Dicitur q'
 vituperavit finem iactantie que
 crathon intendebat. Quarto
 modo potest accipi pro affectio
 ne animi prout ordinat' ad ob
 servandum consilium cristi et ad li
 bere celestia contemplantium. Et
 sic ponitur inter beatitudines ma
 thei. q'nto. ca. Sed creditur du
 bium. que paupertas potest esse
 instrumentum virtutis et ideo
 nullo modo videtur esse virtus.

Dicit autē q' videtur esse in
 strumentum virtutis q' non quer
 ritur gracia sui sed ppter contem
 platō; et eode modo castitas or
 dinat' ad eundem finem. Et sic
 dicunt instrumenta quia non vir
 tutes sui gracia sicut sapientia et
 amicitia possunt tamē dici vir
 tutes secundarie sicut instru
 mentum dicitur causa. Sic tamē
 nulla est pugna nisi de solo
 nomine inter affirmantes et ne
 gantes.

Ricemana nona veritas
 q' cristus mortuus est
 duobus geminis consilib'

Ex

amp

3

Ex

etc.

ob.

So.

o.

So.

So.

t. a. a.

1. a.

2. a.

consulibus viij. kl. april et resur-
rexit tertia die sicut eius ap-
stoli etiam sensibus probauerunt
Deinde post quadraginta dies
ascendit in celum et quinquages-
sima die post resurrectionem misit
spiritum sanctum primo idus mayas a quo
annus ipse sumpsit initium. ca.
eodem. Intelligendum tamen quod
ibi commemorans oraculum falsorum
deorum qui dixerunt christianam sec-
tam peritura post trecentos septuaginta
annos. dicit quod numeratis con-
sulis anni ccc. lxx. reperiuntur
impleti per eosdem idus a consulatu
honorii euticiam. et dicit quod post
ea multi pagani christiani facti
sunt qui tanquam vera illa diuini-
tatis reuocabant a fide. eamque
completo numero annorum inanem
videndamque viderunt.

Incipiunt veritates ac floes
libri decimonimi.

In decimonono libro
i prima veritas est quod vera
beatitudo quam dabit no-
bis deus non tamen auctoritate diuina
sed ratione etiam quale possu-
mus adhibere propter infideles
clarescit. Ex quo dicto acci-
piunt duo theologica documenta
Primum est quod beatitudo quam ex-
pectamus in patria non solum

est habita per fidem sed per rationem
naturalem quia dicit quod non solum
diuina auctoritate sed etiam
ratione. Secundum documentum
quod ista naturalis ratio non est sim-
pliciter demonstratiua quia di-
cit quod ratio est qualem possumus
adhibere.

Eandem veritatem quod finis
boni nostri est propter quod
appetenda sunt cetera
ipsum autem propter se ipsum. et fi-
nis mali propter quem cetera sunt
vitanda. ipsum autem propter se
ipsum. capitulo eodem. Intelli-
gendum est quod ibidem ponit per istam
finem diffinitionem que est cuius
gratia fit aliquid. per nam diuini-
tatem de fine determinato et per-
fecto. Et dicit sic finem boni
nunc dicimus non quo desinat
ut non sit sed quo proficiatur ut
plenum sit. Et finem mali non
quo esse desinat sed quousque no-
cendo perducatur. et ibidem subdit quod
isti fines sunt summum bonum et
summum malum. Sed oritur du-
bium quia sicut finis boni est quod
intendit bene agens ita finis mali est
quem intendit male operans et tamen
ipse nunquam intendit summum malum
Dicitur autem quod non intendit
de fine quem male operans inten-
dit acquirere sed de illo quem
malum vitans intendit euitare.

Secūm dubiū q̄s est finis
operis mali s̄m se. Dicit q̄
pena licet non sit prestita ab
operante: est tamen ordinata a
sup̄mo institūte. Vñ dicit au
gustinus q̄ deus bñ ordinat cul
pam p̄ penam.

Etia veritas q̄ varro
t̄ posuit q̄tuor p̄ncipia sc̄z
voluptatē. quietē. doctri
nam. et virtutem. ca. eodem. Et
ipse dicit q̄ ipse varro fuit hu
ius sentēcie q̄ nulla causa homi
ni philosophandi est nisi vt be
atus sit.

Varro veritas q̄ tria sūt
q̄ genera vite in actibz hu
manis. Vnum est in cō
templatione veritatis non segm
ter ociosum. Alterum in rebz hu
manis gerendis negociosum.
Tertium ex vtroqz q̄ne temper
atum. Et dicit q̄ magna fuit
attentio inter p̄hos quid istorū
ess̄ eligendum. varro tñ dicit
medium elegisse. ca. ij. circa me
dium.

Virta veritas q̄ varro p̄
q̄ sūt in nob̄ duo sc̄z anim̄
mam et corpus: et animā
corpore meliorē. Dicit aut̄ ho
minem esse nō solum corpus ā
solam animam s̄ animā et cor
pus simul. et ideo posuit felicit
atem hominis ex bonis vtriusqz.

corpore sc̄z et anime cōstate. ca.
ij. Intelligentū est q̄ beati
tudo dupliciter accipit a p̄his.
Aut pro optimo hominis statu
Et ita dicit boecius q̄ est status
ex omnium bonoz aggregatōne
p̄fectus. Aut pro optimo actu
Et ita loquit̄ aristoteles de ip̄a
p̄mo et decimo ethicoz. Sicqz di
citur operatio optima optime p̄
tētie et s̄m optimā v̄tutem. nūc
autē in p̄posito varro loquit̄ de
beatitudme nō pro actu sed pro
statu quia cōstat q̄ talis operatō
de q̄ hic loquit̄ aris. ē s̄m aīe.

Etia veritas q̄ virtus
f̄ p̄pter seipsa; omnia ap
petat simulqz se ipsam
omnibusqz simul v̄tatur et se ip
sa eo fine vt omnibz p̄fruat̄.
capitulo eodē. Sed orit̄ du
bium q̄modo v̄tus appetit om̄
nia p̄pter se ipsam cū ipsa non
sit vltim⁹ finis. Dicit aut̄ q̄
nō intelligit̄ appetere p̄pter se
ipsam nisi bona visibilia q̄ sunt
ordinata ad virtutē. Secūm
dubiū quō quis debet vti se ip̄a
vt omnibz p̄fruat̄ cum frui nō
liceat nisi diuina essentia. Di
citur q̄ hic accipiuntur omnia
vt continentur sup̄eminenter
in diuina essentia. Et sic sunt
idē q̄ ipsa diuinitas s̄m q̄ com
muniter dicitur.

Septima veritas qd om-
 nium honoru anime vel
 corporis nichil sibi om-
 nino virtus pponit. ca. iij. et h^o
 ibi pbat quia virtus bn alijs
 vitur vt pficiant que sn virtu-
 te non proficiunt ad beatam vi-
 tam. Ex quo dicto habet qd
 bonum pietatis licet non sit ita
 notabile in se sm naturam tam
 est magis eligibile qd aliqnd
 quod ptinet ad animam vel ad
 corpus. Ex quo sequuntur due
 conclusiones. Prima qd p bo-
 no virtutis est vita corporalis
 exponenda. Secunda conclu-
 sio qd vita aie qdum ad esse no-
 etiam si deberet perpetuo amichi-
 lari qd nullum istoz virtus sibi
 pponit.

Quarta veritas qd aliqui
 beatam vitam phibent
 esse socialem idest que a
 micoz bona ppter se ipsam dili-
 git sicut sua eisq; ppter se ipsos
 hoc velint qd sibi siue in domo
 vt cōiunx et liberi et quicumq;
 domestici siue in ciuitate vt sint
 hij qui ciues veant siue in toto
 orbe vt sint gentes qs ei socie-
 tas humana coniungit. ca. iij.
 post medium.

Quina veritas qd virtus
 que omnium honorum
 culmen sibi vndicat hu-

manorum nichil hic agit nisi
 perpetua bella cu vicis maxime
 illa qd tēperancia vōtur qua fren-
 nantur inquit cœnales libidina-
 nes nec bellat cum vicis exte-
 riob; sed intericab;. Et ideo di-
 cit qd nullus in hac vita potest
 esse beatus cum tali bello intesti-
 no. ca. iij. Ex quo dicto acci-
 piunt duo moralia documenta.

Primum est qd tēperancia ē
 virtus arduissima. quia habet
 inquit cu vicis bella maxima.
 ideo dicit saluator qui potest ca-
 pere capiat. et nemo potest esse
 stinens nisi deus det. Scdm
 documentū qd in hac vita non
 potest esse pfecta v̄tus heroyca
 qd dicit qd ppter culmen passio-
 num et pugnā nemo potest hic
 esse beatus. et tamen heroyca
 ponitur a talib; passioib; libe-
 ratur.

Quina veritas qd iusti-
 tie munus est vnicuiq;
 sua tribuere vnde fit in-
 quit in homine quidā iustus or-
 do nature vt anima subdat deo
 caro anime et caro cum anima
 deo. ca. eo dē. Intelligendum
 tñ qd sm dictū beati augustini
 in isto capitulo qtuor sunt gra-
 dus iusticie. Primus est ius-
 ticia monastica que est eiusdem
 ad se et sm istam regit corpus.

per animam et anima p nobilis
simam sui potēciā. Scds est
iusticia yconomica fm quā pat
familias iuste regit illa que per
tinent ad suā familiam vel domū

Tercius est iusticia politica
fm quam pnceps gubernat rem
publicam. Quartus est iusti
cia ierarchatica q̄ fit in distribu
tione cuiuslibet ierarchie utpote
in eccl̄astica ierarchia. fm istā
anima dicit h̄ subdita deo.

Decima veritas q̄ for
tudo ē testis humanorū
malorū que oppellit paciē
ter tolerare mala pro anima: q̄
stoyci inq̄t nescio q̄ fronte non
esse mala ostendunt: quibz fatē
tur si tāta fuerint ut ea sapiēs
non possit vel nō debeat tolerare
cogi eam mortē sibi met inferre
atq; ex hac vita emigrare. ca. eo
dem. Istos aut ēprobat ibi
dem inducens exemplū cathois
quī victus a cesare non valens
eius portare victoriam se ipsum
pemit: plus ductus impaciēcia
q̄ paciēcia. Intelligendum
tñ q̄ ibidē distinguūt inter erro
rem stoycorū quī ista mala nega
bant: et errorem platonicorū: et
errorem pipateticorū quī ea esse
mala contendebant h̄ dicebāt
ap̄ter nimietatē talium malorū
debere sibi mortē inferre. Et

adiungit q̄ exprobando istis
phis magna vis est in eis ma
lis que fortitudinē faciunt ho
micidam: si tamen dicenda est
fortitudo q̄ ita malis vincitur ut
hominem quē virtus tuendum
regendumq; suscepit non possit
per paciēciam custodire sed ip
sum insup cogat occidere. Itē
ibidem dicit q̄ nil melius q̄ vti
lius reperitur virtute q̄ q̄to ma
ius adiutorium contra periculum
tāto fidelis testimoniū miseriarū.

Undecima veritas q̄ pap
d est incertū bonum quia
corda eorum cum quibz
eam tenere volumus ignoramus
et si hodie nosce possemus quas
lia cras futurum essent nescirem?
ca. q̄nto. Istius aut rācoz as
signando adiungit q̄ mille sūt
occultorū insidie q̄s lex q̄ latet in
similacōe officij ā in aliq̄ nōitu
dimis noīe phibet. nam eū inq̄t
q̄ palam est adūlarius facillime
vitare potes.

Decidua veritas q̄ cū
t aliq̄s torq̄tur ad veritatē
inueniendam rei occulte
quandoq; innocens luit pro in
certo scelere certissimas penas:
non quia illud commississe detē
git sed qz nō commississe nescit
ac per hoc ignorantia iudicis
plerumq; ē calamitas innocētis

14)
Et quod est intollerabilius in-
quit magisq; plangendum est
rigandumq; si fieri posset fons
tibus lacrimatum cum propterea iu-
dex torqueat accusatum ne occi-
dat nesciens innocentem sit pig-
norancie miseriam ut et tortum
et innocentem occidat quem ne
innocentem occideret torserat quo
dampnato et occiso ut nocentem
vel innocentem occiderit adhuc
nescit. Et sequitur verbum
augustini quod ad istud officium
constringit humana societas. Et
ibi adiungit duas miserias. Unam
quod hi qui arguunt vi do-
loris plerumque superati et de se fal-
sa confessi etiam puniuntur inno-
centes cum iam torti fuerint inno-
centes quod si morte non puniantur
in ipsis vel ex ipsis tormentis ple-
rumque moriuntur. Aliam quod et
ipsi qui arguunt ne crimina im-
punita sint humane societati for-
tasse potuisse cupientes et men-
sionibus testibus et quoque ipso contra
tormenta durante immoiter nec
satis probare quod obiciunt non
valentes quibus vera obiecerint
a iudice nesciente dampnantur
ca. vi. Ex quibus cum alijs que
habent in hoc capitulo accipiuntur
quatuor civilia documenta.
Primum est quod ad gubernandum
rem publicam necessarie sunt ra-

les toriones que iura civilia re-
cant questiones. Dicit enim quod
ad illud compellit humana soci-
etas cuius conseruationem inten-
dit ius civile. Secundum docu-
mentum quod qui proponit iudicia
liter quod non potest probare debet
penam similem sustinere quibus
sunt vera quia occulta manifesta
non sunt. Ideo dicit quod
alia pena est quam alijs. ex defectu
testimonij contra veritatem damp-
natur. Tertium documentum
quod talia supplicia que predicta sunt
exercere siue nocentes siue in-
nocentes secundum modum a iure pre-
scriptum non est peccatum quod dicit
ibi augustinus quod iudex sapiens ista non
facit nocendi auiditate sed nesci-
endi necessitate. vnde ipsum excu-
sat ex intentione. Quartum
documentum quod iudex iudicans secundum
allegata et non secundum conscientiam
non peccat. quod ad ista compellit
humana societas in iure civili.
sicut ad torquendum innocentem.
Et ideo eadem ratione iudex pro-
cedens secundum instituta iuris excusa-
tur. Intelligendum etiam quod
ibi dicit quod quando iudex ista facit
cum displicencia odians in hoc
humanam miseriam et recogno-
scens eam parum est ut sit excu-
satus si non sit et beatus.
Varta decima veritas quod

magna dei misericordia necessa-
ria est ne quisq; cum bonos an-
gelos amicos sibi habere putat
habeat malos demones fictos
amicos eosq; tanto nocetiores
q̄to astuciores et fallaciores pa-
ciaf inimicos. ca. ix. añ finem.

Vntadecima veritas q̄
q̄ finis bonorum nostrorū
est pax et tantū est pax
dis bonum vt in terrenis reb; at;
mortalib; nichil gracios soleat
audiri. de siderabilius cōcupiscē
nichil postremo melius inueniri.
capitulo x. In quo ponit duo
notabilia dicta de pace. Pri-
mum est q̄ optatus finis belli ē
pax. Scdm q̄ pacem cū suis
omnes homines cupiūt habere
q̄ tuncumq; sint alijs molesti.
Et ista habent in textu.

Extadecima veritas q̄ su-
perbia imitat deum per-
uersē. odit namq; cum
suis equalitatem sub illo sed im-
ponere vult dominacionē suam
pro illo. ca. xij. Intelligendū
est tamen q̄ superbus nō imita-
tur deum s̄m perfectionem sicut
virtuosus sed s̄m ambitionem
cupiēs honorē p̄rium deo fiat
fuit dictum de p̄mo angelo.

Scimaseptima veritas
d q̄ pax omnium rerū est
tranquillitas ordinis. ca

pitulo xij. Intelligendum tñ
q̄ plures paces ibi diffinit in p-
ticulari aug. Primo em̄ di-
cit q̄ pax corporis est ordinata
partium tēperancia. Scdo q̄
pax anime racional est ordinata
cognitionis actionisq; cōsensio.

Tertio q̄ pax anime et corpo-
ris est ordinata vita et salus ani-
mantis. Quarto q̄ pax mor-
tal hominis est in fide ordinata
sub eterna lege obediencia.

Quinto q̄ pax gñaliter ē homi-
num ordinata concordia. Sex-
to q̄ pax domus ē ordinata im-
perandi et obediendi concordia co-
habitātium. Septimo q̄ pax
ciuitatis est ordinata imperandi
et obediendi concordia ciuū.

Octauo pax celestis ciuitatis ē
concordissima et ordinatissima so-
cietas fruendi deo et inuicem in
deo. Nono pax anime irraci-
onal ē ordinata req̄es appetitionū.

Decio q̄ pax omniū rerū est
tranquillitas ordinis.

Scimaoctaua veritas q̄
d. ordo est partium dispari-
umq; rerū sua cuiq; lo-
ca tribuens dispositio. capitulo
xij. Sed oritur dubium q̄a-
lic; inter res disparēs sit ordo tñ
inter pares vt pes sūt nō vide-
tur esse ordo cū ordinata inq̄tum
talia sint disparia vt videtur.

Dicitur autem qd hic nō acci-
pitur par et imp vt sunt diffe-
rencie numeri quia ordo videtur
transcendere genus numeri. nec
pro equali & inequali quia ordo
transcendit totum genus q̄tita-
tis. sed intelligo parium dispa-
riumq; rerum qz in omni ordine
est inuenire inter extrema p̄mo
respectum equipancie. Et ideo
dicit qd parium. secundo respec-
tum disquipancie. et ideo dicit
imparium. qm̄ em̄ aliqua sunt
ordinata oportet qd sint p̄nu-
merata qz plura. et omnia plura
conueniunt in vna ratione comuni
vt plura entia in entitate et ita
prius ens & posterius ens. & fm̄
hoc est inter oīa ordinata & for-
mitas equipancie sed in q̄tum
est ibi prius et posterius sequi-
tur respectus disquipancie sicut
et in numero proprietates dis-
tinguunt et ideo sequuntur rati-
onem communem. Secundum
dubium q̄re dicit sua cuiq; loca
tribuens cum multa sint ordi-
nata fm̄ numerū que non sunt
locata. et locatorum ordo p̄pter lo-
corum varietatē non mutat.
Dicit autē qd hic accipit locatū
pro situatōe p̄fectionali in gra-
dibus vniuersi in qua consistit or-
do vniuersi. Et fm̄ ipsum talia
dicunt sic locata in terminis su-

arum diffinitionū. Sed rema-
net dubium quare dicitur ordo
dispositio cum nō sit qualitas.

Dicit qd nō accipitur hic dis-
positio pro qualitate. cum ordi-
nis ratio sit respectiua et hic po-
nitur dispositio in diffinitione
ordinis loco generis sed accipi-
hic dispositio pro habitudine.
quia sicut dispositio nō est sui
gratia ita habitudo dicit tendē-
tia terminis et sic patet tota dif-
finitio ordinis.

Scilicet non a veritas qd
dolo est testimoniū boni
adempti et boni relictū.
Nisi em̄ ait bonum relictū esset
bonum amissum dolere non possit
ea eodem. Ex quo dicto accipit
documentum qd q̄to natura est
nobilior t̄to pena illi inflicta ē
prior. qz signum est inq̄t boni
Et ideo ostenditur qd cruciatus
angelorum est prior q̄ hominū. et
anime intellectiue q̄ sensitiue.

Decima veritas qd ho-
mo cui anima rationalis
inest hoc totū qd habet
comune cum bestis subdit paci-
anime rationalis vt mente ali-
quid contempletur. et r̄iij. Ex
quo dicto accipit documentum
qd illi homines in quibus vires
sensitiue dominantur non sunt
p̄doney ad v̄tā & contemplatiuam.

Incertissima veritas e
v q̄ ordo pacis est p̄mum
vt nulli noceat: sc̄dm vt
p̄fit cui poterit. capitulo eodē.

Ex quo accipiunt̄ due regule
iuris naturalis in quibz omnia
iura positiua fundant̄: vna affi
firmatiua: et alia negatiua.
Affirmatiua ē vt quisq; alteri
p̄fit q̄tum potest. Negatiua vt
nulli noceat inq̄tum valet: q̄s
regulas cristus ponit in euang
gelio q̄n dicit Omnia quicūq;
vultis vt faciant vob̄ homines
et vs facite illis. et quecumq;
non vultis vt faciant vobis no
lite facere illis.

Incertissima veritas q̄
v conditio seruitutis iure
intelligitur imposta pec
catori quia dicit q̄ nulq̄ in sep̄
turis seruum legimus anteq̄ h
vocabulo noe iustus peccatū filij
vindicaret. Et dicit ibidē q̄ no
men serui culpa meruit non na
tura. capitulo xv. Ex quo dic
to accipiuntur duo politica docu
menta. Primum est q̄ ser
uitutis inductio non est illicita
quia dicit q̄ seruitutē culpa me
ruit nō natura. Sc̄dm docu
mentū q̄ filij seruoꝝ nō vident̄
sibiendi sicuti qz nullā culpā
amiserunt vel eciā otaperūt
cum culpa seruoꝝ p̄cō parentum

nō otahantur: alioq̄n vtro lice
ret ita pro pentibz filios interfi
ci sicut redigi in seruitutē. Sz
ocitue dubium cum libertas sit
omnibz data de iure naturali vt
hic dicit q̄ seruitus est p̄ter na
turam quō ius positiuum potest
iuste auferre q̄s datū est a iure
nature. Dicit̄ aut̄ q̄ sicut mē
bra sūt data a natura et vita ma
gis est prius naturaliter q̄ li
bertas tñ possunt auferri p̄pter
culpamita in p̄posito. Hacio hu
ius est q̄a ius naturale diuidit
hominibz pacem omnem et li
bertatē et magis precipit omni
nem pacem q̄ p̄p̄iam alicuius
libertatē. et ideo si aliqui nō pos
sunt vtramq; simul habere de
bent minus p̄ceptum infringere
eciā fm dictamen iuris natu
re. Et ideo vt omnis pax maḡ
habeat cum mal̄ est licite serui
tus introducta. Intelligendū
eciā q̄ ibidē dicit aug⁹ q̄ fm
linguā latinam sui dicti sunt a
seruando qz illi q̄ iure belli pote
rāt a victoibz occidi seruabātur
Et sic seruitus fuit introducta
melius q̄ moꝝ.

Incertissima veritas q̄ feli
ci⁹ seruiē hoī q̄ libidini
cū libido inq̄t seruissio dñatu val
tet corda mōdiū. Et isti⁹ serui
tutis atrocitas ostendi⁹ duplē.

Primo q̄ cum voluntas no-
stra sit ita libera vt non possit
ab aliqua causa citra deum com-
pelli nec etiam fm aliq̄s a deo
tamen seruitus libidinis ita ip-
sam subiugat successiue vt post
q̄ ei fuerit per consuetudinē sub-
missa tenet ipsam sicut captiuā
vt faciliter vincat ab omni ma-
lo et pereat quasi coacta. Se-
cundo qui a in ceteris dominis
q̄to melius et facilius seruit ali-
quis domino suo tanto melius
tractat et melius remunerat a
domino suo. In ista autē tiran-
nide qua voluntas compellit ad
seruendum libidini q̄to perfec-
tius exequit eius preceptū tāto
to fortius in fine operis excre-
ciatur. . .

Tricesima quarta veritas q̄
v imque dominantes gau-
dent se appellari patres
familias. ca. xvi. Ex quo dco
accipiuntur duo notabilia docu-
menta. Primum est q̄ prin-
cipis boni magis debent delectari
in clemencia q̄ in honoris glo-
ria. q̄ nomen patrisfamilias
non est nomē honorificum sed
beneficium. Secundū documen-
tum est q̄ boni principes debent
patribusfamilias inq̄tum pos-
sūt in familiaritate et cura assi-
milari. quia inq̄t hoc nomine

gaudet. Unde refert q̄ comitē
berengarium patrem nō domi-
num appellabant prouincie in
morte eius mestissime vllulan-
tes. . .

Tricesima quinta veritas q̄
v sicut nō est beneficencie
adiuuando efficere vt
bonum qd̄ maius est amittat
ita nō est innocencie p̄cedo si-
nere vt in malum grauius inci-
dat. pertinet ergo inq̄t ad inno-
centis officium nō solum nemi-
ni malum inferre. v̄z etiam et
cohibere a p̄ccō vel punire p̄ccm.
vt aut ipse qui plectit corrigat
exemplo aut alij terreatur
exemplo. ca. eodem. Ex quo
dicto accipiuntur q̄tuor moralia
documenta. Primum est q̄ q̄n
aliq̄s vult aliquē adiuuare ad
aliq̄d bonum habendum conside-
re debet ne ex illius adquisicōne
maius bonum amittat. et simi-
li modo si iuuat ad vitandum
malum considerandum est ne in
maius malum incidat. q̄ ali-
as eius adiutorium magis no-
ceret q̄ p̄ficeret. Scdm̄ docu-
mentū q̄ melius est malum sta-
tīm corrigere q̄ correctionē dif-
ferre contra platos qui diu celāt
subditis debitū suum donec ha-
beāt vnde possint euadēcius pu-
niri sicut plage putrescunt q̄n

non curant. Vñ dicit augustinus
q̄ non p̄tinēt ad innocentē sine
re malum. Tercium documē
tum ē q̄ duo sūt q̄ p̄tinēt ad p̄
latum respectu subditi. Pri
mum est eum preseruare a p̄ccō
ei precauendo de mali oportunita
te. et ideo dicit q̄ debet cohibere
subditū a peccato. Scdm̄ est
punire p̄ccm̄ quia dicit q̄ sicut
debet cohibere p̄ccā ita et punire

Quartū documētū q̄ dupli
cī ex causa debet p̄latus punire
peccatum subditi sc̄z ad corrigē
dum punitū et ad terrendum a
lium vt iste inquit corrigat ex
p̄m̄ento: et aliter terreat exem
plo. et ideo q̄uis correctio non
expectetur eius qui plectit. tam̄
p̄pter exemplum nō est in eo cor
rectio obmittenda.

Decimasexta veritas q̄
v̄ omne initium ad aliq̄uē
sui generis finem et oīs
ps ab vniuersum cuius est pars
refertur. id circo pap̄ domesti
ca reducit ad ciuilem. ca. eodem.

Ex quo dicto accipiunt̄ duo
moralia documēta. Primū
est q̄ omnis pars debet regulari
s̄m̄ leges sui totius q̄a omnis
pars inq̄t reducit̄ ad vniuersū
sum cuius ē pars. Scdm̄ do
cumentum q̄ bonum p̄t̄ulaē or
dinaē ad bonum commune q̄ mi

nus cōmune ad maius cōmune
quia in finem sui generis reduci
tur sicut bonum p̄sone in bonum
domus et bonum domus in bonū
ciuitatis s̄m̄ hic data exempla

Intelligendum est tamen q̄
hic videt̄ accipi ratio necessaria
ad ostendēdum q̄ ratio natural̄
deducit vnā debē esse monarchā
in hoc mundo si ratio augustinī
aliquid valet. non em̄ probat
q̄ bonum domus reducit̄ ad bo
num ciuitatis nisi q̄ domus est
ps ciuitatis sed ita est ps totū
vniuersi vnum regnum sicut do
mus vnius ciuitatis. Et ideo si
cut bonum vnius domus est p̄t̄
bonū ciuitatis ita bonū vni⁹ reg
ni est p̄pter bonum totius mun
di. et tūc bonum istū totius vni
uersi nō potest intendere regulā
do nisi ille qui h̄z p̄ncipatū in v
niuerso sicut bonum regni vnius
nō potest ordinaē nisi ille q̄ p̄nci
patur in tali regno.

Decimasextima veritas
v̄ q̄ ex scripturis veteribz
et nouis q̄s canonicas
appellamus fides accepta est ex
qua iustus viuit. ca. xvij. Ex
quo accipit̄ documētū q̄ cum
omnium istaz scripturaz sit auc
toritas vna q̄cumq; negat aliq̄d
in diuina scripturā d̄ctum negat
fidē acceptam ex ea.

Icesima octava veritas
¶ q̄ episcopatus nomen
est operis non honoris
quia dicit q̄ episcopus grece la
tine dicit̄ superintendēs. capitu
lo xix. Et ibid̄ dicit q̄ istam
sarcinam si nullus imponit p̄ci
piendo atq; inueniendo vacan
dum est veritati. Si aut̄ impo
nitur recipienda est p̄pter cari
tatis necessitatē sed nec sic om
nimodo veritatis dilectio deserē
da est ne subtrahat̄ illa suauit
tas et opprimat ista necessitas

Ex quo dicto accipiuntur duo
documenta. Primum est q̄
episcopatus fastigiū nō est pro
sequendum cum nō imponitur.
ymo omnis qui ipsum p̄sequit̄
omnino est repellendus. quia
dicit q̄ tunc magis est vacan
dum veritati. Secundū docu
mentū q̄ cum imponit̄ nō debet
ab illo qui potest p̄desse refutari
non aspiciendo ad utilitatē suā
sed ad aliorū caritatē. Intelli
gendum tñ q̄ s̄m beatum aug⁹
in isto loco episcopus non debet
totaliter sic vacare vite actiue
vt totaliter amittat vitā contē
platiuam ne opprimat illa nec
cessitas si veritas totaliter amittat̄
vt p̄dictum est.

Icesimanona veritas q̄
¶ illud qd̄ iure fit p̄fecto

iuste fit. quod autē iniuste nec
iure m̄q̄t fieri potest. Non em̄
ait iura dicenda vel putanda
sunt iniqua hominū instituta.
ca. xxi. Ex quo accipit̄ docu
mentū q̄ non omne institutū a
principē potest habere iuris racō;
quia potest ferre legem iniustā
de facto. et tñ vt hic dicit̄ nisi
s̄m rectam rationem volūtas p̄n
cipis fuerit regulata non potest
habē iuris racō;

Icesima veritas q̄ dis
t̄ cum fuissent a paganis
requirit̄ de cristo circa
principium fidei dixerunt eum
p̄issimū et immortalem factum.
et cū bonā p̄tione xp̄iano s̄ dixerunt
esse pollutos erroribus.
ca. xxiij. Et dicit̄ ibidē q̄ int̄
deos fuit discordia de cristo. q̄
apollo asseruit xp̄m esse malū.
et a iudeis iudicib; recta sententi
a iuste dampnatum. Alius
aut̄ sc; deus hecates dicit̄ eū
p̄issimum. quoz̄ neutrum ait
aug⁹ alias recipimus. nec istū
laudantem. nec illum vituperan
tem. ¶.

Icesima p̄ma veritas q̄
t̄ s̄m dicta porphirij debe
mus vitam (que deus ē.
adorare. p̄ces ad ipsum facere
p̄ imitationem et inquisitō;
inquisitio m̄q̄t purgat. s̄ imitatio

deificat affectionem sicut in propheta
 um. ca. xxij. Et istud dictum
 non reprobatur ibidem. h. commē-
 dat aug⁹. Ex quo dicto acci-
 pitur argumentū q̄ circa deum
 specialior est actus volendi q̄
 intelligendi quia inq̄rere p̄inet
 ad cognitionē. et imitatio ad vo-
 litoz. cum dicit q̄ imitatio deificat
 affectionem

f. argu. q̄

hicesima sexta veritas q̄
 oratio dominica non est
 efficax pro illis quoz fi-
 des sicut operibus mortua est. h. pro
 eis quoz fides ex dilectione vi-
 uit. capitulo xxvij. Intelligi-
 gendum tamen q̄ licet non sit
 efficax talis oratio cum dicit pa-
 ter noster ad bona eterna direc-
 te. que nullus potest directe mere-
 ri nisi existens in caritate. bene ta-
 men ad bona temporalia. vel ad
 gratiam optinendam de proprio.
 et non de condigno. et quia in
 ista oratione regnum dei postu-
 latur. ideo q̄tum ad hoc nō ha-
 bet efficaciam nisi existentibus in
 gratia

7. G.

. p. at

. 2. at

le
 q̄

conueniens
 concordans
 congruum
 condignum

hicesima tertia veritas q̄
 in ista vita non est p̄fec-
 ta pax in qua inquit si
 non facile operatione tam labili
 locutione aut volatili cogitatione
 p̄ccatur. c. eodē. Non tñ ē in-
 telligendū q̄ simplex cogitacō ē

peccatum per se nisi forte ratio
 ne delectationis adiuncte quia
 x̄ps cogitatione fuit temptatus
 sicut p̄ccō

hicesima quarta veritas q̄
 ideo durior erit mors se-
 cunda quia morte finiri
 non poterit. capitulo xxvij.
 Ex quo dicto accipitur argumē-
 tum q̄ dampnati mallent non
 esse q̄ sic esse quia durior est
 inquit eis q̄ non esse non pos-
 sint

hicesima quinta veritas
 q̄ illum bellum grauius
 et amarius cogitari pot
 q̄ ubi voluntas sit aduersa pas-
 sioni. et passio voluntati vt nul-
 lius earum victoria tales inimi-
 citie firmantur. capitulo xxvij.

Istud autē ipse declarat in si-
 mili in pena scilicet inferni ubi
 inquit sic confligit cum ipsa na-
 tura corporis vis doloris vt neu-
 tra alteri cedat. hic em̄ quando
 contingit iste conflictus. aut do-
 lor vincit. aut sensum mors adi-
 mit. aut natura vincit et dolorē
 sanitatis tollit. ibi autem inq̄t
 aug⁹. et dolor permanet vt affli-
 gatur. et natura perdurat vt sen-
 tiat quia vtrumq; ideo non de-
 ficiat ne pena deficiat. Ex
 quo dicto accipiuntur duo mo-
 tiva documenta. Primum

Primū est q̄ amarissima
est vita hominis que est in cō-
nua passionum pugna q̄ istam
penam compat pene inferni.

Secundum documentū q̄ qui
libet vt fugiat t̄tam miseriam
debet conari int̄se ad militan-
dum cōtra passiones vt ipsas
subiciat totaliter quia aliter si
aut dicit q̄ dyabolus nunq̄ dor-
mit id est nunq̄ requiescit. ita
dicit q̄ iste non habet aliquā
requiem int̄stimo bello lassatus

Sed oritur dubium quia pi-
ce videt ille qui vincit et nō re-
sistit q̄ ille qui sic resistit vt nō
vincat nec vincat qui dicit pse-
uerans. Dicit aut̄ q̄ licet sit
peior t̄n iste plus affligit q̄uis
et post malum consumatū ille p̄
affligat.

P Incipiunt veritates ac floēs
libri viceſimi.:

In viceſimo libro p̄ma
i veritas ē q̄ q̄ non solū
in bono sunt mali et in
malo boni quod v̄tq̄ videt in
iustum. verum et plerumq̄ ma-
lis mala et bonis bona pueniūt
Ideo m̄q̄t magis inscrutabilia
sūt iudicia dei et inuestigabiles
vie eius. ca. ij. circa mediū.
Istarum aut̄ differentiā h̄a

benē exempla in scriptura veteris
testamenti. Primo de a-
braham q̄ cum esset bonus semper
habuit bona et p̄spera huius
mundi. Secundus de pha-
raone qui cum esset malus ha-
buit mala et horribilia in decē
plagis egypti. Tercio de da-
uid qui cum esset bonus habuit
quasi semp̄ mala et p̄secuciones
Quarto de assuero qui cū esset
malus et infidelis semp̄ habuit
in vita sua bona vt patet in li-
bro hester p̄ totū.

Secunda veritas q̄ in tes-
timonijs diuine scriptu-
re p̄ferendis ouerenter
p̄mittunt testimonia noui tes-
tamenti testimonijs antiq̄. ca.
iij. Istud aut̄ dictum ipse
probat. p̄mo racione et postea
auctoritate. Racione q̄ quis
vetera antepnenda sint t̄pore
t̄n noua inq̄tum talia antepo-
nenda sunt dignitate. Sec̄do
declarat istud auctoritate quia
dicit cristus in euuāgelio. Om-
nis scriba doctus p̄fert de the-
sauro suo noua et vetera. et
notat ibi auḡ. q̄ nō dicit vete-
ra et noua s̄ noua et vetera.

Tercia veritas q̄ nullus
t malus in die iudicij cō-
dempnabit alium. sed
ideo dicunt aliq̄ alios d̄p̄nat

quia eorum compacione adempna
buntur: sic dicit de regina austri
et niniuitis. Et isto modo expo
nit illa testimonia euangelica
que videntur oppositum sonare. ca
pitulo quinto. Intelligendum
est quod in eodem capitulo habet tri
plex iudicium. Primum est
sententiationis. et istud pertinet
bit ad solum christum quia ipse est solus
iudex omnium. Secundum est iu
dicium compacionis. et istud perti
nebit ad minus malos respectu
magis malorum: sicut dicit de re
gina austri quemadmodum
solent minus turpia in compa
cione magis turpius acceptari.

Tercium est iudicium appro
bationis. et secundum istud iudicabunt
omnes sancti sicut dicit christus
in euangelio. propterea vestri
iudices erunt scilicet de apostolis.

Sed oritur dubium quomodo
triginta apostoli dicunt iudicare duo
decim tribus israel specialiter si
hoc facient omnes sancti. Et
dicit beatus augustinus ibi quod nu
merus duodenarius non accipitur
ibi nisi pro vniuersitate sanctorum.
Quod probat dupliciter. Pri
mo quia si non essent nisi triginta. bea
tus paulus non haberet ibi tro
num duodecimium. cum propter ipsum
omnino mathia fuerit triginta apostoli.

Secundo ostendit quod per triginta tri

bus israel intelligitur vniuersitas iu
dicandorum. alioquin cum tribus leui
sit triginta. distinctis effraym et ma
nasse illa non iudicaretur. Quod
autem numerus duodenarius sig
nificet vniuersitatem declarat per
duas partes numeri septenarij: quod
plerumque significat vniuersitas:
que due partes id est tria et quatuor
altera per alteram multiplicata
id est quater tria vel ter quatuor red
dunt triginta.

Varia veritas quod sicut sunt
due regenerationes: vna
que fit secundum fidem per bap
tismum: altera que fit per carnem
quod fiet in eius corruptione et im
mortalitate per iudicium nouissi
mum et magnum. ita et due sunt
resurrectiones. Vna prima que nunc
est animarum que venire non per
mittit in mortem secundam. Alia se
cunda que non nunc sed in seculi fi
ne futura est nec animarum sed corporum est
quod per vltimum iudicium alios mittit
in mortem alios in eam vitam que non
habet mortem. ca. vi.

Vita veritas quod opinio
quod fuit antiquorum sex milibus
libus annorum durare
mundum a prima hominis in
stitutione sicut sex fuerunt dies
in quibus formatus est mundus
Et istud dictum ostendit per dic
tum apostoli. Et apud deum inquit

mille anni sunt vnus dies et vnus dies sunt mille anni ca. vij. Et dicit ibi aug⁹ q^d ista opinio est satis tollerabil^{is} si aliqua delicia spūales in illo sab^o bato affuturē sanctis p^{er} dei p^{re}senciam crederent. nisi qui a ponunt delectaciones carnis in sanctis pro illis mille annis añ pfectam glōrificacōnem. Et dicit aug⁹ q^d istius opiniois dicunt ad p^{re}fatā suam opinionē q^d postea scz q^uq^{ue} milibus annis laps^{is} .i. cōpletis resurreccōe eorum facta in septimo millenario annoz regnare sanctos cum cristo mille annis tanq^{uam} in sab bato ppter illud q^{uod} scriptū est in apoc. Sancti regnabunt cū cristo mille annis. ca. vij. Et adiungit q^d ipse fuit aliq^{uando} istius opiniois. Intelligendū est tñ q^d ad soluendū istorum motū dicit q^d mille anni de q^{uibus} bus dicit in apocaliphi quibus sancti regnabunt cū cristo possunt dupliciter intelligi Aut literaliter scz pro sexto millenario in cuius fine fiet ista res. cuius millenarij nunc spacia posteriora voluunt. Aut pro omni tēpore futuro q^{uod} omnis denari⁹ significat plenitudinem tēporis et denarius millenarius q^{uod} dicitur solidum reddit;

Septima veritas q^{uod} tribus annis et sex mensibus legitur dyabolus totis suis suorū q^{uod} viribus seuiturus et istud refert ad tēpora añcristi Intelligendum tñ q^d in laudem sanctorū qui illo tēpore erūt dicit sic aug⁹ in eoz qui tunc futuri sunt compacōne quid sum⁹ q^{uod} ad illos probandos tautus soluetur inimicus cum quo ligato nos tātis pericul^o dimicamus. Ex quo loco accipit argūmentū q^d illi qui erunt tpe añcristi erunt pfectissimi et sanctissimi a principe milicie nostre xpo ad bellum arduissimum reseruati hoc est a xpo .i.

Septima veritas q^{uod} reliquatio dyaboli que habetur in apoc. est cohibere et refrenare ab eo potestatem seducendi et possidendi eos qui sūt liberandi. ca. vij.

Octava veritas q^{uod} si aliq^{uando} tpe añcristi ab eo victi fuerint ipsum secuti nō eos credimus ad numerū p^{re}destinatorū p^{er}tinere. ca. viij. Et ibidē dicit argumentando q^d tempore illius tribulacionis nullus ad fidem accedet sed tñ remanebunt qui erant. et postea dicit determinando q^d aliq^{uando} possunt accedere et alij recedere.

Sed oritur dubium quare non
poterunt perire illi qui sequen-
tur antepm sicut de alijs q̄tis
cumq; peccatis quia dicit hic au-
gustinus q̄ illi non p̄tinent ad
numerū predestinatorū. Dicit
q̄ totus eius exercitus dicit cō-
burendus. Et ideo forte nulli li-
cebit perire.

Una veritas q̄ piorum
n̄ mortuorū anime non se-
pantur ab ecclesia que
nunc est regnum cristi alioquin
ad altare dei non fieret eorū me-
moriam in communicatione corpo-
ris cristi: nec aliter p̄desset in-
perire ad baptismum eius cur-
re ne s̄n illo finiat̄ hec vita: nec
ad reconciliationem si forte per-
impenitentiam malam et conscienci-
am quisq; ab eo corpore sepatus
est. cur em̄ ista sunt inquit nisi
quia fideles defuncti membra sūt
eius. capitulo nono. Ex hoc
accipitur argumentū q̄ ecclesia
habet auctoritatē super animas
defunctorū quia sunt membra ec-
clesie et ideo vident̄ subici capi-
ti eius. bene credunt aliqui q̄
defuncti possunt absolui et exco-
municari. Sed quia ista mō-
ita cluderet de sanctis sicut de
alijs. ideo non videtur ecclesi-
astica auctoritas extendi ad eos
per modum iudicij sed tantum

modo p̄ modū suffragij.

Secunda veritas q̄ gen-
tes quas beatus iohannes
appellat in apocalip-
si gog et magogh non sunt acci-
piende q̄si sint in aliq̄ pte terra-
rum barbari: siue vt quidā pu-
tant gethas et massagethas. pp-
ter litteras horum nominum p̄-
mas: siue aliquos alemgenas.
toto namq; orbe terrarum signa-
ti sunt isti esse cum dictum ē na-
tiones que sunt in quorū angul-
terre. ca. xi.

Secunda veritas q̄ q̄n-
dicit̄ in apocalip̄si q̄ de-
scendit ignis de celo et
deuorauit eos scilicet persecuto-
res fidelū. Iste inquit ignis po-
test accipi dupliciter. Aut spiri-
tualiter p̄ illo zelo malicie q̄ ex-
cruciantur ministri antecristi
quia non poterunt sanctos vin-
cere. Unde dicit augustinus q̄
quia dei munere insuperabiles
facti sunt inde cruciantur inimi-
ci. Alio modo potest accipi
corporaliter pro illa plaga qua
percutiendi sunt hostes ecclesie
veramente iam cristo quos inueni-
et super terram quando interficit
et antecristum spiritu oris sui.
Dicit tamen q̄ istud non erit
vltimum supplicium dampna-
torum. capitulo duodecimo.

Ex quo dicto accipiuntur duo
theologica documenta. Pri-
mum est quod christus venturus est
ad interficiendum antequam an-
tequam veniat ad iudicium. vltimū
quia dicit quod istud non est vlti-
mum supplicium. Secundū
documentū quod quoniam christus interfi-
ciet antequam spiritu oris sui tunc
ignis descendet de celo deuoran-
do eius exercitū. quod de ista pla-
ga intelligit beatus augustinus illud ap-
ocalypsis. Descendet ignis etc.

Undecima veritas quod tunc
ante antequam christi membra christi
ipsi domino maxime atque
fortissime cohererunt quo magis
tempore quanto erit acriter impetū belli
tanto maior gloria vincendi. et
tanto densior corona martirij.
ca. xiiij. Ex quo dicto accipi-
untur duo theologica documenta.

Primum est quod tempore illius per-
secutionis erunt vici perfectissimi
quia circa difficillima bella vic-
toriosi. Secundum quod tempore illo
erunt martires victoriosissimi
et preclarissimi quod circa illam per-
secutionem dicit quod est densior co-
rona martirij. Intelligendum
tamen quod martires illi singulariter
commendantur propter duo. Pri-
mo propter atrocitatem persecutionis
quia tunc soluet sathanas qui
a principio ecclesie fuit ligatus

ut seruiat totis conatibus. et ideo
excitabit persecutionem atque atrocissimam

Secundo propter sagacitatem de-
ceptionis. quod in principio ecclesie
martires faciebant miracula ante
oculos carnificum. tunc autem
tortor faciet miracula ante oculos
martirum. etc.

Decidima veritas quod
est bestia quam nominat
beatus iohannes in apocalyp-
si pseudo propheta bene potest intelli-
gi impia ciuitas cuius pseudo
propheta antequam christus erit caput.
ca. xiiij.

Undecima veritas quod
quod mutatione rerum non om-
nino modo interitu transibit
hic mundus. Unde cum dicit
apostolus Preterit figura huius
mundi vultus sicut sollicitudine
esse. figura magis augustinus preterit non
natura ca. eodē. Ex quo dicto
oriuntur duo theologica docu-
menta. Primum est quod mundus
iste quantum ad partes sui principa-
les substantialiter non mutabi-
tur quia dicit quod non interibit.

Secundum est quod transmutabitur
accidentaliter ut remoueat per
alterationem in melius. ideo di-
cit quod figura preterit. etc.

Undecima veritas quod
quod in die iudicij non erit
vultus liber omnium sed

singuli singulorum. Iste autem
liber s̄m cum erit quedam vis
diuina qua fiet vt cuiq; sua op
ta omnia vel bona vl mala in me
moriam reuocentur atq; ita vt
omnes iudicentur s̄m illa que
mētis intuitu mira celeritate cer
nentur. capitulo xiiii. Sed
ocitur dubium si cuiuslibet act⁹
eodem modo omnib; alijs notū
erunt. Dicitur autē q; sic s̄m
apostolū quia dies domini om
nia declarabit ad manifestand
dam iudicis equitatem. illud
enim erit iudicium publicum et
non secretū. Secundum du
bium quomodo poterit fieri tal
manifestatio ita cito. Dicitur
autē q; de omnib; actib; prete
ritis apd quemlibet remnet dis
positio apud intellectum indeli
bilis q̄uis illa corrupatur q̄
est in sensu cum in intellectualib;
non cadat obliuio sicut de ange
lis declarat. Et tunc deus osten
det cuiuslibet animam sibi et a
lijs intuitiue. et sic intuebit ibi
quilibet omnes dispositiōes il
las intelligibiles p quas fit re
cordatio intellectiua. et sic om
nia intelligentur simul sicut vi
sus noster intuetur vno intuitu
celum cum omnib; stellis in eo
nobis visibilib; q; autem ibi
fit talis notitia accipit ex isto

teptu de mentis intuitu. S;
remanet dubium si erit vnus
actus intelligendi sicut videtur
celum cum stellis vnico actu vi
dendi. Dicitur autem q; nec
hic noster actus videndi ē vn⁹
cum obiecta sint specie differen
tia etiam in ratione visibil⁹ et
vnus visio maneat alteri⁹ dis
cedente. Et per istum modum
videtur q; intellectus videns in
tuitiue multa obiecta habeat de
ipsis actus distinctos.

Extadecima veritas q;
ficut non absurde credi
videtur antiq; sanctos
an̄ cristi aduentū fuisse in locis
ab impiorum tormentis remo
tissimis tamen apud inferos es
se donec inde sāguis cristi ipsos
trueret. proinde inquit boni fi
deles effuso illo precio iam re
dempti prorsus inferos iam ne
sciunt donec receptis corporib;
bona recipient que merentur. ca
pitulo quindodemo. Ex quo
dicto accipitur documentum q;
purgatorium non sit in inferno
sed in hoc mundo. quia dicit
q; boni fideles infernum nesci
unt. et illo modo quo sancti pa
tres. tamen videtur q; ipse lo
quitur hic de vicijs perfectis qui
nichil habent purgandum.

Scima septima veritas

¶ **D** q̄ cum fragracōe mun-
dana elementoz corpo-
ralium qualitates que corporibz
nostris corruptibilibz congrue-
bant ardendo pitus interibūt
atq; ipsa substantia ipsas qua-
litates habebit que corporibus
immortalibz mirabili mutacōne
adueniunt vt scz mundus in me-
lius amutatus apte accommo-
datur hominibz et carne in ma-
lius innouatis. ca. xvi. Ex q̄
dicto accipiunt̄ duo theologi-
ca documenta. Primum est
q̄ sicut corpus hominis modo
suo glorificabit̄ p̄ corporis dotes
ita totus mundus suo modo q̄si
glorificabit̄ ita q̄ corpora sup̄ce-
lestia et elementa habeant suas
dotes pulchritudinis q̄s nunc
non habent. quia dicit q̄ pro-
porcionaliter in melius immuta-
bitur mundus sicut homines.
Scdm̄ documentū q̄ elem̄ta
mundi erunt sup̄naturaliter p̄-
petuo immutanda ad p̄fectioēs
excedētes eoz naturam. sicut a-
nima suo modo. quia dicit q̄
qualitates q̄s nunc habent in-
teribunt cum iste sint natura-
les et alie inducent̄. et ideo nō pos-
sunt esse nisi supernaturales.
Intelligendū tamen est q̄ bea-
tus aug⁹ remanet in dubio de

marē vtrum maē post iudicium
remanebit sicut est vel non. ne-
forte per illud incendiū totaliter
deficet quia dicit̄ in apocalip̄si
Marē iam non est. tñ cum maē
magis p̄tineat ad p̄fctōz vniūsi
sicut aqua est nobilius elemen-
tum q̄ terra non dubitant mo-
derni doctores q̄n mare remane-
at sicut aer. Dicūt tñ aliqui q̄
mare mediterraneum destruet̄
et fiet vnum maē. coopiens ter-
ram ex omni p̄te sicut fuit crea-
tum a p̄ncipio et talis est elem̄-
toz ordo. quia ista terre discoop-
tio fuit facta p̄pter vitam cor-
ruptibilium animalium que tūc
non erunt. et ad istud potest il-
lud apocalip̄si referri. Maē iam
nō est. . .

Scima octava veritas q̄

¶ **D** quando dicunt̄ celi ar-
suri a beato petro nō in-
telligit̄ de celis sūmis in quibz
sol et luna ac sidera sūt s; istos
celos aereos intelligi oportet.
Terra aut̄ inquit̄ dicit̄ peritura
sicut in diluuiō. ca. xvij. Et ad-
iungit̄ ibidē aug⁹. si q̄s querat
an post factum iudiciū ardebit
hic mundus vt renouet̄ vbi erūt
corpa sanctorū iam resuscitatorū
Respondet aug⁹ q̄ ita alte erūt
q̄ ille ignis non poterit eos at-
tingere aut eorum corpora iam

impassibilia illum ignem nō tē
mebunt. Ex istis dictis acci
piunt tria theologica documēta.

Primum est q̄ corpora sanc
torum post iudiciū nō statim
euolabunt ad celos cum cristo
quāa durante igne ofragacōnis
in hoc mundo erunt vt ibi dici
tur ad videndum terrū inuouaci
onem. Scdm̄ documētū q̄
ille ignis nō comburet aeris su
periorē regionem. q̄ ibi erunt
sancti vt hic inuāt sed tm̄ illā
v̄s ad quam possunt ascende
re vapores peccatorū vt fiat in rebz
maīatis vindcā. Terciū argu
mentū q̄ ignis ofragacōnis est
post iudiciū et non ante sicut
aliq̄ putant quāa omnia ofumē
tur per ignem: postea fiet resurre
ctio ⁊ postea iudiciū. iuxta illū
p̄phetiā Ignis ante ipsum p̄
cedet ⁊ inflammabit eū.

Secunda veritas q̄
d illud quod nos habem⁹
de antecristo in templo
dei sedeat: q̄ t̄c̄ habent in tēpluz
dei sedeat. tanq̄ inq̄t aug⁹ ipse
fit templū dei idest ecclesia. ca
pit. Ex quo dicto accipit̄ do
cumētum q̄ antexps̄ erit falsus
cristianus et se finget virum ec
clesiasticum ad fortius nocen
dum q̄a tēplum dei idest in mo
dum ecclesie dicit aug⁹.

Tercia veritas q̄ cum
v dicit apostolus quī te
not teneat ⁊c̄. illud est
difficile ad intelligendum. Vñ
dicit ibi aug⁹. quod dixerit ibi
apostolus me fateor penitus ig⁹
horare. ca. eodem. Et ibidem
recitat aug⁹. circa istud hominū
suspiciones. Quidam autē vo
lūt paulum hoc voluisse dixisse
de romano imperio ad vitandū
calumpniam. Alij autē cred
dunt nerone futurum antexpm̄
et resurrecturum. Alij autē nō
dum mortuum h̄ occultatū donec
reueletur vel releuet et restituar̄
ei regnum suo tempore. Dicit
tñ ibi aug⁹. q̄ mira est sic opi
nancium temeritas. S; istū
dictum difficile ibidem pertract
ans sic dicit Non absurde in
telligitur quī tenet sc; imperi
um teneat donec de medio fiat
idest tollatur de medio per ante
xpm̄ ipsū impiū. Vel aliter inq̄t
donec de medio ecclesie exeat mi
nisterium iniquitatis quod sci
ficet nunc est occultatum. Ex
prima expositione accipitur ar
gumentum q̄ antecristus pug
nabit contra romanum imperi
um. et tunc oportet q̄ ille im
perator sit fidelissimus quī resistet
ei. Ex secunda expositione
ne q̄ malum p̄secutionis oriet̄

ab ecclesia vt infra ipsam sit
pugna intestina. 2.

Icesima prima veritas q̄
v̄ q̄n dubitatur an signa
ante xp̄i sint signa men
daciū quia erunt fantastica et nō
vera aut q̄a ad falsitatē inducē
tia magis videtur aug⁹ sentite
q̄ erunt signa vera q̄a dicit q̄
q̄ndo ignis descendet de celo ad
consumendam familiam iob non
fuit ignis fantasticus sed verus
quī tñ fuit a dyabolo ministratus
cuius inquit potestas erit tunc
maxima. ca. eodē. 2.

Icesima secunda veritas
v̄ q̄ q̄n querit de illis q̄s
cristus inueniet viuen
tes de quoz p̄sona loquit̄ apos
tolus Deinde nos qui viuim⁹
qui residui sumus et si illi om̄
mino non morient̄ aut ascendē
tes obuiam cristo mira celerita
te transibunt a p̄ma morte ad
immortalitatē. dicit q̄ sc̄ds mo
dus non est impossibilis tamē
p̄mum non reprobat. ca. xx.
Et dicit ibidē q̄ q̄cquid teneat̄
de illis ip̄si non tenebuntur ad
illud dictum. Puluis es et in
puluerem reuertēris siue nullaz
inquit expient̄ mortē siue pau
lulum in aere morient̄. Sed at
tende q̄ argumentū augustini
ex verbo apostoli esset validum

nisi ita occluderet contra ipsum de
incineracione illud dictum sapi
entis. Omnia que de terra sūt
in terram p̄iter reuertētur. In
fra em̄ regulas scripture non con
tinentur p̄uilegiati.

Icesima tertia veritas
v̄ q̄ tempus et tēpora et
dimidium tēporis quibus
regnaturus dicit̄ añcristus sūt
vnus annus dimidius annus
et duo anni. Et dicit̄ ibi q̄
q̄tuoz bestie danielis significāt
q̄tuoz regna. scz assirioz p̄sarū
macedonum et romanoz. qui
hoc inquit aug⁹ nescit si sc̄e de
si detat legat iheronimi p̄sbit̄
librum in danielle satis erudite
elegāterq; op̄ositum.

Icesima quarta veritas q̄
v̄ p̄pheta malachias es
dras scz sacerdos cuius
aliq̄ scripturē vt canones habent̄
ab aliquibz credit̄. ca. xxv.
Et ibidē dicit q̄ iheronim⁹ scri
bit hanc esse op̄imonē hebreoz
Et istum inquit v̄mus mala
chiam vt patz in auctoritatibz
q̄s aug⁹ hic allegat de ip̄so Et
adiungit aug⁹ q̄ ex verb̄ illius
p̄phe videtur eundē eius haberi
q̄ in illo iudicio erunt quorum
dam purgatorie p̄ne. cū dicit
Quis sustinebit diem introitus
eius. 2.

421

icesima quinta veritas q̄
ante aduentum iudicij
saluatoris nō immerito
spectatur helyas esse venturus q̄
et nunc inquit viuere nō imme-
rito credit. ca. vicesimonono.

Istud em̄ accipit ex euange-
lio cum dicit dñs helyas quidē
uenturus est.

Icesima septa veritas q̄
v̄ p̄pheta assidue sic lo-
quitur vt pro eo qd̄ fu-
turū est verbum p̄teriti tēporis
ponatur. Istius dicti solet ra-
tio assignari cōuenientissima.
certitudo p̄phalis que est infali-
bil̄ sicut illa que p̄terierunt nul-
latenus mutari possunt: ita illa
que p̄phetisata sunt infallibilia
omnino existunt.

Incipiunt veritates ac flores
libri vicesimip̄mi.

In vicesimop̄mo li-
bro prima veritas ē
q̄ in diuinis locutio-
nibus aliquando bonū
p̄cedit malum: sicut cum dicit̄
Ibunt qui bona fecerunt in re-
surrectionem vite: qui vero ma-
la in resurrectionē iudicij. Aliquā
malum p̄cedit bonum sicut ibi
Ibunt isti in supplicium eternū
iusti autem in vitam eternam.

Ex quo dicto accipit̄ documē-
tum q̄ nullus sapiens debet in-
dignatus esse si in verbis scrip-
tis in locis scripturē p̄ponatur vt
postponat̄ cum scriptura diuina
alterut̄ p̄mittat: malos scilz
et bonos vicissim.

Caunda veritas q̄ dolor
I qui dicit̄ corporis magis
p̄tinet ad animam cum
ipsa anima corpori dolendi cau-
sa existit. Dole em̄ est anime nō
corporis. capitulo tercio. Et
si dicatur q̄ qui dicit̄ animam
tristari vel gaudere dicit̄ eam ter-
ere vel edificare. Dicit̄ aut̄ q̄
loquit̄ de anima intellectua q̄
est a passionibus organicis seq̄l̄
trata. Dic̄ autē loquit̄ aug⁹ de
anima sensitiua que sicut est p̄-
mum sentiendi ita et dolendi.

Intelligendum tñ q̄ beatus
aug⁹ intendit ex hoc dicto de-
clarare q̄ sicut corpora faciunt do-
lere animas p̄ organa q̄s tamē
non ideo mori cogunt: ita potest
ignis infernalis corporibus infer-
re dolorem et nō mortē. Et si
dicat̄ q̄lit̄ corpora dāpnator̄ pos-
sunt cum tali incendio perpetua-
ri. hoc ipse declarat in ca° sequē-
ti q̄d̄ triplici exemplo. P̄mo p̄
salamandriā qui in igne viuunt.
Secdo p̄ q̄sdā mōtes in cecilia q̄
ab ignibus oburū̄ tñ si d̄sumū̄

Tercio per carnes pauois que
morte plus q̄ p̄ annum seruā
tur a putredine. Quarto per
paleas que poma faciunt matu
ra et niuem absq; degelacione
seruant. Et ibidē adiungit
q̄ carbones nequaquā corumpi
possunt. Unde dicit q̄ illi q̄
ponunt limites terrarum solent
subtus ponē carbones ad p̄p̄p̄
tuam memoriā.

¶ Tercia veritas q̄ assidui
tas experiendi in rebo na
turalib; paulatim sub
trahit admiracionis incitamen
tum. ca. iij. Istud dictum de
clāt multis exemplis. P̄mo
in dy amāte qui non potest frā
gi ferro nisi appposito hircino
sanguine. Secundo in mag
nete attrahente ferrum ita q̄
annulum post annulum attra
hendo faceret cathenā. Ter
cio de lapide attrahente ferrū
argento interposito. Quarto
de agris in cilia vbi est que
dam spēs salis quod si in igne
ponatur fluit et liquefcit in aq̄
veto crepitat q̄ indurescit. Cri
to de fonte ita frigidus in calidis
diebo vt non possit bibi q̄ ita ca
lido in frigidis noctib; vt non
possit tāgi. Sexto de fonte in
quo faula accensa extinguit et
extincta accendit in gratationo

poli inqt ciuitate gallie. Sep
timo de lapide qui accensus ex
tingui non potest.

¶ Quarta veritas q̄ demo
nes alliciunt ad inha
bitandum in hominib;
seu alijs p̄ creaturas quas non
ip̄i sed deus condidit delecta
bilis pro sua diuersitate diuis
non vt animalia cibis s; vt spi
ritus signis que cuiusq; delecta
tioni congruunt per varia gene
ra lapidum herbarum lignoru
animalium carminum ritinei.

Sed oritur dubium q̄modo
demonēs possunt allici ad ha
bitandum in corporib;. Dicitur
q̄ istud non est de eoz natu
ra sed ex p̄iutate habituum ma
loz eo q̄ diuersę creature habe
ant diuersas significaciones spi
rituales.

¶ Quinta veritas q̄ in ter
tis paganor; fuit quod
dam templum ex mag
netib; constructum in cuius me
dio erat simulacrum ferreū pen
dens. ca. eodē. Simile fertur
q̄ fecerunt sacra cemi de sepul
chro macometi in mecha.

¶ Sexta veritas q̄ quando
in aliquib; rebo videntur
aliq̄ insolita non potest
reddi ratio nisi dicat̄ talem esse
eoz naturam. ca. vij. Et tamen

adiūgit ibi augustin⁹. Breuis
sane est ista ratio fateor sufficien-
s; responsio. Ex quo dic-
to accipitur documentū q̄ cū que-
ritur quare talis effectus est a ta-
li causa alia ratio reddi nō potest
nisi eius natura: vt si dicatur q̄
re albedo demigrat et nigredo nō
dealbat. oportet dici q̄ talis ē
sua natura. Vñ ista responsio est
vltimata in omni causa.

Septima veritas q̄ cum
f aliqua res que videtur im-
possibilis dicitur esse facta
si queratur talis effectus ratio nul-
la potest potestati dari q̄ diuina
voluntas que rebus dedit naturas
de cuius omnipotentie ratione est
vt faciat quicquid vult. capitu-
lo vii.

Octava veritas q̄ omnia
o portenta dicimus esse con-
tra naturam sed non sunt
Portentum enim fit inquit non
contra naturā sed contra quā est nō na-
tura. Et dat exemplum de stel-
la veneris quam dicit esse nobilissimam atq; pulcherrimam
omnium: de qua dicitur tempo-
re egei regis tantum fuisse porten-
tum vt mutaret colorem. magni-
tudinem. figuram. cursum. capitu-
lo octauo. Ex quo dicto acci-
piuntur duo documenta: vnum
physicum: et aliud theologicū.

Documentum physicum est
q̄ sicut aliqui existimant corpo-
ra celestia q̄to altiora tanto no-
biliora sicut dicitur de celis ita nō
dicitur de stellis quia dicit istam
nobilissimam et tamen iupiter
et saturnus sunt supra ipsam.

Documentū theologicū est
q̄ mirabilia que deus facit nun-
q̄ sunt contra naturam sed sup̄
naturam sunt et fm naturam oc-
cultam. Sed oritur dubium q̄d
facit exemplum de ista stella ad
propositum suum. Dicitur em̄
q̄ ille effectus fuit occultus no-
bis licet forte nō fuerit contra na-
turā illius stelle.

Quia veritas q̄ sicut nō
n fuit impossibile deo q̄s
voluit instituire naturas:
sic non est ei impossibile in quocum-
quod voluerit illas naturas mu-
tare. capitulo eodem. Ex quo
dicto accipitur documentum q̄
potest quodlibet in quodlibet trans-
mutare vt corporale in spiritua-
le et econuerso quia sicut potuit
instituire ita et transmutare sed
ista potuit instituire ergo inui-
cem transmutare: contra illos
qui negant deum posse conuer-
tere corruptibile in incorrupti-
bile.

Decima veritas q̄ cum
d dicitur de dampnatis

Vermis eorum non morietur et ignis eorum non extinguetur. licet aliqui hoc totum attribuunt pene anime iuxta illud Sicut tinea vestimentum et vermis lignum sic merito excruciat cor viri ego tamen ait aug⁹ ad penam corporis pertinere spiritum. ca. p. r.

Sed oritur dubium quomodo vermis potest esse immortalis cum animalia irrationalia post iudicium non sint victura. Dicit autem quod vermis potest accipi pro aliqua pena corporis forte nobis occulta preter supplicium ignis ut pote pro putredine talia corpora affligente odorati sic ignis autem aut quod irrationalia in inferno immortalia ponantur.

Undecima veritas quod idem ignis erit attributus supplicio hominum et demonum. ca. decimo. Dicit tamen ibi quod sententia fuit aliquorum doctorum quod demones habent corpora aerea in quibus ab igne cruciantur. Si quis tamen hoc negat dicit aug⁹ non est cum ipso certatione laboriosa attendendum quia licet miro modo tamen vere ignis corporeus affligere potest sicut spiritus hominis a corpore proprio affligitur. Ex quo dicto accipitur documentum quod non est certatione laboriosa attendendum

nisi contra illos qui negant necessitatem ad salutem.

Undecima veritas quod ignis ille qui affligit spiritus in inferno videtur esse incorporealis sicut oculi divinis quos elevarunt ad videndum lasarum cum esset in tormentis et sicut eius lingua et gutta et digitus lazari cum anime amborum essent separate. Et tunc hinc istam viam affligere corpus hominum igne corporali et anime igne spirituali. Dicit tamen finaliter quod spiritus igne corporali affliguntur et cruciantur. ca. p. r.

Sed oritur dubium cum non possit aliud facere nisi calefaciendo et igniendo et spiritus non possunt igniri nec calefieri quomodo possunt ab igne pati. Dicit autem quod alia est operatio ignis qua potest movere intellectum et voluntatem in ratione obiecti et illa non est de natura sua afflictiva sed ad talem ignis operationem infligit deus tristitiam que est pena spirituum et sic ille ignis dicitur causa illius pene ex divina ordinatione que per ignis immutatione obiectiva infligit talem tristitiam sicut per via baptismatis ablucione infundit gratiam.

Et decima veritas quod

Septē genera penarū in legibō
ponit tilius scz dāpnū · vinq
la · verbera · talionem · ignominā
exilium · et mortem · capitulo vn
decimo ·

Vardecima veritas q
q impugnatores ciuitatis
dei iniustum putāt q p
peccatis breui tempore perpetratis
aliqs plectatur pena eterna

Istud tamen nullatenus est
iniustum · capitulo eodē · Istā
autē iustitiam ipse declarat tri
pliciter · Primo quia de mū
dana politia pcca que breuissi
mo tēpore perpetrant vt adulte
rium et similia longissimi tempo
ris penis puniunt · et ita de ho
micidio cum quis clementer pro
ipso perpetuo incarcerat · Se
cūdo qz cū qs in re publica morte
multat non solum datur ei pro
pena mortis supplitium quod in
hora sustinet sed separatio prepa
tua ab hominum societate ·

Tertio iudices rei publice non
dant penas eternas quia vita
non est eterna · Si autem quis
posset in eternum durare non est
dubium quin iudex posset eum
in eternum punire · Ad istam
tamen declarationem intelligen
dum est q pagani qui putabāt
animas hominum esse mortales
puniebant iuste morte in q

ponebant penam eternam ·

Intelligendum etiam q si
dampnati malūt sic esse q nō
esse simpliciter sicut dicunt com
munia dicta tunc non fit eis vl
la iniustitia si deus qui eos pos
set annihilare eos seruat in ta
li statu in quo volunt plus esse
se ·

Vntadecima veritas q
q si purissimam sapientiam
habere sentire
remus q primus homo factus
fit dignus eterno supplitio qui
hoc in se peremit bonum quod
esse posset eternum · quanto in
quit primus homo magis fru
ebatur deo tanto maiore impie
tate deliquit · capitulo duodeci
mo · Ex quo dicto accipiuntur
duo moralia documenta ·

Primum est q quanto ho
mo magis est perfectus in sapi
entia tanto est sibi notior culpe
nequitia quia sic purissimam
inquit sapientiam habere mus ·

Secundum documentum q
quanto homo magis potest de
lectari in deo tanto est culpabili
or si ab eo auertat sicut de sapi
entibus ·

Extadecima veritas q
f in dampnatione mul
to plures homines e
runt q in saluatione

ut ostendat inquit quod omni-
bus debet quod si omnibus redderet
sine iusticiam iudicantis nemo
iuste reprehenderet. ca. eode.

Et dicit ibi quod si omnes damp-
narentur in nullo appareret mise-
ricordis gratia redimentis. Et si
nullus dampnaret in nullo appareret
seueritas ultionis. Et ideo dicit
quod non omnes saluantur et non
omnes dampnantur. 24

Et in septima veritas
dicitur quod ille qui facit aliquid
mali alicui aut per igno-
rantiam aut per iniusticiam
peccat. Dicunt tamen iuriste quod igno-
rantia facti excusat aliquem a
peccato quod non ignorantia iuris
quia cum ius sit conditum sine
regulam rectam naturalis ratio-
nis nullus potest excusari quoniam tenet
contra illud quod ratio naturalis
dictat. Istud tamen stare non po-
test vniuersaliter quia ubi est ra-
tionabilis ignorantia sui iuris siue
facti non potest esse voluntas que
non potest ferri in ignoratum et ubi
non potest esse voluntarium non potest
esse peccatum. ideo dico quod omnis
ignorantia siue iuris siue facti
in certo casu excusat et in certo
non excusat. Intelligendum
est tamen quod triplex est gradus
ignorantie. Primus est qui
procedit ex impotencia quia licet co-

net quantum potest ius vel factum
non potest deuenire ad eius noticiam
et ista inuincibilis dicitur et ista
quolibet excusat a toto quia nul-
lus obligatur ad impossibile.

Secundus gradus procedit ex
negligencia quia noluit diligens
insistere cum possit ad iuris noti-
ciam vel veritatem facti investiga-
do peruenire et ista excusat a tan-
to sed non a toto quia aliquid huius-
de voluntate in quantum negligencia
est voluntaria. Tercius
gradus procedit ex certa malicia
qua quis non solum negligit sed
etiam appetit ignorare. Et ista
dicitur ignorantia affectata sicut
precedens crassa et supina et talis
non excusat a tanto nec a toto
quia voluntarie ponit obicem.
Et ideo peccatum aggravatur sine du-
plicem voluntatem et ignorandi et
peccandi. 25

Et in octava veritas quod
dicitur quod tota presens vita est plena
immensis calamitatibus
ca. piii. Et istud ipse declara-
tat dupliciter. Primo quia
ignorantia et insipientia est pe-
na non parua in omnibus cum mi-
nime in rebus ymo in nobis ipsis
agnoscamus. Secundo quia
dicitur quod quilibet perlingeret mori
quod rursus infanciam incipere que
incipit a fletu. Refert tamen aug?

¶ Solus 30° d'astes nascendo ei⁹
debat. Dicit etiam aug⁹ q^o ille
risus monstruosus nichil ei boni
pretendit q^o fuit inuentor arcu⁹
magiaru⁹. Ex quo dicto acci
piuntur documentu⁹ q^o illa signa q^o
non oueniunt s^om naturam ho
mmis sed sunt monstruosa nō
sunt bonum p^otendētia ut ride re
nascendo q^on alij amumitex plo
rant.

¶ Scimanoa veritas q^o si
d nulla est spes boni in v^o
tute malle debemus in
eius afflictione remanē q^o vitio
rum dominacionem in nob⁹ per
mittere. capitulo xv. Ex quo
dicto accipiuntur duo moralia
documenta. Primum est q^o bo
num virtutis est eligendum p^o
ter se plus q^o aliq^o alia delectacō
que possit haberi. quia melius ē
inqt in virtute se tenere et delec
tabilis q^o vicijs succumbere.

¶ Scdm documentum q^o mag⁹
virtuosus est qui p^oficat opus v^o
tutis s^on spe remuneracionis cete
ris parib⁹ q^o ille qui expectat re
muneracionem. quia ille diligit
virtute p^oter se: iste aut⁹ p^oter
remuneracionem sed t^on iste est
virtuosus qui solum p^oter remu
neracōz.

¶ Decima veritas q^o p^oma
v hominis etas scilic⁹ in

fanda que sine v^ollo remisu sub
iacet carni. et scda que puericia
nuncupat vbi nondum ratio sus
cepit pugnam o^otra vitia et fere
sub omnib⁹ vitiosis delectacio
nib⁹ iacet quia nondū p^ocepti
capax est si sacmēta mediatoris
accepit: et hanc in eis finiat vi
tam translata a potestate tene
brarū in regnum dei: non solum
nō p^omis p^oparabitur eternis sed
nec v^olla post mortē purgatoria
tormentā paciet. capitulo sexto
decimo. Sed oritur dubium
vsq⁹ ad quod tēpus durat pu
ericia. Dicitur autem q^o in
fancia durat communiter vsq⁹ ad
triennium vel quadriennium. et
puericia vsq⁹ ad septenniū: ma
litia tamen supplet etatē vbi est
p^ocepti capax. Secunda du
bitatio an idem est in furiosis
et mente captis ab infantia.
Dicitur autē q^o sic per idem mo
dum quia non sunt p^ocepti ca
paces q^ontumamq⁹ viuant. Si
autē incipiunt esse tales post vsū
racionis in tali statu moriuntur
in q^o fuerunt racione priuati q^oa
ex tunc nō sunt capaces p^ocepti
nec etiam penitētie.

¶ Decimaprima veritas.

v q^o cum p^ouentum fuerit
ad etatē que p^oceptum
sā capit: subdi p^ot legis impio

suscipiendum est bellum contra
vicia et gerendum acciter. ne ad
dampnabilia peccata perducantur et
si quidem nondum victoriae
consuetudine roborati sunt facilius
vincantur. si autem vincere consue-
uerunt laboriosa difficultate su-
perant. Ex quo dicto accipi-
unt duo moralia documenta.

Primum est quod sicut in medicina
liber est obstandum principiis
egritudinum ne postquam inualuerit
infirmitas cura non possit. ita in
moralibus ante omnia est obstan-
dum incipiis ne in principia etate
malis moribus imbuantur adoles-
centes quia postea est difficilis
ma cura. Secundum documentum.

Quod consuetudine vincendi inuales-
cunt vicia sicut hostes solent su-
me audaciam victoria frequen-
ta. et ideo dicitur quod vicia facilius
vincantur ubi non sunt victoriae
consuetudine roborata.

Tertium a secunda veritas
quod si lex iubens assistit et
spiritus iubens desit per
ipsam prohibitionem desiderio pec-
cati crescente et vincente reatus
etiam peccatorum accedit.

Ex quo dicto accipitur documen-
tum quod natura humana est perna
ad prohibita. Unde dicitur in
proverbio Semp perna rei que
prohibet ei ad modum mulieris.

Istius autem signum est man-
ifestum quia cum aliqui homi-
nes timore penae tenentur sub ali-
quibus legibus vel sub aliqua lege si
excedunt legem criminibus suis
audacissime peccant. ut patet in
puerorum disciplina. que fit solum
propter timorem.

Quarta veritas
quod nonnunquam aptissima
vicia aliis viciis occultis
vincantur. que putantur esse vir-
tutes. in quibus regnat superbia.
et quedam sibi placendi altitu-
do ruinosa. sicut tunc (ait) vicia vic-
ta deputanda sunt. cum dei amo-
re vincantur. quem nisi deus ipse
non donat. nec aliter nisi per me-
diatorem dei et hominis homi-
nem christum Iesum. qui factus est per-
ticeps mortalitatis nostre. ut nos
faceret participes diuinitatis sue.
ca. eod. Istius autem dicti po-
nit duo exempla.

Primum est quod quando aliquis propter ambitum
vitat vindictam. ut pretendat
mansuetudinem. Secundum
est quod cum quis propter laudem su-
git luxuriam. ut pretendat casti-
tatem.

Quinta veritas quod
paucissimi sunt tante felici-
tatis ut ab ineunte a-
dolescencia nulla dampnabilia
peccata committant ut in flagitiis.

vel in facinoribus vel in nephariis
cuiusque impietatis erroribus sed
magna spiritus largitate opprimat
quicquid in eis possit corporali delectatione dominari. plurimi vero
precepto legis accepto cum victi fue-
rint prevalentibus vitiis ad gratiam
conferunt adiuuantem qua fiunt
et amariius penitendo et vehementer
pugnando victores. Ex
quo dicto accipitur documentum quod
expedit aliquibus cadere ut for-
ces resurgant quemadmodum se-
in agone superati fortius conantur
exercitio iterato. ideo dicit quod for-
tius dimicant post casum. Sed
certum dubium quod plus tenet deo
ad gratiarum actionem: aut inno-
cens preseruatus: a peccator reconcili-
atus. Dicitur autem quod preserua-
tus plus tenet quam dicit hic quod
est felicitior et maius bonum acce-
pit. Secundum dubium de para-
bola saluatoris ad simonem le-
prosum qui estimauit quod plus
diligit qui maiorem remissionem
accepit. et dominus ad ipsum
recte respondisti. Dicitur autem
quod sicut alius est timor filialis:
alius seruilis. ita potest dici de
gratitudinibus ut ille magis te-
neatur ad gratitudinem filialem:
et iste ad seruilem de qua ibi lo-
quitur christus quia utriusque scilicet
tam marie quam simoni remisit. et

quantum ad remissionem plus
fecit de gracia marie cui plus di-
misit tamen quantum ad simplicem
donationem non.

Tricesima quinta veritas
quod purgatorias penas esse
se nullas post iudicium
nullus estimare debet. nequaquam
tamen negandum est quin ignis
eternus pro diuersitate me-
ritorum alios grauius alios le-
uius excruciet. Sed oritur
dubium quomodo erunt pene
purgatorie cum sancti iam sur-
reperunt et sint corpora impar-
sibilia omnium electorum.

Dicitur autem quod sicut nunc ani-
me cum de natura sua sint im-
passibiles ab igne ab eo cruci-
antur in quantum est instrumen-
tum diuine iustitie. ita et tunc
de corporalibus eorum poterit esse.
Secundum dubium qua-
liter ille ignis qui est equaliter
approximatus excruciet inequaliter.
Dicitur autem quod tota inequalitas
est a voluntate diuina illam in-
fligere tristitiam.

Tricesima sexta veritas quod
quod misericordior fuit orige-
nes quam oportuit qui dyabolum
et angelos eius post gra-
uiora et diuturniora supplicia
cruendos et sanctis angelis so-
ciandos credidit. Illum autem

Illud autē qz istud & nonnulla
 alia maxime ppter alternātes
 sū cessatione beatitudines & mī
 serias statutis tēpōz interuallis
 ab istis ad illas atq; ab illis
 ad istas itus ac reditus inter/
 minabiles posuit nō immerito
 inquit aug⁹ reprobauit eccles/
 sia. ca. p. vii. Ex hoc dicto acci
 pitur argumentum qz phiā pla
 tonis decepit origenem circa ve
 rum circulaōz perpetuam vt h
 habet. Ex hoc sequit̄ docu/
 mentū multum necessariū qz cū
 phiā platonis que sū beatum
 aug^m fuit multū cōsona fidei nr̄e
 tātum hominē obtenebrauerit
 multū metuendum est ne phiā
 aristotel̄ multos a vera fide de/
 iecerit & deiciat qd̄ de phiā ne/
 quissimi aūtois nullus dubitat
 pluries in pluribz factum q̄ fōs
 quentat̄ eius modum.

Incipit septima veritas
 ¶ qz nemo sane fidei dixit
 nec dicturus est ange/
 los & sanctos oraturos pro re/
 probis in iudicio quia ecclesia
 que sanctitate pfecta est p hor/
 mimbz eternaliter cruciandis
 non orat. ca. p. vii. Unde ac
 cipit̄ documentū qz nullus debz
 orare pro illo quē constaret esse
 dampnatū quia certe tñ non su
 mus certū nō oportet cessare ab

oratione pro aliq̄ in fide defice/
 to. pro infideli autē nequaquā.
 Unde beatus greg⁹ fuit passus
 vt dicit̄ quia pro traiano ora/
 uit. S; orit̄ dubiū si orans
 pro dampnato scienter peccet
 mortaliter. Dicit̄ autē qz sic
 de dampnatione cōstanti q̄ndo
 cōstat. quia sacrilegiū videt̄ qz
 res sacre applicent̄ ad illa que
 nō sunt sūm verum facta; insti/
 tuōz; .:

Incipit octaua veritas
 ¶ qz de quibusdam nō di/
 cetur veraciter qz eis nō
 emittet̄ in hoc seculo nec in alio
 nisi essent aliqui quibz et si nō
 in isto tam remittet̄ in futuro.
 ca. eodē. Intelligendum est
 qz intēcio beati augustini in hoc
 loco est ostendere penam purga/
 toriam quia alibi non fit extra
 istum mundū remissio pccōrum
 per illud verbum qd̄ dixit xp̄us
 in euuange°. Qui peccauerit in
 sp̄m sc̄m nō remittet̄ ei in hoc
 seculo neq; in futuro.

Incipit nona veritas
 ¶ sane pōt intelligi Deus
 in ira sua cōtinebit mī/
 sericordias suas. et quātum ad
 dampnatos quia nō tanta q̄ta
 digni sunt penarum atrocitate
 cruciabunt̄ nō vt eas vel nūq̄
 subeant vel aliq̄ndo finiant sed

ut eas mitiores q̄ sint eorū me-
rita sustineant. capitulo eodem.

Ex hoc dicto accipit̄ theolo-
gicum documentū q̄ sicut deus
est superhabundans in remune-
rando ultra condignum: ita est
desistens in puniendo circa con-
dignū. sicut dicit iste textus de
dampnatis qui maxima et fero-
ci sūt digni pena.

Ficesima veritas q̄ duobus
t modis evertunt̄ vel
subvertunt̄ peccatores:
aut sicut sodomite ut pro pecca-
tis suis puniant̄: aut sicut mini-
uite ut peccata hominum destruan-
tur penitendo. capitulo eodem.

Intelligendum est tamen q̄
ipse inducit istam diuisionem
ad saluandum prophetiam io-
ne qui dixit Adhuc pl. dies et
minue subuertet̄. Ex q̄ dicto
accipit̄ documentum q̄ illud q̄
prophete proferre intellegebāt ad
litteram ipse spiritus sanctus in-
tendebat secundum mysticū sen-
sum.

Ficesima prima veritas q̄
t scismatici et heretici pos-
sunt precipere euaristie
sacramentum sed non sibi vtile
ymno noxium quo iudicent̄ gra-
uius et tardius liberent̄. capitulo
vicesimo quinto. Ex quo die-
to accipitur documentū q̄ mala

opera talium eis nocent duplici-
ter scilicet ad intensiorem puni-
tionem et seruiorem penitenciam
et contra bona opera dupliciter
proficiunt sc̄ ad penam remissi-
orem et ad celeriozem gratiā ha-
bendam.

Ficesima secunda veritas
t q̄ peior est de seculo fidei
et ex desertore oppugna-
tor eius effectus q̄ ille qui nun-
q̄ deseruit quod nunq̄ tenuit.
capitulo eodem. Et istud ipse
abducit ad ostendendum q̄ he-
retici sunt peiores q̄ simpliciter
infideles.

Ficesima tertia veritas q̄
t si aliquis fidelis diligit
uxorem suam secundum
seculum istud carnaliter et mor-
bo concupiscenciarum sicut et gen-
tes que ignorant deum. et hoc
inquit augustinus secundum veni-
am concedit apostolus ymmo
pro apostolum cristus. Ex
quo dicto accipiuntur duo the-
ologica documenta. Pri-
mum est q̄ illi qui dicunt q̄ illi
qui coeunt cum uxore ad expel-
lendum libidinem peccant mor-
taliter sunt oppositi beato augus-
tino in isto loco qui dicit apos-
tolum hoc concessisse in morbo
concupiscenciarum sicut et gen-
tes que deum ignorant. alioquin

Alioqn eade racione omnis ho
mo bibens vel comedens sola de
lectacione peccaret mortaliter.

Secundum documentum qd
licet in talibz actibz nō sit pec
catum mortale semp tñ est ve
niale quia dicit qd istud occidit
apostolus sm indulgenciā. vbi
aut nulla est culpa nlla ē neces
saria indulgenciā. Intelligē
dum est qd quoz sunt ppter q
oportet fidelem coire cum vxore.

Primum ppter officium ad
procreandū tātummodo plem
et sic est actus meritorius quia
recta racione regulatus et ad fi
nem debitū ordinatus. *Sec*
undum ad reddendū debitum
et sic est meritorius. qz homo
tenet ad hoc sm iusticiam ita
vt peccat si nō faceret cum hoc
p̄cipiat apostolus dicens. Vxor
vir debitum reddat q̄c. Omnia
aut p̄cepta apostolica sunt me
ritoria. Tercium ppter reme
dium vt vitet fornicacio seu a
dulterium. sicut dicit apostolus
Unusquisqz suam habeat ppter
fornicacōz. et iterū. Reuertimi
ni in idipsum ne temptet vs sa
thanas ppter p̄tinenciam v̄rāz.
Et isto modo videt effectualiter
pertinē ad impfectionem quā
hic peccatum nō videatur sicut
nec in illo qui fugit persecucōe

nem timēs auersionem quā
sit impfectus ymo parū est vt
sit nō meritorium cum sit fuga
tali homini consilium. Quar
tum ppter solam delectacōz. et
hic omittit p̄ccm veniale quia
obmittit circumstanciā debita
que inesse faciliter possz scz debi
ti finis. et sic non est peccatum
mortale in copula coniugali nisi
sicut in intemperancia potus et cibi
vel alia corporis que puenit ad
corporis noamētum vel alias ē
p̄hibitum sicut in diebz sacris.
Et cum arguitur in oppositū qd
fuit actum racionis iste actus
multo magis fuit ipz ymo ob
ruit dormitio. . .

hicesimaq̄ta veritas qd
t cum dicit apostolus Si
cuius opus arserit pa
dicitur detrimentum. p̄fecto ait
aug⁹ nō est ille ignis etern⁹ qz
nō dampnat sed p̄bat electos.
Hoc aut intendit de igne pur
gatorij.

hicesimaq̄ta veritas qd
t qui pro vno scelē dis
tribuet omnia sua mdi
gentibz membris cristi nisi de
sistēt a talibz non ei prodesset.
Qui ergo inq̄t dignas p̄ p̄cis
suis elemosinas facit prius eas
facere incipiat a se ipso. ita eodē
Et hoc dicto trahi p̄t illud.

ordinatissimum dictum Caritas
incipit a se ipso. cum in actu ca-
ritatis hic talem ordinem ponat.

Sed oritur dubium quia so-
let dici quod elemosine etiam pecca-
toribus profint. Dicitur autem
quod profunt ad temporalia et ad im-
petrandum gratiam non tam
directe et ad peccati remissionem
sicut hic habet: sicut nec ad ex-
ternam beatitudinem.

hicesima septima veritas quod
t deus non cui datur sed quod
animo datur attendit.
capitulo xxvii. Ex quo accipi-
tur documentum quod circumstantia
finis que intelligitur per hoc quod
dicit quo animo id est qua inten-
tione est principalissima in actu
meritorio quia illud deus prin-
cipaliter respicit ut hic habet.

hicesima septima veritas
t quod nichil prodest alicui
si baptizetur si non reci-
piat rem vel effectum eius. Ex
quo dicto accipitur documentum
quod non omnis qui recipit sacra-
mentum baptismi recipit rem vel
effectum sacramenti que est ius-
tificatio anime. Notandum
tamen quod quadrupliciter accedi
potest ad sacramentum baptismi.
Nam aliqui sunt qui reci-
piunt sacramentum et rem sacra-
menti sicut ennuus quem bap-

tizavit phisus quia cum non po-
tuerit obicere recepit et caracte-
terem baptismalem et gratiam
spiritus sancti ut habetur in ac-
tibus apostolorum. Secun-
do aliqui accipiunt sacramentum et
non rem sacramenti sicut illi qui ac-
cedunt ficti quemadmodum cre-
ditur de anania et eius uxore ibi-
dem quod temptabant spiritum sanctum
et ideo licet caractere recipere tamen
gratiam non habebant. Tercio
aliqui accipiunt rem sacramenti et
non sacramentum sicut illi qui af-
fectant baptizari et non possunt.
baptizari enim flammis bap-
tizati non est alligatus.
Unde discipuli quidam loquente petro
prius acceperunt spiritum sanctum antequam
essent baptizati ut habetur
in actibus apostolorum. Quarto
aliqui non accipiunt sacramentum nec
rem sacramenti sicut illi qui ad hunc
coguntur aut qui non intendunt bap-
tizari cum intentio requiritur in adultis
compotibus sui in omni sacramento
sicut beatus clementis.

hicesima octava veritas
t quod pauper elemosinas quod
facere et in consue-
tudine sceleris permanere. ca. eodem.

Et istam veritatem adducit contra
illos qui dicebant quod omnes facientes
opera misericordie saluabuntur
quod cumque habeant alia peccata

propter verba que dicit pp̄s
in die iudicij sola ista opa com
mendans ⁊ alia reprobandans scz
eorz carēciam.

Ricesimanona veritas
t q̄ p̄ oracionē dominicā
q̄n dicimus dimitte ⁊c̄
non debemus estimare nob̄ di
mitti nisi pua p̄c̄a s̄i quibus
esse non possumus. ca. eodem.

Ex q̄ dicto accipitur vtile do
cumentū q̄ in oracioē dominica
dimittunt̄ peccata venialia.
Istius dicti gracia intelligendū
est q̄ quatuor sunt actus p̄ter
istum in quibz dicunt̄ p̄c̄a ve
nialia dimitti siue deleri q̄ tum
ad culpam. scz gr̄ialis confessio.
episcopāl benedictio. ⁊ sumptio
dignissime eucaristie. ⁊ vinctio
extrema. Eandē aut̄ racionem
assignare possumus in ceteris sa
cramentis. :

Vadragesima veritas q̄
q̄ que sūt illa p̄c̄a que ita
impediūt vt ad regnum
dei non valeat q̄s p̄uenire de
quibz dicit cristus facite vobis
amicos de māmona inq̄tatis
difficillimum est inuenire et peri
culosum diffimire. Vnde ip̄e au
gustin⁹ dicit ibidem q̄ ipse nō
potuit ad hoc p̄uenire. ca. eodē

Ex hoc accipit̄ documentum
q̄ sunt aliq̄ p̄c̄a ad q̄z indul

genciam nullus potest p̄uenire
nisi p̄c̄a sanctorz abiuuet. q̄a
talia p̄c̄a aug⁹ hic supponit s̄
que sint illa nescit.

Vadragesima p̄ma veri
q̄ tas q̄ venialis culpa si
p̄scuet̄ ignorat̄ modus
et ideo studium videtur esse in
meliora p̄ficiendi per oraciones
et faciendi amicos de māmona
inq̄tatis sanctorz cuiā non sper
nat. Ex quo accipit̄ documē
tum q̄ peccata venialia hominū
certa esse non possunt cum mo
dus eorum ignoret̄ vt hic ha
betur.

Vadragesima sc̄da veri
q̄ tas q̄ elegantissime vi
det̄ respondisse ille qui
dicit bñ p̄cius esse viuendū vt
inter eos quisq̄ inueniatur q̄ p̄
alijs liberandis sit intercessur⁹
ca. eodē. Istam respōsionem
inducit aug⁹ a quodam respon
dēte dictis origenis q̄ dicebat
q̄ intercessione sanctorz repro
bi etiā finaliter liberandi. et q̄
p̄ hoc aliq̄ retardabant a boni
tate idcirco iste sic r̄spondit vt
aiaret alios ad bonum etiā da
to q̄ verum ess̄ dictū origenis
q̄d tñ non est v̄z.

Incipiunt veritates ac floes
libri ricesimisecondi ⁊ et. v. l. m. j.

Veritas pp.

In vicefimo fecondo libro prima veritas est q̄ magnitudo mali declarat nobilitatē ſubiecti. ſicut declarat duplici ex-
emplo. **Primo** oculo ceco. qz cecitas oculi ex ſua vitioſitate indicat oculi nobilitatē. ſcilicet q̄
est luminis capax. **Secundo**
in angelo malo. qz naturam angelicam optimā fuiſſe inſtitutā
demonſtrat vitium. q̄ miſera eſt
ca. pmo.

h. 10. c. 4.
h. 1. nobilitas
ex. 2.

Secunda veritas q̄ deus nō ſolum p̄ſentia et p̄terita iam fecit. ſed et futura. quia omnia (inquit) ante ſeula diſpoſuit: ſicut ait ſi deus voluerit non q̄ deus inquit mutet voluntatē. ſed qz illud (quod) eternaliter p̄ſciuerit. capitulo ſecondo. Ex q̄ dicto accipiuntur duo theologica documenta.

Joh. 5. 19.

1. Primum eſt q̄ deus p̄duxit ab eterno oīa creata in eſſe. ſm q̄d ſicut ponit doctor ſubtilis. qz hic dicit aug⁹ q̄ omnia futura fecit. quia ante tēpora ipſa omnia diſpoſuit. **Secūm** documentū. q̄ deus nō poteſt aliquid ordinare de nōuo. q̄d nō ordinauit ab eterno. qz de⁹ (ut dicit) nō poteſt mutare voluntatē. niſi ſm q̄ omnia ab eterno p̄ſciuit. Et iſtius eſt ratio clara. qz ſi aliq̄d alit diſpo-

neretiam illā futura diſpoſitō. n̄ p̄cediſſet ab eterno. ut notū eſt.

Etia veritas q̄ ſicut deus animaz. q̄ magis diſtat a corpe q̄ celū a terra. vniuit corporita poterit corpus terra ad celum et tollē ſic animā inclinauit ad corpe. Et dicit ibi dē q̄ mirabilius videt eſſe in corporalibus ſpūalia. q̄ terete q̄ corporalia. corporalibus copulata. ca. iiii.
Et iſtō inducit ad oſtendēdū quōd corpora n̄a poterūt perpetuo eſſe in celo.

Quarta veritas q̄ tria in q̄ credibilia hominibus mūdi ponunt circa fidem xp̄ianam. **Primū** eſt q̄ x̄ps reſurrexit et in celū aſcendit. **Secūm** q̄ mundus tē tā incredibilem credidit. **Tercū** q̄ quōd homines tā impti ſic fuerūt apoſtoli ſm ſeculū. et tā incredibilem tam efficaciter credi facere potuerūt. ca. v. **In** telligendū tñ q̄ intēcio b̄i aug⁹ in h̄ loco ē ex duobus ſeq̄ntibus incredibilem q̄ tāz tetra eſſe aſpiciunt. **ostendē** primum incredibile eſſe credendū qz iſta n̄ ſūt min⁹ credibilia. et idō p̄cedit a miōri. **Un** dicit in eodē ca^o p̄cedēdo a miōri q̄ iſta nō ſunt min⁹ credibilia q̄ p̄to testes fuerūt aſcepti biliores tanto doctrina eorum ſe ipſam mirabilius perſuaſit.

Sed attendendū q̄ ad ostēdē
dum magnitudinē istius mira-
culi q̄ res tam incredibilē credi-
ta est ipse inducit tullīū admi-
rantē de hoc q̄ t̄p̄ibz tam vltis
q̄n gens erat maior erudita po-
tuit romulus p̄ deo accipi. nec
est s̄m ipsum tam mirabile de
alijs dijs. qui tēpore antiquo q̄
populus erat indoctus fuerat p̄
dijs acceptati. Et ideo constat q̄
populus fuit maḡ eruditus t̄p̄e
xpi q̄ t̄p̄e romuli ex rāōe poste-
ritatis quā tullius assignat.

Quinta veritas q̄ mors
q̄ ceteris penis magis for-
midat. Ex quo acci-
pit dictum q̄ vltimum terribi-
lium est mors quia in hoc sup-
plicio amittit̄ tale esse in alijs
aut solum bñ esse.

Sexta veritas q̄ nullū bel-
lū s̄m cyceronē a citate
optima suscipi debet ni-
si pro fide aut pro salute. capi-
tulo codē. Et ista duo ipse de-
clarat ibidem. Primo q̄tum
ad salutē dicit q̄ salus ciuita-
tis ē vt eterna p̄maneat q̄uis
pro eius salute ciues laudabi-
liter moriant̄. Secūdo q̄tum
ad fidē sc̄ vt datam fidem non
frangant. sicut dat exemplum
de segūtinis qui maluerūt se
ipsos cum sua ciuitate obire

Propter fidem romani seruandam
q̄ se in manibz hamibalis
tradere qui erat hostis romano-
rum. Ex istis autem dictis
accipitur p̄clarum ciuile docū-
tum q̄ ciues optime ciuitatis n̄
debent se in bello morti exponere
nisi pro defensione ciuitatis et
pro fidelitate dominis suis ser-
uanda et pro istis laudabiliter
se morti exponunt.

Septima veritas q̄ cum
querit̄ ab infidelibz que
nō sunt modo talia mi-
racula q̄lia antiq̄tus facta predi-
camus. possumus eis respondere
q̄ tunc fuit necesse anteq̄ cre-
deret mundus et non postea q̄
crediderit. ca. viij.

Octava veritas q̄ cance-
o vt dicit̄ medici est mor-
bus incurabilis quia vt
dicit̄ auḡ p̄picias fert omnem
curam circa illum morbum ob-
mittendam. ca. ix. Et vulgo
dicit̄. Noli me tāgere.

Nonna veritas q̄ baptis-
m̄ tēpore augustini ha-
buit efficaciam ad inhe-
ritates corporales. plerūq; au-
tandas. sicut ibidem ostendit
multis exēplis et miracul̄.

Decima veritas q̄ sic or-
dinata sūt elementa vt
terra sit primum. aqua

secundum . aer tertium . et celum
quartum . et super omnia anime natura . Et dicit quod aristoteles quantum
corpus esse dixerat : plato
vero nullum . capitulo xi . Sed
causam dubium quare augustinus
non facit mentionem de elemento
ignis . Dicitur autem quod ipse
fuit istius opinionis cum plato
tunc quod celum et omnia corpora
celestia essent de natura ignis :
nec esse nisi aerem inter orbem
lune et nos . Sed in dubium
si aristoteles ponens speram ignis
inter celum et aerem potuit
demonstrare eam cum non precipitatur
sensu . Dicitur quod ad hoc sunt
aliquae coniecturae : nec tamen apparent
rationes demonstratiuae :
ponunt tamen celum esse ignem nisi
forte videtur ignem quod aristoteles
quantam essenciam non est
rationabile .

Undecima veritas quod miracula
falsorum deorum que pagani referunt
faciunt pro fide nostra sicut varro ait inquit
augustinus de uestali virgine que cum periclitaretur
facta suspitione de stupro cribis implevisse
de aqua dii tiberis et ad suos iudices
nulla eius parte stultitiam portasse . Et dicit
ibi augustinus quod sicut angelus vel deus
non potuit illis pondus suspendere

ut aque natura videatur esse immutata
ita deus omnipotens quod omnia creavit
terreno corpori potest graue conferre
poterit ut in eodem elemento habitet
viniatum corpus ubi voluerit viniatus
spiritus . Ex quo dicto accipitur
argumentum quod grauitas est causa
accidentalis quia dicit quod deus
potest eam a corpore separare et tunc
lapis non moueretur naturaliter
deorsum sed staet .

Undecima veritas quod dubium est
utrum fetus qui moriuntur in utero
resurgunt in iudicio . Unde dicit sic
Sicut ipsos resurrecturos affirmare
ita negare non audeo . quoniam non
videam quomodo ad eos resurrectio
mortuorum non pertineat si non
emanant de numero mortuorum .
capitulo xij . Attendendum est circa hoc
quod huiusmodi ista questio tempore beati
augustini fuerit incerta tamen nunc
omniter est determinata quod sic quia
ex quo fetus fuit vere animatus
fuit vere homo et omnes homines
oportet manifestari post resurrectioem
ante tribunal christi sicut dicit scriptura .

Etiam deinde veritas quod infantes
qui nascuntur licet non dum habeant
debitam quantitate in corpore
habeant tamen in seminali matre
et ideo dicit quod ipsi non sunt
resurrecturi in ea corporis exiguitate

qua mortui sunt sed qd eis tunc
 diu decessurum eat tēpore hoc
 sunt illo die dei opere miro & ce
 lerrimo recepturi. ca. xxiij. Ex
 quo dicto accipit documentum
 qd quilibet resurget in tanta qn
 titate q̄tam habuit in potēcia
 dum fuit natus fm̄ oplexionez
 corporis sui. Unde si aliquod
 fuit impedimentū augm̄ti resurgz
 maior sicut forte in paupibz q̄
 ex defectu alimentū efficiuntur
 minores. Item sequit̄ aliud
 documentū ex isto scz qd nullus
 resurget minor q̄ fuerit qz resur
 get in q̄titate quam habuit in
 potēcia et ultra ipsam nō potest
 transire tñ maiores q̄ fuerunt
 multi resurgēt fm̄ p̄missa.

¶ **Q**uartadecima veritas qd
 restat vt in resurrectione
 mortuoz recipiat vnus
 quisqz mensuram quam vel ha
 buit in iuuetute eciam si mortu
 us ē senex v̄l fuit habitus si an
 mortuus est. ca. xv. Et istud
 dictum apostoli In plenitudine
 siue in mensuram plenitudinis
 etatis cristi. ibidē exponit aug⁹
 dupliciter Vno modo qd nec in
 fra nec vltra iuuenilem formā
 resurgent corpora mortuorū nisi
 in ea vsqz ad quam xpm̄ venis
 se agnoscimus. circa. xxx. q̄ppe
 annos posuerunt docti seculi in

uentutē que ex tunc patit̄ de tel
 mentū. Alio modo vt intelli
 gat qd corpus cristi mistiā tūc
 pficiet.

¶ **V**ntadecima veritas qd
 licet aliq̄ dixerunt om̄
 nes debē resurgē in sexu
 masculino p̄pter hoc qd dicit a/
 postolus In virum p̄fectum om
 nes occurrere tñ est melius sa/
 p̄te qd in vtroqz sexu fiat resu
 rectio. ca. xvij. Et ad illud
 dictum apostoli dicit qd diuina
 scriptura accipit viz p̄ viro & mu
 liere sicut dicit psalmista Bea
 tus vir q̄.

¶ **S**extadecima veritas qd
 sicut si de limo vas fiet
 quod rursus in eundē li
 mum red actum totū de toto itez
 fieret non esset necesse vt eadem
 ps limi que in ansa fuit ad an
 sam rediret sic et capilli tocies
 tonsi et vngues tocies secti ad
 sua loca de formiter non redibūt
 sed tñ resurgenti nō peribūt q̄a
 in eandē carnem vt quēcumqz
 locum teneāt seruata p̄cium cō
 gruencia materie mutabilitate
 vertent. ca. xix. Ex quo dicto
 accipiuntur q̄tuor mirabilia.
 Primū est qd in resurrectione nō
 redibunt eedē ptes materie ad
 easdē corporis ptes quia simili
 tudo quā adducit hoc implicite

affirmat & tunc per consequens partes
non erunt eodem numero propter ali-
am & aliam materiam que fuerit
in hac vita. Secundum mirabile
quod non solum materia corporis
quam habuit in morte sed in illa
que fuit in homine ablata omni
superfluitate redibit. Tercium
mirabile quod homines erunt incom-
parabiliter maiores quam nunc sunt
quia maxima pars materie consu-
mitur in talibus superfluitatibus cum
in humano corpore continua sit
consumptio. Quartum mirabi-
le quod homines quanto plus vixerint
tanto erunt maiores quia ex di-
uino nutrimento plus fuit in
eis et consumptum et presertim de su-
perfluitatibus. Intelligendum
est tamen quod augmentum ibi non loquitur
determinando sed sub conditio-
ne si talia omnia rediret quod im-
moderata esset magnitudo.

Scilicet septima veritas

quod nichil est corpori hu-
mano perituro in resur-
rectione quod naturaliter merat si
quod deforme inquit natum fu-
erat ut ostendat penalis condi-
tio mortalium. Ex quo dicto
accipitur documentum quod omnis
deformitas monstruosa auferet
ut gibbus et senarius digitorum.
Et si ratio de pena mortalium
quam hic ponit est bona conclu-

dit etiam in dampnatis quod om-
nes erunt immortales.

Scilicet octava veritas quod
pulchritudo corporis est
partium congruentia cum
quodam suauitate in resurrecti-
one enim ait nulla est deformitas
quam facit partium incongruen-
tia ubi et quod minus est quod de-
bet unde et creator nouit in te
supplebitur et quod plus est quod
debet materie seruata integra-
te detrahet. Et si dicatur quod
modo seruabitur materie inte-
gritas cum detractio. Dicitur
quod hic accipit integritas per
sufficientiam.

Scilicet nona veritas quod

claritas corporis christi
cum resurrexit ab oculis
discipulorum potius abscondi-
ta fuisse quam deuisse credenda est
capitulo eodem. Sed oritur
dubium quomodo potuit abscon-
di. Dicitur quod illa lux impedi-
ebat oculos mouere in ratione ob-
iecti. Secunda dubitatio quod tunc
discipuli viderunt aliquem colorem
qui erat impossibile cum luce et
sic non videbant christum cum videret
colorem qui non erat in christo et sic
sensibus erant delusi quod ubique in-
tendit veritas augustinus. Dicitur quod
sicut in noctiluce de die apparet
color communis et de nocte lux.

tum tamen non crederet de nocte
color discedere ita credunt in xpi
corpore simul fuisse lucem et illu
colorem et occultauit lucem ostē
dendo colorem sicut de die nocti
lucē si tñ ista sunt incōponibilia
difficile est soluere licet facile ē
credere.

Incima veritas q̄ sodo
v. mite non fuerunt percul
si cecitate ab angel loth
vt nichil viderent sed vt hos
tium inuenire non possent.

Et dicitur ibi q̄ aorasia dici
tur grece quando aliquis non
videt ad presens q̄uis alia cer
nat. et isto modo dicit q̄ fuit
occultata discipulis lux corporis
cristi.

Incima p̄ma veritas q̄
v. decebit in illo nouo se
culo vt inditia glorio
forum vulnerū in illa immorta
li carne cernantur vbi membra
vt preciderent p̄cissa vel secta
sunt ibi cicatrices appareant sed
tñ eisde membris redditis nōn
p̄ditis q̄ q̄uis inquit que acci
derunt corpori vitia tunc erunt
deponenda vel ēpellenda non tñ
vicitutis inditia. ca. xix. Ex
quo dicto accipiunt̄ duo fidelia
doctrina. Primum ē q̄ sicut
xps resurrexit cum vulneribus
suis ita in iudicio et post iudici

um in perpetuum remanebit q̄a
talia vulnera sunt eius virtutis
inditia que dicit aug⁹ mansura
in signum gloriofi triumphi.
Et si querat̄ vtrum illa vulnera
erunt aperta sicut fuerunt in re
surrectione non video necessita
tem illius clausiomis maḡ post
ascensionem q̄ post resurrectio
nem nisi forte p̄pter corporis in
tegritatē. Secundum doctrinē
tum q̄ beatus franciscus cristi
signifer gloriofus cum suis stig
matibus et vulneribus resurget q̄
illa nō fuerunt vitia s̄ virtutis
inditia eadē racione qua sup̄ et
p̄ istum modum remanebit pe
petuo sic crucifixus sicut fuit in
morte s̄m fidem sancte matris es
clesie.

Incima secunda veritas
v. q̄ omnipotētia creatois
poterit reuocare omnia q̄
de corpore humano bestie vel ig
nis aut aliq̄ aliud elementum
assumpsit quia talia deum latere
non possunt. ca. xx. Unde ac
cipit̄ doctrinē q̄ eadē mate
ria numero reduceat̄ ad corpus
resurgentis vbiq̄ fuerit tñ
migrata q̄ p̄ naturam annichi
lari non potest. Sed oritur
dubium si omnia que assumpsa
sunt per calorem naturalem redi
bunt. Dicit̄ communiter q̄ nō

quia secundum premissa corporum magnitudo esset immoderata sed in partes que fuerunt partes. quia ille dicitur fuisse prioris donec suppleatur debita quantitas. Secunda dubitatio quia cum magna pars materie sit consumpta in morte et noua fere tota inducta circa idem corpus numero totaliter quod moritur et sepelitur non resurget. Dicitur quod sufficit quod sit idem numero principaliter licet non totaliter. et forte conuenientius videretur quod ille partes que sunt posteriores resurgerent quia magis sunt fini propinque. et istud factum fuit in christo. Et istud est forcius argumentum omnibus alijs que possent fieri.

Tercia veritas quod ab illa radice in qua omnis filius adue nascitur: prouenit ex magna ignorantia veritatis que in infantibus manifesta est: et magna habundancia vane cupiditatis que in pueris apparet quod si dimittantur vivere ut velint in flagitia et facinorosa incedunt. capitulo vicesimo secundo. Ex quo dicto accipiuntur duo theologia documenta. Primum est quod quando infantes non sunt ignorantes

5.
Sapientes signum est quod fuerunt in utero sanctificati et non cum illa radice nati sicut beatus iohannes baptista in utero clausus habuit noticiam prophetalem

Secundum argumentum quod quando pueri in illa etate operantur secundum virtutem videntur sanctificati quia non habent effectum illius radicis de qua loquitur hic augustinus: sicut iohannes cum esset octo annorum cepit querere dominum et toto corde quesivit dominum deum patrum suorum non nisi diuinitus doctus.

Ex predictis argumentis aliqui deducunt quod beatus nicholaus fuit sanctificatus in utero quia in infancia virtutis operabatur et multum apparet ista deductio. Idem legitur de beata elizabet: et eadem narrantur de beato ludouico episcopo tholosano qui in puericia floruit multis virtutibus.

Tercia quarta veritas quod nullus deberet habere fiduciam de sua innocentia ut non affligatur quia nichil innocencius inquit paruulis baptisatis et tamen ipsi a demonibus multipliciter vexantur. Unde patet quod baptisimus non delet penam sed tamen culpam peccati originalis.

Et ideo turpe est quod anima ser-
 uat corpori in homine. Secun-
 dum documentum quod quanto corpus
 est melius tanto anima cui con-
 iungitur ad seruiendum est me-
 lior et econuerso sicut hic suppo-
 nitur quod excellentia vnius est sig-
 num excellentie alterius. et per
 hanc rationem ostendit quod cor-
 pus hominis est melius corpore
 bruti. Sed contra dubium quod
 per eandem rationem probaretur
 de quolibet organo cuiuslibet po-
 tentie sensitivae cum tamen oculus
 aquile sit efficacior ad videndum.
 Dicitur autem quod oculus homi-
 nis sit nobilior quam vis ille sit effi-
 caciior quia interior in gradibus in-
 diuidualibus. et isto modo natu-
 ra specifica: aut forte potentie sunt
 eiusdem speciei et mixtio organi
 quamuis si anima tota. Et hec suf-
 ficiant.

Secunda veritas quod
 si interiora membra pos-
 sent intueri que nullum
 nunc ostendunt deus ita delect-
 tarent ut omni forme pulchri-
 tudo rationis nunc apparenti que
 oculis placet ipsius mentis que
 oculis rationis utitur preferren-
 tur arbitrio. capitulo eodem.

Ex quo dicto accipitur argu-
 mentum quod sanctorum corpora in pa-
 tria erunt nuda quia interiora

et exteriora magis decora quam aliquid
 alia res visibilis: et amictus non
 queretur nisi ad decorem tantum.

Intelligendum tamen quod ibi
 dem dicit quod in corpore hominis
 quedam sunt posita solum ad de-
 corem et non ad usum sicut max-
 imille in pectore hominis et bar-
 ba in facie que non sunt necessa-
 rie.

Secunda veritas
 quod illa animalia plura ha-
 bent admirationis que
 habent minimum molis: sicut
 magis inquit stupemus opera for-
 micarum et apum quam corpora bel-
 uarum.

Tercia veritas
 quod bona istius mundi sunt
 solatia dampnatorum
 non premia bonorum capitulo eo-
 dem.

Quarta veritas quod
 si quis vult inuenire quod
 non potest omnipotens
 habet quod non potest mentiri. capi-
 tulum xvi.

Quinta veritas quod
 secundum platonem deus potest
 illa que sunt impossibilia. et
 xvii. Intelligendum est tamen quod
 duo sunt genera impossibilium. Que
 daz ei sunt impossibilia simpliciter ut
 illa que non possunt fieri per ullam potentiam
 ut pote quod de faceret aliquid equale sibi

Alia sunt impossibilia fm q̄d
scz qz non possunt fieri a natura
cuius potēcia est limitata et ar/
tata sicut est resurrectio mortuo
rum et de talibz impossibilibus
loq̄batur plato.

Ricesima septima veritas
t q̄ plato et porphirius
quedam dixerunt que
si inter se comunicare potuissent
forte fuissent facti xpiani. pla/
to quidē dicit aug⁹. dixit ani/
mas si corporibz in eternū esse
non posse. ideo dicit eas ad cor/
pora fore reuersuras. Porphir⁹
dixit animam purgatissimam
cum redierit ad patrē ad mala
huius mundi nunq̄ esse reditu/
ram. ca. xxvij. Et ista duo si
iungantur dicit aug⁹. est illud
quod fides xpiana pmittit scz
reuerfionem anime ad corpus et
non ad istas calamitates h̄ cum
patre futuras. Ex h̄is acci/
pit argumentum q̄ resurrectio
mortuoz est comp̄hensibilis p̄
rationem naturalem vel ratione
naturali. Unde iacō platonis vi/
detur esse demonstratiua suppo/
sita anime immortalitate quam
amuniter concesserunt solertes
phi quā nulla natura potest p̄/
petuo puari suo sine. tunc em̄ ess̄
frustra cū deus et natura nichil
faciant frustra. finis aut̄ natu

alis aīe est op̄ositū p̄pter q̄d cō/
stituendum est facta: sicut etiā
materia et forma p̄pter cōposi/
tum. et ideo cum anima rationa/
lis sit hominis forma si est per/
petua oportet q̄ perpetuo nō pri/
uetur incōposito p̄pter quod est
facta. Istam aut̄ racōz platonis
timens infidelissimus auerrois
posuit vnā esse omnium ani/
mam nec animam esse corporis
formam.

Ricesima septima veritas
t q̄ clausis oculis corpo/
ralibus in patria sancti
videbunt deum oculis mentali/
bz. si autē oculis aptis inquit
viderēt illam naturam spiritua/
lem alterius modi erunt poten/
cie q̄ nunc sint. ca. xxix. S;
attende q̄ in toto isto capitulo
disputat p̄lipse vtrum diuini/
tas videat̄ in patria oculo cor/
porali. hodie tñ nullus dubitat
q̄ non qz tunc etiam iūta pos/
sent beatificari.

Ricesima octaua veritas
t q̄ ratiocinatio phi/
losophoz qua disputat̄
ita mentis aspectu intelligibi/
lia videri et sensu corporis sensi/
bilia vt nec intelligibilia p̄ cor/
pus nec corporalia per se ipsam
mens valet intueri si poss̄ nob̄
esse certissima p̄fecto certū ess̄

q̄ per oculos eiam corporis spi-
ritualis nullo modo posset vide-
ri deus sed istam inquit ratio-
cinacionem et vera ratio et p̄phe-
tica irridet auctoritas. capitulo
eodē. Istud autē declarat.

Primo racione q̄ nullus ē tam
auersus a vero vt audeat inq̄t
dicere deum corporalia ista nesci-
re. Sc̄do declarat hoc aucto-
ritate p̄phetica quia eliscus per
spiritum et nō per corpus vidit
corporalia quando ḡyē munera
naamon recipientē vidit. Et
tunc ad p̄positum rediens dicit
sic Sicut ergo constat corpora vi-
deri spiritu quid si tanta erit po-
tētia spiritualis corporis vt cor-
pore videatur spiritus? spiritus
inq̄t est deus. Dicit tamen si-
naliter q̄ intelligibilius est vt
videat̄ sp̄ū deus a singul̄s in sin-
gulis.

Tricesima nona veritas q̄
t in patria patebunt in-
uicem cogitationes. ca-
pitulo eodem. Ex quo dicto
accipitur argumentum q̄ potest
cogitatio alius intueri nō cog-
nito quid intelligitur per illam
cogitationem alioquin nō plus
nosset vnus q̄ alius in patria
si paterent omnium cogitatio-
nes ibidē.

q̄ Quadragesima veritas q̄

numeri armonie corporalis que
nunc latent nō latebunt intrin-
secus et extrinsecus per corpus
sancta dispositi et cum ceteris re-
bus que illi magne atq; mirabi-
les videbunt̄ racionales mentes
in tanti artificis laudē raciona-
bilis pulchritudinis delectacōe
succeedent. capitulo tricesimo.

Et hic euidentius arguit sanc-
torū nuditas in corporibus quia
frustra essent coopta corpora ubi
omnia ista ad videndum infere-
rent delectacionem. Et confirma-
tur quia post p̄c̄m fuit datum
indumentū et non in statu inno-
cencie. Et iterum. nullum corp⁹
poterit esse ita pulch̄r sicut cor-
pus humanum.

20.
Quadragesima prima veri-
tas q̄ nō ideo sancti libe-
rum arbitrium non ha-
lebunt quia eos delectare p̄c̄a
ta non poterunt: magis quippe
ait erit liberum a delectacione
peccandi vsq; ad delectacionem
non peccandi indeclinabilem li-
beratum. nam liberum arbitri-
um quod primo datum ait ho-
mini est: fuit q̄ potuit non pec-
care et q̄ potuit peccare. hoc autē
nouissimum ait eo potētius erit
quo peccare nō poterit. Et ibi-
dē dicit q̄ p̄c̄are deus nō potest
numq̄d nō ideo liberū arbitriū h̄c

negandus est q̄si diceret nullo modo. Sed oritur dubium q̄modo sancti erunt impeccabiles cum in patria habeāt eandē voluntatē sicut in via. Dicit autē q̄ voluntas non potest imitari ab aliq̄ creato. et ideo videtur q̄ hoc fit quia voluntas diuina definit eis currere ad omnem actum manifestū.

Vadragesima secunda veritas q̄ ritas q̄ motus et status decens erit in illis corporibus. et ubi vult spiritus statim erit corpus. ca. eodē. Ex hoc dicto accipit documentum q̄ sc̄a non erūt fixi in celo empirico vt nonnulli putant quēadmodum stelle sunt immobiles in firmamento sed ambulabūt ymo volabunt vbiūmq; voluerit.

Vadragesima tertia veritas q̄ tas q̄ sic immortalitas p̄ma fuit quam adam p̄didit posse non mori nouissima erit nō posse mori ita p̄mum arbitrium fuit posse non peccare et nouissimum nō posse peccare.

Sed attendendū est q̄ hic nō loquit̄ de libero arbitrio s̄m suam substantiam cum illud semper sit idē vt pote voluntas et intellectus s̄m s̄m dispositio; s̄m quā est confirmatū.

Vadragesima quarta veritas q̄

tas q̄ sancti non erunt memores p̄teritorum maloz p̄ expiendam cum dicat scriptura p̄cis non recordabunt sed bene recordabunt p̄ vram scienciam. ca. eodē.

Vadragesima quinta veritas q̄ tas q̄ nos (qui p̄ p̄mū p̄c̄m in ira dei defecim⁹) ab eo reſecti/maiori gr̄a vatabim⁹ mus in eternū videtes q̄ ipse ē deus. ca. eodē.

Ex quo dicto accipit documentum q̄ melius est omnib; electis q̄ adam fuit lapsus q̄ si non fuisset lapsus. quia vt hic dicit̄ ad maiorem gratiam reſciunt. et p̄sequēs ad altiozem gloriam. Sed

erit dubium an melius ē dāpnatis. Dicitur q̄ si adam si peccasset q̄ illi nunq̄ fuissent. et ideo si melius est illis sic esse q̄ simpliciter nō esse. s̄m omnia dicta melius illis fuisset p̄c̄m ade q̄ si non peccasset aut potest dici oppositū si melius esset eis nō esse simpliciter. q̄ dāpnat̄.

Vadragesima sexta veritas q̄ tas q̄ numer⁹ etatū veluti dicit̄ si s̄m eos temporoz articulos deputentur qui in scripturis inueniunt̄ exp̄ssiste sabbatissimus euidentius apparerebit. q̄m septimus inueniē. sc; q̄n̄ requiescent sancti in patria.

.q.d.c. n. d. l. g. e. n. z. f. m. s.

1. ut prima etas tanq̄ prima dies
 sit ab adam vsq̄ ad diluuium.
 2. Scda ab egressu noe de archa
 .vsq̄ ad abraham: nō equalitate
 tempōis. s̄ numero gnationū
 .denas quippe habere reperiunt.
 3. Hinc iam (sicut matheus euuan-
 gelista determinat) tres etates
 vsq̄ ad cristi subsequenē aduen-
 tum. que singula demis. q̄ternis
 gnationibus explicant. **A**b abra-
 ham vsq̄ dauid vna. **A** dauid
 vsq̄ ad t̄nsmigrationem babilo-
 nis scda. **A** transmigratiōe ba-
 bilonis vsq̄ ad natiuitatē cristē
 tertia. et sic sunt q̄nq̄. **S**epta
 (inq̄t) nunc agit: nullo gnationū
 numero metienda. p̄ter illud
 qd̄ dictum est. **N**on est vestrum
 nosse q̄c̄. **P**ost hanc etatē sep-
 tam (tanq̄ post diem septā) deus
 etate septima (tanq̄ die septā)
 requiescet. hec inquam vna dies
 erit sabbatū nostrū: cuius finis
 non erit vesp̄ra. s̄ dominicus di-
 es. velut octauus in xp̄i resurre-
 ctione c̄secratus: eternam (inquit)
 non solum anime. s̄ r̄ corporis re-
 quem p̄figurans. **V**ltimo ca.
 vbi sic ocludit. **I**bi vacabimus
 et videbim⁹. videbimus. r̄ ama-
 bimus. amabimus et laudabi-
 mus. ecce qd̄ erit in fine. s̄ finis.
 nam quis noster alius est finis
 nisi p̄uenire ad regnum. cuius

nullus est finis. ad quem nos
p̄ducat. qui est benedictus in
secula seculorum. Amen.

Explicunt floēs beati augu-
stini extracti per veritates ex li-
bris de ciuitate dei per fam. offi-
cium sacre pagine professorem
fr̄aciscum de mayronis ordinis
fratrum minorū.

Deo gr̄as
Semper

Aug.

Incipit tabula presentis orationis
peris: dicitur francisci seraphici
doctoris illuminati sup 22os libros
dicitur aug⁹ de ciuitate dei.

Not annos habuit a/
q abraham qm egressus est
de caria et q modo dixit

12. ei deus egredere de terra tua spi-
ritualiter qz egressus erat corpo-
raliter libro septo decimo: veri-
tate pvi. ff. 140. d. 16. xite

Abraham natus fuit anno
lf. nini filij beli.

Abraham no est mentitus di-
cendo vxorem suam esse sorore
suam: sicut dicendo loth fratre
suum sed hoc fecit ne temptaret
deum. ex quo p industriam po-
terat euadere. libro pvi. veritate
pxi.

Ex hoc q abraham debet op-
cionem loth vt acciperet quam
partem vellet facta est vsuetudo
vt maioes diuidant et minores
eligant. libro pvi. veritate vice
simasecunda.

Abraham virtuose vtebatur
mulieribus. Ista omnia con-
tinent libro pvi. a veritate deci-
masexta vsqz ad veritate vice
simanonam.

Athlas fuit magnus astro-
logus inde dicebat q ipse por-
tabat celos et fuit dtepraneus
moysi. li. xvij. x. iij.

Patriarche pcesserunt phos

fm tempus libro xvij. verita-
te xvij.

Actio fm philosophum est
in agente.

Actus beatificus est a solo deo
illu illustrante. libro septimo
veri. qnta.

Quomodo adulterium omit-
titur cu ppria vxore. et q modo
non. libro pmo. x. pxi.

Qd aduhtas est necessaria
ecclie ad exercitaco. ne corru-
patur. et pspicitas ne frangat.

Qd adulatione fecit homines
deos. li. vij. x. pxi.

Qd si adam no peccasset dap-
nati non fuissent nati. et ideo
si malut sic esse q non esse pec-
catum ade pdest eis. libro pxi.
x. l. pxi. x. q. xite.

Omnes qui afficitur patitur
quia affici est pati. li. xij. x.
pxij.

Nota de alexandro magno.
aristobolo. alexandra regina iu-
deorum. li. xvij. veri. pxi. et
pxvij.

Amor patrie et cupido lau-
dis cogunt ad mirabilia. exem-
plum de bruto et toiqto. li. vi.
x. pxi.

Amor nichil habet de violento.
ideo maio est de re pfecta q
re incepta. et qto fini suo est p-
pinquior tato est pfectior: sicut

motus naturalis. libro septimo
veritate septima.

Amans aliquod bonum inco-
dinate si consequit illud in eo fit
miser. libro xij. veritate xij.

Amor sui est principium mali
mortalis est enim principium boni
mortalis amor dei. libro duode-
cimo veritate prima.

Nota quid est verus amor et quod
est falsus. libro xiiij. v. ij.

Ante omnia animalia solus
homo habet libertatem. libro quin-
to veritate quarta.

Anima quam tumidaque vitiosa me-
lior est corpore quam tumidaque bene dis-
posito. libro nono veri. vij.

Anima est in corpore sicut in
tarente secundum platonem. libro nono
veritate octava.

Anima divinae naturae aliquibus me-
bris principatu disposito: et ali-
quis principatu politico. primo modo
illis que omnino sibi obediunt. se-
cundo modo illis que aliquando sibi ob-
ediunt: aliquando vero non. et aliqui-
bus neutro principatu dominantur
ut interiacibus. libro x. v. vi.

Quod anima falsa opinione sit
bona nichil stultius est dicere.
libro undecimo veri. quarta.

Anima tradita est mundo ut
agnoscat mala. et sic ab eis libe-
rata redeat ad patrem. secundum prophetam
um. et sic videtur posuisse resurrex

co. libro duodecimo veri. xxvij.

Nota quomodo et qualiter ani-
ma fuit creata. libro xij. v. xxxij.

Animi humani sunt quatuor pas-
siones seu affectiones scilicet cupidi-
tas. timor. tristitia. et letitia. et
sunt origo omnium vitiorum. li. xiiij. v. i.

In anima humana sunt tres
distancie contra tres perturbaciones
secundum stoicos contra tristitiam nulla
est que tristitia est de preterito quod
non cadit in animo sapientis. lib.
quoddecimo veritate tertia.

Anime dampnate non dolent sed
tristantur. libro xiiij. veri. xvij.

Anime mortuorum non sunt separate
ab ecclesia cum ipsa orat pro eis. libro
vicesimo veritate nona.

Angeli mali sunt meliores quam ad
naturalia hominibus quam tumidaque
sanctis. lib. undecimo v. vij.

Angeli boni et mali aliter et ali-
ter agnoscunt mutabilia. li. ix. v. xij.

Angeli fuerunt boni in primo statu
sue creationis sicut adam in paradiso.
testis in videndo deum. li. xi. v. xij.

Nota quomodo boni angeli fru-
untur contemplatione et quomodo non. libro
undecimo veri. xxxij.

Angeli mali non meruerunt suam
beatitudinem in primo statu sue crea-
tionis: nec mali dampnatos. libro
undecimo veritate quinta.

Quod angelus malus lucifer tempus
servavit pro primo. libro xi. v. xxxiiij.

Angeli meliores sunt deputati ad custodiendum meliores homines et dyaboli peiores ad decipiendum eos. libro xi. uitate xxxiiij.

Angeli boni a malis fuerunt diuisi quia persistunt in dilectione dei: mali autem in dilectione sui. lib. xij. v. pma.

Angeli boni putam uolunt bonam habuerunt a deo et ideo primo instanti sue creationis non meruerunt nec mali demeruerunt in primo instanti sed postea obmittendo ut illa bona uoluntate et fuerit creati in gratia. lib. xij. v. xij. et xiiij.

Angeli semper fuerunt et non sunt eterni sicut deus. lib. xij. v. xij.

Angeli ministrauerunt in oratione aliarum rerum sed per quem modum nescitur. libro xij. v. xij. xxx.

Angelorum diffinitio secundum platonem. lib. xij. v. xij.

Quot anni fuerunt ante diluuium.

De magnitudine arce noe et quod omnia animalia non fuerunt in ea et quanto tempore fuit facta. lib. xv. v. xxxv. xxxvi. et xxxvii.

Appetendum est magis non esse quam semper esse miserum quam me-

lior est temporalis felicitas quam eterna miseria. libro viij. v. xij.

Aque secundum errorem antiquorum non sunt create a deo.

Astrologia plus ualere ad inuergentia exercenda quam ad mentes illuminandas uera sapientia. lib. xviij. v. xvi.

Asia tenet mediam partem mundi et affrica et europa aliam partem diuisam per oceanum. lib. xvi. v. xij.

Affiduitas paulatim tollit admirationem et sunt plura exempla ad hoc. lib. xxi. v. iij.

Alciora corpora non sunt semper nobiliora. lib. xxi. v. viij.

Animalia pauca magis sunt admiranda in operibus suis quam magna. libro xxi. v. xxxij.

Antipodes esse est incredibile. lib. xvi. v. xi.

De tempore antecristi est prohibitum inquirere a christo. lib. xvij. v. xxxv.

Antecristus regnabit tribus annis et sex mensibus et tunc sancti erunt perfectissimi et discipuli antecristi igne comburentur. libro xv. v. viij. et viij.

Anaxagoras non dixit solem esse deum sed lapidem ardentem propter quod fuit condemnatus a thetis. libro xvij. v. xij.

Apostoli uoluerunt omnia consilia

cristi in summo gradu obserua
re. illa aut obseruare cum wto
est melius q̄ sine wto. libro de
cimo septimo veritate tercia.

Quae discipuli antecristi tor
quebunt igne. libro xx. v. viij.

Antecristus destruet a xpo. li
bro vicefimo veritate octaua.

Antecristi persecutio erit seuis
fima ppter duo. li. xx. v. xij.

Antexps est tanq̄ templum dei
idest ecclia. ex quo videt q̄ debe
at esse filius cristiani ad mag
decipiendum. li. xx. v. xij.

De signo antecristi. libro vi
cesimo veritate vicefima pma.

B

Baptismus delet pccm. li

b bro pmo veritate xxij.

Baptismus delet cul
pam et no pena. et nota quare
libro tercio decimo veritate pma.

Baptismus fluminis est pre
eligendus baptismo fluminis
libro tercio decimo veritate iij.

Baptismus tēpore augustini
habuit efficacia ad curandū mor
bos corporales. li. xxij. v. ix.

Bestialitas est cui nullū bo
placere potest. libro ij. v. ix.

Beatitudo est in pluribus po
tētijs maxime tñ in voluntate.
libro octauo veritate q̄nta.

De racione beatitudinis non
ē stermitas. libro viij. v. xij.

De racione beatitudinis ē securitas
et quō dulcissimo de accipit a sanc
tis. a phis. libro p. v. p. v.

Beatitudo ē potior post miseria
et prior ē miseria post beatitudinē
libro duodecimo veritate xxvi.

Beatitudo videt posse haberi
vel agnosci p racionē naturalē. li.
bro decimonono veritate pma.

Duplex ē beatitudo. li. xij. v. v.

Aliq̄ phi dixerūt beatā vitā so
cialē. libro decimonono v. viij.

Beatitudo accipit dupliciter
et q̄ aliq̄ homines sūt beatioes
q̄ si mansissent in statu innocē
cie. libro vndecimo veritate xij.

In q̄ consistit beatitudo āgeloz
libro vndecimo veritate xxij.

Bona mūdi sūt solatia dāp
natoz. non pma bonoz. libro
vicefimo secundo. veritate xxij.

Bona et mala mundi sunt
omunia bonis et malis. et quae
libro pmo. veritate tercia.

Bonim tribulacōe sunt sicut
aurū. mali sicut palee. Boni aut
mal flagellant in mundo. libro
primo. veritate septa et septima.

Bona eterna et tēporalia eo
dem modo opposita seruant. li
bro primo veritate decima.

Bonum maximū hominis ē
esse vtuosus. quod nō potest esse
nisi se bonum habeat. libro ter
tio veritate prima.

Bonus semp est liber; malus
semp est seruus. etiam si regn-
li. iiii. v. ij.

Quid est summum bonum; et
triplex est bonum. scz anima. cor-
pus et bona extrinseca. lib. viij.
v. p.

Bonitatis possessio non pot
pati detrimentu ex sorte in bo-
nitate. lib. xv. v. iij.

Boni vntur mundo vt fru-
antur deo; mali econtrario. lib.
xv. v. p.

Bona corporis et fortune sut
modica respectu boni virtutis.
lib. ix. v. pma.

Boni plus debent time mor-
tis periculum qm mali. lib. ix.
v. iij.

Bona sola sut aliubi; mala
nusq. lib. xij. v. p.

Omne bonum in luce vult vi-
deri. excepta copula iugali. li.
xiiij. v. xij.

Bonum bono nunq otraria-
tur. s. bo malo. et malum malo.
lib. xv. v. iij.

Bonoz qtuor sunt genera pe-
nes que virtutes distinguunt.
libro xv. v. xij.

Nota de bestijs existentibz
in archa noe. et qmodo trans-
late sunt ad insulas maris. lib.
xvi. v. viij.

Bellum atra vicia accipient

dum est. cum qs est doli capax.
lib. xxi. v. xxi.

Propt qua causa; bellu debz
accipi. lib. xxi. v. xxi.

C

Aym pmogenitus edifi-
cavit ciuitatem dyaboli
abel tanq peregrinus non. lib.
xv. v. pma.

Caritas est forma virtutis.
lib. xv. v. xij.

Caritas est causa similitudis
anime cum deo; cupiditas cau-
sa dissimilitudinis. libro ix. v.
vndecima.

Castitas est virtus arduissi-
ma. li. xij. v. ix.

Cancer est morbus incurabi-
lis. lib. xxiij. v. viij.

Causa efficiens pcedit suum
effectum. li. v. v. vi.

Nota qmodo nec aliq res po-
test fieri de nouo que non habe-
at causam. lib. v. v. vi.

Sicut ordo est in effectibus
sic et in causis. libro v. v. vi.
et vij.

Ciuitas est cocors hominum
multitudo. lib. pmo v. xv.

Aliiter diffinit ciuitas. libro
xv. v. xv.

Quomodo duas ciuitates fe-
cerunt duo amores. libro xiiij.
v. xxx.

Ciuitas optima debet bellare

pro salute sua et pro fide seruan-
da domino suo. libro vicefimo se-
cundo veritate sexta.

Civitas est omnium ingrata
suis servitoribus. nota ex^m de sci-
pione. libro tercio veritate ix.

Cognicio matutina et vesper-
tina intelligit pro vespere et ma-
ne. libro vndecimo veritate ix.

Comestio tristi. libro tercio
decimo veritate xij.

In comedendo auaritas sicut
superfluitas arguit. exemplum
de elau. libro xvi veritate xliij.

Conformitas complexionis
est causa essentialitatis vel essen-
cie effectuum sicut patet de duo-
bus equaliter dispositis. libro quinto
veritate secunda.

Corporis nobilitas non argu-
it nobilitatem operis vel anime.
libro octavo veritate xvij.

Corpus est instrumentum ani-
me. libro decimo veritate quinta.

Corpora dampnatorum ab igne
infernali non consumuntur. libro
vicefimo primo veritate secunda.

Corpora nostra poterunt esse
in celo quia anima que est in cor-
pore plus distat ab eo quam corpus
a celo. libro vicefimo secundo verita-
te tercia.

Corpus debet seruire anime et
est tanto nobilius quanto habet
nobiliorem animam et eonverso

et ibi notat de potestis nostris
et brutorum que sunt nobiliores.
libro vicefimo secundo: veritate
tricesima.

Corpora sanctorum in paradiso
videbuntur quia erunt tam in-
terius quam exterius pulcherrima
libro xxviii. xxxi. et xl.

Castitatis bonum cum fide est
acceptum deo. et non ex^m de enoch.
libro quindecimo veritate xxv.

Coingium ante leges inter pro-
pinquos habebant aliqui. lib^o
quindecimo veritate xxv.

Contraria contrariis curantur
tam in naturalibus quam in moralibus.
libro octavo veritate xliij.

Quanto culpa est maior tanto
natura nobilior. li. xli. v. ij.

Copula coniugalitatis sic appetit
fieri ut videri erubescat. libro de-
cimo octavo veritate xliij.

Homines ante diluuium per cen-
tum annos erant continentiores. li-
bro quindecimo veritate xliij.

Creata sunt aliqua que nobis sunt
incomprehensibilia. libro decimo
veritate nona.

Creatura nichil est respectu
dei. libro octavo xvi. xv.

Creacio non est determinabilis.
libro decimo veritate nona.

Ad notitiam creatoris potest
quis peruenire naturaliter. libro
nono veritate xliij.

Creatura esse ab eterno non
repugnat li. xij. v. xx.

Omnis creatura est in loco
li. xij. v. v.

Contra amalech moyses le-
uauit manus in modū crucis
li. x. v. vii.

Contra crudeles homines. li.
iij. v. vii.

Qui sunt corrigendi: quando
quomodo: et a quibus. li. xij. v.
xxv.

D

Autē fecit oēs psalmos
lib. xvij. v. viij.

Dampnati mallent
non esse q̄ sic esse quia durius
est eis: quare & q̄modo nota. li.
xij. v. xxxiij.

Quare deus aliq̄ mala pu-
nit et aliqua non. libro primo
v. iij.

Deus dat bona temporalia ali-
quibus p̄tētibz et aliquibus non.
li. p̄mo v. v.

Diuine voluntati nullus p̄t
stadicere. li. v. v. v.

Qui negat deum p̄scire fu-
tura negat deum esse deū: et sic
sua p̄sciencia stat cū stingencia
li. v. v. v.

Deus est causa p̄t̄i nostri. li.
v. v. v.

Deus res quas condidit
sic administrat vt eas p̄prios

motus agere finat nec est cau-
sa total efficiens rez temporalū
s̄ potest impedire causas seain-
das. libro. vij. v. xij.

De deo habuerunt phi agni-
tionē naturalem. li. vij. v. viij.

In deo nō ē aliud esse: viue-
re: et intelligere. libro vij. v. viij.
vii. Et ibidē nota de diuini-
one diuinoꝝ attributoꝝ

Deus se habet ad intellectū
nostrum sicut quoddam lumen,
quo intelligimus sinceras v̄tu-
tes li. vij. v. ix.

In deo non est p̄lus et poste-
rius. li. xij. v. xxxiij.

Deus est quicquid h̄z excep-
to relatiuo.

Deus de malis voluntatibus
facit bonum v̄mūsi sicut quoda-
dam carmen antistētis. li. xi.
v. xij.

Deus est artifex magnus tā
in p̄uis q̄ in magnis. li. xi. v.
xxiij.

Quare deus fecit mundum.
li. xi. v. xij.

Quomodo de⁹ voluit facere
mundum ab eterno pro tēpore
sui mutacione. libro xi. v. v.
et libro xij. v. v.

Deus semp fuit dominus. li.
bro duodecimo v̄tate viceh.
maprima.

De diuinis sobrie loquendū

est. libro xij. veritate xxi.

Deus est qđ ē libro viij. v. xv.

Deus est a nob̄ incomphensibilis: et eiam modus quo fecit mundum. libro decimo veritate nona.

Deus visus est oculo corporali. libro x. veritate x.

Om̄nis visio dei ē beata ibidē.

In diuinis ponit plato patre et filium. libro decimo veritate vndecima.

Notitia dei a nobis habita fm̄ ipsū imperfecta perficiet̄ in patria. libro x. v. xij.

Deus est p̄ncipiū mouens in ouersione p̄ccōz ad ipsū. et creatura est p̄ncipium mouens ad p̄ccm̄. libro tercio decimo veritate nona.

Deus locutus fuit primis parentibz et caym p̄ subiectā creaturam. libro qūnto decimo: veritate septima.

Deus fuit notus ī domo thare post diluuiū et adoratus p̄t̄ qđ fuit p̄secutus a caldeis. libro xvi. v. xv.

Deum videre est p̄m̄ium omnium beatorz in fine. libro xvi. v. xvi.

Diij paganorz dixerunt xpm̄ innocentē: nec eis contrarium. libro xxij. v. xxxvi.

Diuina iusticia et misericordia declarabunt̄ in dampnatione et saluacione hominū. libro xxi. v. xvi.

Deus respicit animū dantis non datū.

Deus produxit in eternum omnia in esse fm̄ quid: nec potest de nouo aliq̄ disponē.

Deus potest omnia: eiam impossibile fm̄ quid: sed nō mentiri. nec videbit̄ oculo corporali sed mentali. libro xxij. v. xxxvi. et xxxvij.

Deus nō mutat̄ faciendo mundum ex tēpore. libro vndecimo veritate v.

Deus agnoscat̄ actu infinita libro xij. v. xxv.

Diuina omnipotētia est formatiua et cōseruatiua rez: et sic deus daret̄ in omni causa scđa et a deo nichil fit frustra: sicut nec a natura. libro xij. veritate xxxi. et xxxij.

Deus potest mutare quodlibz in qđlibet.

Demonēs agunt vt dampnent et hoc p̄missiue. libro secundo: veritate viij.

Demonēs sunt maubi. libro tercio v. iij.

Demonēs responderunt ī pdolis ambigue. libro tercio: veritate septa.

Quomodo demones possunt
creaturas immutare et non crea-
re.

De demone incubo. li. p. v. et
xxxi.

Demon peccauit peccato super-
bie.

Quare demon decepit feminam
in figura colubri. li. p. iij. et xi.

Demonies denunciant bona
futura coacti. li. viij. et xi. et
xxiij.

Demonies sunt peccatores homi-
nibus. li. viij. et xxv.

Demonum vera diffinitio. li.
viiij. et xi. et xxi.

Demonies alliciunt habitantem
in corporibus per creaturas.

Diuicie non faciunt hominem
imperfectum. li. p. mo. et viij.

Dolere est testimonium mali
adepti et boni amissi. libro. p. p.
et xi.

Dolere pertinet ad animam sen-
sitivam. li. p. xi. et xij.

E

lectio aliquorum non est
reprobatio aliorum et
notat ibidem utrum elec-
tio melioris necessaria sit. lib.
viiij. et p. ma.

Quomodo elemosina valeat
at peccatoribus facientibus eam scilicet
ad bona temporalia acquirenda et ad
antelectio. gratie de agruo. li.

xxi. et xxxv.

Episcopatus nomen est operis
non honoris. li. p. xi. et xxviiij.

Error non solum cauendus
est in intentione sed etiam in lo-
cutione maxime a catholicis. li.
v. et p. ma.

Ethica agit de summo bono. li.
viiij. et xi.

Experiencia dat homini noti-
tiam de se ipso. li. p. vi. et xxxvi.

Expositio illius Videtur filij
dei. libro iij. et xi. et li. p. et
et xxxiiij.

Nota decem perfectiones ec-
clesie. li. p. viij. et xxxiiij.

Expositio illius. Virtus vero
peccati lex. Et non de libro est de. li.
p. viij. et xi.

Expositio illius. Fiat lux. li.
xi. et viij.

Expositio sex dierum et quomodo
deus genuit die septima. li.
xi. et ix. et decima.

Nota expositionem de mensura
et hostio arche. libro xv. et
xxxv. et xxxvi.

Expositio illius. Vidit deus
facta que fecerat. et. lib. xi. et
xx.

Expositio illius. Penitet me
et. libro xiiij. et ix. et li. p. viij.
et xv. et xxxiiij.

Expositio illius. Multiplica-
bo semen tuum sicut arenam maris

libro pvi. veritate pxiij.

Expositio illius qd lxxv am
me sunt ingresse cum iacob in e
gyptum. libro pvi. veritate pxiij.

Expositio illius Disrupit ho
die dominus regnum de manu
tua. libro pviij. veritate quarta.

Expositio illi⁹ Regina austri
ac. libro pp. veritate iij.

Quid significat per gog & ma
gogh. libro pp. veritate decima.

Expositio illius. qui tenet te
neat donec de medio fiat. libro
vicefimo. veritate vicefima.

Expositio illius Tempus et
tempora et dimidium tēporis. li
bro vicefimo. veritate pxiij.

Nota expositionē quatuor best
arum de quibus loquit daniel in
libro pphacie sue. libro pp. v.
pxiij.

Expositio illius Ignis eorum
nō extinguetur. libro vicefimo
pmo v. decima.

Expositio illius Dimittatur
ei pccata multa. libro vicefimo p
mo v. pxiij.

Scdm beatū aug^m ignis non
pputatur inter elementa sm pla
tonem. libro pxiij. v. p.

Fertio quacuq; est repel
lenda licet antiqui dixe
rūt otariū. libro tercio
veritate ij.

fatū nō est nisi diuina volun
tas diuina v psciēcia. li. v. v. v.

Felicitas ē donum dei ideo na
turaliter nō potest acqri h nichil
lomin⁹ ab omnibus optat. libro
qcto veritate nona.

Felicitas natural⁹ hoīs consistit
in agnōcōe vniūsi. li. viij. v. viij.

Fidelis pl⁹ debet cauē vrb qd
phs. libro p. v. pxiij.

Fides nō debet dimitti ppter
difficultatē cuiuscumq; racōis.
libro pxiij. veritate pxiij.

Nota diffinicionē finis. et qd
duplex ē finis. libro pxiij. v. ij.

Finis ē potior hīs q sunt ad
finem vltimū: nō hoc intelligit
de hīs q sunt finis nō vltimū h
qbo attingit finis vltim⁹. libro
viij. veritate iij.

Quō pccit figura hui⁹ mun
di. libro pp. veritate pxiij.

Quid ē finis mundi in q consistit
beatitudo. libro viij. v. v.

Finis circūstancie ē fortior in
moralibus q sba act⁹. li. ix. v. iij.

Fides accepta ē ex scripturis ve
teis & noui testi. li. pxiij. v. pxiij.

Fortitudo est testis humanorū
malorū. libro pxiij. v. xi.

Nota de fontibus mirabilibus
libro pxiij. veritate iij.

Circa fidē nrāz tria sūt aliquo
icredibilia tñ p vlt^m ondit alia
duo debē credi. li. pxiij. v. iij.

G
Igantes pbantur mag
m fuisse per dentes mo
lares mirabiles. lib. xv.

xxi. xvij.

Qui possunt gnare & qui no
libro xvi. xxi. xxxij.

Gravitas est forma actualis
cum deus possit eam separare. li.
xxij. xxi. xi.

H
Istriones refutat et eis
b dātes. libro tertio xxi.
octava.

Qui sunt heretici et qui non
libro xxvij. xxi. xxxij.

Quo heretici sunt peccates q̄ in
fideles. li. xxi. xxi. xxxij.

Honor q̄nq; fugit querentes
se et q̄nq; econverso. libro v. x.
vnde ama.

Heretici et scismatici possunt
p̄cipere auctisitie sacramentum.
libro xxxi. x. xxxi.

In homine sunt plures forme
substāciales. libro viij. veritate
septima.

In homine sunt tres gradus
anime & non tres anime. libro
vij. xxi. xi.

Homo diligit se ipsū duplici
dilectione. libro x. x. iij.

Ex quib; astat homo. libro
xij. xxi. xij.

Quā diu vixerunt homines

ante diluuium et q̄liter: vtrum
sc; p naturam vel per miraculum
li. xv. x. xvi. et xij.

Homo habet formā erectam
et non pnam in terram sicut ce
tera animalia. libro vicesimo se
cundo xxi. xxx.

Homo ē in amarissima vita
q̄ ē in otinua pugna temptatio
num vel passionum q̄ tal' pena
compatur pene infernali. libro
xij. xxi. xxxv.

Deber fuit ex filio sem a quo
hebrei dicti sunt vel ab abrahā
tanḡ abrahā. li. xvi. x. v.

C7.
Gnosce debemus abū
i. sacris et in hoc romam
fuerūt comendati. libro

p̄mo xxi. ij.

Que ignoranda exulat et q̄
aggrauat et tres gradus igno
cie. libro vicesimo p̄mo veritate
xvij.

Ignis inferni et idem anima
rum et demonum affligentium
eas: sicut suo modo corpus affli
git animā. libro vicesimo p̄mo
xvi. xi. et xij.

Insipientie sunt duo signa
sc; ignoſcia & proteruita. libro
sc̄do xxi. p̄ma.

Infantes & pueri euolant. et
nota q̄ tum durant. libro vicesi
mo p̄mo xxi. xx.

In fideles nō habent veras vir-
tutes. et nota quare. libro. iij. ve-
sera.

In fideles quandoq; aguntur
diuino spiritu sicut seneca qui
reprobat ab augustino. li. viij.
ve. iij.

Idee plures sunt in deo: non
virtualiter sed naturaliter. libo.
viij. ve. iij.

Ad quid valent ydee platois
li. vij. ve. xij.

Iuuenes imbuendi sunt ad
bellandum contra vicia. li. xxi.
ve. xxi.

In iuria facta a communitate
non est recolenda. libro. iij. ve.
quinta.

In sanie semel in anno tolera-
bile est: non licitum. libro sexto
ve. ij.

Qd nichil est miserius inui-
dia et rationes quare. li. ix. ve. i.
ix.

In innocēcia sua nullus debet
confidere quin puniatur. li. xxiij.
ve. xxiij.

Qd duplex ē inuidia scilicet
hominis et demonis et vtrq;
mala. li. xv. ve. iij.

Ius naturale preualet iuri ci-
uili et ratio q̄re. li. ij. ve. iij.

Iusticia nccia ē ad regimē ci-
uitatis. et q̄ sūt q̄tuor grad⁹ ius-
ticie. et q̄ iusticia ē preclarissima

vtus li. ij. ve. vi. et li. xix. ve. xi.

Iustitiā amātib; nō ē danda
lex cū pena: s; nō amātib; li. xij.
ve. ij.

Nota q̄re hismael dicitur na-
tus fm carnē: ysaac fm spm. et
q̄ ex h° videt q̄ ysaac fuit sanc-
tificatus in utero. li. xv. ve. se-
cunda.

Johas fuit p̄nominatus p̄ tre-
cetos ānos. li. xvij. ve. vij.

Sub quo p̄ncipe liber iudith
fuit factus. li. xvij. ve. ix.

Judex fm allegata iudicans
nō p̄ccat. li. xix. ve. xij.

In statu innocēcie nullus
dampnatoꝝ fuisset natus. et tot
fuissent masculi q̄t femelle: et
modo sunt masculi qui non fuif-
sent et econūso. et fuissent omnes
gemelli: vel alternatī femine ge-
nuissent masculum et feminā ad-
seruandū pitatem sexū. libro
xij. ve. xij.

In illo statu fuisset matrimo-
nium inter sorores et fratres: nō
inter parentes et prolem. Et no-
ta q̄ diu māssissent in statu illo
viuū. libro xij. ve. veritate viceh/
maq̄ta.

Nota q̄ in illo statu non fu-
isset delectatio in coitu. et q̄ se-
minassent sicut manus sine libi-
dine. libro de cimoq̄to: veritate
vicehmoq̄ta.

Nota etiam q̄ tunc non fu-
isset actus cupiditatis sicut nec
frigus nec estus et q̄ vir & mu-
lier genuissent cum v̄ginitate n̄
tñ sicut beata virgo libro p̄iij
v. xxviiij.

Item q̄ non fuisset dolor in
pturitione libro decimo q̄to v̄
ritate xxix.

Nota q̄ nō omnes iusti nati
de noe nominati sūt in bibliis
a p̄pter prolificatē eo q̄ essent
multi li. p̄vi. v. iij.

Isaac non dixit se deceptum
cum benedixisset iacob pro esau
sed benedictionem confirmavit
li. p̄vi. v. p̄liij.

Jacob nullam feminam cap-
tūvit licet plures habuerit li.
p̄vi. v. p̄lv.

9 Bonū est iudeos seruare vt
eorū scriptura nostram confirmet
libro p̄vii. v. vi.

Joseph mortuus ē in egypto
centum xx annorū libro p̄vii.
v. ij.

Incestus semp̄ fuit odiosus
etiam paganis libro p̄vii. v.
p̄ma.

10 Nota qui fuit semior iudith
vel hester et qui p̄cessit libro
p̄vii. v. xi.

Opimiones strarie augustini
et iheronimi de interp̄tib. li.
p̄vii. v. p̄xi.

Per quem fuit procurata in-
terp̄tacio lxx. interp̄retum. lib.
p̄vii. v. p̄xvi.

De captiuitate iudeorū facta
post alexandrum libro p̄vii.
v. p̄xi.

Q̄d iudei habuerūt p̄ncipes
de suis vsq; ad herodem libro
p̄vii. v. p̄xix.

Quare iudei fuerunt diuisi
et non occisi libro p̄vii. v.
xxx.

Job fuit ydumeus et tamen
eius scriptura est recepta a iude-
is li. p̄xvii. v. p̄xi.

Opinio q̄ dina fuit vxor iob
li. p̄vii. v. p̄xi.

Innocens nō solum debet a
lijs nō nocere sed etiam alios
scz malos corrigere.

Iniqua hominū statuta non
sunt iura dicenda et q̄d iure fit
iuste fit q̄d autem non iuste fit
nec iure fieri potest libro p̄ix.
v. p̄ix.

Judicia dei inscrutabilia sūt
li. p̄x. v. p̄ma.

Judicium triplex ibidē

Omnes sancti iudicabūt ma-
los et q̄modo li. p̄x. v. iij.

In iudicio erit liber singulo-
rum in quo omnes videbunt q̄
quid sit ille li. p̄x. v. p̄v.

Nota de igne confragationis
qui erit post iudicium et q̄ post

iudiciū sancti nō ascendet statim
ad celū. libro pp. veritate xvij.

Qd helias veniet añ iudiciū
libro vicesimo veritate ppv.

I

Vmen q̄duplez dicitur

I ad beatitudinē aīe libro
decimo veritate p̄ma.

Quid ē lactia. ibidē v. ij.

Fig^m vite. libro p̄ij. ver. p̄i.

In via liberacōis nō est recor
dandum p̄terita. libro decimo.
veritate septa.

Lingue septē a filijs noe. libro
septodecimo veritate septima.

Lingua hebreā mānt in domo
hebreæ omnis omnibz. libro sep
todecimo veritate terciadecima.

Quando lex fuit data. libro
septodecimo veritate quinta.

Nota d̄ libris esdre & macha
beo. libro xvij. v. p̄ij. et xvij.

Ibido est p̄ccm crudelissimū
et crudelissime dominat. libro
decimono. v. veritate p̄ij.

Qd libertas p̄dic̄ p̄pter culpā
libro decimonono veritate p̄ij.

U

Ali habent mala & q̄nqz
m̄ bona et econūso. et nota
exēpla. libro vicesimo
veritate prima.

Qualiter coniugati possunt
petare in matrimonio. libro vi
cesimop̄mo ver. tricesimat̄cia.

Quaz diu mathusalē vixit
et quando mortuus fuit. libro
q̄ntodecimo veritate decimanona.

Nullus malus malos iudica
bit nisi sua compacōne libro vi
cesimo veritate tercia.

Utrum mare remanebit post
iudicium sicut est vel nō. libro
vicesimo veritate decima septia.

Magnitudo mali indicat no
bilitatē subiecti sicut cecitas in
oculo et malicia in angelo malo
libro duodecimo veritate sc̄da.

Ad vitandum maiora mala
debent minora dimitti. exem
plum de serpente eneo seruato
a moyse. libro decimo veritate
octava.

Malum nō est nisi puacō boi
libro vndecimo veritate p̄vi.

Quilibet preeligeret moer̄ q̄
insipientiam incipere que inci
pit a fletu & iterum nasci. libro
vicesimop̄mo veritate decima
octava.

Utrum in morte sit dolor sens
sibil̄ ibidem.

Exequie funerum magis sunt
solacia viuorum quaz subsidia
mortuorum. et qualiter deo pla
cent. libro primo veritate ter
ciadecima.

Qd in morte secunda sunt q̄
tuoz graua mala. libro tercio.
decimo veritate nona & decima.

C.L.

C.M.

Mortuos sepelire est merito
tium contra opinionē aliquoz
libro pmo x. p. iij.

Morrens difficile diffinitur
et quid sit mors. li. xij. v. v.

Eryta morbi molestia euāde
tice fit sanitatis iocunditas. li.
xij. v. p. i.

Nota qualiter scif an mon
stra sint hoies vl nō. li. xvi. v.
ix. et p.

Utz homines inuenti a ppo
uemente ad iudicium sint mor
turi. li. xx. v. p. ij.

In mortalibz pene sunt me
dicine. li. xxij. v. p. vi.

Contra milites modernos ni
mis voluptuosos et q non sunt
ita stēmū sicut antiqui fuerūt
libro iij. v. viij.

Qd misericordia est vera vir
tis et potior in pncipe qui debet
inrepare delinqntes. libro ix.
v. v.

Nullum miraculum est cōtra
naturam sed otra id qd nobis
notum est a natura. libro p. i.
v. viij.

Mulieres debent succedere in
hereditate otra romanos dicē
tes otriariū: non tñ debent eg
nare qz hoc non est hereditas
sed dignitas. libro iij. v. p.

Mulier cū conceperit vnum
puerum non potest aliū concipere

pete pmo manente viuo in vte
o otra p. m. li. v. v. iij.

Mulier seduxit adam et sa
lomonem et quis magis pecca
uit. li. xij. v. p. i.

Septē etates mundi. li. vj.
timo v. v. l. a.

Mundus fuit factus fm ori
genem vt cohiberent in ala et in
hoc errauit quia aug⁹ eum in
crepat. li. xi. v. p. xv.

Mundus durabit fm aliqs
p vi. millia annoz. libro xx. v.
qnta.

Motus grauium et leuiū sūt
actiue ab eis. li. xi. v. p. p. i.

¶

Actua humana magis
est inclinata ad vtutem
q ad vicium et tñ plu
res sunt viciosi q virtuosī: sic
plures fatui q sapientes et plu
res turpes q pulchri. li. ij. v. p.
z libro ix. v. vi.

Omnes nascunt flentes ex
cepto oraste qui fuit inuēto: ma
gice artis. et sic illud monstrū
non erat signum boni s potius
mali. libro p. i. v. p. viij.

Vicia nocendo adimūt natuē
integritatē. li. xij. v. iij.

Nature diuine otriariū nō
esse. nota qle non esse. libro xij.
v. iij.

Ex naturalibz nō laudamur

nec vitupamur. lib^o duodecimo
veritate septa.

Niti et conari sunt actiui nō
passiui.

Aq̄ minime fuit edificata libro
septodecimo veritate q̄ta.

Natura in se considerata dat
artifici suo gloriam: nō respectu
comodi vel in comodi nostri. li-
bro duodecimo veritate octaua.

De nini impio. et q̄ matrem
suam interfecit et quare. libro
decimo octauo veritate p̄ma.

Q̄s nouitas verbor̄ semp vi-
tanda ē. libro nono veri. p̄ma.

Nota de mēroth. libro septi-
to decimo veritate septa.

Noe nō malebipit cham i se
s̄ in filio suo sc̄z canaā. libro sep-
to decimo veritate prima.

A filijs noe lxx. lingue vneēt
et tot gentes et modo sunt plus
res gētes. q̄ lingue x̄. libro sep-
to decimo veritate septima.

Testimonia noui testamenti
anteponenda sunt testimonijs
antiqui testamenti. et q̄re. libro
vicefimo veritate secunda.

Numerus duodenarius fig-
nificat vniuersitatē. libro duo-
decimo: veritate tertia.

Numeri sunt actu infiniti. li-
bro duodecimo veritate vicefima q̄nta.

Q̄s deus ostendit nupcias añ
p̄m. libro q̄to decimo veritate

vicefimatertia.

Numerus denarius significat
perfectiōnē vnde denarius. imp̄f̄cōz
libro q̄nto decimo veritate p̄r.

¶

Obediēcie bonum. libro
o. tertio decimo veritate vn-
decima.

Obediētia omnium bonorū
mater: et inobediētia omnium
malorum mater. libro quarto
decimo veritate tertiadecima.

In omni optato optatur felix
citas. libro q̄to veritate decia.

Omnia redeunt eadem nume-
ro in anno magno scilicet post tri-
ginta milia annorum fm erro-
rem antiquorum. libro duode-
cimo veritate septadecima.

De obediētia abraham. et
q̄ obediendum ē diuino precep-
to et non a tradicendum. et com-
paratur obediētia abraham ad
inobediēciam adē. libro terti-
o decimo veritate vndecima. et li-
bro septodecimo veritate xxvii.

Obediētia abrahe presertim
castitati ysaac. libro

Obligatio ad bene operandū
utilis est. libro p̄vii. veritate iij.

Q̄s idem est obiectum beati-
ficium angelorum et hominum.
libro nono veritate decima.

Occidē se ipsū nulli licet s̄ pu-
niē citra mortē. li. p̄mo v. p̄vii.

Occulta mala nō debent ma-
nifeste puniri • libro p̄mo veri •
iij •

Operum diuersitas valz ad
exercitium ingenioꝝ • libro p̄vi •
v • ij •

Ad quid oracō dominica valz
et ad quid non • libro p̄xi • veri •
xxxix •

Ordo est imparium et dispa-
rium • libro p̄ix • v • xvij •

In originali malo sunt duo
mala: p̄c̄m ⁊ supplicium • in ori-
ginali bono sunt duo bona: p̄pa-
gatio et cōformacō • libro vice-
simosec̄do v • p̄xv •

¶

Passionis diffiniciō fm
p stoicos libro octauo
veritate vicecima et • li •
bro nono v • ij •

Passiones vt sunt irasci t̄-
mere ⁊ tristari gaudere nō sunt
male ex genere libro nono veri-
tate q̄ta •

Paupertas est sancta et meri-
toria • li • p̄mo v • xi •

Cum paupertate perfectissima
stat dispensacō temporalium • et
nota q̄modo de exemplo de mar-
tino q̄d cōtrahit duplici fine • li •
p̄v • ij • v • xxxv •

De pace corporis et anime et
multiplici pace • libro p̄ix • veri •
p̄v • ij •

Pax est incertum bonum et
quate • li • p̄ix • v • p̄ij •

Q̄d pax omnibz prodest et
nulli nocet • libro p̄ix • veritate
p̄xi •

Pax domestica ⁊c • libro p̄ix •
v • p̄vi •

Q̄d p̄fecta pax non habetur
in hac vita • libro p̄ix • veritate
p̄xij •

Sine pace nemo potest deū
videre • libro p̄v • v • v •

Primoꝝ pentum erubescen-
cia fuit carnis sue inobediencia
quo ad motus inordinatos • li •
p̄iij • v • p̄x •

Quatuor gradus p̄c̄i • libro
p̄mo v • vij •

Omne p̄c̄m est cōtra natura
libro p̄iij • v • x •

Peccandi licencia facit ho-
minem miserum ⁊ plus peccat
quā cum licencia peccat • libro • v •
v • p̄x •

Expedit peccatori vt puniat •
ibidem •

Ad p̄c̄m nullus potest cogi:
licet possit contrahi • libro p̄mo
v • p̄v •

Quo p̄c̄o peccauit p̄mus ho-
mo ⁊ q̄liter • li • p̄iij • v • p̄v •

Peccatum occultū precedit
p̄c̄m manifestum • libro p̄iij •
v • p̄vi •

Peccatum p̄mi hominis fuit

gravius q̄ mulieris. et peccatur
angeli q̄ hominis. libro duode
cimo veritate sc̄da et libro quae
todecimo veritate duodec̄a.

Pena peccati inest nobis in
infirmitate nostra. libro q̄rtode
cimo veritate quinta.

Promitas ad peccandum di
minuit peccatum. libro quarto
decimo veritate quartadecima.

Argumentū q̄ p̄ccm infideli
tatis sit p̄ius q̄ p̄ccm cupidita
tis. et q̄ fides sit p̄ior caritate
libro q̄ntodecimo veritate dec̄a.

P̄ccm fraternae inuidie est
maximum. libro quāntodecimo
veritate vndecima.

Conuersio p̄cc̄i debet esse ad
ipsum hominem. et nulli alteri
attribuat q̄ sibi ipsi. et hec est
salubris medicina et p̄ctio ve
nie nō incongrua. libro q̄ntode
cimo veritate duodecima.

Q̄s peccati appetitus est sub
diuina voluntate. libro q̄ntode
cimo veritate terciadecima.

Peccata venialia remittuntur
per quatuor. libro vicefimopri
mo veritate tricesimanona.

P̄seudo p̄pheta. libro vice
fimo veritate terciadecima.

Aliqua peccata nō indulgen
tur nisi orationib; sanctor; sed
que sunt illa nescimus. libro vi
cesimoprimo veritate q̄dragesima

Peccata venialia hominum nō
possunt esse certa cum ignoret
modus s; per seuerent. et ideo bo
num est facere inimicos de mā/
mona iniquitatis. libro vicefi
moprimo veritate xli.

Pena eterna iuste dat̄ dāp
natis pro peccato mōali. libro
vicefimoprimo veritate xliij.

Peccatū aufert anime inte
gritatem. libro duodecimo veri
tate quarta.

In omni p̄cc̄o occurr̄ supbia
libro duodecimo veritate nona.

Pena peccati originalis est
ad exercitium v̄tutis. libro ter
ciodecimo veritate prima.

Nota quomō peccator deserit
deum. libro xliij. veritate nona.

Penitētia nō deb; esse discre
ta. libro q̄ntodecimo veri. xliij.

Pietas est virtus patrie et v̄
tus clementie.

Pitagoras ille est a quo p̄ta
licum genus habuit ortum phi
losophie. et qui primus voluit
v̄tati amator sapientie et non
sapiens. libro octauo. veritate
prima.

Aliquī phi fuerunt diuinitus
illuminati. aliquī non. libro se
cundo veritate secunda.

Quo tēpore pitagoras floruit
a quo dicitur phiā. libro deci
mo octauo veritate viij.

Philosophus uetus est amator dei
libro viij. v. pma.

Finis omnium philosophorum fuit in-
uenire beatam vitam. libro octauo
veritate iij.

Quod philosophi alii sunt proponendi.
libro viij. veritate xij.

Quod angeli mali reuelauerunt
aliqui philosophis. libro undecimo veri-
tate xxij.

Quod triplex est disciplina phi-
losophorum. libro undecimo veri-
tate xxviii.

Philosophi posuerunt eadem numero
credere ut euitarent quod deus non
agnoscit infinita in actu. Et ibi-
dem non quomodo philosophus respon-
deret theologo de creditis. lib-
ro xij. v. xxij.

Potentissima ratio quare phi-
losophi posuerunt mundum esse ab eterno
sibi non esse ex tempore. libro xij.
v. xxviii.

Amor est pondus.

Poete non sunt sustinendi in
ciuitatibus secundum platonem. libro
ij. v. iij.

Pollutio nocturna aliquando est
peccatum aliquando non. libro pri-
mo v. xxi.

Sub quo dux populus israhel
ductus est in babiloniam. lib-
ro xvij. v. viij.

Que uirtus est pudicitia. li-
bro primo veritate xix.

Quod pueri in tenera etate de-
bent imbui optimis doctrinis.
quia tunc forcius retinent. li-
bro primo veritate pma et libro
xxi. veritate xx.

Pudicitia perfecta custoditur
cum quacumque incitatione car-
nis et a contrario cum tali delecta-
tione non est pudicitia. libro
xiiij. v. xxv.

Pueicia et infancia excusant
a culpa cum non sunt capaces pre-
cepti usque ad septimum. libro
xxi. v. xx.

Plage egypti et duplices
uersus de eisdem. libro xvi. v.
xlij.

Quidam platonius dixit
euangelium iohannis debere scribi
litteris aureis. libro decimo ve-
ritate xiiij.

Quare platonici uigent in gra-
ecia et aristoteles apud nos. li-
bro viij. v. xij.

Omnia precepta uetera ordi-
nantur ad dilectionem dei et
proximi.

Princeps debet peccare subiec-
tis et debellare superbos. libro p-
mo v. ij.

Princeps bonus non debet regi p-
inhonestos uiros.

Princeps bonus melior est
subditis suis quam sibi ipsis. libro
quarto ueritate pma.

In principante bonum debet
esse maius scilicet honestatis ibi
dem.

Bonus princeps plus diligit
subditos quam contra ibidem.

Contra principes ibidem.

Plus debent principes gau-
dere de clemencia quam de honore quia
sunt sicut preffamilias. Et nota
ibidem quod debet esse vnus princeps
in vniuerso. libro decimonono
veritate vicesima quarta. r. r. vi.

Primogeniti non fuerunt in
biblia primo nominati. libro sep-
todecimo veritate decima quarta.

Quomodo p[ro]uatio agnoscit.
libro vndecimo veritate xxx.

Non omnes prophete intellex-
erunt prophecias suas. libro sep-
timo veritate quatuordecima.

Prophezarum dicta sunt trip-
lica. quedam spectant ad terre-
nam ciuitatem. quedam ad celes-
tem. quedam ad vtamq[ue]. lib[er]o
decimoseptimo veritate prima.

Quot prophete fuerunt in israhel
a tempore transmigrationis in babi-
loniam usque ad aduentum cristi. li-
bro decimoseptimo veritate xij.

Nota responsonem deorum
paganorum de cristo. libro deci-
moseptimo veritate xxxvi.

Proprietas relatiua predica-
tue de diuina essentia in abstrac-
to.

Prohibitio rei illicite auget
desiderium in illis qui non dili-
gant iustitiam. nota quomodo et
in quo. libro tertio decimo veri-
tate secunda.

Prudentie in homine sunt plu-
res. libro quarto veritate vij.

R

Adire natiuitatis nostre
causat in nobis ignoranci-
am. libro xxxij. veritate
vicesima tertia.

Regnum celorum non datur nisi
pijs: sed terrenum pijs et impijs
libro quinto veritate xvij.

Melius est esse magna regna
quam parua simpliciter et non
sine quibusdam. libro quarto veri-
tate vi.

Regna amota iustitia non sunt
nisi magna latrocinia. libro quarto
veritate tertia.

Diuiso regno iudeorum alij
reges iuda erant boni alij ma-
li. sed reges israhel omnes mali. li-
bro decimo septimo veri-
tate decima.

Regnum assiriorum durauit per
mille cc. xl. annos. li. iij. v. iij.

Ante diluuium primogeniti non
sucedebant in regnum iuxta heredi-
tario. libro xv. veri-
tate xvij.

Nota regna felicitatis a deo
stantino et theodosio.

Duo reges possunt simul regna-
re scilicet dauid et salomon. libro
xvij. veri-
tate vij.

Quid est res publica et quoniam bona et quando viciosa et quid est populus. li. ij. v.

Quod antiquus romani plus fecerunt pro re publica quam hodie faciunt christiani pro fide et ibi nota de optio iuvene romano libro v. v. xvi.

Contra rectores rei publice libro ij. v. v.

Res publica plus augmenta tue virtutibus quam armis. libro v. v. xij.

Ratio peior quam aliquid sit in rerum natura est voluntas diuina. li. xxi. v. vij.

Fetus in utero mortui resurgunt si fuerint animati. libro xxi. v. xij.

Omnes resurgent in quantitate quam habent in potentia et resurgent in utroque sexu licet apostolus dicat quod omnes resurgemus in virum perfectum. quod vir ibi accipitur pro utroque sexu. libro xxi. v. xij. et xv.

Nota quomodo partes materiales resurgent eadem et quomodo non. libro xxi. v. xvi.

Ratio nature deformitatis est in corporibus et quod claritas corporis christi non fuit visa ab apostolis post eius resurrectionem. libro xxi. v. xvij. et xviii. et xix.

Vulnera corporis apparebunt

in resurrectione que sunt inbecillitas virtutis. libro xxi. v. vice simapma.

Quod resurrectio mortuorum est demonstrabilis quod plato et porphyrius vident eam posuisse. li. xxi. v. xxxvi.

Romani habuerunt leges suas a philis grecis. libro tercio veritate v.

S

Acta scriptura est maxime auctoritatis. libro xi. v. pma.

Sacramenta emanauerunt a latere christi mortui. libro xv. v. xxxvi.

Sacrificia abel et caym fuerunt discreta signo visibili. libro xv. v. viij.

Sacrificium abel fuit acceptum et caym non quod abel primo dedit se ipsum quod testatur moyses dicens respexit dominus ad abel. li. xv. v. ix.

Est quoddam sal in cecilia quod fluit in igne et crepitat in aqua. libro xxi. v. iij.

Saul regnavit pl. annis et david xli.

Plures erunt dampnati quam saluati ut ostendat iusticia dei et eius misericordia. libro xxi. v. xvi.

Quod sacramentum baptismi

Sodomite non fuerunt expe-
tati simpliciter sed solum ne vi-
derent hostium domus loth.

Sol non eclipsat nisi in fine
lune. et ideo eclipsatus est mira-
culose in morte domini. libro iij.
v. iij.

Antiqui bene scientes et ma-
le viuentes sicut varro et sene-
ca faciunt otarium eis q̄ sciunt
libro vi. v. p̄ma.

Propheciam sibille. lib. xvij.
v. vij.

Superbia peruersa imitatur
deum.

Sanctis debetur honor dulis
libro vij. v. xxxv.

Superbis est vtile aliqui ca-
dere. libro xij. v. xvi.

Species intelligibilis est po-
nenda. libro xi. v. xxx.

Tactus est certissimus alioꝝ
sensuū. libro ij. v. p̄ma.

T

Empus et eternitas dif-
ferunt. libro vndecimo
v. vij.

Illud quod est in tēpore non
incongrue dicitur semp esse licet
tempus nō sit eternum. libro
xij. v. xvij.

Tempus potest accipi dupli-
citer. Et nota qm̄ odo. libro xij.
v. xvij.

Qd̄ aliquid potest dici semp

esse et quāq; de finire esse sicut
tēpus. li. xij. v. xij.

Quid est tempus p̄sens p̄-
teritum et futurum. libro xij.
v. vi.

Timor vtilis est viris p̄-
fectis vel imp̄fectis. libro p̄mo
v. xvij.

Timor castus est in patria
quā est nolle peccare. Et nota
timorem pene et iusticie. libro
xij. v. vij. et vij.

Termini terre p̄missionis.
libro xvi. v. xvij.

Testamentū vetus nichil fuit
nisi noui occultatio. libro xvi.
v. xxx.

Testamentū vetus nichil va-
let nisi inḡtum p̄hibet testimo-
nium nouo. li. xvij. v. vi.

Ilicitum est populo pugnaē cō-
tra tirannum: et si tirannus rebel-
lat peccat. libro xvij. v. ix.

Nō s̄b̄ q̄b̄ p̄ncipib̄ tēplum
iherosolomitānū fuit renouatū
post primam transmigracionem
in babiloniam. libro xvij. v.
ix.

Tormenta sunt necessaria in
re publica. li. xij. v. xvij.

Tribulacio bonos facit meli-
ores: malos autē p̄iores. libro
p̄mo v. vi.

Cum trinitate p̄sonarū stat
simplicitas. li. xi. v. xij.

Sodomite non fuerunt expe-
cati simpliciter sed solum ne vi-
derent hostium domus loth.

Sol non eclipsat nisi in fine
lune et ideo eclipsatus est mira-
culose in morte domini. libro iij.
v. iij.

Antiqui bene scientes et ma-
le viuentes sicut varro et sene-
ca faciunt contrarium eis q̄ sciunt
libro vi. v. p̄ma.

Prophecia sibille. lib. xvij.
v. vij.

Superbia peruersa imitatur
deum.

Sanctis debetur honor dulis
libro vij. v. xxx.

Superbis est vtile aliqui ca-
dere. libro xij. v. xvi.

Species intelligibilis est po-
nenda. libro xi. v. xxx.

Tactus est certissimus alioz
sensuū. libro ij. v. p̄ma.

T

Empus et eternitas dis-
t. ferunt. libro vndecimo
v. vij.

Illud quod est in tēpore non
incongrue diciē semp esse licet
tempus nō sit eternum. libro
xij. v. xvij.

Tempus potest accipi dupli-
citer Et nota qm̄ odo. libro xij.
v. xvij.

Qd̄ aliquid potest dici semp

esse et qnq; de finire esse sicut
tēpus. li. xij. v. xix.

Quid est tempus p̄sens p̄-
teritum et futurum. libro xij.
v. vi.

Timor vtilis est viris p̄-
fectis vel imp̄fectis. libro p̄mo
v. xvij.

Timor castus est in patria
quī est nolle peccare. Et nota
timorem pene et iusticie. libro
xij. v. vij. et vij.

Termini terre p̄missionis.
libro xvi. v. xxxij.

Testamentū vetus nichil fuit
nisi noui occultatio. libro xvi.
v. xxx.

Testamentū vetus nichil va-
let nisi inḡtum p̄hibet testimo-
nium nouo. li. xvij. v. vi.

Licitum est populo pugnare cō-
tra tirannum: et si tirannus rebel-
lat peccat. libro xvij. v. ix.

Nō s̄b q̄bo p̄ncipibz tēplum
iherosolomitānū fuit renouatū
post primam transmigracionem
in babiloniam. libro xvij. v.
ix.

Tormenta sunt necessaria in-
te publica. li. xix. v. xij.

Tribulacio bonos facit meli-
ores: malos autē p̄iores. libro
p̄mo v. vi.

Cum trinitate p̄sonarū stat
simplicitas. li. xi. v. xij.

Quid est trinitas . libro vii.
Decimo veritate vicefima septima .

. D.

¶ **I**etus (qua recte viuitur)
ab animi sede / membris
corporis imparat . libro
primo veritate decimasextima .

Contra vanam gloriam et w
luptatē . et contra egyptios . qui
subiciebant virtutem voluptati
corporis . et rationem vane glo
rie . libro q̄nto veritate xvij . xi .

Veritatē visam nō defendere
est magnum malum .

Virtus in q̄tuor distinguitur
libro q̄rto veritate septima .

Uterq; reus et qui veritatem
occultat . et qui mendaciū dicit .
quia ille p̄desse nō vult . et iste
nocere desiderat . et ep̄pla eius
dem . libro quinto .

Virtus via q̄c . libro quinto
veritate vndecima .

Non omne verum est mani
festandum . libro quarto verita
te tertiadecima .

Quid est virtus . libro quar
to veritate octava .

Virtutib; plus augmentatue
res publica q̄ armis s̄m senten
tiam cathonis . libro quinto . ve
ritate tertiadecima .

Virtus (que est laudabilior) ē
difficilior . libro xiiij . veri . xiiij .

Viuerē s̄m virtutē est finis bo

ni s̄m platonē . libro viij . xi . xi
Virtuosi sunt pauci . et nota
quare . libro nono veritate septima .

Inter virtutes et vitia . et in
ter vitia ad inuicem potest esse
pugna . non tñ inter virtutes .
libro q̄nto decimo veritate q̄rta .

Vera diffinitio virtutis est or
do amoris . et sic radix omnium
virtutū est dilectio . libro q̄nto
decimo veritate tricesima .

Nota que virgo p̄didit aure
olam . et que non . libro primo
veritate decimanona .

Vitiosi non sic se habent ad
virtutes sicut virtuosī se habent ad
vitia . et q̄re . libro ij . veritate ix .

Quare plures sunt vitiosi q̄
virtuosi . libro nono . veritate
septa .

Omnium vitiorum quatuor
sunt origines . libro quartodeci
mo veritate prima .

Nota tria accipiuntur a trib;
bonis que sunt in homine . et q̄d
votum est perfectius et melius
libro septodecimo . veritate qua
dragesimasecunda .

Causam male volūntatis velle
scire est simile ac si q̄s vellet vi
dere tenebras et audire silentiū
libro duodecimo veri . vndecima .

Voluntas bona melior ē bono
intellectu . libro septimo veri
tate secunda .

Voluntarium solū est laudabile vel vituperabile. libro xij. v. septa.

Vicium consuetudine firmatum est quasi naturale licet sit a voluntate ideo difficile curat. lib. xij. v. vij.

Voluntatis male nō est causa efficiens s̄ deficiens Et ibi nō de duobus eq̄liter dispositis. lib. xij. v. xi. et. xij.

Differentia inter velle et cupere. libro xiiij. v. iij.

Nota q̄ta est voluptas carnalis copule. libro q̄todecimo veritate decimanona.

Ultima sunt p̄fectiora in ordine finis et h̄is que sunt ad finē vniuersaliter. libro vij. veritate octaua.

Quare vxor loth fuit ouersa in statum salis. libro decimo v. vi.

Nota v̄mionem entis in deo et in creatura. libro xij. v. iij.

Voluntatis actus potior et p̄ncipalior est q̄ sit actus intell̄is.

Vita p̄sens est plena calamitatibus p̄pter duo. libro xxi. v. xvij.

Vicia apta v̄munt vicij̄s occultis in quibus est supbia: sicut qui v̄munt vindictam vt app̄pareant modesti: et qui v̄munt luxuriam vt app̄pareant casti. li.

xxi. v. xxiij.

Pauci transeunt infandam finem magnis vicij̄s: multi tamen resurgunt forcius ad gratiam. li. xxi. v. xxiij.

Virtus appetit omnia p̄pter se ipsam et nichil omnino sibi p̄ponit: nec agit aliquid in hac vita nisi bella cum vicij̄s Et ibidem nota q̄ nichil melius inuenitur in homine ipsa virtute. libro xix. v. xi. septa. septima. et nona.

Magis virtuosus est qui diligit virtutē p̄pter se ipsam q̄ qui diligit eam p̄pter spem remunerationis. libro xxi. veritate xix.

Si virtus non esset bona deberemus tamen ipsam p̄ligere q̄ dominacionem viciorum. libro xxi. v. xi.

Quod dato q̄ male viuētes essent liberandi p̄ intercessionem sanctorum tamen melius est bene viuere vt homo mereat esse ex illis qui pro alijs sunt intercessuri. et ibidem reprobat oīgenes. libro vicefimop̄mo veritate xlij.

Quid est virtus vera. libro v. v. xij.

Malarum voluntatū deus est iustissimus ordinator. libro xi. veritate xvij.

Omnis mala voluntas est cō-
tra naturam. libro q̄rto decimo.
veritate decima.

Male voluntatis incium in
homine est superbia. libro q̄rto
decimo. veritate q̄ntadecima.

*hōne beate q̄ volūtas
incium i hōie. e hu-
militas.*

X. 8
18. 35.
19. 30.

Iūs fuit dictus **innocens**
a dñs paganorum.
nec fuit eis otarius. li-
bro decimo octavo. veritate trice-
simasepta. et libro decimonono
veritate xxx.

Explicit tabula.

[Faint, mostly illegible text from the reverse side of the page, appearing as bleed-through.]

De commemoratōe defunctorum
 vel de missa p̄ eis. et cur terci⁹
 septimus. et tricesimus aut anni-
 uersarius dies celebrentur.

27
 2m
 m
 Ista pro mortuis in
 hoc differt a consueta
 missa q̄ sine gloria et
 alleluia et pacis or-
 dulo celebrat. Solemus me-
 morias facere mortuorum generaliter
 terciā ac septimā et tricesimā
 die. Unde talem habemus auc-
 toritatem in veteri testamento.

Scriptum est in libro numeri
 ca. xlvij. Qui tetigerit cadaver
 hominis: et propter hoc fuit im-
 mundus septē diebus aspergat
 ex h̄ aqua die terciā et septimā
 et sic mundabit. In celebra-
 tione xxx. dierum suffulti sumus
 moysi et aaron celebratōe. Ita
 scriptum est in eodē libro ca. i.
 90. Omnis autē multitudo videns
 occubuisse aaron fleuit sup eū
 xxx. diebus p̄ uctas familias su-
 as. Et itē in deutro de moysi
 ca. Clij. Fleuerunt sup eum filij
 isrl̄ in castris moab xxx. di-
 ebus. Immundus propter cadaver
 hominis p̄ sacrificiū sacerdotis.
 Tercia die et septima congruit
 nature humane propter peccatū aīe
 que neglexit dei cultum in cogi-
 tatōe in vita et intellectu. Du-

1.
2.
3.

milititer ostendo offerimus sacri-
 ficium deo terciā die ut ab hīs
 peccatis purgetur. Similiter pec-
 catum quod pro corpore gessit capi-
 mus purgari in quarto die post
 terciā diem id est septimo post
 mortē suam quia corpus quatuor no-
 tissimis elementis subsistit. ^{igne}
^{aere}
^{aqua}
^{terra}
 Duobus modis committitur omne
 peccatū aut faciendo ea que non
 debuius facere; aut omitten-
 do ea que debuius facere. Om-
 nia peccata que egit et non debu-
 it agere deflemus usque ad sep-
 timū diem in quo numero uni-
 uersitas designatur. Deinceps
 usque ad tricesimū diem rogam⁹
 et pro illis que debuit facere et
 non fecit. Secus uero rogamus
 pro anima et secus uero pro corpore
 Quando uero studem⁹ ut o-
 mnia peccata nostrorum sint plena
 coram deo tricesima die sacrifici-
 um pro eis offerim⁹. Solent
 uero nonnulli interrogare si liceat
 at quod die orare aut sacrificium
 deo offerre pro mortuis. ^{Amore}
 Quibus respondet quia plerique in domi-
 nicis diebus sacrificium pro mortu-
 is non offerunt propter singularem
 reuerentiam dominice et resurrecti-
 onis uidelicet quia ille solus inter
 mortuos liber fuit. Ideo valde
 condecet ut eius singularis re-
 surrectio venerabiliter ab oibus

Ad 27. Cur 3. dies
 1. de cur
 2. de cur
 3. de cur
 4. de cur
 5. de cur
 6. de cur
 7. de cur
 8. de cur
 9. de cur
 10. de cur
 11. de cur
 12. de cur
 13. de cur
 14. de cur
 15. de cur
 16. de cur
 17. de cur
 18. de cur
 19. de cur
 20. de cur
 21. de cur
 22. de cur
 23. de cur
 24. de cur
 25. de cur
 26. de cur
 27. de cur
 28. de cur
 29. de cur
 30. de cur
 31. de cur
 32. de cur
 33. de cur
 34. de cur
 35. de cur
 36. de cur
 37. de cur
 38. de cur
 39. de cur
 40. de cur
 41. de cur
 42. de cur
 43. de cur
 44. de cur
 45. de cur
 46. de cur
 47. de cur
 48. de cur
 49. de cur
 50. de cur
 51. de cur
 52. de cur
 53. de cur
 54. de cur
 55. de cur
 56. de cur
 57. de cur
 58. de cur
 59. de cur
 60. de cur
 61. de cur
 62. de cur
 63. de cur
 64. de cur
 65. de cur
 66. de cur
 67. de cur
 68. de cur
 69. de cur
 70. de cur
 71. de cur
 72. de cur
 73. de cur
 74. de cur
 75. de cur
 76. de cur
 77. de cur
 78. de cur
 79. de cur
 80. de cur
 81. de cur
 82. de cur
 83. de cur
 84. de cur
 85. de cur
 86. de cur
 87. de cur
 88. de cur
 89. de cur
 90. de cur
 91. de cur
 92. de cur
 93. de cur
 94. de cur
 95. de cur
 96. de cur
 97. de cur
 98. de cur
 99. de cur
 100. de cur

et in alicuius admixtione defun-
ti celebret. Quia vero quod agit
in tertia et septima et xxx die pub-
lice agit. Et generaliter ab omni-
bus amicis anniuersarius dies
ideo repetit pro defunctis quoniam
nescimus qualiter eorum causa habe-
atur in alia vita sicut sanctorum
anniuersaria dies in eorum honore
ad memoriam nobis reducit ad uti-
litatem nostram: ita defunctorum ad
utilitatem illorum et nostram deuotio-
implendam. credendo nos eos
aliquando venturos ad sortium sanc-
torum alioquin omni tempore bonum est
orare pro defunctis. et si nesciatur
dies defuncti pro obliuione seu pro
ignorantiam vel pretermittatur
propter occupatos aliquam terrenam
sicut scriptum est Sancta et salu-
bris est cogitatio pro defunctis
orare ut a peccatis soluantur. Pro
defuncto monacho missa agatur
die sepulture eius. et tertia et sep-
tima vel xxx et postea quantum volu-
erit abbas. Missam quoque mo-
nachorum per singulas ebdomadas
cantare et eorum nomina recitare
mos est. Consuetudo est roma-
ne ecclesie monachos vel homi-
nes religiosos defunctos in eccle-
siam portare ibique missam cele-
brare. deinde cum cantatione por-
tare ad sepulchrum. et cum posi-
ti fuerint in sepulchro fundi-

tur pro eis oratio. deinde hu-
mo et petra operiuntur. Prima et
tertia et septima nec non et tri-
cesima die pro eis sicut superius
dictum est missa celebratur. et post
ea quantum abbas voluerit.

Missam secularium mortuorum
ter in anno: tertia et septima
die et tricesima quia surrexit
die tertia dominus et septem
dies ieiunauerunt filii israhel
pro saul et xxx dies sicut superius
dictum est planxerunt moy-
sen.

Solent nonnulli dicere quod
non liceat missam pro infantibus
cantare ante septem annos.

Sed hi mimum improvida
consideratione falluntur. quia
licet et illud phas est. Et in li-
bro sacramentorum missa repe-
ritur etiam pro nupte baptisato.

Nonnulli solent inter-
rogare si pro omnibus regeneratis
liceat sacrificium mediato-
ris offerri quibus flagitiosissime
viventibus et in malis operibus
perseuerantibus.

De hac questione varia expositio pa-
trum inuenitur. Sed singula ante
oculos ponamus que ad memo-
riam occurrunt. Venerabilis
namque pater augustinus ad pau-
linum de cura gerenda pro mor-
tuis ita dicit. Quamuis non
pro quibus sunt omnibus profine.

in Capitulo

ad 119

Antipoda

2. macha 12

p. defuncto Monacho

ro.

16

Capitulum

ro.

50

Aug.

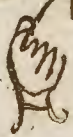
Pauli

ca. aug.

p. mort.

sed tñ pro quibusdam viuunt
compatitur vt phnt: sed qz non
discernimus qui sint opoz: ea
pro regnatis omnibus facere vt
nullus eoz p̄termittat ad quos
hec beneficia possint et debeant
peruenire melius em̄ superunt
ista eis quibus nec obsūt nec p̄
sunt: q̄ eis dixerunt quibus pro
sūt. **S**z huic sentencie videt̄
contrarium quod iohes apostolus
dicit: Est p̄ccm vsqz ad mortē
non pro illo dico vt quis rogz.
Et hoc ca^m idē venerabil pater
ita exponit in eo q̄ dicit est pec-
catum vsqz ad mortem nō p̄ eo
dico vt quis roget: a p̄te osten-
dit esse quosdam fratres pro
quibus orare non nob̄ precipit. cū
deus etiam pro p̄secutoribus no-
stris orare nos iubeat nec ista
questio solum potest nisi fateam̄
esse aliq̄ p̄ccā in fratribus q̄ in
micoz p̄secutione grauiora sint p̄
fratres aut̄ cristianos significa-
ri multis diuinarū scripturarū do-
cumentis p̄bati potest. Mani-
festissimū tamen illud est quod
apostolus ponit. Sanctificatus
est em̄ vir infidelis / fidei vxore. q̄
sanctificata est mulier infidelis
in fratre. Non em̄ addidit. nec
manifeste fratris nomine xp̄i-
anum intelligi voluit q̄ infidelē
habet vxorem. Peccatū ergo

fr̄es ad mortē esse puto q̄ post
agnitōz dei per gratiam domini
nostri ihu cristi q̄sqz oppugnat
fraternitatē et aduersus ipsam
gratiam qua reconciliatus est deo
mundētie facibus agitatur. Aliter
est peccatū vsqz ad mortē vsqz
ad mortē vtiqz peccat ille p̄ccoz
qui in huius vite tēporali cursu
penitentiam non agit. Ecce hic
dicit q̄ pro fratribus sic p̄ccantibus
non liceat orationem fundi.
q̄ to magis sacrificium mediato-
ris offerri. Et q̄modo potest esse
duemens vt pro omnibus regē-
neratis liceat sacrificium offerri
q̄n pro fratribus sic peccantibus
salte non accedit vel precem fun-
dere nisi forte ita intelligamus
vt eos solumodo dicat regnatos
in cristo qui fidē dominicam q̄m
in baptisate p̄cipiūt vsqz ad
exitū vite inconuassam cū omni-
bus bonis operibus studeat custo-
dire. Et q̄ scriptū est fides in
operibus mortua est. Et iterū Con-
fiteatur se nosse deum: factis aut̄
negant. Et ideo apostolus dicit.
Quī dicit se in xp̄o manere de-
bet ambulare sicut ipseambu-
lauit. Istis q̄ sentencijs deor-
dat auctoritas canōnica in cōci-
lio brauacensi ca. vi. Ita scrip-
tum est. Placuit vt hī qui sibi
ipsis aut p̄ feruū aut p̄ venenū

Concilium brauacense

aut per aquam aut p precipitiu
 vel qlibet modo violenter infert
 mortē: nulla eis in oblatione cō-
 memoratō fiat. neq; cū psalmis
 ad sepulturam illoz cadavera de-
 ducant. Multi etiam p ignoran-
 tiam sibi hoc vsurparunt. hūmi-
 liter de hīs placuit qui p suis
 scelerib; puniunt. Dionisius
 ariopagita antiquus videlicet
 venerabil pater dicit blasphemias
 deo facere qui missam cele-
 brat p malis impijsq; hominib;
 h; . Itē aug⁹ in libro enche-
 ridion ad laurenciū de cura pro
 mortuis gerenda. ca. lxxiij. ita di-
 cit. Neq; negandū est defun-
 ctōz suoz animas pietate viuenci-
 um releuari. cum p illis sacrifici-
 um mediatois offeret. vel elemo-
 sine in ecclia hunt. sed eis h; pro-
 sunt qui cum viuerēt hec sibi vt
 postea pdesse possent meruerūt.
 Est em̄ qdam viuendi modus:
 nec tā bonus vt non reqrat ista
 post mortē. et est vtro talis in bo-
 no vt ista nō reqrat. et est vtriusq;
 talis in malo vt nec hīs valeat
 tū hec vita tñherit ad diuani. q
 circa hic omne meritū spādic
 quo possit post hanc vitā releua-
 ri qspiam vel guarī. Nemo autē
 se speret qd hic neglexerit cum
 obierit dñm pmereri: qui etiam
 hoc meritū sibi qsq; cū in corpōe

viuēt) opauit vt ei possent ista
 pdesse. Non em̄ omnib; psunt. vō
 Et qre nō oib; nisi ppter differe-
 tiā vite quam qsq; gessit in cor-
 pore. Cum ergo sacrificia sū alta-
 ris huc qcumcūq; elemosinaz p
 baptisatis defunctis oib; offerun-
 tur: p valde bonis grāy actioēs
 sūt. p nō valde bonis piciatōes
 sūt. p valde mal' eth illa sūt ad-
 iūnta mortuoz qlescūq; viuoz
 solatōes sūt. Quib; aut psūt:
 aut ad h; psunt vt sit plena re-
 missio: a certē vt toleābilior fiat
 ipsa dāpnatio. ^{purgatory} Hūis vtro gre-
 gori⁹ de cura p mortuis gerenda
 ita dicit. Si culpa inqt post mor-
 tē insolubiles nō sūt. multū solz
 aīas etiā post mortē sacra oblatō
 hostie salutaris adiuuat. ita vt
 nōnunq; ipse defunctorū anime vi-
 deant expetere. Hoc tñ scien-
 dum ē q illic saltē de minimis
 nichil quisq; purgatōis obtine-
 bit. nisi bonis actib; in hac ad-
 h; vita positus vt illic optineat
 promeratur.

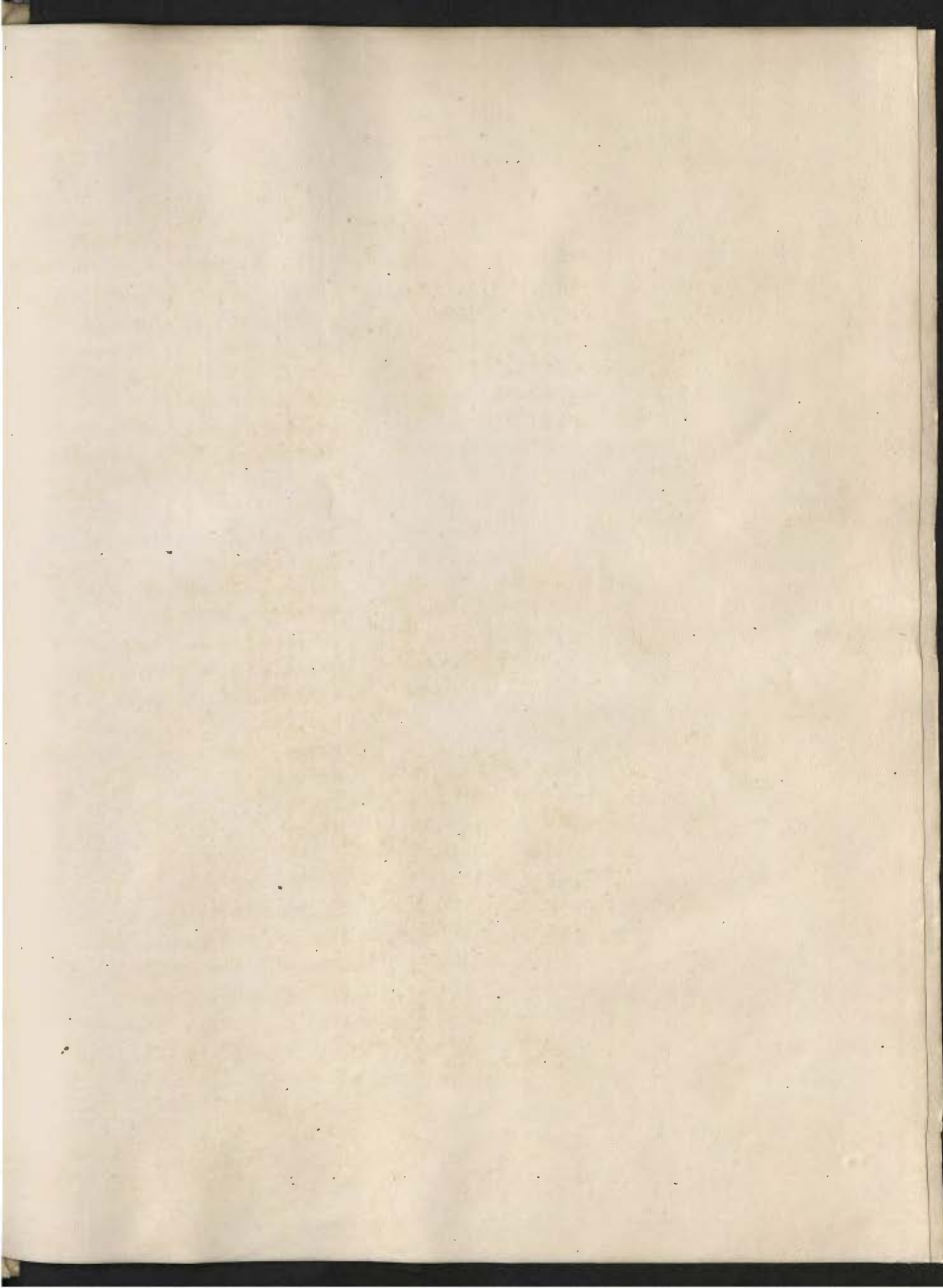
De memoratōne missa ceterisq;
 defunctorū exequijs eth dici-
 plura possent hec tñ opendio sissi-
 me dicta sufficiant.

Finis feliciter.
 Deo gratias
 semper amen

yom...
 Enchiridion
 cura p mortuis

yuendi...

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

